University of Alberta Library
0 1620 2352 6518

Календар

УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

Село Шишаки над Пслом на Полтавщині.

НА ПЕРЕСТУПНИЙ РІК

1948

St. John's Institute Library
11024 - 82nd AVENUE
EDMONTON, — — ALBERTA.

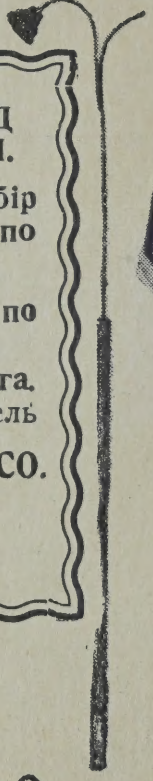

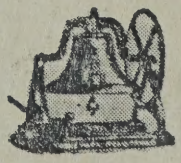

ГУРТОВИЙ СКЛАД ЦЕРКОВНИХ РІЧЕЙ.

Маємо все повний вибір усіх церковних річий по приступних цінах.

Пишіть в рідній мові по катальоґ.

Чесна і Скора Обслуга.

В. Левицький властитель

WILLIAM GROSS & CO.

322 Main Street

Winnipeg, Man.

КАЛЄНДАР

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

НА ПЕРЕСТУПНИЙ РІК

1948

РІЧНИК XXXI.

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ В КАНАДІ
ВИНИПЕҐ, МАН.

Printed and Published by the Ukrainian Publishing Company of Canada, Limited,
210 - 214 Dufferin Ave., Winnipeg, Manitoba.

Printed in Canada

UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF ALBERTA

Рік 1948

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЄНДАР

Рік 1948 є роком переступним і числить 366 днів. Лютий має в переступнім році 29 днів.

Календарна весна зачинаєсь 21-го березня — тоді маємо весняне зрівнання дня з ночею.

Літо зачинається 22 червня; літна перемога дня над ночею.

Осінь починається 23 вересня — тут приходить осінне зрівнання дня з ночею.

Зима 22 грудня — зимова перемога ночі над днем.

Ріжні способи числення часу.

Християнська рахуба починається від народження Христа — тепер маємо 1948-ий рік.

Від охрещення Українського Народу Володимиром Великим 988 року маємо тепер 960 літ.

Грецька Церква числить за Біблією Старого Завіту, отже тепер маємо там 7456-ий рік.

Жидівський рік, що почався в осени 1947 року, є 5708 роком. Жовтня 4, 1948 р. почнесь жидівський 5709 рік.

ЗАТЬМІННЯ В 1947 РОЦІ.

Повне затьміння сонця буде 1-го листопада, 1948 р., однакож буде видне тілько в Африці, Азії й Австралії.

Частинне затьміння сонця буде 8-9 травня 1948. Починаєсь 8 травня в 11.40 перед півночею, кінчиться 9-го травня в 5.11 рано. Початок буде видно в північно-західній і західній Канаді.

Частинне затьміння місяця 23 квітня, починаєсь в год. 11.28 рано, кінчиться в год. 3.49 пополудні. Початок буде видно в найдальшій західній і північно-західній части північної Америки.

Час затьміння вище поданий є так званий Ґрінич час.

Час Ґрінич починається в Анґлії і прим. між часом Ґрінич і Винипеґом є 6 годин ріжниці.

КАЛЄНДАРНІ СПРАВИ.

Мясниць від Різдва до Мясопустної неділі 8 тижнів і 5 днів.

Мясне пущення 7 березня (23 лютого церковного).

Сирне пущення 14 (1-го церковного) березня.

Благовіщення в середу 7-го квітня (25 березня церк.).

Великдень 2-го травня (19 квітня церковного).

Вознесення в четвер 10 червня (28 травня церковного).

Зелені Свята 20 червня (7 червня церковного).

Петра і Павла 12 липня в понеділок (29 червня церковного).

ПОСТИ.

1. На Святий Вечір Різдва (Навечеріє Різдва).

2. На Святий Вечір Йордану (Навечеріє Богоявлення).

3. Великий Піст — від понеділка по Неділи Сиропустній до Великої Суботи перед Великоднем.

4. Петрівка завсігди від понеділка по Неділи Всіх Святих (1-ій по Зелених Святах) до передодня (навечерія) свята Петра і Павла (від 9 червня до 11 липня).

5. Спасівка завсігди від 14 (1 цер.) серпня до 27 (14 цер.) серпня отже до передодня Успення Пресв. Богор.

6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя 11 вересня (29 серп. церк.).

7. В день свята Воздвиження Чесного Хреста 27 (14 цер.) вересня.

8. Пилипівка, завсігди від 28 (15 цер.) листопада, отже від дня по Пилипі — до передодня (до Навечерія, Св. Вечера) Різдва Христового.

9. В Сирний тиждень до неділі Сиропустної з набілом.

ЗАГАЛЬНИЦІ.

1. Від Різдва до Богоявлення (Йордану) крім Йорданського Святого Вечера.

2. Від неділі Митаря і Фарисея до неділі Блудного Сина.

3. Від Великодня до Неділі Томиної.

4. Від Зелених Свят до Неділі Всіх Святих.

ЗАБОРОНЕНИЙ ЧАС ВЕСІЛЬ І ЗАБАВ З МУЗИКОЮ.

1. Всі середи і пятниці крім загальниць.

2. Від початку Пилипівки до Богоявлення.

3. Від понеділка по Неділі Мясопустній до Неділі Томиної.

4. В Петрівку.

5. В Спасівку.

6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя.

7. В день Воздвиження Чесного Хреста.

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА В 1948 РОЦІ

Новий Рік в четвер 1 січня.
Трох королів 6 січня в вівторок.
Запустна 8 лютого.
Попелець 11 лютого в середу.
Благовіщення 25 березня в четвер.
Неділя Цвітна 21 березня (марта).
Великдень 28 березня.
Вознесення 6 травня (мая).
Зелені Свята 16 травня.
Божого Тіла 27 травня.
Петра і Павла 29 червня в вівторок.
Преображення 6 серпня в пятницю.
Успення Богородиці 15 серпня в неділю.
Різдво Богородиці 8 вересня в середу.
Всіх Святих 1 листопада в понеділок.
Перша Неділя Адвенту 31 жовтня.
Непорочне зач. 8 грудня в середу.
Різдво Ісуса Христа 25 грудня в суботу.

Український Великдень 5 тижнів по латинськім.

УРЯДОВІ СВЯТА КАНАДИ.

День Нового Року.
Великодна Пятниця.
Домініон Дей 1-го липня.
День Праці, 2-го вересня (в понеділок).
День Подяки, оголошують.
День Різдва Христового.

Свят тих не треба розуміти в строго релігійнім значінню. Це свята державні, отже державні інституції, банки і школи спиняють тоді свою діяльність.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ.

Рядові Голоси — „Голос" в церковнім Богослуженню, це мельодія, або кілька мельодій, що на якусь одну неділю припадають. Таких Голосів, або голосових ґруп, є 8, і бересь їх по черзі одної неділі один Голос, другої другий і т. д. Коли скінчиться 8-ий, то дальша неділя має знов 1-ий Голос.

Тому, що Голоси беруться чергою оден за другим, вони звуться Голоси Рядові. Перший рядовий Голос в році починаєсь завсігди від 2-ої Неділі по зелених Святах і так голоси йдуть, повторяючись аж до 5-ої Неділі Великого Посту.

Рядові Неділі — Перша неділя по Зелених Святах називається Першою Рядовою Неділею і від неї числяться всі дальші. З Рядовими Голосами й Утренними Євангеліями вони йдуть аж до пятої неділі Великого Посту, а з Апостолами і Євангеліями Служби Божої до послідних неділь перед Різдвом, а з деякими змінами до неділі перед неділею Митаря і Фарисея. Отже при кожній неділи зазначено, яка це чергова неділя, який тоді Голос (Гол. або Г), яке Утренне Євангеліє (Утр. Єв., або УЄ), та який Апостол і Євангеліє на Службі Божій.

Утренні євангелії — Кожна неділя посвячена памяти Христового Воскресення, отже на недільній Утрени завсігди читається Євангеліє про Воскресення Христа (Воскресне Євангеліє). Таких Євангелій є 11. Вони також звуться Рядовими Утренними, чи Воскресними Євангеліями. Перше з них припадає завсігди на 1-шу Рядову Неділю, отже на Неділю Всіх Святих, що зараз по Зелених Святах. На 11-ту Рядову Неділю припадає 11-те Утренне Євангеліє, а на 12-ту знов 1-ше. Впарі з Утренними Євангеліями йдуть Євангельські Стихири на Утрени перед Славословієм.

Свята — Свята мають свій окремий лад, отже можуть мати своє окреме Утренне Євангеліє, свій Апостол і Євангеліє на Службі Божій. Коли свято випаде в неділю, то деколи бересь Апостол та Євангеліє і Неділі і Свята.

Окремий лад поза Рядовим маємо від Неділі Митаря і Фарисея до Зелених Свят.

ЄВАНГЕЛІЇ Й АПОСТОЛИ НА ВАЖНІЙШІ ПОТРЕБИ.

На Хрещенню — Мат. 28: 16—20; Рим. 6: 3—11.

На Вінчанню — Ів. 2: 1—11; Ефес. 5: 20—33.

На Похороні старших — Ів. 5: 24—30; Сол. 4: 13—17.

На Похороні дітей — Ів. 6: 35—39; 1 Корин. 15: 39—45.

На освяченню церкви — Ів. 10: 22—28; Жид. 3: 1—4.

В посуху — Мат. 16: 1—6; Яков 5: 7—9, 17—18.

В слоту — Мат. 7: 7—11; Рим. 8: 22—27.

В слабостях — Луки 4: 37—44; Жид. 12: 6—13.

На всяке прошення Мат. 7: 7—11; Филип. 4: 4—9 (те саме, що на Цьвітну Неділю).

Над слабим — Мат. 8: 28—34, або 17: 14—18, або Мар. 5: 1—20, або 9: 17—31, або Луки 9: 37—43.

Мале освячення води — Ів. 5: 1—4; Жид. 2: 11—18.

Освячення води на Йордан — Мар. 1: 9—11; 1 Кор. 10: 1—4. Тоді ж читання (Парамеї) 1) Ісаії 35: 1—10; 2) Ісаії 55: 1—13; 3) Ісаії 12: 3—6.

ЗАГАЛЬНІ АПОСТОЛИ СВЯТИМ.

Богородиці — Филип. 2: 5—11.
Ангелам — Жид. 2: 2—10.
Апостолам — 1 Кор. 4: 9—16.
Пророкам — 1 Кор. 14: 20—25.
Святителям — Жид. 13: 17—21.
Преподобним — Галат 5: 22—6: 2.
Мученикам — 2 Тим. 2: 1—10.
Ісповідникам — Єфес. 6: 10—17.

ЄВАНГЕЛІЇ РЯДОВІ НА УТРЕНИ

(Воскресні), які при неділях зазначені лише числами.

1. Матея 28: 16—20.
2. Марка 16: 1—8.
3. Марка 16: 9—20.
4. Луки 24: 1—12.
5. Луки 24: 12—35.
6. Луки 24: 36—53.
7. Івана 20: 1—10.
8. Івана 20: 11—18.
9. Івана 20: 19—31.
10. Івана 21: 1—14.
11. Івана 21: 15—25.

ЄВАНГЕЛІЇ НА СТРАСТЯХ В СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР.

1. Івана 13: 31 до 18: 1.
2. Івана 18: 1—28.
3. Матея 26: 57—75.
4. Івана 18: 28 — 19: 1—16.
5. Матея 27: 3—32.
6. Марка 15: 16—32.
7. Матея 27: 34—54.
8. Луки 23: 32—49.
9. Івана 19: 25—37.
10. Марка 15: 43—47.
11. Івана 19: 38—42.
12. Матея 27: 62—66.

ЗА УПОКОЙ ЄВАНГЕЛІЯ Й АПОСТОЛИ.

В понеділок — Ів. 5: 17—24: Рим. 14: 6—9.

Вівторок — Ів. 5: 24—30; 1 Кор. 15: 39—45.

Середу — Ів. 6: 35—39; 2 Кор. 5: 1—10.

Четвер — Ів. 6: 40—44; 1 Кор. 15 20—28.

Пятницю — Ів. 6: 48—54; 1 Кор. 15: 47—57.

Суботу — Ів. 5: 24—30; 1 Солун. 4: 13—17.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї).

На Всеночнім на більші свята бувають Читання (Паремії, Парамеї) з Старого Завіту, отже тут подаємо, які коли береться.

Та поки що треба зробити такі уваги:

В Старім Завіті, що є старо-словянською мовою, перші пять книг звуться: 1. **Битіє**, 2. **Ісход**, 3. **Левит**, 4. **Числа**, 5. **Второзаконіє**. А в Біблії виданій українською мовою (Видання Брит. Т-ва) ті самі книги зовуться: 1-ша книга Мойсея, 2-га книга Мойсея, 3-та книга Мойсея, 4-та книга Мойсея і 5-та книга Мойсея. Отже і в зазначуванню Парамей будемо звати ті книги Книгами Мойсеєвими.

Старословянський біблійний поділ має також **Чотири Книги Царств**, а в українській мові ті чотири Книги зовуться: Перва Книга Самуїлова, Друга Книга Самуїлова, Перва Книга Царів, Друга Книга Царів. Коротко взявши, то в церк.-слов. є: 1-ша Книга Царств, 2-га Царств, 3-та Царств і 4-та Царств. А в укр. тексті те саме має заголовки: 1-ша Самуїла, 2-га Самуїла, 1-ша Царств, 2-га Царств. Цего послідного ми також будемо держатись в зазначуванню.

Ще кілька уваг щодо скорочень: 1М, 2М, 3М — це Перша Книга Мойсея, Друга і т. д.

Іс — Ісаія, Єр. — Єремія, Ез — Езекиїл, Прип — Приповістки Соломона, Ек — Екклезіяст і др. подібно.

Отже хто вважно перегляне заголовки Старого Завіту, той буде знати, до чого скорочення відноситься.

Рожд. Пресв. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Воздв. Ч. Хр. — 1) 2М 15: 22—27, 16: 1. 2) Прип. 3: 11—18. 3) Іс 60: 11—16.

Покров Пр. Богор. — як на Рожд. Пресв. Богородиці.

Димитрія — 1) Іс 63: 15—19; 64: 1—5, 8—9. 2) Єр. 2: 2—12. 3) Прем. 4: 7—15 „

Михаїла — 1) Іс. Навина 5: 13—15; 2) Суд 6: 2—7, 11—24. 3) Іс 14: 7—20.

Воведення — 1) 2М 40: 1—5, 9—10, 16, 34—35. 2) 1 Цар. 7: 51; 8: 1, 3—7, 9—11. 3) Ез. 43: 27; 44: 1—4.

Николая — 1) Прип. 10: 7, 6, 3: 13—16; 8: 34—35. 2) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Нед. пер. Рожд. — 1) 1М 14: 14—20. 2) 5М 1: 8—11, 15—17. 3) 5М 10: 14—21.

Нов. Рік. Вас.—1) 1М 17: 1—2, 4—8, 3, 9—12, 14. 2) Прип. 8: 22—30. 3) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12.

Йордан, Водосвяття — 1) Іс 35: 1—10. 2) Іс 55: 1—13. 3) Іс 12: 3—6. Тоді ж Апостол 1 Кор. 10: 1—4. Єв. Мар. 1: 9—11.

Трох Святих — 1) 5М 1: 8—11, 15—17. 2) 5М 10: 14—21. 3) Прем. Солом. 3: 1—9.

Стрітення -- 1) 2М 13: 1—16. 2) Іс 6: 1—13. 3) Іс 19: 1—21.

Благовіщення (на Вечірни) — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11. — На Літ. 1) 2М 3: 1—8. 2) Прип. 8: 22—30.

Юрія — Іс 43: 9—14. 2) Прем. 3: 1—9. 3) Прем. 4: 7—15.

Рожд. Ів. Хрест. — 1) 1М 21: 1—8. 2) Суд. 13: 1—21. 3) Мал. 4: 1—6.

Ілії — 1) Цар 17: 1—16. 2) 1 Цар 18: 1—21. 3) 1 Цар 19: 4—16.

Преображення — 1) 2М 24: 12—18. 2) 2М 33: 11—23; 34: 4—6, 8. 3) 1 Цар 19: 3—9, 11—13, 15—16.

Усп. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Зел. Свята — 1) 4М 11: 16—17, 24—29. 2) Йоіл 2: 23—32 (до: „спасеться"). 3) Ез 36: 24—28.

Петра і Павла — 1) 1 Посл. ап. Петра (Нов. Завіт) 1: 3—9. 2) 1 Пос. ап. Петра 1: 13—19. 3) 1 Пос. ап. Петра 2: 11—24 (до: „правдою жили").

Цьвіт. Неділя — 1) 1М 49: 1—2, 8—12. 2) Соф 3: 14—19. 3) Зах 9: 9—15.

Вознесення — 1) Іс 2: 2—3 (до. „стежками Його"). 2) Іс 62: 10—63: 1—9. 3) Зах 14 1 (до: „Господень") —4 (до: „на схід сонця"), 8—11.

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ.

що приходять при означуванню Голосів, Недільних Євангелій, Апостола та Євангелій на Службі Божій і др.

Гол., або Г. — Голос.

Утр. Єв., або УЄ — Утренне Євангеліє.

Літ. — Літургія, або Литургія, отже Служба Божа

Ап. — Апостол.

Діян., або Ді — Діяння Апостолів.

Жид. — Жидів, Рим. — Римлян, 1 Кор. — Перше до Коринтян, 2 Кор. — Друге до Коринтян, Гал. — Галат і т. п.

Євагелисти: Мат. або Мт — Матей; Мар., або Мр — Марко; Лу — Лука; Ів. — Іван.

Вишукування Апостолів і Євангелій:

Мт 2: 1—12 значить: Матея 2-га Голова, а в ній читаєсь від 1-го до 12-го стиха. Гал. 4: 4—7 значить: Послання до Галат Голова 4-та, а стихи в ній читається від 4-го до 7-го. Окремо звернемо увгу на таке означення: 1 Кор. 12: 27—13: 8. Це так розуміється: Перше до Коринтян, Голова 12-та, стихи від 27-го аж до слідуючої (13-ої) Голови, а дальше з Голови 13-ої до 8-го стиха. Себто читається в 12-ій Голові від 27-го стиха до кінця Голови, та дальше з Голови 13-ої до стиха 8-го.

СІЧЕНЬ -- JANUARY

1948 — має 31 днів — 1948

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	19	**Грудень, 1946.** Преп. Ілії та Ігнатія Печ., мч. Евтихія
2	П	20	Свщм. Ігнатія Богоносця, Філоґенія Антіохійського
3	С	21	Муч. Юліянії Никомид., смерть Петра митр. Київ.
Нед. Св. Отців. Гол. 6. УЄ 9. Лт. Жид. 11: 9-10, 17-23, 32-40. Єван. Мат. 1: 1-25			
4	Н	22	**Нед. Св. Отців.** Влмч. Анастасії, Теодотії, Хризоґона
5	П	23	10 муч. в Криті; Павла еп. Неокес, Теоктиста Новгор
6	В	24	**Святий Вечір** (Навеч. Різдва). Муч. Евгенії, Василиси
7	С	22	**РІЗДВО ІСУСА ХРИСТА**
8	Ч	26	**СОБОР ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ**
9	П	27	**Стефана первмч.** Преп. Теодора архіеп. Царгород.
10	С	28	Св. 20,000 мучеників в Никомидії спалених; мч. Петра
Неділя по Різдві. Гол. 7. УЄ 10. Літ. Ап. Галат 1: 11-19. Єван. Мат. 2: 13-23			
11	Н	29	**Неділя по Різдві.** 14,000 дітей убитих Іродом, Івана печ.
12	П	30	Муч. Анисії діви, преп. Теодора Царг., муч. Зотика
13	В	31	Преп. Меланнії Римлянки; преподоб. Геласія
14	С	1	**Січень 1948. НОВИЙ РІК — Обрізання — Василія Вел.**
15	Ч	2	Преп. Сильвестра Печер., свмч. Теоґена, Теодотії.
16	П	3	Преп. Малахія, муч. Гордія
17	С	4	Собор 70-ти Апостолів: Якова, Марка, Луки і других
Нед. перед Богоявленням. Гол. 8. УЄ 11. Літ. Ап. 2 Тим. 4: 5-8. Єван. Мар. 1: 1-8			
18	Н	5	**Нед. перед Йорданом (перед Богоявленням. Св. Вечір)**
19	П	6	**ЙОРДАН (БОГОЯВЛЕННЯ ГОСПОДНЄ)**
20	В	7	**Собор Івана Хрестителя.** Муч. Атаназія Аталійського
21	С	8	Преп. Григорія Печерського, преп. Георгія, Домніки
22	Ч	9	Мч. Полієвкта і Неарха; Петра еп. Севастійського.
23	П	10	Григорія еп. Нисского, преп. Дометіяна, Маркіяна
24	С	11	Преп. Теодосія Вел. преп. Теодосія Антіохійського.
Неділя по Йордані. Гол. 1. УЄ 1. Літ. Ап. Єфесян 4: 7-13. Єван. Матея 4: 12-17			
25	Н	12	**Нед. по Йордані.** Сави арх. Сербського, муч. Татіяни
26	П	13	Муч. Ермила і Стратоника, Якова еп. Нізивійського
27	В	14	Св Отців вбитих в Синаї й Раїфі; преп. Стефана.
28	С	15	Преп. Павла Тивейського, преп. Івана Кущника
29	Ч	16	Поклонення Кайданам ап. Петра; Леоніли і внуків її
30	П	17	Преп. Антонія Вел., Архила ісповідника, Антонія рим.
31	С	18	Атаназія і Кирила архіеп. Нлександрійських

Різдво Христове. УЄ Мат. 1: 18-25. Літ. Ап. Галат 4: 4-7. Єван. Мат. 2: 1-12
Собор Пр. Бог. УЄ Мат. 2: 1-12. Літ. Ап. Жид. 2: 11-18. Єван. Мат. 2: 13-23.
Стефана. УЄ Ів. 15: 17-27. Літ. Діян. 6: 8-15; 7: 1-5 і 47-59. Єван. Мат. 21: 33-42
Новий Рік. Василія. УЄ Іван 10: 9-16. Літ. Ап. Колос. 2: 8-12 і Жид. 7: 26—8: 2. Єван. Луки 2: 20-21, 40-52 і Луки 6: 17-23.
Йордан. УЄ. Марка 1: 9-11. Літ. Ап. Тита 2: 11-14 і 3: 4-7. Єв. Матея 3: 13-17
Собор Предтечі. — Діян. 19: 1-8. Єван. Івана 1: 29-34.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА СІЧЕНЬ.

Від 1 до 6 ясно та зимно.
Від 7 до 10 хмарно зі снігом.
Від 11 до 17 східні вітри і заметіль.
Від 18 до 25 хмарно і зимніше.
Від 26 до 31 вітри і сніг.

ДР. Г. НОВАК

M.D., C.M.

ЛІКАР, ХІРУРҐ і АКУШЕР

Dr. G. NOVAK
459 Selkirk Ave., cor. Powers St.

WINNIPEG, MANITOBA
Телефон: 54 351

ДР. П. ЗАКУС

ДЕНТИСТ

веде свою канцелярію під числом:

592 SELKIRK AVE.
WINNIPEG, — MANITOBA

Телефон офісу 55 043

ЛЮТЕНЬ -- FEBRUARY

1948 — має 29 днів — 1948

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
Неділя 30. Голос 2. УЄ 2. Літ. Ап. Колосян 3: 12-16. Єван. Луки 18: 18-27			
1	Н	19	**Січень. Нед. 30.** Преп. Макарія, Лаврентія
2	П	20	† Преп. Евтимія Вел., муч. Інни, Пімми, Рімми
3	В	21	Преп. Максима Іспов., мч. Анастасії, Неофіта, Евгенія
4	С	22	Препмч. Анастасія Печер., ап. Тимотея, муч. Мануїла
5	Ч	23	Свмч. Климента еп. Анкирського, муч. Агафангела
6	П	24	Преп. Ксенії, муч. Вавили, Тимотея, Агапія
7	С	25	† Григорія Богослова археп. Царгород., м-ці Филицати
Неділя 31. Голос 3. УЄ 3. Літ. Ап. 1 Тимотея 1: 15-17. Єван. Луки 18: 35-43			
8	Н	26	**Нед. 31.** Преп. Ксенофонта і Марії та їх синів, Аркадія
9	П	27	† Перенесення мощів Івана Золотоуст., муч. Димитрія
10	В	28	Преп. Ефрема Печ. митр. Переясл., Ефрема Сиріна
11	С	29	Перенесення мощей Ігнатія Богоносця, Лаврентія Печ.
12	Ч	30	**ТРОХ СВЯТИХ: Василія Вел., Григорія Бог. і Івана Зол.**
13	П	31	Никити еп. Новгородського, муч. Вікторина, Віктора
14	С	1	**Лютий.** Муч. Трифона, м-ці Перпетуї, муч. Сатира
Неділя 32. Голос 4. УЄ 4. Літ. 1 Тимотея 4: 9-15. Єван. Луки 19: 1-10 і 2: 22-40			
15	Н	2	**Нед 32. СТРІТЕННЯ ГОСПОДНЕ.** Муч. Йордана
16	П	3	Симеона Богоприймця і Анни пророчиці, Власія
17	В	4	Преп. Ісидора Пелусіота, Николая іспов., Георгія Вол.
18	С	5	Теодосія Угл. арх. Чернигівського, муч. Агафії
19	Ч	6	Вукола еп. Смирн., муч. Доротеї, Христини, Калісти
20	П	7	Партемія еп. Лампс., преп. Луки Аладського, 1003 муч.
21	С	8	Влкмч. Теодора Стратилата, прор. Захарії, Сави арх.
Нед. Митаря і Фарисея. Гол. 5. УЄ 5. Літ. Ап. 2 Тим. 3: 10-15. Єван. Луки 18: 10-14			
22	Н	9	**Нед. Митаря і Фарисея.** Преп. Панкратія затворника
23	П	10	Преп. Прохора Печ., священмуч. Харлампія, Порфірія
24	В	11	Муч. Власія еп. Севастопольського, муч. Георгія
25	С	12	Мелетія еп. Антіох., Антонія патр. Царг., прп. Евгенія
26	Ч	13	Преп. Мартиніяна, Зої й Фотини, Евлогія арх. Алекс.
27	П	14	Рівноап. Кирила учит. Словян. Ісаакія Печерського
28	С	15	Преп. Пафнутія Печерського, ап. Онисима
Нед. Блудного Сина. Голос 6. УЄ 6. Літ. Ап. 1 Кор. 6: 12-20. Єван. Луки 15: 11-32			
29	Н	16	**Нед. Блудного Сина.** Касіяна, Івана еп. Дам., Теоктиста

Трох Святих: УЄ Івана 10: 1-16. Літ. Ап. Жид. 13: 17-21. Єван. Матея 5: 14-19.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЛЮТИЙ.

1 до 7 зимно і не устійнено.
Від 2 до 14 зимно і ясно.
Від 15 до 21 стає лекше з снігом.
Від 22 до 20 гарно та стає зимніше.

НОРТ ВИНИПЕҐ КО-ОПЕРАТИВА ЛИМИТЕД

ЗАСНОВАНА 1932 Р.

ВУГЛЯ, ДРОВА, ФАРБИ, ШКІРЯНІ РОБОЧІ РУКАВИЦІ І ХЛІБ.

Членство $5.00

УКРАЇНСЬКЕ, ЧИСТО КООПЕРАТИВНЕ ПІДПРИЄМСТВО.

Ярда: 1042 Селкирк евню, Телефон: 55 919
Фабрика рукавиць: 269 Джеймс евню — Будинок Вестерн Кооперативи Лимитед, Телефон: 22 995.
Пекарня: 1069 Селкирк евню, Тел. 55 919—висилає хліб поза Винипеґ.

БЕРЕЗЕНЬ -- MARCH

1948 — має 31 днів — 1948

Звич. Кал. н.с	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	17	**Лютий.** Мч. Памфила пресвитера Кесарії і з ним Павла
2	В	18	Преп. Теодора мовч. Печер., влмч. Теодора Тирона
3	С	19	Льва еп. Рим., Флавіяна патр. Царгор., Агапита еп.
4	Ч	20	Еп. Архипа, Филимона, Апфії, преп. Доситея, Равули
5	П	21	Льва епископа, преп. Агатона чудотв. Печерського
6	С	22	Преп. Тимотея, Евстафія арх. Антіохійського
Нед. Мясопустна. Гол. 7. УЄ 7. Літ. Ап. 1 Кор. 8: 8-31, 9: 1-2. Єван. Мат. 25: 31-46			
7	Н	23	**Нед. Мясопустна.** Муч. Маврикія, Федора, Филипа
8	П	24	Свщмч. Полікарпа, преп. Івана, Антіоха, Мойсея
9	В	25	Перше і друге знайдення голови Івана Хрестителя.
10	С	26	Тарасія архіепископа Константинопольського
11	Ч	27	Преп. Порфирія еп. Газського, муч. Севастіяна, Івана
12	П	28	Преп. Тита Печерського, Григорія Декаполита
13	С	29	Преп. Василія, Марини, Кира, Протерія. Нестора
Нед. Сиропустна. Гол. 8. УЄ 8. Літ. Ап. Рим. 13: 11-13 і 14: 1-4. Єван. Мат. 6: 14-21			
14	Н	1	**Березень. Нед. Сироп.** Препмч. Евдокії, муч. Нестора
15	П	2	**Початок Вел. Посту.** Свщмч. Теодота еп. Кирин.
16	В	3	Свщмч. Евтропія, Клеоника і Василиска, преп. Піями
17	С	4	Преп. Герасима Вологд., мч. Павла і сестри Юліянії
18	Ч	5	Муч. Конона, преп., Марка пост., муч. Івана
19	П	6	Аморейських 42 муч.: Милісена, Теодора, Теофіла
20	С	7	Свщмч. Херсонеських: еп. Василія, Ефрема, Евгенія
1 Нед. Посту. Голос 1. УЄ 9. Літ. Ап. Жид. 11: 24-26, 32-40 і 12: 1-2. Єв. Ів. 1: 43-51			
21	Н	8	**1 Нед. Посту.** Преп. Теофілакта ісповідника
22	П	9	† 40 муч. Севастійських: Акакія, Александра, Домни.
23	В	10	Муч. Кондрата, Кипріяна, Дионісія, Павла, Никифора
24	С	11	Софронія патр. Єрусал., муч. Піонія, Евфимія патр.
25	Ч	12	Теофана іспов., Григорія Двоєслова, Симеона Богон.
26	П	13	Никифора патр. Царгор., муч. Христини, Александра
27	С	14	Ростислава кн. Київ., Преп. Теогноста митр. Київ.
2 Нед. Посту. Гол. 2. УЄ 10. Літ Ап. Жид. 1: 10-14 і 2: 1-3. Єван. Мадча 2: 1-12			
28	Н	15	**2 Нед. Вел. Посту.** Муч. Агапія, Пуплія, Тимолая
29	П	16	Серапіона арх. Новгор., муч. Трохима, ап. Аристовула
30	В	17	† Преп. Олексія чоловіка Божого, мч. Марини, Павла.
31	С	18	Кирила арх. Єрусалим., муч. Трофима і Евкратія

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА БЕРЕЗЕНЬ.

Від 1 до 6 відлега. і гарно.
Від 7 до 13 не устійнено і виясню-
ється. ющ
Від 14 до 20 теплійше і слітно.
Від 21 до 27 вітри і хмарно.
Від 28 до 21 холодні дощі.

М. Н. ГРИГОРЧУК
АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК ітд.
Перепроваджує всякі судові справи, карні, цивільні і тестаментальні.
Адреса:
M. N. HRYHORCHUK, B.A., LL.B.
Box 81, Ethelbert, Man.

ДР. М. ПОТОЦЬКИЙ
M.D., L.M.C.C.
Лікар, Акушер і Оператор
Dr. M. POTOSKI
FRANKLIN BLOCK
Телефон 416 Box 656
DAUPHIN, MAN.

КВІТЕНЬ -- APRIL

1948 — має 30 днів — 1948

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	19	**Березень.** Муч. Хризанта і його нареч. Дарії, Іларії
2	П	20	Отців Івана, Сергія, Патрикія
3	С	21	Ап. Якова, Хоми патр. Царгор., Кирила еп. Катан.
3 Нед. Посту. Гол. 3. УЄ 11. Ап. Жид. 4: 14-16 і 5: 1-6. Єв. Мар. 8: 34-38 і 9: 1			
4	Н	22	**3 Нед. Вел. Посту — Хрестопоклінна.** 42 муч. Амор.
5	П	23	Преп. Никона Печер., свщмч. Никона еп. і 200 учен.
6	В	24	Преп. Артемона еп. Селевкійського, преп. Якова ісп.
7	С	25	**БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.**
8	Ч	26	Собор Арх. Гавриїла, преп. Василія Нового, Малха.
9	П	27	Матрони Солунської, преп. Івана Прозорливого
10	С	28	Преп. Евстратія пост. Печер., Іларіона ісповідника
4 Неділя Посту. Голос 4. УЄ 1. Літ. Ап. Жидів 6: 13-20. Єван. Марка 9: 17-31			
11	Н	29	**4 Нед. Вел. Посту.** Марка еп., муч. Кирила діякона
12	П	30	Преп. Івана Ліствичника, преп. Зосима, муч. Захарії
13	В	31	Преп. Іпатія цілит. Печер., Йони митр. Київського
14	С	1	**Поклони.** Марії Єгипетської, преп. Ґеронтія Печер.
15	Ч	2	Преп. Тита, муч. Амфіяна, Едесія, Полікарпа Алекс.
16	П	3	Преп. Микити іспов., Іліріка, муч. Еппидифора, Дія
17	С	4	Преп. Йосифа Мноболізного Печ., Йосифа Піснопів.
5 Неділя Посту. Голос 5. УЄ 2. Літ. Ап. Жидів 9: 11-14. Єван. Марка 10: 32-45			
18	Н	5	**5 Нед. Вел. Посту.** Муч. Агатопода, Теодула, Симеона
19	П	6	Евтихія арх. Конст., Методія учит. Словян, мч. 120
20	В	7	Юрія еп. Мелетинського, муч. Руфіна, Акилина
21	С	8	Ап. Іродіона, Агава, Руфа, Асинкрита, Флегонта, Ерма
22	Ч	9	Муч. Евпсихія та інших 270 мучеників, Вадима
23	П	10	Муч. Терентія, Африкана, Максима, Зенона, Алекса.
24	С	11	Свщм. Антипи еп. Перґамського, преп. Пармуфія
Нед. Цвітна. УЄ Мат. 21: 1-11, 15-17. Літ. Ап. Филип. 4: 4-9. Єван. Івана 12: 1-18			
25	Н	12	**Неділя Цвітна.** Василія Іспов. Парійс., преп. Атанасії
26	П	13	Свщмч. Артемона пресв. Лаодикійського, м-ці Томаїди
27	В	14	Мартина ісповід., муч. Азата і 1000 з ним замучених
28	С	15	Ап. Аристарха, Трофима, муч. Сави, Василиси
29	Ч	16	Муч. Каліди, Ніки, Нунехії, Харієси, Теодори, Галини
30	П	17	Свщмч. Симеона епископа Перського

Благовіщення. УЄ Луки 1: 39-49, 56. Літ. Ап. Жид. 2: 11-18. Єван. Луки 1: 24-38.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА КВІТЕНЬ.

Від 1 до 4 випогоджуєсь і теплійше.

Від 5 до 10 хмарно і дощ.

Від 11 до 17 не устійнено. Зимно.

Від 18 до 24 випогоджуєсь і гарно.

25 до 30 зразу дощ відтак гарно.

„Склеп Ліпших Черевиків"

Modern Shoe Store

602 SELKIRK AVENUE

Phone 56 599

WINNIPEG.

ЗА ІНФОРМАЦІЯМИ

в справі городових фармів, фармів в Манітобі, міських реальностей і всякого рода бизнесів заходіть або пишіть до:

CENTRAL REALTY

885 MAIN ST., — WINNIPEG.

Phone 55 313

К. Ф. СЛІПЕЦЬ — властитель.

ТРАВЕНЬ -- MAY

1948 — має 31 днів — 1948

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Петр. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	18	**Квітень.** Преп. Івана, ісп. Косми еп. Халк. й Авксентія.
			Великдень: Ап. Діяння 1: 1-8. Єван. Івана 1: 1-17.
2	Н	19	**ВЕЛИКДЕНЬ — ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСЕННЯ.**
3	П	20	**СВІТЛИЙ ПОНЕДІЛОК.** Свщмч. Гавриїла отрока
4	В	21	**СВІТЛИЙ ВІВТОРОК.** Януарія та інших, муч. Ісаакія
5	С	22	Теодора Сикеота, ап. Натанаїла, Луки
6	Ч	23	**† Великмч. Георгія (Юрія) Побідоносця, муч. Лазаря**
7	П	24	Преп. Сави Печ., муч. Стратилата і 70 його воїнів
8	С	25	Ап. Марка, Македонія патр. Цагор., преп. Сильвестра
			Нед. Томина. Гол. 1. УЄ Мт. 28: 16-20. Літ. Діян. 5: 12-20. Єв. Івана 20: 19-31.
9	Н	26	**Томина Неділя. — Проводи.** Свщмч. Василія еп. Амас.
10	П	27	Преп. Стефана еп. Волод. Вол., Симеона свояка Госп.
11	В	28	Ап. Ясона і Сосипатра, Кирила еп. Турів., муч. Дади
12	С	29	Муч. 9 в Кизику, Теогніда, Рута, Антипатра, Теостиха
13	Ч	30	† Ап. Якова Завед., Никити Новгород., муч. Максима
14	П	1	**Травень.** Свщмч. Макарія митр. Київ., преп. Пафнутія
15	С	2	Перен. мощей Бориса і Гліба, Атанасія патр. Алекс.
			Нед. Мирон. Г. 2. УЄ Мр. 16: 9-20. Літ. Діян. 6: 1-7. Єв. Мр. 15: 43-47 і 16: 1-8.
16	Н	3	**Нед. Мироносиць.** Смерть преп. Теодозія ігум. Печер.
17	П	4	Пелагії діви, священмч. Сильвана, Еразма, Никифора іг.
18	В	5	Муч. Ірини, муч. Неофіта і Гая, преп. Адріяна і Міхея
19	С	6	Преп. Йова многострад., Йова Почаївського чудотв.
20	Ч	7	Зявлення Чесного Хреста в Єрус., муч. Акакія, Івана
21	П	8	†Ап. Івана Богослова, Арсенія Вел., Арсенія Печер.
22	С	9	Перенес. мощів св. Миколая Чудотворця, прор. Ісаії
			Нед. Розсл. Гол. 3. УЄ Луки 24: 1-12. Літ. Діян. 9: 32-42. Єван. Івана 5: 1-15
23	Н	10	**Нед. Розслабленого.** Ап. Симона Зилота, преп. Ісидора
24	П	11	Рівноап. Кирила і Методія, преп. Софронія Печер.
25	В	12	Епіфанія еп. Кипру, Германа патр. Царгородського
26	С	13	Муч. Гликерії, діви і Лаодикія, Юрія іспов. Макарія
27	Ч	14	Никити затв. Печ., муч. Ісидора воїна, преп. Серапіона
28	П	15	Пахомія Вел., Ісаії еп. Ростовського, Ісаії Печерського
29	С	16	Преп. Теодора освяченого, муч. Віта, Модеста, Петра.
			Нед. Самар. Гол. 4. УЄ Ів. 20: 1-10. Літ. Діян. 11: 19-26 і 29-30. Єв. Ів. 4: 5-42.
30	Н	17	**Нед. Самарянки.** Ап. Андроника з 70-ти і поміч. Юнії
31	П	18	Муч. дів: Александри, Текуси, Фаїни, Клавдії, Юлії.

Світлий Понеділок. Ап. Діян. 1: 12-17, 21-26. Єван. Івана 1: 18-28.
Світ. Вівторок. Діян. 2: 14-21. Єван. Луки 24: 12-35.
Юрія. УЄ Луки 12: 2-12. Літ. Діян. 12: 1-11. Єван. Івана 15; 17—16; 1-2

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ТРАВЕНЬ.

Від 1 до 8 високі вітри з льокальними дощами.

Від 9 до 15 бурі з громовицями.

Від 16 до 22 гарно і тепло.

Від 23 до 28 хмарно і дощики.

Від 29 до 31 неустійнено.

АРСЕНИЧ І СОЛОМОН

Адвокати, Повновласники і Нотарі.

Перепроваджують всякі судові справи — карні, цивільні, спадкові, розводові, позичкові і інтабуляційні.

Адреса:

ARSENYCH & SOLOMON

711 McIntyre Block,
Winnipeg, Man. — Phone 93 071

ДР. В. ҐРЕНЬКОВ

ДЕНТИСТ

Веде свою канцелярію під числом

484 Stradbrooke Ave.
Winnipeg, Man.

Телефон офісу 44 127

ЧЕРВЕНЬ -- JUNE

1948 — має 30 днів — 1948

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	19	**Травень.** Свщмч. Патрикія еп., Акакія і Менандра
2	С	20	Муч. Талалея, Александра, Астерія воїнів, преп. Івана
3	Ч	21	Рівноап. Константина і Єлени, преп. Касіяна
4	П	22	Муч. Василиска, Маркела, Кодра, мучениці Софії
5	С	23	Препмч. Михаїла Чорноризця, Леонтія епископа
			Нед. Сліпор. Гол. 5. УЄ Ів. 20: 11-18. Літ. Діян. 16: 16-34. Єв. Івана 9; 1-38.
6	Н	24	**Нед. Сліпородженого.** Преп. Симеона дивногорця
7	П	25	† 3-те знайдення голови Івана Хрест. мч. Келестина.
8	В	26	Ап. Карпа і Алфея з 70-ти, муч. Аверкія й Єлени
9	С	27	Свщмч. Терапонта Серб., преп. Нила ст., мч. Теодори
10	Ч	28	**ВОЗНЕСЕННЯ ГОСПОДНЕ.** Преп. Микити ісповід.
11	П	29	Препмч. Теодосії діви, Александра патр. Александ.
12	С	30	Преп. Ісаакія Далматського, муч. Наталії
			Св. ОО. Гол. 6. УЄ Ів. 21: 1-14. Літ. Діян. 20: 16-18 і 28-36. Єв. Ів. 17: 1-13.
13	Н	31	**Нед. Отців 1-го Всел. Собору 325 р.** Ап. Ерма з 70-ти
14	П	1	**Червень.** Муч. Юстина филос., мч. Юстина, Харитини
15	В	2	**Влкмч. Івана Сучавського.** Никифора патр. Царгород.
16	С	3	Муч. Лукіяна і з ним Клавдія, Ігнатія, Павла
17	Ч	4	Митрофана патр. Царг., Марти і Марії сестер Лазаря
18	П	5	Блаж. Константина митр. Київ., муч. Аполона, Никан.
19	С	6	Преп. Висаріона Єгип., преп. Іларіона ігум. Далмат.
			Зелені Свята: Гол. 7 УЄ Ів 20: 19-23. Літ. Діян. 2: 1-11. Єв. Ів. 7: 37-52 і 8: 12.
20	Н	7	**Неділя — ЗЕЛЕНІ СВЯТА — ТРОЙЦЯ.** Мч. Теодота
21	П	8	**Понеділок — ДЕНЬ СВЯТОГО ДУХА.** Ефрема патр.
22	В	9	Кирила арх. Александр., муч. Теклі, Марти і Марії
23	С	10	Преп. Силуана схимомонаха Печер., Тимофія
24	Ч	11	† Ап. Вартоломея і Варнави з 70-ти, муч. Теопемпта
25	П	12	Преп. Онуфрія Вел., Петра Атонс., пуст. Івана
26	С	13	Муч. Акилини, преп. Анни і сина її Івана, муч. Діодора
			Нед. 1. Гол. 8. УЄ 1. Літ. Жид. 11: 33-40; 12: 1-2. Мат. 10: 32-33, 37-38; 19: 27-30
27	Н	14	**Нед. 1 ло Зел. Святах. — Всіх Святих.** Методія патр.
28	П	15	Прор. Амоса, муч. Віта, Модеста, преп. Крискентії.
29	В	16	Преп. Тихона Луховського, муч. Тигрія, презвитера
30	С	17	Муч. Мануїла, Савела й Ізмаїла.

Вознесення: Утр. Єван. Марка 16: 9-20. Літ. Діян. 1: 1-12. Єван. Луки 24: 36-53
Івана Сучавського: УЄ Ів. 80: 1-10. Літ. 2 Петра 3: 1-18. Єв. Ів. 19: 25-27 і 21; 24-25
Понед. Зел. Свят: Літ. Ап. Ефесян 5: 9-19. Єван. Матея 18: 10-20

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЧЕРВЕНЬ.

Від 1 до 5 гарно і тепло.
Від 6 до 12 хмарно з льокальними дощами.
Від 13 до 19 гарно і дуже горячо.
Від 20 до 26 дуже гарячо.
Від 27 до 20 трохи холодніше.

ДР. І. ВЕРХОМИН
ДР. Н. Д. ГОЛУБІЦЬКИЙ
ЛІКАРІ Й ОПЕРАТОРИ
207 UNION Bldg.
Edmonton, Alta.
Dr. J. VERCHOMIN —
— Dr. N. D. HOLUBITSKY

ДР. П. ГУЦУЛЯК
Дентист
веде свою канцелярію під ч.
270 Physicians & Surgeons Bldg.
86 BLOOR STREET West
TORONTO, ONT.
Телефон KI 6727
Вечорами тільки за попереднім умовленням.

ЛИПЕНЬ -- JULY

1948 — має 31 днів — 1948

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	18	**Червень.** Преп. Леонтія канон. Печер., **муч. Емерія.**
2	П	19	†Ап. Юди, брата Господнього, преп. Паісія Велик.
3	С	20	Память угодників землі Волинської, свщмч. Методія.
			Нед. 2. Голос 1: УЄ 2. Літ. Ап. Римлян 2: 10-16. Єван. Матея 4: 18-23
4	Н	21	**Нед. 2 по Зел. Св.** Муч. Юліяна Тарс., преп. Юлія
5	П	22	Свщм. Евсевія, муч. Галактіона, муч. Юліянії.
6	В	23	Муч. Агрипини діви, муч. Евстахія, Гая й Урбана
7	С	24	**РІЗДВО ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ.** Муч. Орентія.
8	Ч	25	Преп. Февронії, Леоніди, Лівії й Евтропії
9	П	26	Преп. Давида Солун., Івана еп. Ґот., Дионисія Печер.
10	С	27	Преп. Самсона страннопримця; блаж. Мартина.
			Нед. 3. Гол. 2. УЄ 3. Літ. Рим. 5: 1-10. Єван. Матея 6: 22-33.
11	Н	28	**Нед. 3 по Зел. Св.** Преп. Сергія і Гермогена, Івана Дам.
12	П	29	**Св. ПЕТРА і ПАВЛА АПОСТОЛІВ.**
13	В	30	† Собор 12-ти Апостолів муч. Михаїла, Мелітона
14	С	1	**Липень.** Косми і Даміяна безсріб. Антонія Римл.
15	Ч	2	Положення Чесної ризи Діви Марії у Влахерні.
16	П	3	Муч. Акинта, Марка, преп. Анатолія затв. Печер.
17	С	4	Андрея арх. Критського, муч. Теодота і Теодотії.
			Нед. 4. Гол. 3. УЄ 4. Літ. Ап. Римлян 6: 18-23. Єван. Матея 8: 5-13.
18	Н	5	**Нед. 4 по Зел. Св.** Преп. Атанасія Атон., преп. Лампада
19	П	6	Преп. Сисоя схим. Печер., муч. Лукії, мч. Ісавра діяк.
20	В	7	Преп. Томи Малеїна й Акакія Синайс. муч. Киріякії
21	С	8	Влкмч. Прокопія, св. Теодосії
22	Ч	9	Свщм. Панкратія еп., Теодора еп., муч. Андрея і Прова
23	П	10	†Преп. Антонія Печерського, муч. Леонтія
24	С	11	Смерть укр. кн. Ольги, муч. Евфимії, преп. Никодима.
			Нед. 5. Гол. 4. УЄ 5. Літ. Рим. 10: 1-10. Єв. Мат. 8: 28-34 і 9: 1.
25	Н	12	**Нед. 5 по Зел. Св.** Муч. Прокла й Іларія, преп. Михаїла
26	П	13	Собор арх. Гавриїла, преп. Стефана, Саваїта.
27	В	14	Ап. Акили з 70-ти і дружини Прискили, муч. Юста
28	С	15	**† Володимира Великого князя України**
29	Ч	16	Свщмч. Антиноґена, муч. Юлії діви, муч. Павла і сестер
30	П	17	Влкмуч. Марини, преп. Леоніда, муч. Сперата
31	С	18	Івана і Памви затвор. Печер., муч. Еміліяна, Якинта.

Різдво Івана Хрестителя. УЄ Луки 1: 18-25. Літ. Ап. Рим. 13: 12-14: 4. Луки 2: 1-12.
Петра і Павла: УЄ Ів. 21: 15-25. Літ. 2 Кор. 11: 21-33 і 12: 1-9. Єв. Мат. 16: 13-19
Володимира Великого. УЄ Івана 10: 9-16. Літ. Ап. Гал. 1: 11-19. Єван. Івана 10: 1-9.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЛИПЕНЬ.

Від 1 до 4 досить тепло.
Від 5 до 10 остає тепло і неустійнено.
Від 11 до 17 гарно і холодно.
Від 18 до 24 хмарно з дощами.
25 до 31 гарно і багато тепліше.

ДР. Ю. Е. ДРАҐАН

M.D., C.M., L.M.C.C.
Лікар, Акушер і Оператор
Член Домінияльної Ради Лікарів.
З практикою по шпиталях
в Рочестер, Філаделфії,
Бостоні, Ню Йорку
та Балтімор.
601 Canada Building,
SASKATOON, SASK.
(Коло сієнарської стації)

А. Т. ВАВРИНЮК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК,
НОТАР і т. д.
Перепроваджує всякі судові справи — карні, цивільні, спадкові і розводові.
Адреса:
A. T. WARNOCK, K.C.
Barrister & Solicitor
Ramsay Block, Tel. 63
DAUPHIN, MAN.

СЕРПЕНЬ — AUGUST

1948 — має 31 днів — 1948

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
			Нед. 6. Гол. 5. УЄ 6. Літ. Рим. 12: 6-14. Єв. Матея 9: 1-8.
1	Н	19	**Липень. Нед. 6 по Зел. Св.** Преп. Макрини с. Вас. Вел.
2	П	20	✣ **Ілії пророка.** Зн. мощ. Атанасія ігум. Берестейського.
3	В	21	Преп Онуфрія мовчальника й Онисима Печерського
4	С	22	Рівноап. Марії Магдалини, свщмч. Фоки
5	Ч	23	Муч. Трохима, Теофіла й 13-ти з ними. Аполінарія
6	П	24	†Муч. Бориса і Гліба, преп. Полікарпа археп. Печер.
7	С	25	† Успення правед. Анни, св. Олимпіяди діякониси.
			Неділя 7. Голос 6. УЄ 7. Літ. Ап. Римлян 13: 1-7. Єван. Матея 9: 27-35
8	Н	26	**Нед. 7 по Зел. Св.** Преп. Мойсея Чудотв. Печерського
9	П	27	Пантелеймона влмч., преп. Наума, Анфіси ігумені
10	В	28	Апост. з 70-ти: Прохора, Никанора, Тимона і Пармена
11	С	29	Муч. Калиника Кил., муч. Серафини діви
12	Ч	30	Ап. з 70-ти: Сили і Силуана, Крикента, Епенета
13	П	31	Прав. Евдокима Капад., муч. Уліти, прав. Йосифа
14	С	1	**Серпень. Початок Спасівки.** †Зн. Ч. Хр. **Хрещ. України**
			Нед. 8. Голос 7. УЄ 8. Літ. Ап. 1 Коринтян 1: 10-18. Єван. Мат. 14: 14-22
15	Н	2	**Нед. 8 по Зел. Св.** Пренес. мощів первмч. Стефана
16	П	3	Преп. Ісаакія, Далмата, Фавста, преп. Косми отшел.
17	В	4	Сім молодців в Ефезі спляч.: Максиміліяна, Івана і др.
18	С	5	Муч. Евсигнія, Кантидія, Кантидіяна, Василиска
19	Ч	6	**ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЕ — СПАСА.**
20	П	7	Преп. Пімена пост. Печер., муч. Марина воїна, Атерія
21	С	8	Преп. Григорія іконописця Печер., Еміліяна ісповід.
			Нед. 9. Гол. 8. Утр. Єван. 9. Літ. 1 Кор. 3: 9-17. Єван. Матея 14: 22-34.
22	Н	9	**Нед. 9 по Зел. Св.** † Ап. Матея, муч. Юліяна
23	П	10	Муч. архид. Лаврентія, Сикста епис., муч. Романа.
24	В	11	Прпмч. Василія і Теодора Печер., мч. Евпла, Неофіта
25	С	12	Муч. Фотія, Памфила, Капитана, Аникити
26	Ч	13	Тихона еп. Вороніжського, муч. Конкордія, св. Ірини
27	П	14	Перенес. мощей Теодосія Печ., прор. Михея муч Лукія
28	С	15	**УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.** Преп. Харитона.
			Нед. 10. Голос 1. УЄ 10. Літ. Ап. 1 Корин. 4: 9-16. Єван. Матея 17: 14-23
29	Н	16	**Нед. 10 по Зел. Св.** † Нерук. образ Ісуса Христа
30	П	17	Преп. Алипія іконоп. Печер., муч. Мирона, Филипа.
31	В	18	Муч. Флора і Лавра, Серапіона, Івана і Георгія патр.

Ілії: УЄ Луки 11: 47-54. Літ. Ап. Якома 5: 10-20. Єван. Луки 4: 22-30.
Преображення Госп. УЄ Луки 9: 28-36, Літ. Ап. 2 Петра 1: 10-19. Єв. Мат. 17: 1-9.
Успен. Пр. Бог.: УЄ Лу 1: 39-49, 56. Літ. Фил. 2: 5-11. Єван. Лу 10: 38-42, 11: 27-28

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА СЕРПЕНЬ.

Від 1 до 7 велика горяч.
Від 8 до 14 хмарно а відтак зливні дощі.
Від 15 до 21 холодна погода і дощ.
Від 22 до 28 неустійнено і тепліше.
Від 30 до 21 гарно і тепло.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. МИХ. ГРУШЕВСЬКОГО В ЕДМОНТОНІ

РОЗСАДНИК КУЛЬТУРИ В АЛБЕРТІ.

Посилайте своїх синів і дочок до Українського Інституту ім. Михайла Грушевського в Едмонтоні.

ЕВГЕН ВАВРИНЮК,
настоятель.

ВЕРЕСЕНЬ - SEPTEMBER

1948 — має 30 днів — 1948

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	19	**Серпень.** Муч. Андрея Стратилата і з ним 2593 муч.
2	Ч	20	Прор. Самуїла, муч. Севіра пресв., Мемнона сотника
3	П	21	Преп. Аврамія, ап. Тадея з 70-ти, муч. Васси
4	С	22	Муч. Агатоника і з ним Зотика, Теопрепія, Акиндина.
Нед. 11 Голос 2. УЄ 11. Літ. Ап. 1 Корин. 9: 2-12. Єван. Матея 18: 23-35			
5	Н	23	**Нед. 11 по Зел. Св.** Свщмч. Іринея еп. Ліонського
6	П	24	Перенес. мощів Петра митр. Київ., свщмч. Евтихія.
7	В	25	Ап. Тита з 70-ти, ісп. Вариса і Евлогія, еп. Едеси
8	С	26	Муч. Адріян і Наталії, препод. Тифоя
9	Ч	27	Преп. Пімена пост. Печер,, Пімена Вел., Осії ісповід.
10	П	28	†Знайдення мощів Йова Почаївського, преп. Сави
11	С	29	† **Усікнов. Голови Івана Хрестителя,** муч. Анастасія.
Нед. 12. Гол. 3. Утр. Єван. 1, Літ. 1 Корин. 15: 1-11. Єван. Матея 19: 16-26.			
12	Н	30	**Нед. 12 по Зел. Св.** Александра, Івана і Павла патр. Ц.
13	П	31	† Пол. Пояса Богород. Івана митр. Київ., Генадія.
14	В	1	**Вересень. Початок Церк. Року.** Симеона стовпника
15	С	2	Муч. Маманта, Івана пост. патр. Царгородського
16	Ч	3	Свящм. Антима еп. Никомид. і з ним Теофіла, Петра
17	П	4	Муч. Вавили еп. Антіох., прор. Мойсея Боговидця
18	С	5	Правед. Захарія і Єлисавети, мч. Раїси, Атанасія.
Нед. 13. Гол. 4. Утр. Єван. 2. Літ. 1 Корин. 16: 13-24. Єван. Матея 21: 33-42.			
19	Н	6	**Нед. 13 по Зел. Св.** Чудо Архстр. Михаїла в Хонах
20	П	7	Предпр. Рожд. Богородиці, муч. Макарія Канівського.
21	В	8	**РІЗДВО ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.** Муч. Руфа і Руфіяна
22	С	9	Богот. Якима й Анни, муч. Северіяна, Теодосія
23	Ч	10	Муч. Минодори, Митродори і Нимфодори, ап. Лукія
24	П	11	Преп. Теодори Олександ., муч. Серапіона, Кронида
25	С	12	Свщмч. Автонома еп., преп Атанасія, муч. Юліяна.
Нед. 14. Гол. 5. Утр. Єван. 3. Літ. Ап. 2 Корин. 1: 21—2: 4. Єван. Матея 22: 1-14.			
26	Н	13	**Нед. 14 по Зел. Св.** Свщмч. Корнилія сотника
27	П	14	**ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА ГОСПОД.**
28	В	15	Влкмч. Никити, преп. Филотея, муч. Порфирія
29	С	16	Влмч. Евтимії Китрияна митр., Состена, Віктора
30	Ч	17	Муч. Віри, Надії і Любови і матері їх Софії, Агатоклії

Усікн. Голови Ів. Хр. УЄ Мат. 14: 1-13. Літ. Ап. Діяння 13: 25-32. Єв. Марка 6: 14-30
Різдво Пр. Бог. УЄ Лу 1: 39-49 і 56. Літ. Фил. 2: 5-11. Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
Воздв.: УЄ Ів. 12: 28-36. Літ. 1 Кор. 1: 18-24. Єв. Івана 19: 6-11, 13-20, 25-28, 30-35

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ВЕРЕСЕНЬ.

Від 1 до 4 льокальні дощики.
Від 5 до 11 випогодиться і стане досить горячо.
Від 12 до 18 почне змінятися.
Від 19 до 25 охолодне.
Від 26 до 30 вітри і дощі.

ПОХОРОННЕ БЮРО
під управою
ІВАНА ЗАВІДОВСЬКОГО
Це є найстарше українське похоронне заведення у Винипеґу.
Обслуга скора й вдоволяюча.
ZAWIDOSKI FUNERAL HOME
Limited
561 Selkirk Ave. — Winnipeg.
Phone 51500

МИХ. Г. ПОНИЧ
АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК І НОТАР.
Перепроваджує всякі судові справи карні, цивільні і тестаментальні.
Адреса:
MICHAEL H. PONICH,
LL.B., M.L.A.
Box 88 Two Hills, Alberta

ЖОВТЕНЬ -- OCTOBER

1948 — має 31 днів — 1948

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	18	**Вересень.** Преп. Евменія еп., муч. Кастора, Арідни
2	С	19	Муч. Трохима, Саватія і Доримедонта, муч. Зосима.
			Нед. 15. Гол. 6. Утр. Єван. 4. Літ. 2 Корин. 4: 6-15. Єван. Матея 22: 35-46.
3	Н	20	**Нед. 15 по Зел. Св.** Влкмч. Евстафія Плакиди, Теопістії
4	П	21	Ап. Кондрата з 70, преп. Даниїла, муч. Іпатія еп. Ефес.
5	В	22	Преп. Отців в печерах Антонія в Київі, прор. Йони
6	С	23	Зачаття св. Івана Хрестителя, мч. Андрея, мч. Ксантипи
7	Ч	24	Пермч. Теклі, прав. Никандра, Корпія, Аврамія
8	П	25	Преп. Евфросинії, муч. Пафнутія і 546 з ним, Руфа
9	С	26	†Івана Богослова, муч. Хири, прав. Гедеона судді.
			Нед. 16. Голос 7. УЄ 5. Літ. Ап. 2 Коринтян 6: 1-10. Єван. Матея 25: 14-30
10	Н	27	**Нед. 16 по Зел. Св.** Муч. Калістрата і 49 воїнів
11	П	28	† Преп. Харитона ісп., мч. Марка, Александра, Алфея.
12	В	29	Преп. Киріяка отшел., Теофана Милостивого
13	С	30	Михаїла 1-го митр. Київського, смч. Григорія Вірм.
14	Ч	1	**Жовтень. ПОКРОВ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.**
15	П	2	Андрея Христа ради юродивого, свщмч. Кипріяна
16	С	3	Преп. Діонисія затвор. Печерського, свщмч. Діонисія.
			Нед. 17. Гол. 8. Утр. Єван. 6. Літ. 2 Корин. 6: 16-18 і 7: 1. Єван. Мат. 15: 21-28.
17	Н	4	**Нед. 17 по Зел. Св.** Свщм. Єротея, Володимира Новг.
18	П	5	Муч. Харитини, преп. Даміяна Печер., святит. Петра.
19	В	6	Ап. Томи з 70-ти, мч. Еротиїди діви, муч. Макарія
20	С	7	Муч. Сергія і Вакха, преп. Сергія Печер., Юліяна
21	Ч	8	Преп. Пелагії, св. Таїси, преп. Трифона, св. Пелагії
22	П	9	†Ап. Якова Алфеєвого з 12-ти, преп. Андроника
23	С	10	Муч. Евлампія й Евлампії, Собор угод. Волинських.
			Нед. 18. Голос 1. УЄ 7. Літ. Ап. 2 Коринтян 9: 6-11. Єван. Луки 5: 1-11
24	Н	11	**Нед. 18 по Зел. Св.** Ап. Филипа з 70-ти, Теофана Печ.
25	П	12	Мч. Прова, Тараха й Андроника, преп. Косми Святог.
26	В	13	Муч. Карпа, преп. Веніямина Печер., преп. Никити
27	С	14	Преп. Параскевії Серб., Николая Печер., мч. Назарія
28	Ч	15	Преп. Евтимія нового, прпмч. Лукіяна пресв. Антіох.
29	П	16	Муч. Лонгина сотника, Леонтія, Дометія, Терентія
30	С	17	Память Отців 7-го Всел. Собору. прмч. Андрея Крит.
			Нед. 19. Гол. 2. УЄ 8. Літ. 2 Кор. 11: 31-32 і 12: 1-9. Єван. Луки 6: 31-36.
31	Н	18	**Нед. 19 по Зел. Св.** † Ап. Луки з 70-ти, Юліяна пуст.

Покров Богор. УЄ Луки 1: 39-49, 56. Літ. Жид. 9: 1-7. Луки 10; 38-42; 11; 27-28.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЖОВТЕНЬ.

Від 1 до 5 виясниться та холодно.
Від 6 до 14 трохи потепліє.
Від 15 до 23 позимніє з дощем.
Від 24 до 31 льокальні дощі.

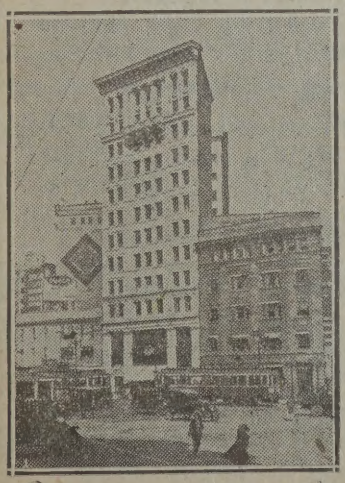

McARTHUR BUILDING,
Cor. Portage Ave & Main St.

Телефон Бюра 95 075 Резиденції 52 502

ДР. ВОЛ. Ф. БАЧИНСЬКИЙ

M.D. (Man.), L.M.C.C.

ОПЕРАТОР, ЛІКАР, АКУШЕР.

Маємо апарат Рентґена для знимання ЕКС-РЕЙ (X-RAY)
Пересвітлювання Флуороскопією
і Радіятермія (Short Wave Therapy)

Адреса канцелярії:

DR. V. F. BACHYNSKI

506 McArthur Bldg. Winnipeg, Man.

ЛИСТОПАД -- NOVEMBER

1948 — має 30 днів — 1948

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Перк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Жовтень.** Блаж. Клеопатри і Івана, Евсевія діякона.
2	В	20	Влкмч. Артемія, муч. Евора й Евнея, преп. Матрони
3	С	21	Преп. Іларіона Вел., Іларіона Печерського.
4	Ч	22	Рівноап. Аверкія еп. Єропольського, муч. Александра
5	П	23	Ап. Якова, брата Господ. з 70-ти, Ігнатія патр. Царг.
6	С	24	Преп. Арети, Сисоя і Теофіла Печер., муч. Арети.
			Нед. 20. Гол. 3. УЄ 9. Літ. Галат 1: 11-19. Єв. Луки 7: 11-16.
7	Н	25	**Нед. 20 по Зел. Св.** Муч. Маркіяна і Мартирія, Таїти
8	П	26	**ДИМИТРІЯ ВЕЛИКМ.** Преп. Теофіла, муч. Лептини.
9	В	27	Преподобного Нестора Літописця, муч. Нестора
10	С	28	Муч. Терентія й Неоліни та дітей їх, муч. Параскеви
11	Ч	29	Препмч. Анастасії Римлянки, муч. Феліцитини
12	П	30	Муч. Зиновія і Зиновії, ап. Тертія, Марка, Юста
13	С	31	Преп. Спиридона й Никодима Печер., ап. Стахія.
			Нед. 21. Гол. 4. Утр. Єван. 10. Літ. Галат 2: 16-20. Єван. Луки: 8: 5-15
14	Н	1	**Листопад. Нед. 21 по Зел. Св.** Косми і Даміяна чуд.
15	П	2	Муч. Акиндина, Пигасія, мч. Домни, преп. Маркіяна.
16	В	3	Муч. Акепсима еп., Йосифа пресв., Айтала діякона
17	С	4	Преп. Йоаникія Вел., Ахила Печер., мч. Никандра
18	Ч	5	Муч. Галактіона й Епістими, Григорія арх. Алексан.
19	П	6	Павла, архіеп. Царгор., дів: Тукеси, Александри
20	С	7	Св. 33 муч. в Мелітині: Єрона, Ісихія, Никандра і др.
			Неділя 22. **Собор Арх. Михаїла.** Гол. 5. УЄ 11. Літ. Ап. Гал. 6: 11-18 і Жид. 2: 2-10 Єван. Луки 16: 19-31 і Луки 10: 16-21.
21	Н	8	**Нед. 22 по Зел. Св. СОБОР АРХИСТР. МИХАЇЛА**
22	П	9	Онисифора іспов. печер., Матрони царгор., мч. Маври
23	В	10	Ап. з 70-ти: Ераста еп., Олимпа, Родіона і Сосипатра
24	С	11	Муч. Мини, преп. Теодора Студита, Стефаніди
25	Ч	12	Св. Івана Милостивого патр. Алекс., преп. Ніла пост.
26	П	13	† Івана Золотоустого архіеп. Царгород., муч. Манефи
27	С	14	† Ап. Филипа з 12-ти. Григорія Палами арх. Тесалон.
			Нед. 23. Гол. 6. УЄ 1. Літ. Єфес. 2: 4—10. Єв. Луки 8: 26-39
28	Н	15	**Нед. 23 по Зел. Св.** Муч. Гурія, Самона й Авіва
29	П	16	Ап. і еван. Матея (Левія з 12-ти), преп. Сергія схимн.
30	В	17	Григорія еп. і чудтв. Неокесарійського, преп. Никона

Димитрія: УЄ Мат. 10: 16-22. Літ. 2 Тим. 2; 1-10. Єван. Івана 15; 17-27 і 16; 1-2.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЛИСТОПАД.

Від 1 до 6 чисто і ясно.
Від 7 до 13 тепліше, але хмарно.
Від 14 до 20 почне охолодати.
Від 21 до 27 багато зимніше і випогодиться.
Від 28 до 30 легкий сніг.

EMEL'S
Ladies' Apparel
583 Selkirk Ave. Winnipeg.
Добір найпристойнішого виробу Плащів — Суконок — Спортових одінь.
Спеціялізуємо Роблення-доміри ковтів і сутів.
П. ЕМЕЛЬНИЧЕНКО, властитель.

The West Hotel
R. J. FLETCHER, Proprietor
One Block from C.P.R. Station
Cor. Main & Sutherland Sts.
Phone 54 122
Winnipeg, Man.

ГРУДЕНЬ — DECEMBER

1948 — має 31 днів — 1948

Звич. Кал. н.с	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	18	**Листопад.** Св. муч. Платона, Романа, Варула
2	Ч	19	Прор. Авдія, преп. Варлаама ігумена Печерського
3	П	20	Преп. Григорія Декаполита, Прокла арх. Царгород.
4	С	21	**ВВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.**
Неділя 24. Голос 7. УЄ 2. Літ. Ап. Єфесян 2: 14-22; Євангелія Луки 8: 41-56			
5	Н	22	**Нед. 24 по Зел. Св.** Ап. Филимона і з ним Архипа
6	П	23	Амфілоха еп. Іконійського, еп. Теодора, Антіохійсь.
7	В	24	Влкмч. Катерини, Порфирія і 200 воїн., цариці Августи
8	С	25	Климента еп. Риму, Мартиніяна діякона
9	Ч	26	Преп. Якова пуст., Алипія стовп., муч. Георгія Хіос.
10	П	27	Влкмч. Якова перського, преп. Паладія, Романа чуд.
11	С	28	Прпмч. Стефана нового, муч. Іринарха, Василія, Петра.
Нед. 25. Голос 8. Утр. Єван. 3 Літ. Єфес. 4: 1-6. Єван. Луки 10: 25-37.			
12	Н	29	**Нед. 25 по Зел. Св.** Муч. Парамона і з ним 370
13	П	30	† Андрея Первоз., Фрументія, архиеп. Індійського.
14	В	1	**Грудень.** Прор. Наума, Филарета Милост., муч. Ананії
15	С	2	Прор. Аввакума, Атанасія затвор. Печерського
16	Ч	3	Прор. Софонії, преп. Івана Мовчал., еп. Колонійск.
17	П	4	Влмч. Варвари і з нею Юліянії, преп. Івана Дамаскина
18	С	5	† Преп. Сави Освященого, Гурія арх., муч. Філотея.
Нед. 26. Гол. 1. УЄ 4. Літ. Ап. Єфесян 5: 9-19 і Жидів 13: 17-21. Єван. Луки 12: 16-21 і Луки 6: 17-23.			
19	Н	6	**Нед. 26 по Зел. Св. НИКОЛАЯ МИР-ЛИК. ЧУДОТВ.**
20	П	7	Амвросія еп. Медіол., Івана Печер., Преп. Павла посл.
21	В	8	Преп. Потапія, Ап. з 70-ти: Состена, Аполоса, Кифи
22	С	9	**Зачаття Пресв. Богородиці від св. Анни,** пр. Самуїла
23	Ч	10	Муч. Мини, Ермогена й Евграфа, муч. Маріяна
24	П	11	Преп. Даниїла Стовп., Луки муч., Леонтія, Варсави
25	С	12	Спиридона чудотв., свщмч. Александра еп. Єрусалим.
Нед. св. Праотців. Голос 2. УЄ 5. Літ. Ап. Колосян 3: 4-11. Єван. Луки 14: 16-24			
26	Н	13	**Нед. Св. Праотців.** †Мч. Евстратія, Авксентія, Евгенія
27	П	14	Муч. Тирса, Левкія, Калиника, муч. Аріяна і Теотиха.
28	В	15	Свщм. Елевтерія і матери його Анфії, Стефана археп.
29	С	16	Прор. Аггея, блаж. Теофанії, мч. Марина
30	Ч	17	Преп. Даниїла і трох молодців: Ананії, Азарії і Мих.
31	П	18	Муч. Севастіяна і воїнів його, Модеста арх. Єрусал.

Воведення: УЄ Луки 1: 39-49 і 56. Літ. Жидів 9: 1-7. Єван. Луки 10: 38-42 і 11: 27-28
Зач. Пр. .Бог. УЄ Лу 1: 39-49, 56; Літ. Гал. 6: 22-31; Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ГРУДЕНЬ.

Від 1 до 4 випогодиться.
Від 5 до 11 зимно і сніг.
Від 12 до 18 гарні ясні дні.
19 до 13 велика заметіль.
Від 24 до 27 ясно але зимно.
Від 28 до 31 неустійнена погода.

ЛЕВКО Г. ФАРИНА

ОКУЛІСТ

Веде Канцелярію під адресою:

202 UNION BUILDING
Edmonton, Alberta.
Телефон 28631

ЕКЗАМІНУЄ ОЧИ—
ПРИПАСОВУЄ ОКУЛЯРИ.

Phone 55 204

Dr. M. Kanchier

DENTIST

407 Selkirk Avenue
Winnipeg, Man.

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС"

Виходить від 1910 року кожного тижня.

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС" Є:
ПЕРШИМ українським часописом в Канаді незалежним від чужих.
ПЕРШИМ, який вчив русинів, що вони українці.
За ним є 38 літ громадської праці і тим він заслугує на довіря і піддержку.
В кождій УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ повинен бути „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС".
РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА: В Канаді $2.50; в Зєдинених Державах $3.00; в інших краях $3.50.

Адреса:

UKRAINIAN VOICE

BOX 3626 Sta. B. WINNIPEG, MAN.

„ВІСТНИК"

Орґан Української Православної Церкви в Канаді.

ПОЧАВ ВИХОДИТИ 1924 РОКУ.

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В МІСЯЦИ.

Побіч справ релігійних і церковних „ВІСТНИК" інтересується справами Української Культури, справами виховання і взагалі громадськими справами українського життя.

В „ВІСТНИКУ" знайдете матеріял, якого не знайдете деинде — і тому „ВІСТНИК" повинен бути в КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ.

ПЕРЕДПЛАТА В КАНАДІ НА РІК $1.50
В ЗЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ $2.00

Адресуйте:

THE HERALD

BOX 3626 Sta. B. WINNIPEG, MAN.

РОЗРИТА МОГИЛА

Світе тихий, краю милий, моя Україно!
За що тебе сплюндровано, за що, мамо гинеш?
Чи ти рано до схід сонця Богу не молилась?
Чи ти діточок непевних звичаю не вчила?

„Молилася, турбувалась, день і ніч не спала,
Своїх діток доглядала, звичаю навчала.
Виростали мої квіти, мої добрі діти, —
Панувала і я колись на широкім світі.
Панувала... О Богдане, нерозумний сину!
Подивись тепер на матір, на свою Вкраїну!
Що колишучи співала про свою недолю,
Що співаючи, ридала, виглядала волю...
Ой Богдане, Богданочку! Якби була знала —
У колисці придушила б, під серцем приспала!

„Степи мої запродані жидові, німоті,
Сини мої на чужині, на чужій роботі;
Дніпро, брат мій висихає, мене покидає,
І могили мої милі москаль розриває...

„Нехай риє, розкопує, — не своє шукає...
А тимчасом перевертні нехай підростають,
Та поможуть москалеви господарювати,
І з матері полатану сорочку знімати!

Поспішайте ж недолюдки матір катувати!"

На четверо розкопана
Розрита могила...
Чого вони там шукають?
Що там схоронили
Старі батьки?... Ех якби то...

Якби то знайти те,
Що там поховали, —
Не плакали б діти,
Мати б не ридала.

Тарас Шевченко.

РІДНА МОВА.

Мово рідна, слово рідне, —
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
Але камінь має.

Як ту мову мож забути,
Котрою учила
Нас всіх ненька говорити, —
Ненька наша мила!

Як ту мову мож забути?
Та ж звуками тими
Ви до Бога мольби слали
Ще дітьми малими!

У тій мові ви співали,
Нею розмовляли,
У тій мові вам минувшість
Старші розказали.

І тому плекайте діти
Рідненькую мову,
І учіться говорити
Своїм рідним словом!

Мово рідна, слово рідне,
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
Але камінь має.

Сидір Воробкевич.

СПОМИНИ З ДИТИННИХ ЛІТ

(З повісти Т. Шевченка „Княгиня").

Село!... О, кілько споминок любих та чарівних розбуджуєся в моїм старім серці при цім сердечнім слові! Село!... І от стоїть передо мною наша бідна, стара, біла хата, з потемнілою соломяною стріхою і чорним димарем, біля хати на причілку яблінка з червоними яблоками, а довкола неї цьвітник, любимець незабутньої моєї сестри, моєї няньки терпеливої, ніжної; біля воріт стоїть стара розложиста верба з засохлим верхом, а за вербою клуня, а довкола неї стоги жита, пшениці і всякого збіжжа, а за клунею по косогору пійде вже сад. Та який сад! Бачив я на своїм віку чимало таки порядних садів, от хоч би в Умані та в Петергофі; але що то за сади! шага лихого не варті, як прирівнаєш до нашого розкішного саду! Наш густий, темний, тихий — що й казати; другого такого на всім світі нема! А за садом левада, за левадою долина, а в долині потічок, тихий, ледве журчить; верби та калина оточили його, а темнозелені лопухи широколисті обкутали його. В отсім потічку, під навислими лопухами, купаєся білявий опецьковатий хлопчик; викупавшись, перебігає він через долину та через леваду, вбігає в тінистий сад, падає під першою грушею або яблонею і засипляє здоровим безжурним сном.

Пробудившися, він дивиться на протилежну гору, дивиться, дивить і питається сам себе: „а що там за горою? там мусять бути залізні стовпи, що підпирають небо. А що, якби піти та подивитися, як там вони його підпирають? Піду та подивлюся, адже ж воно недалеко". Встав і не надумуючись пішов через долину та леваду, просто на гору. І от виходить він за село, минув царину, перейшов з пів версти полем, а на полі стоїть висока чорна могила. Він видрапався на могилу, щоби звідти подивитися, чи далеко ще до тих залізних стовпів.

Стоїть хлопчина на могилі і дивиться на всі сторони: і по цей бік село, і по той бік село, а там зза темних садів визирає церква з трома банями, покрита білою бляхою. Хлопчик задумався. „Ні", думає він: „сегодня вже пізно, не дійду до тих залізних стовпів, нехай завтра з Катрею. Вона пожене до череди корови, а я піду до залізних стопів; сьогодня ж обдурю Микиту (брата), скажу, що бачив залізні стовпи, ті, що підпирають небо". І він скотився клубком з могили, встав на ноги і пішов, не оглядаючись, до чужого села. На щастя його зустріли чумаки і зупинивши спитали:

— А куда ти мандруєш парубче?

— „До дому".

— А де ж твоя домівка, небораче?

— „В Кирилівці".

— Так чого ж ти йдеш у Моринці?

— „Я не в Моринці, я в Кирилівку йду".

— А коли в Кирилівку, так сідай на мою мажу, товаришу; ми тебе довеземо до дому.

Посадили його на скринку, що буває на переді чумацького воза, і дали йому в руки батіг; він поганяє собі

воли, безжурний, мовби нічого не лучилось. Підїзджаючи до села, побачив він на противлежній горі свою хату і закричав весело:

— „Он-де, он-де наша хата!"

— А коли ти вже бачиш свою хату, — сказав хазяїн воза, — то і йди з Богом!

Він зсадив хлопчину з воза, спустив його на землю і звернувшися до товаришів сказав:

— Нехай іде собі з Богом!

— Нехай іде собі з Богом! — промовили чумаки, і хлопець побіг собі з Богом в село.

На дворі вже смеркало, коли я (бо цей опецьковатий білявий хлопчина був ніхто інший, як покірний автор цего оповідання) підійшов до нашого перелазу; дивлюся через перелаз на двір, а там під хатою, на темнім оксамітовім моріжку, усі наші сидять собі кружком та вечеряють; тільки моя старша сестра і нянька Катерина не вечеряє, а стоїть собі коло дверий, підперла голову рукою і гейби позирає на перелаз. Як висунув я голову зза перелазу, вона скрикнула: „прийшов, прийшов!", підбігла до мене, вхопила мене на руки, понесла через двір і посадила в кружок вечеряти, сказавши: „Сідай вечеряти приблудо!" По вечері сестра повела мене спати, положила на постіль, перехрестила, поцілувала і усміхаючись назвала мене знов приблудою.

Я довго не міг заснути, події минулого дня не давали мені спати. Я думав все про залізні стовпи та про те, чи говорити про них Катерині та Микиті, чи ні? А вже ж Микита був раз з батьком в Одесі і певне бачив там ті стовпи; як же йому говорити про них, коли я їх зовсім не бачив! Катерину можна б одурити.., та ні, я і їй не скажу нічого. І подумавши ще трохи про залізні стовпи, я заснув.

За два чи за три роки я бачу себе вже в школі у сліпого Совгиря (це так звали нашого нестихарного дяка), складаючого тму-мну. Проскладавши бувало до тля-мля, вийду зі школи на вулицю, подивлюся на яр, а там мої ровесники щасливі граються собі на соломі, біля клуні і не знають, що є на світі і дяк і школа. Дивлюся на них та думаю: чому ж я такий безталанний? нащо мене сердешного мучать над цим проклятим букварем? І махнувши рукою дам драла через цвинтар в яр до цих щасливих на ясну, теплу солому, та тілько що зачну там вовтузитись по соломі; аж тут ідуть два псалтирники, беруть мене, раба божого, за руки і вертають назад, сиріч ведуть до школи. А в школі, самі здорові знаєте, що роблять з нашим братом школярем за утікання.

Сліпий Совгир (він властиво не був сліпий, а так його прозвали за те тілько, що був зизоокий) був у нашім селі дяком, та не стихарним, правдивим дяком, а так собі приблудою. Його попередник, Ничипір Хмара, також був у нас нестихарним дяком; тілько раз у титаря на меду занедужав в ночі, та до ранку, Бог його знає через що, і вмер. Тоді власне був у титаря на меду і сліпий Совгир; от він, не довго думаючи, як прийшла неділя, став на крилосі, проспівав Службу Божу, прочитав Апостола, і то прочитав так, що громада і сам отець Касян тільки ззирнулися межи собою та й більше нічого. Після Служби громада зараз оголосила сліпого Совгиря дяком і з честію, яка належала його достоїнству, ввела його в школу як в його дідівщину. Громада великий чоловік.

Поселився він в своїй школі, а школярі, між ними і аз невеличкий,

пішли до нього на науку. Він був з себе великого зросту, широкоплечий і виглядав би як правдивий запорожець, коли б не був зизоокий. Навіть свою незаплетену косу він носив якось на спосіб чуприни.

Вдача у нього була більше остра ніж лагідна, а що до потреб життя і взагалі вигід він був правдивим Спартанцем. Мені найбільше не подобалося те, що як прийде бувало суботе „не борзя ся" читав четверту заповідь? Ні, я гадаю, що такого чоловіка земля ще не носила. Коли бувало дійде черга до мене, то я вже не благаю помилування, а прошу тілько, щоби він ради суботи святої змилосердився та звелів хоч трошки мене придержати. Деколи бувало й змилосердиться і звелить придержати, та вже так випарить, що ліпше було би й не просити милосердія.

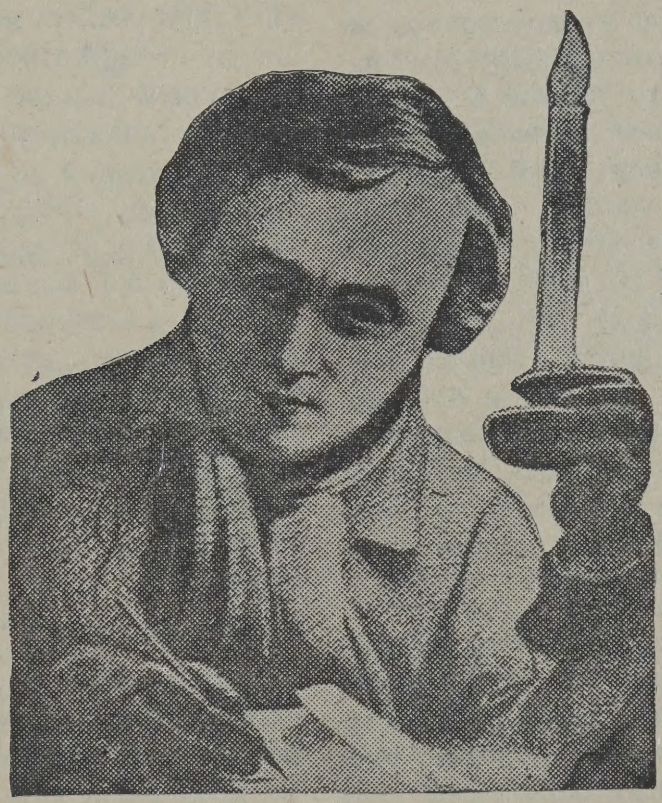

Шевченко в молодім віці.

та, він після вечерні зачне нас всіх по звичаю годувати березовою кашою. Та це би ще ніщо, нехай би собі годував, нам ця каша була в звичаю; але от де був правдивий спиток: бє бувало, а самому каже лежати і не кричати та „не борзя ся" виразно читати четверту заповідь. Справдішний спартанець! Скажіть же, люде добрі, чи був коли на світі такий богатир, щоб спокійно улежав під різками та

Мир душі твоїй, сліпий Совгирю! Ти, небораче, і сам не знав, що діяв: тебе так били, і ти так бив, та в простоті своїй не добачив в тім гріха. Мир душі твоїй, бідолашний бурлако, ти був цілком безвинний!

І от я, на радість мою невимовну, скінчив „Малъ бѣхъ", себ то скінчив псалтир, поставив по звичаю братії каші з шагами та відправивши не гаючись цей святий обряд зі всіми дав-

ними переказами, другого дня взявся виводити крейдою премудерні викрутаси на мальованій дошці, сиріч я вже був не якийсь там псалтирник, але скорописець.

В оцій то, майже щасливій для мене порі сталася переміна в школі: прислали до нас з самого Києва стихарного дяка. Совгир сліпий став був зразу змагатися, але перед силою закона мусів уступити; отже зложив всю свою мізерію в одну торбу, закинув її на плечі, взяв в одну руку патерицю, а в другу зшиток з синього паперу, де були посписувані псальми або вірші Сковороди, та й пішов шукати собі другої школи. А братія моя по науці „аки овцы отъ волка розсыпашася", так і вони від нового дяка стихарного, „зане пяница бѣ паче всѣхъ пяницъ на свѣтѣ". Против рожна тяжко перти: що вже я був терпеливий за всю братію, але наконець таки забрав своє знаряддя: табличку, перо та каламар з крейдою, та й помандрував во свояси з миром, дивуючись тому, що сталося.

Від цего часу зачинаєся довгий ряд самих сумних та невідрадних моїх споминок. Небавком вмирає мати, батько жениться з молодою вдовою та замісць віна бере з нею троє дітей. Хто хоч здалека бачив мачоху і зведенять, той, значить, бачив пекло в найогиднішім його торжестві. Межи нами дітьми не було такої години, щоб ми не плакали та не билися; не було години, щоб батько з мачохою не сварились та не лаялись. Особливо ненавиділа мачоха мене, мабуть за те, що я часто поштуркував її хирлявого Степанка. Того ж року в осени батько поїхав чогось до Києва, в дорозі занедужав та вернувшися до дому небавком і вмер.

По смерти батька оден з многих моїх дядьків, щоб вивести сироту в люди, як він мовив, предложив мені за яствіє і питіє пасти літом стадо свиней, а зимою помагати його наймитови в господарстві; але я вибрав собі інший пай. Взяв свою табличку, каламар та псалтир та й рушив до пяного стихарного дяка в школу і поселився там ніби школяр і робітник.

Тут зачинаєся моє практичне життя. Пробування моє в школі було зовсім не достатне. Добре ще, коли трафилися на селі небіщики (прости мене Господи!), тоді ще ми сяк-так перебивалися, а як не було, то кілька днів з ряду просто голодували. Бувало деколи в вечір візьму я торбу, а учитель мій візьме в десницю міцну палицю, а в шуйцю глиняну посудину (ми і напоями не гордували, такими як грушевий квас і ін.), та й підемо попід вікнами заспівати „Богом ізбранную". Деколи таки дещо принесемо в школу, а іншим разом вернемось так на сухо, тілько що не голодні.

Я знав майже цілий псалтир на память і читав його, як казали мої слухачі, виразно, себ то голосно, через це не було в селі такого небіщика, щоб я над ним не прочитав псалтиря; за те давали мені книш і копу грішми. Гроші я віддавав учителеви, бо це був його дохід, а він вже от щедрот своїх уділяв мені пятака на бублики. Се було єдине джерело, з якого я жив. З такими, можна сказати, помірними доходами годі мені було розкошувати та вбиратися чепурно, як годилося для школяря. Ходив я по всяк час в сивенькій діравій свитині та в вічно брудній сорочці, а про шапку та про чоботи і спомину не було, ні літом ні зимою. Раз якось

дав мені якийсь мужик за читання псалтиря на пришви ременю, але й те відобрав у мене учитель як свою власність.

Ой багато, пребагато міг би я розповісти цікавого та поучаючого на цю тему, та якось сумно розповідати.

Так пролетіло чотири смутні роки над моєю дитинною головою.

Потім мої спомини стають ще сумніші. Далеко, далеко від мого бідного, мого любого краю

Без любви, без радости
Юность пролетіла!

Не пролетіла, правда, а проволоклася в бідности, в темноті і в пониженню. І все те тяглося рівно двадцять літ...

Повість „КНЯГИНЯ" написав Шевченко в році 1853, в Новопетровськім форті над Каспійським морем, де не смів писати по українськи. Зміст повісти подібний до його поеми „Княжна". Друкована була ця повість перший раз в місячнику „Кієвская Старина" в 1884 р.

УМАНЬ — місто в Київській ґубернії, з пишним в поблизу садом „Зофіївка", ставною резиденцією Потоцьких.

ПЕТЕРГОФ — місто в тепербурській ґубернії, літна резиденція російських царів з пишними садами-огородами.

НЕСТИХАРНИЙ ДЯК — це той дяк, що його поставила громада з попом по давному звичаю. Стихарним же дяком звався той, котрого назначила власть епархіяльна.

АЗ — я.

ТМУ-МНУ, ТЛЯ-МЛЯ — це зразок складання в давних букварях на Україні.

ТИТАР — щось таке як у нас старший брат церковний.

НЕ БОРЗЯ СЯ — не спішачися.

ПСАЛЬМИ та ПІСНІ українського фільософа Григорія Савича Сковороди (1732-1794) були розширені на Україні, а декотрі співалися навіть лірниками.

ПСАЛТИРНИКИ — школярі, що ще вчилися читати Псалтир.

РАБ БОЖИЙ — слуга Божий.

СИРІЧ — себто, то значить.

МАЛ БІХ — Малим я був; так починаєсь послідний додатковий Псалом в Псалтирі.

АКИ ОВЦИ ОТ ВОЛКА РАЗСИПАШАСЯ — як вівці від вовка порозбігалися.

ЗАНЕ ПЯНИЦА БІ ПАЧЕ ВСІХ ПЯНИЦ НА СВІТІ — бо пяницею був більшим від всіх пяниць на світі.

ПГОТИВ РОЖНА — проти острого зеліза, проти зброї.

ПОМАНДРУВАВ ВО СВОЯСИ З МИРОМ — пішов до свого дому спокійно.

ЯСТВІЄ І ПИТІЄ — їда і напиток.

ДЕСНИЦА — права рука.

ШУЙЦА — ліва рука.

ОТ ЩЕДРОТ СВОЇХ — з своєї ласки.

ЮНОСТЬ ПРОЛЕТІЛА — молодість минула.

ВАЖНІШІ ПОЛІТИЧНІ ВБИВСТВА.

від 1865 до 1940.

Коли зважимо, що людей на визначних і видних політичних, чи державних становищах є мало в порівнанню з широким загалом, то побачимо, що політичних вбивств є на світі досить багато. Ось важніші від 1865 року. Були вбиті:

1865 — Абрагам Лінколн, президент Зєдинених Держав.
1870 — Прім, еспанський маршал.
1876 — Абдул Азіз, турецький султан.
1881 — Александер II, цар Росії.
1881 — Джеймс Ґарфілд, президент Зєдинених Держав.
1894 — Саді-Карно, през. Франції.
1895 — Стамбулов, премієр Болгарії.
1896 — Наср-ед-Дін, шах Персії (король).
1897 — Кастільо, премієр Еспанії.
— Борда, президент Уруґваю.
1898 — Варіос, през. Ґватемалі.
1898 — Єлисавета, австрійська цісарева, 10 вересня.
1900 — Гумберт, король Італії.
1901 — МкКінлей, през. Стейтів.
1903 — Александер, король Сербії і його жінка Драґа.
1905 — Сергій, великий князь в Росії.
1908 — Карльос, король Портуґалії.
1909 — Князь Іто, в Японії.
1911 — Петро Столипін, премієр Росії.
1912 — Каналєхас, през. Еспанії.
1913 — Назім Паша, міністер війни в Туреччині.
1913 — Мадеро, през. Мексика.
1913 — Юрій, король Греції.
1914 — Архикнязь Франц Фердинанд, австрійський і його жінка. Вбиті в Сараєві в Босні. Вбивник Гаврило Прінціп. — Тоді почалась війна.
1918 — Николай, цар Росії і вся родина, вбиті в Катеринбурґу 16 липня; великий князь Михайло, брат царя, 12 липня.
1918 — Штірк, прем. Австрії.
1918 — Тіса, бувший през. Мадярщини.
1918 — Паєс, през. Портуґалії.
1919 — Габібула Хар, правитель Афґаністану.
1920 — Каранца, през. Мексика.
1921 — Дато, премієр Еспанії.
1921 — Ґранх, прем. Портуґалії.
1921 — Каші Гара, прем. Японії.
1922 — Фельдмаршал Вилсон, в Лондоні.
1922 — Колинс, прем. Ірляндії.
1922 — Нарутович, през. Польщі, 16 грудня.
1923 — Воровський, російський міністер в Римі.
1925 — Від бомби в катедрі, в Софії (в столиці Болгарії) згинуло 16 квітня, підчас похорону ґен. Джорджієва 200 осіб.
1925 — Симон Петлюра, 25 травня в Парижі. Вбив жид Шварцбарт.
1928— Степан Радич, провідник хорватської селянської партії, 20 червня
1930 — Баліґанд, нім. міністер в Лісбоні.
1930 — Гамаґучі, прем. Японії.
1932 — Кі Інукай, премієр Японії.
1933 — Надір Шах, король Афґаністану.
1933 — Дука, премієр Румунії.
1934 — Дольфус, канцлер Австрії.
1934 — Александер I, король Югославії.
1936 — Підчас бунту в Токіо, в Японії, згинув мін. фінансів Такашаші, адмірал Саїто, адм. Сузукі, ґен. Ватанабе і ще дехто.
1940 — Лев Троцький (Бронштайн), 20 серпня.

Це важніші політичні вбивства, але попри них було ще багато других. Розуміє́сь, що сюди не можна зачисляти тих німців, японців, чи інших, яких повбивано, як „винних за воєнні злочини".

ПРИГОДА В СЕЛІ БІЛОКРУКАХ

ЮРА ШКРУМЕЛЯК.

Був пізний осінний вечір в селі Білокруках. Погідний жовтень гнав ще останками свого тепла попід сільські хатки того підгірського сільця; а ті хатки були вже закутані у зимові загати з кукурудзяної „шумелини", бо Білокруки були відчинені на холодний північний і східний вітер. В селі вже втихли останні удари ціпів, що цілий день молотили жито на токах і в стодолах. Тай у хатках уже нігде не світилося...

Ба ні! Світилося ще у місцевій коршмі Берка Дуфта, звідки доносилися голосні сміхи, крики і забава кількох підохочених парубків.

Тай блимало ще світло в одній досить убогій хатчині, що служила за дяківку. У ній жив старий дяк Петро Білий зі своєю одиначкою Катрусею.

Лишім оту голосну коршму і загляньмо на хвилину до хатчини дяка.

В хатчині крім звичайної сільської обстановки нічого замітного. Хіба один довгий стіл по середині хати, на нім кілька книжок і один часопис, — а в куті біля постелі нова невеличка шафа з книжками. Та цікавіще те, що в тій хатчині діється.

Довкола стола позасідало вісім молодших ґаздів і три молоді парубки. Між ними всіма одна дівчина, одиначка, дяківна Катруся.

Після тихої короткої гутірки Катруся взяла в руки ґазету і стала читати. Всі присутні перемінилися в слух і увагу так, що крізь вечірну тишину лунав лише дзвінкий голосок молодої вісімнадцятилітної дівчини.

Почитавши з пів години, дівчина відложила часопис на стіл і каже:

— А тепер приготовте свої сшитки й олівці. Будемо далі вчитися азбуки! (А вони вчилися читати).

Та старий дяк, що досі сидів тихо біля печі й уважно прислухувався читаним новинам, відізвався:

— Пожди, Катрусю, — дай мені сказати ще кілька слів до наших любих гостей!

І він почав говорити, не зважаючи на те, що звідкись доходили до хати звуки несамовитих пісень, криків і лайки і що ті звуки щораз більше зближалися до дяківки, наче б хто навмисне йшов сюди з метою, перервати тиху роботу...

— Дорогі гості! — почав дяк. — Самі ви знаєте, серед яких труднощів удалося нам усім осьтут згуртуватися і набиратися світла знання і науки. Знаєте, яка темнота обняла наше сільце Білокруки, які колоди кидають нам під ноги ті, що з якоїсь темної злоби не хотять допустити, щоби наші душі бодай трохи просвітилися. Не можуть вони стерпіти, щоби власне найбідніші із села, які осьтут збираються, чимнебудь ріжнилися від них і пишалися своєю освітою. Найбільші пакости роблять нам богацькі сини, а між ними отой Василь Туран, син нашого війта. Знаю, що наша мала горстка, яка перед роком заложила собі читальню, бодро держиться і всі напасти зносить з терпеливістю мученика. І тішиться моє серце, що у вас є така витревалість, бо це значить, що ви захопилися вже тою гарною справою і не зрадите її, — але, мої дорогі, людська злоба не знає границь. Розюшені вороги можуть

нам наробити багато шкоди, як вже відгрожуються. То чи не добре було би на якийсь час перестати нам сходитися, — Батьку! — хотіла щось заговорити дочка, — та дяк говорив далі — або зміняти місце наших сходин... Найкраще було би, якби ми змогли й вибудували окрему хату, читальняний дім, як по інших селах, — але про це тепер не можемо й думати. Коли б була читальняна хата, наші вороги не мали би вже такої сміливости нападати на хату Товариства... Я буду за кілька днів у місті і пораджуся...

Дальших слів дяк не договорив. В ворота вдарилося щось, мов чорна хмара, кілька дужих постатей перебігло подвіря, з лоскотом відчинилися сінешні і хатні двері, а в хату ввалився пяний Василь зі здоровенним колом у руках.

З лайкою на устах почав він оглядати за порядком усіх читальників, шукаючи між ними парубків, що не держали з ним компанії.

Та не договоривши до кінця третої лайки, він раптом остовпів і занімів... На обличчю пяного показалося нагле збентеження, його губи стали якось судорожно трястися, а пяні очі проясн ли і вкрилися соромом. Його зір стрінувся з острим поглядом Катрусі, що прошивав його благородним гнівом і обуренням. Він на хвилю впялився очима в неї, та не видержавши таємної сили, що йшла й торощила його — з дівочих очей, він випискуючи кіл з руки, мимоволі подався назад, до порога, за поріг — і буркнув своїм товаришам: забирайтеся геть! На дорогу!

За кілька хвилин, коли вже втихло все, й замовкли пяні крики на дорозі, а перестрашені читальники ще не прийшли до себе, не знаючи, яка сила роззброїла зухвалого напасника, — озвалася перша Катруся, якось твердо, поважно і зі зворушенням:

— Слухайте батьку і ви гості! Сходімся осьтут у нас що вечора, як і сходилися! Ручу вам, що від нині і волос не спаде вам з голови, а той пяниця буде покірний, як ягня, уступатися вам буде з дороги!

Всі присутні вислухали з радістю того короткого слова, бо була в ньому така віра і певність, що ніхто не сумнівався у правдивість дівочого запевнення. Вони спокійно повставали, побажали господарям доброї ночі й вийшли, не здаючи собі ще добре справи з того, що тут сталося і яка міць обезвладнила їхнього ворога.

Не знав ще того й старий дяк. Знала лише своїм дівочим інстинктом — прочуттям молода дівчина, що посміхаючися якоюсь дивною усмішкою, порядкувала книжки і стелила батькові постіль.

Знала вона, що це за сила, і була певна, що від нині у тому Василеві буде мати не ворога, але найкращого союзника. І не помилилася. На другий, третий, ба й четвертий день Василя не видно було й на дорозі, а коршма була пуста і тиха... Читальники сходилися далі до дяка, робили свою роботу, а про нову напасть ні дуду! А десь у тиждень по тій приключці, коли Катруся виходила в неділю з церкви, зайшов їй дорогу Василь і несміло промимрив:

— Ти гнівна на мене, Катерино?

Катерина не промовила ні слова й пішла до дому, лишаючи Василя ні в сих, ні в тих.

Так було ще кілька разів, аж раз стрічає її парубок знову тай каже:

— Катерино! Не гнівайся, я хочу з тобою дещо поговорити.

— То прийди до хати! З пянюгами на вулиці не говорю! — відпалила дівчина й пішла.

— Я хочу посилати до тебе старостів — заскомлів, наче ранений, Василь.

— Ха-ха-ха! — розсміялася щиро дівчина й пішла бігцем до хати...

Минула осінь, пройшло Різдво, Йордан. І одного вечера в неділю, коли на дяківці були зібрані, як звичайно, усі читальники, щось загомоніло на дорозі, заскрипіли ворота, а в сіни увійшло повагом кількох людей і несміло застукали в двері.

— Просимо! — кликнув дяк, що щось незмагав і лежав у постелі.

В хату увійшли — старости від Василя! Вони стали перепрошувати старого і дівчину за давні лихі поступки парубка, сказали, що він покаявся і заявив свойому батькові, що би відділив йому його частку, бо він хоче женитися. — Або з Катрусею, як піде за мене, або з ніким! — Так сказав батькови і нам, — говорять старости...

— Щож, Божа воля! — каже дяк — але тут моя доня має слово. Вона, Богу дякувати розумна, хай сама за себе говорить.

Очі всіх звернулися на Катрусю. Вона хвилину подумала, а потім узяла карточку паперу і написала щось, кілька слів, запечатала в коверту й передаючи старості сказала:

— Скажіть Василеви — ні! Нічого не говоріть, тільки передайте йому той лист, нехай собі прочитає!

— Та він, неборака, й читати не вміє! — заявили старости.

— Хай навчиться! — відповіка Катруся.

Старости збентежені вийшли. А старий дяк і читальники, поглянувши на зарумянену Катерину, вже тепер зрозуміли, в чому річ! Велика міць любови, що із льва робить ягнятко, вчинила те, що і Василь став покірним ягням і — союзником Катрусі і їхньої читальні...

Та що вона там написала і що з того вийде, не могли вгадати. Бо Катерина мовчала, як гріб — і взялася зараз по відході старостів до звичайної читальняної праці.

Кілька днів знову не було про Василя ніякої новини. Аж якось сказав один читальник і така чутка пішла по селі, що Василь ходить вечерами до учителя на друге село, тай уже кілька разів їздив чогось до міста, — а старий війт ходить по селі понурий і злобний, мов би зазнав великої обиди.

Одного зимового вечера в кілька тижнів по „сватанню" Катерини, коли знову вся читальняна братія сиділа у дяка і вчилася писати, негайно отворилися двері і в хату увійшов — Василь.

— Добрий вечір! Що скажете? — запитала остро Катруся, — відповідаючи так на поздоровлення Василя.

Та Василь не сідав. Він якось нервово витягнув зза пазухи жмуток паперів і мовчки подав дівчині. Вона скоро переглянула їх і подаючи батькови, сказала:

— Читайте батьку! Це нині цікавіще, як ґазета.

А старий дяк взяв окуляри і почав оглядати папери.

— Що, що? — спитав він, ніби сам себе, перечитавши нишком перший папір...

— Те що бачите! — відповів тепер відважніше Василь — і почав говорити:

— Ви бачили, як одного вечера,

коли я пяний вбіг до вашої читальні, очарувала мене отся ваша „секретарка". Я здурів, не знав, що зі мною робиться і рішився зараз на другий день, — що оженюся з нею! Та я був у розпуці, як вона все збувала мене сміхом. Я післав старостів — і одержав від неї отсего листа. На нім написано, — що написано, я не знав, бо не вмів читати. Тай нікому другому я не давби був його прочитати, бо боявся, що й там є якийсь насміх надімною. Аж як я навчився читати в учителя в Березниці, прочитав собі дома лист. Тут написано: Побудуєш читальню, буду твоя!"

Я втішився, що лише так покарала мене моя Катруся і взявся до роботи. По довгій суперечці я відписав собі від батька своїх девятнадцять морґів поля і три морґи ліса, а з того два морґи поля записав на читальню. Думаю, що з того запису буде читальняний дім, коли я ще до того дам матеріял зі свого ліса. Ось вам усі документ! Читай Катрусю і скажи мені, що маєш сказати.

Василь скінчив говорити і наче змучений важкою роботою, сів на лавку.

А коли ще всі читальники цікаво оглядали гіпотечні папери і силлябізували те, що в них написано, Катруся встала і підійшовши поривисто до Василя, сказала крізь сльози:

— А за це Василю, я твоя!...

І вони впали собі в обійми.

Третої суботи відбувся шлюб і гучне весілля Катерини з Василем. Гуляло і радувалося ціле село Білокруки, а читальники і старий дяк плакали з радости. І старий війт, Василів батько, прослезився, кажучи:

— Довго я не хотів згодитися, що би мій одинак женився з такою бідною дівчиною. Але тепер тішуся, бо бачу, що вона з мого сина зробила гідну людину. Її розум і чесність — краще, як маєток!

В пів року по весіллю викінчено серед села прегарний читальняний будинок, що красується там і нині. Як будете коли в Білокруках, вступіть до читальні і прочитайте собі пропамятну таблицю, уміщену в театральній салі читальні. На ній написано:

„Цей дім побудувала для Читальні „Просвіти" своїм розумом і любовю Катерина з Білих Туран Р. Б. 1912".

Той напис уложив сам Василь замісць того, що приготовили були читальники і на якім було написано, що дім повстав з запису Василя...

— Ні! — сказав він в вечір перед посвяченням читальні і перед уміщенням пропамятного напису — якби не Катерина, не було би читальні! Умістимо інший напис, що я вже приготовив. Тільки прошу вас одно: під тою таблицею умістимо і мій лист, який я одержав через своїх сватів від Катерини...

На це читальники радо погодилися і нині всі в селі знають, що під таблицею ховається в стіні лист, на якому написано: „Побудуєш читальню, буду твоя!"

Юра Шкрумеляк.

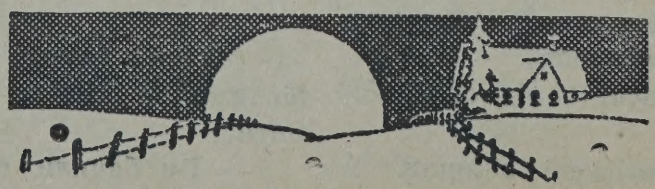

АЛЕ ЯК БУДЕ ЗЛЕ, ТО НА ТВОЮ ДУШУ

Арґентинське Оповідання.

В небагатім галицькім селі, під престарезною яблунею стояла низька схилена на бік хатина, що по переказах старих людей була побудована ще за 20 літ перед знесенням панщини (1848 р.). Пізньої зимової ночі нігде на селі не видко було світла, лише в цій хатині блимав нафтовий каганчик, званий „настулькою". На лаві сидів господар хати Петро, в віку до 35 літ, малого росту, з чорним заростом на лиці. Опершися ліктями на віко скрині, що служила замість стола, він раз у раз пальцями обидвох рук підносив довгу чуприну на своїй голові, яка від світла кидала дивовижні фіґури на почорнілу від сажі стіну. При тім звертався обличам то до образів, то до своєї ґаздині Марини, що сиділа на лавці коло мисника і пряла поквапно куделю — та шепотів немов молитву: „як тут робити?" Вже й північ минула, а йому і не на думці йти на відпочинок. А змучений був не аби як: від досвітку до вечора бив ціпом пшеницю у багача-сусіда. Змолотив півтори копи, та, ще на завтра приобіцявся...

Марина знала, що Петро дуже зажурений, але нічого не допитувала, бо й сама клопоталась, щоби скорше півміток допрясти, то заробить хоч на гуску соли. Лише малий 10 літний синок Федунько, не відчував батьківської жури, хропів собі здорово на печі, копаючи деколи пятами грубу, як щось страшного йому снилося.

Нарешті, Петро раптом встає з лави, підходить до Марини і каже: — Ти знаєш, що я хочу зробити? Продам оцю буду з городцем і поїдемо до Арґентини. От нині чув я від Никифора, що Гриць Пилипів написав з Арґентини, що зайняв собі 50 морґів поля, та й ще писав, що в Арґентині зими нема, цілий рік всьо зелене, як в раю. А ми тут так бідуємо, що й заплатити нема чим, ані в що одягтися, щоби від зимна не січи зубами. Я цілу днину ціпом махаю за 20 ґрейцарів, а ти знов те клочче слиниш день і ніч за тих мізерних 10 ґрейцарів від півмітка. Та ще доки можемо робити, то сяк-так даємо собі раду, але як постаріємось, ослабнем, то тоді хіба торби на плечі та в жебри підемо. А та дитина, що маємо? Боже! дякую тобі що не дав мені їх більше. Мені вже однаково; але йому? Ні! — не дам йому пропасти. То моя дитина....

Чи спав Петро тої ночі, — невідомо. Але другого дня ще лише почало на день світати, він пішов в село шукати купця на город і хату.

По кількох місяцях Петро з жінкою та синком вже був в Місіонес, де заняв собі також 50 морґів поля, себ-то 2 чакри. Хотяй і тут голод і нужда на початках тиснули Петра, але надія на ліпше завтра кріпила його сили до тяжкої праці. А працьовитий він був, що й рівні йому не було. За три роки він гарно доробився, була в него корова, коні, плуг, віз, і хату гарну збудував. Вихуд, почорнів, як огарок, але все веселий і бадьорий.

Федунько також підріс, мама все дбала, щоби добре погодувати одинака. Батько до роботи не силував, бо мовляв: — „ще молоде, щоби здоровля не надвередило". Хіба як гарна погода, то Федунько пас корови, але

як лише починало хмаритись, то він вже втікав до хати, сідав коло вогню, та смоктав мату, а батько накривав собі плечі мішком і йшов пильнувати худоби. Марина готова була свому синкови неба прихилити, все говорила Петрові: — „От, як виросте наш Федунько, то оженимо, приймемо невістку, тай віддихнемо на старі літа." Федунько таку розмову собі на вус мотав, та старався, щоби якнайскорше підрости.

З часом еміґрантська нужда проминула і життя кольоністів почало розцвітати. Хто мав дорослі діти, то дружив, і весілля та свята відбувалися по українських кольоніях часто. Люди тоді дуже були гостинними: як справляв хто яку оказію, то спрошував навколо своїх сусідів та знакомих. Петро з Мариною находилися по весілях немало. І так одного разу приїхали з весілля троха під галилеєм й розмовляли, що гарне весілля було в кума Матвія. Нарешті Марина каже: — Знаєш Петре, пора і нам справляти сказію. Петра немов би шилом шпигнув; раптом зірвався зі стільчика, тай каже до Марини гостро: — Та яку оказію?.... — дітей хрестити мабудь вже не буду, а весілля справляти також ще не пора.

— Чому не пора? — запитує Марина.

Федунькови вподобалися слова матері, він скоренько підійшов і став побіч батька тай каже: — Дивіть тату, я вже великий, більший від вас.

— Та великий, але ще тобі далеко до женячки. Ади! бульки під носом граються, ти женивбися, а коня, або вола запрягти не знаєш.

Федунько трохи засоромився, відступаючи від батька мовчки. Марина взялась доказувати Петрови, що вона вже ослабає і не може сама дати ради коло господарства. А як буде невістка, то у двох буде лекше і городину садити, і курей розводити, з чого можна забогатіти.

— Що ти стара, ошаліла, чи що тобі? — хлопцеви неповних 16 літ, а ти вже женити хочеш. Таж сміх людям таке говорити! — кричав злісно Петро.

— Ти старий багато не теренькочи, бо так буде, як я схочу, ще таки цих мясниць невістку дістану — відтяла альтовим голосом Марина.

— Та про мене... Я знаю, що тебе і той з ріжками не перепре. А як вийде на зле, то буде на твою душу — сказав резиґнуючо Петро.

По кількох днях Петро ще більше змяк. Марина метнулась помежи кумок і невістку собі, а синови жінку знайшла, хоч кілька літ старшу від сина, та це нічого не заважало, бо Марині треба було робітниці. Лише Марина вдома похвалилась про те, як Петро нагадав їй приповідку: „де баба старостить — там дідько шлюб дає". Але як Марина крикнула: — Буде того буде! — то Петро покинув фільозофувати.

Чотири тижні пройшло від того дня. На подвірю Петра помітно великий рух. Це добрі сусіди посходилися помагати прилагоджувати все потрібне на весілля. І так одні пораються коло зарізаного кабана, другі здіймають шкіру з бика, а треті звозять від сусідів столи та ослони. Молодиці знова пораються коло печі; одні звивають тісто в довгі скрутлі, а другі складають таких три скрутлі докупи і сплітають коровай. Квапляться щоби досить напечи, бо знають, що Петро спросив гостей багато. Того ж дня у вечері зачалося весілля, яке тревало чотири доби. Петро просив гостей, щоби забавлялися, казав: — Це мій одинак; то в мене перше весіля і послідне — але пізнійше сталося інакше.

По весіллю в господарстві Петра пішло краще як дотепер. Невістка вдалася працьовита і мовчазна. Марина зразу обходилася з невісткою ще сяктак, а по кількох місяцях невістка ніяк не могла в нічім Марині догодити.

Сварки та прозивання були в Марини на устах від досвітку до пізної ночі. За невісткою заступитися не було кому. Федунько знав, що мама знайшла йому жінку, то може робити з з нею, що схоче, і навіть ніколи не думав про оборону своєї жінки.

Невістка з дня на день, від незносимої грижі і тяжкої праці вяла й жовкла. За якийсь час свекруха бачила, що невістка ходить сама не з собою, — але проте спочинку не давала. Одного разу Петро звернув увагу Марині та казав, щоби лагідніще обходилася з невісткою, та Марина за те дала йому такої „кави", що Петро лише повтирався, і відходячи сказав: — Але як буде зле, то на твою душу. До року прийшло на світ немовля. Невістка по родинах довго не відпочивала, бо про неї не дбав ні чоловік, ані свекруха. Так, що на третий день вона вже доїла корови, прала білля, та виконувала другі роботи в господарстві.

Хора й виснажена на силах, одного дощевого дня пішла пасти худобу, бо Федунько боявся громовиці, тому вислав до худоби жінку. Того вечора перемокла; як прийшла до хати, то вже більше з ліжка не вставала. Два тижні полежала без догляду і розпращалася зі світом.

Аж доперва тепер Марина зрозуміла, до чого довела її вередливість. І кілько разів немовля запищало, то Марину немов кліщами стискало за серце. Вона пригадувала собі слова свого Петра: „Як буде зле, то на твою душу", і це ще більше її непокоїло.. Федунько тепер втратив ласку в матері. Вона посилала його то до худоби, то батькові щось помагати в роботі, а як зайшов в хату, то заставляла колисати дитину. Федунько через таку наглу зміну в обходженню з ним дуже зненавидів родичів: куди ходив, то все воркотів на родичів погані слова.

Петро і Марина побачили, які погані наслідки дає зле виховання сина. Петро бувало нераз пробував сина взяти до праці, та Марина заперечаючи говорила: — Ще буде мати час бідувати, най ще бавиться, набирає сили. Тепер Марина зрозуміла, що Петро бажав навести сина на добру путь, але тому, що вона забагато бороздила, а Петро був дуже податливий, та не хотів до Марини „перевертати кожуха", це і вбило надію, щоби на старі літа докоротати віку при одинокім синові, як вони дотепер сподівалися.

Після трьох літ по смерти жінки, Федунько став 20 літним Федьом, і захотів вдруге женитися. Марина хоч рада була, що син хоче женитися, та вже не зобовязувалася шукати йому жінки, але казала — Йди, шукай добрих людей та посилай старостів.

Не минуло і двох місяців, а Марина привитала в своїй хаті другу невістку. Цей раз Петро не справляв такого гучного весілля, як було перше, бо трохи підупав на маєтку. Та всеж весілля: було трохи гостей і якийсь музикант, хоч недобірний, — але барилка горівки загладила всі недомагання. Федь привів собі гарну, струнку білявку. Вона чула від людей, що попадається в цупкі руки свекрухи, але цього не страхалася. Ще перед весіллям вона говорила, що: Таку свекруху треба навчити в решеті танцювати.

Марині ще на совісти тяжив загін першої невістки до гробу, тому думала з другою жити в якнайкращій

згоді, щоби перед людьми виправдати свої вчинки. Пройшов цілий рік, здавалося, що все в спокою. Деколи свекруха придержувала язика, а невістка ніби робилася глухою, і так час ішов. Наступила пора родин. Федь тепер не втікав, як колись від першої жінки, — а коло цеї сидів, як муж і батько. Пару днів майже нічого не робив в хозяйстві, лише пильнував жінки і дитини. Марині це не подобалося і вона зайшла до кімнати Федя, та завела сварку.

Невістка, не надумуючись довго, відтяла: — Хіба мене вирядите до тамтої небіжки.

Це ще більше роздратувало Марину. Федь взяв маму і відпровадив за поріг і з поспіхом запираючи двері, притис Марині три пальці руки, що аж кров бризнула з під нігтів. Счинився пекельний вереск. Петро на чакрі сапав кукурудзу, а як вчув крик, то біг без тями до хати. Прибіг на подвіря: тихо, хоч мак сій. Входить до сіней. Марина запхавши пальці в рот стоїть мов вкопана в землю. Довго прийшлося Петрови стояти заки Марина заговорила.

По довгій сварні і короводах, суд присудив Федьови вибратися на другу чакру.

Рік за роком минав. Син до родичів не заглядав, ані родичі до сина. Федь став батьком сімі, то й про свого батька немов би забув.

Петра боліло серце, що сина одного має, і той батька й матери відцурався: не загляне, не заговоре, немов би батько був його лютий ворог; ще й внукам заповідає, щоби до діда не йшли. А сам старий не мав відваги піти до сина.

Одних Різдвяних Свят церковне брацтво прийшло до Петрового дому з „колядою". Петро з Мариною, по звичаю, чим Бог дав, угостили колядників, та скаржилися перед ними що: — Другі батьки підчас свят гостяться зі своїми синами й дочками, а ми одинокого сина маємо і той відцурався нас.

— Ми йдемо до вашого сина колядувати; ходіть з нами! — зараз не прожене вас, — сказав старший брат.

Петро з Мариною, раді не раді, пішли. Підчас як колядувало брацтво, Петро й Марина плакали. Невістка це запримітила й також прослезилася. По відспіванню коляди, старший брат виголосив традиційне „вінчування" і закінчив словами: — Дай Боже щоби з цим Різдвом Христовим запанував між родичами і дітьми святий мир.

І правда, від того дня відносини між родичами і сином дещо почали направлятися. Федь загощував до родичів, і дітей своїх посилав помагати дідови в роботі. Марина й Петро також часто ходили до сина. Тепер Федь мав нагоду просити родичів, щоби йому на власність записали чакри. Петро запевняв сина, що: чакрів до гробу не візьме, і казав: — Ти лише оден в мене син, то всьо майно тобі останеться. Федь знов доказував що: як батько помре, то потім , щоби набути повновласти на чакри, треба буде оплачувати грубо померщину, і казав: А я звідки візьму стільки грошей, от бачите, що мене обсіли діти. Петро і Марина співчували синови, але знаючи його вдачу, то й побоювалися щоб не зрадив.

Виснажений тяжкою працею і старостею Петро не хотів відкидати синових бажань, щоби не стягнути знова нещастя на свою старечу голову. Порадившись з Мариною і добрими сусідами згодився переписати чакри на сина, але під услівям, що обидвоє мають користуватися одним чакром до смерти. Федь приобіцяв родичам, що-

би не журилися про ніякі потреби, бо він постарається для них про все, чого вони захотять.

Петро і Марина не покидали надії на такі обіцянки, та всеж думали, що в сина може знайдеться настільки розсудку і совісти, щоби стареньких родичів не прогнав з власної хати. Однак на таких міркуванях грубо помилилися.

Наступила весна. Федь насамперед почав орати те поле, що належало до Петра, тому, що то була ліпша земля, бо Петро що року гноїв. Петро домагався, щоби Федь не нарушував угоди і землю близько хати лишив до управи батькови. Федь цего не хотів слухати і гукнув злісно: Я тут ґазда, а ти старий як хочеш то сиди тихо, а ні то забирайся до біса.

Сварня, прокльони, і судові розправи.

Петро вдався до адвоката; думав, що може відбере хоч пару гектарів землі, щоби докоротати віку в своїй хаті. По часови адвокат заявив, що таке не вдасться, але й Федь не має права нарушувати прав батька. Та закони остаються в суді в архиві, а вдома Федь батькови і матері вичитував свої закони. Не мав Петро спокою, ні в день ні в ночі. В день крики, — а в ночі стукання в стіни, полоханя курей та безрог і т. ін. З досади Петро думав відібрати собі життя. Але пригадав собі заповідь Христову: „Прийдіть всі скорблящі духом до мене — я потішу вас". Впав навколішки і сказав: — Боже, як Твоя воля така, що даєш мені нести такий тяжкий хрест в моїм життю, то я буду його нести.

Другого дня хата Петра була порожною.

В протягу чотирох літ переходили Петро й Марина з місця на місце, з кольонії до кольонії. Чотири роки оплакували свою гірку долю. Що мали заощадженого добра, то минулося. Одне зужиткували для себе, а друге несовісні люди забрали півдаром. Без опіки і забезпечення, худі, обдерті, з запалими від плачу і старости очима — немов покутники докінчують паломничу путь земського життя. Де перебували, або хто зустрічався по дорозі з ними, то вони розказували свою недолю, своє горе. Та людина, що чула їх оповідання, хотяй би мала тверде серце як криця, під вражінням того сумного свідоцтва, в якім повно горя і сліз, — плакали разом з ними. Здається, що пророк Еремій, не пролляв тільки сліз над знищеним Єрусалимом, як ці старенькі люди пролляли за тих чотири роки.

Здається забув би цілковито про своїх родичів Федь, якби не доходили до него раз у раз чутки про них. А то вістка за вісткою кружляють по кольоніях, і це робить неприємности Федеви. Хоч він по своїм розумуванню вважає свій поступок правим, але цего ніхто не хоче йому признати, і кожна вістка про родичів зсилає на Федьову голову купу докорів. Через таке Федь посварився з сусідами та кревними, бо ніхто не хотів за такий ганебний вчинок Федя хвалити.

Одного дня в полудне на подвірю під „парайсом" в холодку сидів Федь. До него приходив сусід і зоставив маленьку брошурку (мабуть релігійного змісту). Федь троха знав азбуку ще з Галичини, але до читання книжок не мав охоти. Та як трапилася свіжа книжечка, то постановив хоч переглянути. Свому пятнадцяти-літньому синови казав пригнати коні і запрягти до воза, бо думав їхати до млина. Сам зайшов до хати і переглядав брошурку, пере-

кидаючи листки то в одну, то в другу сторону, і там то там перечитував по одному рядкови. І один такий рядок Федь собі запамятав, де було сказано. „Якою мірою для других міряєте — такою й вам буде відміряно". Значіння цих слів Федь не міг зрозуміти. Положив книжку на полицю і вийшов на двір, думаючи, що хлопець уже запряг коні і чекає Федя. Та хлопець сидів собі в холодку й навіть не думав виповняти батькового приказу. Федь це побачив й крикнув на хлопця:

— А ти вже пригнав коні?

— Ні, я ще не йшов.

Жінка приступає до Федя й каже:

— Видиш, ти йому казав і я кілька разів казала, а він і рушитись не хоче.

— То ти, смердюх, так слухаєш і шануєш тата і маму? — крикнув Федь.

— А ви свого тата і маму ліпше шанували й тепер шануєте, що прогнали з власної хати? — відказав, не думаючи довго, хлопець.

Федь тепер зрозумів значіння, перед хвилею вичитаних слів, і більше нічого не говорив. Вже не посилав хлопця, а сам побіг в кампу по коні, запряг до воза та вже не їхав до млина, як попередно думав — а поїхав відшукувати родичів.

Д. Г. Брицький.

ВАРТА Й ПРО ТЕ ЗНАТИ.

Північні світла походять від сонця, які мають витворювати якісь лучі, що походять з плям на сонці. Однак це ще не є певне, що плями на сонці є дійсною їх причиною. Ці лучі повстають спричинені якогось рода атомами висшої атмосфери, яка протягається від 50 до 620 миль понад поверхнею землі. Це щось в роді нашого ніонового чи арґонового світла на оголошеннях.

Треба яких два роки, поки дитина навчиться говорити, а около 60 до 70 літ, поки навчиться мовчати.

Кукенаам водопад в Британській Ґуані має бути найвисшим в світі — високим 2,000 стіп.

Хатні ростини будуть кращі, коли час від часу буде їх поливатися розрідом — кварта води і ложечка амонії.

Щоби плястер на стіні не вилупився, коли вбиваєте цвяха, то треба цвях намочити в гарячій воді, або розтопленій парафіні.

Століття перед тим, поки Америка була відкрита, китайці їли шпінак.

Заміняти 1 горнятко цукру горнятком і пів меду, це додасть овочевому "кейку" більше вогкости і довше постоїть.

Людська шкіра може розтягнутися аж до 43 процент, кажуть лікарі.

Ніколи не бийте білка з яйця в алюміновій посудині, бо білок вийде темної краски.

Шкіра з слона є така тверда, що треба три роки, щоби її виправити. Шкіри з худоби виправляється новими методами в кількох тижнях.

Найвища статуя Христа в світі, 110 стіп висока, стоїть на Горбатій горі в Бразилії, коло Ріо де Жанейро.

Великі люде ніколи не чулись великими; малі люде ніколи не чулися малими.

Китайська мудрість.

ХРИСТОС ВОСКРЕС

В році 1882 припадали Великодні свята на день 7 квітня. Тямлю це добре, бо ті Великодні свята довелось мені провести перший раз у мойому житті далеко від рідної землі, далеко від знайомих, приятелів і рідні, в далеких і пустих герцеґовинських горах близько чорногорської границі — і хоч між словянським народом, недолею з нами дуже схожим, та серед таких обставин, що всякий Герцеґовинець, бачучи мене в мундурі австрійського офіцера, вважав мене не за що інше, як за свого ворога.

У Великодну суботу довідався я, що моя компанія зараз після обіду призначена йти на передню сторожу до сусіднього містечка Броду, де трохи не від місяця все одна компанія держала передню сторожу. На що це було і в якій цілі, я не міг ані сам догадатися, ані у других розпитатись, але велено, тож іди й не питайся! А Брод був віддалений на південь від Фочи, де я був тепер, на яких два кільометри.

Після менажі зібралася ціла компанія в числі 200 людей, і ми пішли гірськими стежками по два правим берегом бистрої Дріни до Броду. З усієї компанії зробилася довжезна гадюка, що хиталася повзаючи, бо на такій дорозі про мірове марширування не могло бути й мови, а наш тарабанщик ніс бубон хіба для того, що так велить реґляма (службові приписи).

Після години такого маршу ми стали на місці, змінили попередню сторожу і стали таборитися в полотняних шатрах, що тут стояли. Два більші шатра заняли жовніри, одне менше призначене було для офіцерів.

Ми розтаборилися на правому боці ріки Дріни під самою височенною горою „Црни верх". З другого боку Дріни підносились дві, одна за другою, велитенські гори „Кмур" і „Закмур". Обидві ці гори виглядали велично, дрімучо і страшно. Вони якось так стояли між своїми посестрами, що ніколи їх із цього боку сонце не обгорнуло своїми проміннями, вони заєдно були чорно-сині, з хмаровою короною на вершку. Одна стояла за другою, друга вища першої. Справді: „За горами гори, хмарами повиті...."

На північ блище мене лежала більше широка, ніж висока, гора „Ґрадіна". Вона показувалась тим характеристична, що над самою рікою виростав з неї велитенський камінь, скеля завбільшки одно-поверхової камениці. Така сама скеля виростала по цім боці Дріни з Чорного Верху на віддаль яких 500 метрів. Коли було дивитись на ті дві скелі та на їх насад гори, то здавалось, буцім то розтрісла якась велика аркада. Як усюди, так і тут, було повірря, що каменівелити ніс чорт на якийсь манастирь та запіяв півень, а чорту було спішно до пекла, то й камені кинув, а що дуже при упадку глибоко вгрузли в землю, то вже їх не міг зрушити другої ночі. Так оповідав при огні наш компанійний горнист (трубач) Горняк, циган, додаючи від себе на розвеселння товаришів таке порівнання:

— Півневе „кукуріку" для чорта те саме, що „штрайх" для жовніра: затрублять, так хоч що, усе кидай, біжи до касарні, а то біда буде! Жовніра запише пан капраль до рапорту,

а чорта святий Михайло таки без пардону застрілить...

Годі мені було повірити в циганське оповідання, хоч клявся на всі циганські святощі, що чув це від Босанців. Але, дивлячись на ті два велити, я подумав, що вони становили колись одну цілість, котра потім розтріслась, пропускаючи серединою бистру гірську річку.

До нашого табору прилягала з півдня якась герцеґовинська оселя: нічого більше, хіба хата й садок. Більше хат у тій стороні не було. Мене взяла цікавість поглянути: як воно всередині, бо хата стояла пусткою. Те, що я там бачив, може й дасться описати, але відчути те, що чоловіка огортає, коли туди ступить, може хіба той, хто своїми очима бачив благодаті, які веде за собою війна.

Входжу до сіней виломаними дверми. В сінях повно потовченого черепя, розбиті якісь судини боднарські, вивернені на бік і поламані жорна. В хаті виломані двері також, піч розвалена, повно черепя, вивернена горі дном колиска, трохи соломи і якісь лахи, поламаний стілець, а на середині помосту діра завбільшки, як голова чоловіка. Тут, — гадаю, — певно сам посподарь, утікаючи, все понищив, щоб не дісталося в руки „шваба". Але звідки та діра взялася? Гляджу, а та сама діра в стелі і в даху. Це ж очевидно гарматна куля так справилася, що аж три діри вибила! Цікавість бере мене: де та куля ділась? — і лізу в пивницю. Тут також руїна, бо тут саме експльодував ґранат, — знаходжу ще відламок валіза в стінах пивничного муру, а от забита кітка лежить на купі гнилих бараболь. Чи приснилось коли біднязі, що згине такою лицарською смертю? Мене проняв якийсь гробовий холод, жах і жаль — та вже-ж не за кіткою... Я вийшов на двір з другого боку хати. Тут була колись пасіка. Який десяток пнів вивернених, поломаних; довкола кожного розлазилися бджоли, — вони погинули на морозі.

Ось тобі війна! Мені нераз лучалося читати про війну та її руїну, але чи міг я собі уявити, що воно таке в дійсности? Одна зруйнована оселя показала мені це наочно. Скільки то коштувало праці бідного Герцеґовинця, поки поставив таку хату, завів садок, пасіку... А все зруйнувала одна драча воєнна, один фунт пороху, один т. зв. „Hohlgeschofs!" А скільки тут сліз пролито, коли прийшлося з тої гірської хатини утікати з самим лиш життям...

Не памятаю вже, що мені потім вночі снилося. Знаю тільки, що мене сіпнув за чобіт капраль, і я прокинувся. Була третя година рано. Пора йти до мосту, котрий — як я потім переконався — не більш був варт, як дві соснові плати, дві-три сукаті дошки, — а його пильнувало 50 вояків. Місток був кинений через маленький гірський потік, що пливучи межи Кмуром і Ґрадіною, вливався в Дріну.

Я вийшов з шатра, протираючи очі. Мій цуґ (десяток) уже стояв готовий. Я приняв від капраля рапорт, замельдував капітанові куди йду (хоч він сам знав теє дуже добре), закомандував: „Reihen rechts um! Marsh!" (Ряди в право! В похід!) і пішов напереді.

Пройшовши кількадесять кроків, ми, мов з рукава на стіл, висипались. Перед нами розлягалась чимала рівнина понад Дріною. Такої рівнини я тут у полудневії Босні і Герцеґовині не бачив, а що я виховався і жив на рівнинах і до гір не міг чогось звик-

нути, то я врадувався, мов би побачив знайомого. Мої груди віддихали свобідніше, я чув сеебе тут безпечнішим, ніж у горах, де мене могла зза кожного куща поцілити ворожа куля. На тій рівнині стояло перед місяцем містечко Брод — тепер руїна. Ні однісінької хати! Де хата стояла, там згарища і розвалини. Хіба де-де стремить зачаділий комин, наче чорний зуб у роті трупа.

А тут показує на гарну днину. На синьому небі одна звізда за другою погасає, ні шматка хмарочки. Небо від сходу щораз ясніше, жайворонки прокинулись і піснею стрічають сходяче сонце. Усюди пахне весною, всюди земля зеленіє, всюди — крім тих місць, де стояли хати, довголітня людська праця, а тепер жертва гармат...

Я знов задумався над таким контрастом, маширую машинально дорогою серед мертвого містечка, пустивши думки гуляти...

Коли це чую за собою тихенький спів на стару, добре мені звісну, ноту: „Христос воскресе із мертвих, смертію смерть поправ і сущим во гробіх живот дарував". Я прокинувся. Мені в першій хвилі здавалося, що я в своїй церкві... Оглядаюсь — а тут замісць мирян маширують за мною мої товариші долі. Вони зараз перестали співати, бо було пильно наказано маширувати тихо, без шуму. Та ба. Сьогодня такий день, що вибачай, пане команданте! Зрештою тут рівнина, неприятеля не видно.

— Співайте, хлопці, далі, тільки не голосно!

Мої хлопці завели знов дуже тихо „Христос Воскресе". Я одвернувся від них, та таки не здержав сліз... сліз радости. Ось і тут довелось почути воскресну пісню! Цього я ще вчора не сподівався та гадав, що я самітний; забув, що коло мене свої люди, земляки, українці-бойки зпід Самбора. В мені серце віджило!

Переплили ми в двох гуртах човном бистру Дріну, перейшли стежкою попід темним Кмуром, та й уже ми на місці коло містка, що нам його казали пильнувати, хоч це можна було зробити і з цього боку Дріни та в потребі так сильно острілювати цілий міст, що не то Боснаки, але й кіт не поважився б туди наблизитись.

Я змінив попередню сторожу, поставив ведети та ждав тільки, коли попередня сторожа відійде, щоб розпорядитися по свойому. Тепер я був тут єдиний пан.

Під горою Ґрадіною стояла самітна босанська куча (хата), причіплена до скелі, мов ластівяче гніздо.

— Гей, хлопці! Покличте мені з он тої кучи боснака! Не страште його, кажіть, що я маю з ним щось поговорити...

За чверть години бачу, ведуть мої два бойки чорноволосого і чорнолицього боснака-турка. Турок, боячись якоїсь напасти, іде мов несвій, а далі чую, що він перед жовнірами вибачається, що він з повстанцями не має ніякого діла, що „усташі" погані люди, цур їм та пек!

Я вийшов проти нього. Боснак кланяється низенько.

— Добар дан, комшіо (сусідо)! — кажу та, не даючи йому розпочати деклямації на тему прихильности до нас, прошу його, щоб мені продав десять яєць, бо у нас сьогодня такий „рамазан! (празник), що без яєць годі.

Турок аж зрадів, що тут ходило тільки про яйця, обернувся, побіг мерщій до своєї кучи і за хвилю при-

ніс в мішечку яйця та ще з тяжкою бідою приняв гроші.

Поступив я собі на цей раз трохи нечемно, що непотрібно наполохав чоловіка, замісць послати жовніра купити у нього яєць на місці. Але так треба було зробити. Як би був Турок відразу знав, про що йде, був би може не хотів продати ні за що, як це нашим жовнірам в тім краю не раз траплялося. Отже треба було зайти турка політично: насамперед трохи наполохати, а потім приступити до діла. Тим часом, поки турок висловлював мені свої жалі на всю християнсько-сербську братію, на „усташів", що його кумові ніс відрізали за те, що доносив на них нашим командантам, далі про поганих Чорногорців, що перед десятьма літами розбили мурований турецький міст на Дріні, і тепер люди мусять човном перевозитись, — хлопці розложили ватру, приставили до огню кітлики з водою і зварили яйця. Боснак розпрощався зо мною, бажаючи мені багато здоровля і всього добра.

— Скілько є жидів у нашім цуґу — спитав я.

— Є чотири, — каже капраль.

— Ну, добре. Тепер панове жиди на ведети, а християне до мене сюди!

Все зроблено, як слід, а покищо наш кухар витяг яйця з окропу і, обібравши з шкаралущі, поскладав на бляшаній покривці від менажки.

— Є тут між вами, який дяк? — питаю.

— Гир! (тут) — відзивається один, випроставшись передо мною.

— Молитвослов є?

— Є, пане лейтнант!

— Тропарі воскресні знаєш співати?

— Чому ні! — каже мій дяк, та вже забув про свою вояцьку поставу, бо почав рукою сягати до голови, мов би хотів шапку знімати.

— Ну, зачинай, та не голосно...

Мій дяк виняв з торністри старий молитвословець, розкрив, де треба, відкашлянув, здійняв шапку і став стиха співати: „Воскресеніє Твоє, Христе Спасе"... Ми всі, познімавши шапки, потягаємо за ним стиха. Прийшло з черги „Плотію уснув..." Тут наш дяк не здержав пянісімо, затягнув голосніше, а чудова мельодія залунала герцеґовинськими горами... При тім хлопцеві затремтіли уста, сльози ринули горохом, і він, не можучи здержатись, розплакався, як дитина за мамою. Ніхто з нього не посміявся, бо всім в очах стояли сльози. Кожний з нас був у тій хвилі деинде своїми гадками, — про Босну всі ми забули.

Проспівали ми вкінці тричі „Христос воскрес", а тоді я привитав хлопців тричі словами: „Христос воскрес!" — „Воістину воскрес!" — відгукнули. Підчас того всі мої люди держали зброю в руках. Я так наказав на випадок якого несподіваного нападу.

Потім взяв я бляшанку з яйцями, перехрестив тричі і покраяв на кусочки. З великого зворушення мені руки тремтіли. Промовив я скілька слів до моїх вояків, згадав про рідню, про дім на рідній далекій стороні та побажав усім щасливо до дому вернути та своїх у гаразді застати. „Дай Господи!" — відповіли гуртом, і кожний поділився зо мною шматочком яйця. Хлопці почали поміж собою цілуватися. Настрій усіх був християнський наскрізь. Кожному наче б камінь із серця зсунувся. Забулося всяке горе, і кожний здався на волю Божу, сподіваючись, що молитва його буде принята... Мені прийшло на гадку питання: чи не так само святкува-

ли перші християне Великдень у катакомбах...

Сонце вже показало своє ясне лице зза „Чорного верху", коли ми взялись до снідання. А що ми їли? Ну, вгадайте! Невже ковбасу, сир, масло і прочія сніді — звичайну Великодну їжу? Та ба! не було у нас нічого того, то треба було поживитись „кминовою зупою" з звичайним насущним комісняком.

Коли вже хлопці і наїлися і набалакалися доволі, кажу:

— Матлак, давай сопілку! маєш?

— Є, пане ляйтнант! — відповідає Матлак Іван, перший соліст на сопілці в цілій компанії, але може ще не випадає грати... може ще не по утрені...

— Щож порадиш ?— кажу, — у нас уже по утрені, другої не буде цього року, а сумувати годі.

Матлак виняв з кишені сопілку, лизнув язиком по дірках здовж сопілки, подув з другого кінця, попробував один-два тони і затягнув тужливої гірської пісні, — зробив малу павзу і втяв дрібненької. Мої хлопці розохотились, один бойцуньо таки не видержав, щоб не вівкнути собі з усієї сили, аж жиди на ведетах оглянулись — давай гуляти! І гуляли, гуляли по герцеґовинській мураві, трохи не забули жидів злюзувати (звільнити) до снідання.

Коли в полудень нас змінила друга варта, ми вертали до табору у веселім настрої духа, наче з празника.

Андрій Чайковський.

ДЕ ГРІБ МІЙ?

Стоїть явір придорожний,
Іде жовняр подорожний,
В душі думок рій, —
Темний явір, мов та хмара,
Під явором гріб жовняра...
А де буде мій?

Чи у полі в роздоріжу?
Чи в зелених гір підніжу?
Чи в полонині?
Чи на нашій Україні?
Чи гень он там у долині —
Чи на чужині?

Марійка Підгірянка.

ТИХЕ ЩАСТЯ — ПІСНЯ.

Нині зрана пісня укохана,
Мов голубка біла, в хату прилетіла,
Стала щебетати, в серце цілувати.

„Пташко мила, звідкіль прилетіла?"
„Я купалась в хмарах, у небесних [чарах,
На небес леваді, в ясних зір громаді."

Пісенько натхнена, будь благословена!
Тихе щастя водиш і життя солодиш...
Нині я, о люди, ношу щастя в груди...

Сильвестер Яричевський.

КОЛИ ЛЮДЕ ПОЧАЛИ ОСВІТЛЮВАТИ ВУЛИЦІ ПО МІСТАХ.

Таке світло, як нині люде мають, цільком недавне не то в нас, але на світі. В нас ще нині є старі люде, що памятають, як в хатах світили скалками (трісочками), каганцями з лою чи олію, а пізніше „жидиками" („ґасками"), себто нафтовими каганчиками, що давали світла, як тонка свічечка.

Перші лямпи на світі були вже перед Христом. Це були начиння з оливою, в яких плавав кніт. Пізніше появилися свічки.

Аж на початку 19-го століття зявляється ґазове, а від половини 19-го нафтове світло. По нім прийшло світло електричне.

Та давно вживали світла лише в хатах. Нікому не приходила думка, що можна освічувати ширший світ. А хто йшов ночею кудинебудь, то або без ніякого світла, або з ліхтарем, де була свічка, або оливна лямпочка.

Тут треба ще згадати, що в старому краю були в церквах ліхтарі на дручках, зі свічками в середині. Вони очевидно були на те, щоби при нічнім обході кругом церкви, як от дуже рано на Великдень, ними світити. Звичайно несуть тоді свічки в руках, та може бути вітер і свічки погаснуть, а в ліхтарях світяться.

Здаєсь, що в 4-ім століттю по Христі в Сирії почали були в містах вішати на вулицях лямпи, але опісля занехали. Аж коло 1577 р. почали в Німеччині освічувати вулиці містів і від того часу заводжено всюди по містах на вулицях світло. Розумієсь, що це було слабе світло, бо яке світло свічки, або оливного каганця, але всеж було трошки ясніше.

Одно треба ще сказати, а то, — що коли світло було слабше, то людський зір був сильніший. При слабшім світлі люде могли виконувати таку працю, що нам нині дивно.

Коли ж хто хотів мати багато світла, для якогось свята, чи що, то ставив багато каганців, чи свічок отже світла було багато.

ВЕСЕЛЕ.

Мудра відповідь.

Гриць: Що ти Пилипе робив би, коли б знайшов сто тисяч долярів?

Пилип: Що я робив би?

Гриць: Еге ж...

Пилип: Нащо мені тоді робити? Я нічого не робив би.

Певно, що так.

Лікар: О, ви вже поправляєтеся. Правда, що вам ноги попухли, але я тим не журюся.

Слабий: Еге, бо то мої ноги... Але коли б вам так попухли, то ви б журилися.

То не шкодить.

Мама: Як ти доню несеш зупу на стіл, що пальці в зупі.

Дочка: Не бійтеся мамо, то не шкодить. Зупа не горяча.

За що били?

Сусід: Чого ти так кричиш, хлопче?

Хлопець: Бо мама мене били?

Сусід: А то за що?

Хлопець: За те, що я кричав.

В дощ купається.

Хвалиться чваньковата дівчина:

— А, ми там купалися і в погоду і в дощ.

— В дощ? Як в дощ купатися?

— Чому як? Ми мали парасолі.

Добра матерія.

Перша кума: Кумочко, ви переверніть вашу спідницю на другий бік, то буде, як нова. То така матерія, що дається перевертати. Дивіться, я свою перевернула, то люде мають за нову.

Друга кума: Е кажіть!... Я свою вже два рази перевертала, а ще нічого їй не бракує. За таку матерію варта гроші дати!

— Марійко — говорить мама — кожний раз, як не хочеш мене послухати, я дістаю сивий волосок.

— Ох, мамо, які то ви мусіли бути непослушні молодими — тільки погляньте на бабку!

ЩО ОПОВІДАВ КУМ ОСТАП!

З ДІЙСНОГО ЖИТТЯ

Була то липнева неділя. Сонечко не то пригрівало, але таки гріло своїми житядайними лучами, й кожна травинка виходила натішитися Божим даром. Лише легесенький вітрець похолітував зеленими листочками на деревах, що миготіли відблиском до ясного сонечка, щоби йому бодай в той спосіб віддячитися за таку щиру благодать.

Була то вже обідня пора. Родина порозходилася десь до сусідів, а я самий зістався дома „на ґаздівстві", і цю хвилю використав на спокійне читання наших любих часописів — „Українського Голосу", „Вістника", тай в календари „Укр. Голосу" про „Спостереження Гарасима Чорнохліба" та про „Кума Павла". Прочитавши ті гарні описи, задумався, що й я маю щось подібного — а то кума Остапа. Хоч не дорівнює він кумови Павлови, але все таки досить подібний. Мій кум дуже чесний чоловік, бесідливий, все любить говорити поважно і розумно, а часом гідно пожартувати. Алькоголю не любить і нюхати, а не то пити, тай з тютюном не заходить в приязнь; по „партіях" також не любить бавитися.

Кум Остап каже, що тепер настало з партріями, як з хлібом насушним, якого треба кожної днини, бо: вродиться — партія, хреститься — партія, жениться — партія, поставить хату — партія, переноситься на другу фарму — партія, викопав керницю — партія, побудував курник — партія, тай ще там якась інша причина — партія. На владження партії збирають гроші, куплять того рідкого, тай таки чимало, щоби було чим партію закропити, тай закроплюють на здоровля. Правда, що вже на яку іншу ціль тяжше грошей зібрати. Деякі люде на рідке скорше дадуть гроші, ніж на густе.

Мій кум Остап любить читати книжки і часописи, та говорити про розумні річи, має гарну збірку книжок, тай до церкви йде не так, як ми, що перед „Буди імя Господне", а таки зраня, як повинно бути, як ще й Богослуження не почалося. Також не скупить дати жертви на добру ціль, — де лише справа вимагає жертви, там він перший.

Я так над тим задумався, що й не зчувся, як мій кум став в дверах, тай: Слава Ісусу Христу!

— Слава на віки! Гості в хату, то і щастя в хату! Прошу сідайте, кажу, та розкажіть, що нового де чувати, бо вже давненько не бували в нас.

— Та я зараз сяду, каже кум, але подайте зимної свіжої води (бачите — води!), бо доки до Вас зайшов, то зігрівся, як на печи.

Кум напився води — а в мене вода.... о!... зимна, як лід, відотхнув та тоді вже:

— А що то ви... щось читаєте?....

— Читаю за кума Павла — кажу — та Гарасима, дай їм Боже довгий вік прожити! Тай думаю, що як то вони такі мудрі справи нераз обговорюють.

Кум Остап хитнув значучо головою і каже:

— Люде вони славні!.... Не люде, а золото! Коли б ми знали та любили свій нарід так, як вони люблять, коли б так поважали нащих передових людей — сила велика в нас була би. Коли б ми поважали так свою церкву,

як вони поважають.... Які тоді ми були би, а діти наші.... Е! Світ перед нами шапку знимав би....

Після того кум зійшов вже на наше теперішне життя й оповідав таке:

— Знаєте, я маю рідних, тай знакомих за рікою на полудни. І справляли вони поминки за свойого покійного тата, бо по нашім звичаю, поминки справляється в рік після похорону. Вони і мене запросили на ті поминки.

— Ви знаєте куме, що я на такі оказії не дуже люблю ходити, де лише якась вузка справа є причиною, а головне місце забирає пиятика та пусте мелення язиком. Але тому, що це є звязане з нашим релігійним обовязком, тай ще дотого я знав тих людей, що вони не посоромлять нашої традиції, нашого звичаю тай релігійного устрою, я там був.

Вони просили мене, щоби я зраня приїхав і був на Богослуженню в їхній церкві, отже я розумів, що це має бути важна святочна справа, я поїхав, але через дощ не міг заїхати на час, щоби бути в церкві. Знаєте, „стара кара" заїхала в рів, і нім я виколихався то спізнився так, що коли приїхав, то вже в хаті зачали правити Парастас. Відправляв молодий священик з Української Греко-Православної Церкви, собою дуже симпатичний, а дальше сказав коротку проповідь, що мені закарбувалася в памяти. Він зачав так:

„Дорогі по Христі Братя і Сестри! Сказав Ісус Христос: Направду говорю вам, що хто вірить в мене, ніколи не вмре, а буде мати життя вічне, і не прийде на суд, але в життя вічне. Хто ж вірить в Ісуса Христа сьогодня? Вірять в нього ті діти, що справляють оці поминки по свойому покійному батькови, що прожив поверх 80 років. Я недавно прибув в ці сторони й не знаю ще всіх людей, тай цих не знав. Сьогодня в церкві після Богослуження сказали мені, що їхнім бажанням є справити поминки по покійнім батькови, як наша церква і наша християнська совість велить. Хто робить в фабриці, чи в копальні, чи в лісі, чи на зелізници, чи на фармі, то дістає заплату за свою працю. Хто ж дістане заплату на суді Божім за свої діла? Дістануть люди, як ці діти, що споминають гідно своїх батьків; що щирою молитвою разом з вами моляться до Всевишнього....

Люди слухали уважно, а в хаті було так тихо, що коли б муха летіла, то було би її чути. Священик на хвильку спинився, а відтак каже: „Я ще зверну увагу, що ті діти пішли слідами своїх родичів. Гляньте! — в них в хаті є гарні релігійні образи; що шанував їх батько, те шанують тепер їх діти. Хто вам дорогий і любий, кого маєте в серцю, того образ поставите на стіну, щоби ви, тай люди бачили, хто вам є святий і дорогий. От вам примір: Якби хто до Вас писав листа, що він вас дуже поважає і бажав би вас бачити, отже просить, щоби ви до него приїхали. Але дорога далека, вам не вистарчає часу, отже ви пишете листа, тай посилаєте йому свою фотоґрафію, щоби так побачив, як ви виглядаєте. І кажете, що відвідаєте його аж колись пізнійше.

Та якось так випало, що ви заїхали в ту сторону і несподівано повертаєте до вашого приятеля. Ви приходите під його хату, дивитеся, а ваша фотоґрафія лежить під хатою, кури по ній ходять. Що подумали би? Що сказали би? Чи ви би вірили, що ваш приятель вас поважає? Ні! Ви мабуть вже і до хати не йшли би. Бо лише той вас пошанує, що поважає і ваш портрет.

Подібне всюди. Хто поважає образ

Христа, чи святих, той поважає і їх самих, а хто їх поважає, той буде шанувати і своїх ближних, а ще більше своїх рідних....

По проповіди, жінки накрили столи, поставили страви і люди позасідали до обіду. А мене, як дальшого гостя, посадили коло священика. Коли священик поблагословив страви, всі почали їсти, тай чути було, як потихо між собою говорили, що проповідь їм сподобалася. Але мені самому крім проповіди сподобалося ціле поведення, сподобалося те, що там ніякого алькогольного напитку не було, лише содова вода.

При всім тім люде говорили між собою про всячину і видно було, що були вдоволені.

От бачите, яка історійка! Ніби невеличка, але важна, — така, що можна нею похвалитися. Культурна історійка! А мені доводилося чути в життю про такі одні поминки, що люде на поминках побилися. Може вони одні й були на цілому світі, але були.

Так оповідав кум Остап, а я слухаю й інтересно мені. А там кажу кумови Остапови, що добре було би про таку подію оповісти більше людям. Воно і їм було би інтересно. На те він каже:

— Коли думаєте, що буде інтересно, то напишіть, як я вам оповідав. Це ж правдива подія з життя, отже для життя може бути з того наука.

Ще я питав його про ту подію, де на поминках побилися, та він каже:

— Сам я лише чув від людей, а самий я там не був, то подробиць не знаю. Але можемо собі уявити, як там було... Люде помолилися і почали зараз пиячити. Певна річ, що не говорив там ніхто про важні справи, але всі пили, галасували, сказав хтось комусь по пяному образливе слово і почалася бійка. А вже знаємо, як бійка виглядає — одні друться, другі їх розборонюють, а всі кричать, що аж хата трясеться... Але я вам оповів подрібно про людий культурних і про такі поминки, що можна всім за гарний примір поставити. А добрих примірів нам треба.

Так закінчив кум Остап, а я зараз таки того вечера почав писати і написав таке, як бачите. Може воно декому придасться.

Смокі Лейк, Алта.,

Михайло Галіцький.

ПОВІДАЮТЬ ЛЮДЕ

Повідають люде: Як ліпив людину,
Зросив Бог водою пересохлу глину;
Та підкрався демон: видушивши воду,
Підмісив він сльози в людськую [природу.

Через те нас нудять смути і печалі...
А єдиний спосіб, щоб вони мовчали—
Виплакать їх щиро, голосно чи тихо,
Щоби разом з слізьми вилилось і [лихо...

Ох мені тим ліком погоїтись трудно:
Сліз мені не має, а в душі так нудно;
Вже й душа згоріла і сухії очи,
Серце перетліло і ридать не хоче.

Агафангел Кримський.

А. КРИМСЬКИЙ — родився 1871 р. в Володимирі Волинському, вчився в Києві, потім в Москві. Він знавець східних азійських мов. Написав історичну граматику української мови, писав багато чого і переводив з інших мов. Він учений і поет.

ТОВСТІ ЛЮДИ НЕЗДОРОВІ.

Надмірний наклад товщу в тілі є поважною загрозою для здоровля. Товщ обтяжує працю серця. Товста людина задихується скорше тому, що серце мусить понад силу працювати. То так, якби людина куди ходила, носила на собі двадцять або тридцять фунтів цукру. Та додаткова вага втомлює і обтяжує людину. Товсті люди не можуть так довго жити як худі. Навіть досліди вказують, що рак розвивається скорше в товстих людях, ніж в худих.

Надмірно товсті особи повинні вдатися до лікаря, щоби під лікарським наглядом знизити вагу тіла до нормального рівня. Бувають випадки, що в тілі внутрішні залози нарушені, через що людина товстіє понад мірі. Лікарі приписують певні ліки на те, щоби залози нормально працювали і не обтовщували тіла.

Та загально люди товстіють тому, що їдять без розбору всякі поживи, з яких вага прибуває. Є поживи, на яких можна вижити, задержати стрункість і добре здоровля. А знова є поживи, які скоро перемінюються в товщ. Товсті люде повинні помірковано їсти та уникати всяких товстих пожив, як солонини, смажених пожив, всякого печива, включаючи навіть хліб, каші, солодощі, як цукор, мід, джем.

Товсті, крохмалеві мучні й цукрові поживи видають багато енерґії, яка переходить в товщ, коли людина старша. Молодим людям такі поживи не шкодять, бо їх тіло зуживає ту енерґію. В старших людей внутрішні чинности діють повільніше і не зуживають так багато енерґії як воно було за молоду. Через те старші люде мусять запанувати над своїм апетитом і їсти менше і лише такі поживи, з яких вага не прибуває.

Для відтовщення й затримання нормальної ваги найкраще їсти худе мясо, худу рибу, яйця (не смажені), сир, молоко, сочисту городину і ріжні овочі. Уникати сметани й ріжних товщів та тяжкого печива й солодощів.

Надто солені поживи не бажані для відтовщення, тому, що викликають спрагу і пиття води, яка задержується між тканнями тіла. До таких зачисляється оселедці, квашені огірки (коли пересолені), пересолена квасна капуста і маслини. Тому селедці треба добре вимочити зо соли. При квашенні капусти та огірків давати менше соли.

Для товстих людей найкраще полягати на городину та овочі. З городини капуста свіжа й квашена (тільки не пересолена) є корисна, бо має добрий склад відживних вартостей і всім доступна в кожній порі року. Помідори також стоять високо. Всякі овочі крім бананів також добрі на відтовщення. Взагалі всяка городина та овочі дуже корисні, бо не тільки дають людині конечні мінерали і вітаміни, але в додатку також творять ензими, такі ферменти, які помагають перемінити поживу для потреб тіла.

С. С.

СПІВАНКИ.

Попід гору стежечка,
Попід ліс,
Туди мої співанки
Вітер ніс.
Гей веселі співанки,
Пишний май,
Вилилися радощі
Через край.

А вже тую стежечку
Сніг припав,
А вже мої жалощі
Жаль приспав.
Деж ви, мої співанки?
Де мій рай?
Вилилися жалощі
Через край.

Марійка Підгірянка.

АНДРІЙ-АГАПІЙ ГОНЧАРЕНКО

ОДЕН З НАЙДАВНІЙШИХ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

Перед кількома літами в календари Українського Голосу були спомини про Гончаренка, як великого українського патріота, тай взагалі дуже інтересного чоловіка, а спомини тії був написав Мирослав Стечищин, що перебуваючи в Каліфорнії, знав Гончаренка особисто дуже зблизка.

Тепер передаємо спомини кого іншого, який подає багато подрібних відомостей про Гончаренка, які ще краще змальовують його як українця і як чоловіка.

Таких людей нам треба споминати, їх треба знати, на них в неодному треба взоруватися. Правда, в їх життю є багато такого, що належить нині до історії, належить виключно до тих часів, в яких щось діялося, однакож і на підкладі того давного показується якість чоловіка. Що його тоді інтересувало, яке було його знакомство з людьми, яка була його провідна думка і справа з тих, що не покидали його до самої смерти.

Гончаренко інтересний з багатьох сторін. Він і монах і разом великий український патріот, а в манахів не завсігди йшло впарі одно з другим, та ще за царської Росії. Дальше і те, що українство було для нього таке конечне, таке святе, як хліб насущний, як воздух, як вода; де лише він опинився, там вже починалася праця для добра української справи. Тай загальний образ цілого його діяльного життя — його бувалість, його переживання, його знакомство.....

На окрему увагу заслугує також і те, що Гончаренко належить до найстарших українських іміґрантів, бо від його приїзду (1865) дотепер маємо 83 роки.

Маючи все те на увазі, ми передаємо тут біоґрафію Гончаренка.

> "Земляки мої, родаки мої на чужині! Кохайтеся, братайтеся! Подивіться, в якому благу й добрі живуть другі люди: волохи, французи, німці. Чому би й нам в братерстві не жити!"—

Ці слова, що не втратили і по нині свого актуального значіння, тепер уже для нас „на чужині сущих" належать перу козака-священика Агапія Гончаренка, який першим серед чисельних еміґрантів — „русинів", „малоросів", „ґаліциян", „лемків" і подібних „краян" назвав себе на американському континенті українцем.

Европейська освічена людина, чудовий знавець Близького Сходу, полумяний патріот нашої Вітчини, особистий знайомий Шевченка, Куліша, Драгоманова, співробітник революціонерів Герцена й Бакуніна, приятель італійських Маццінія і Ґарібальдія, **Андрій Гончаренко** (в ченцях він дістав імя Агапія), народився в селі Кривині на Київщині, 19 серпня 1832 р. Після нижчої школи батько — священик — послав Андрія до духовної семинарії, скінчивши яку, 1853 року він став ченцем Київської Печерської Лаври. Незадовго митрополит Філярет взяв Агапія до себе яко секретаря. За кілька років праці в канцелярії митрополита Агапій мав добру нагоду приглянутися до управління російської церкви зсередини. Ці спостере-

ження позитивно впливали на формування його протиросійського світогляду, що вже в Києві привів Агапія до Куліша і Драгоманова. Коли 1857 року потрібно було вислати представника до посольської церкви в Атенах, митрополит, не вагаючись, визначив Гончаренка.

В Греції Гончаренко почав вивчати не лише грецьку мову, а й мови всіх східних народів, що мали звязки з Атенами. Будучи вродженим лінґвістом, він дуже швидко й досконало їх опанував. В той час у Лондоні ґрупа російських революціонерів видавала антисамодержавні часописи „Колокол" і „Полярную Звєзду", що відограли велику ролю в формуванню світогляду вільнодумних людей за кордоном та в Росії. З лондонськими еміґрантами Гончаренко веде приязне знайомство і починає навіть дописувати до тих часописів. Один з листів Гончаренка до Лондону перехопила царська охранка і того ж самого дня російський амбасадор в Атенах, Олександер Озеров, запросивши ченця Агапія пообідати на пароплаві „Русалка", вручив йому наказ про арешт і негайний відїзд до Росії.

Лютого 16-го 1860 року друзі, попереджені листом про арешт (в той час лист із Атен до Константинополя йшов 36 годин, а пароплав їхав 12 днів!), щасливо викрали Гончаренка, який вже 4-го березня їхав до Лондону, як вільний козак. По півторарічному побуті в Анґлії, де він, між іншими, здибав Маццінія і Ґарібальдія, Агапій на короткий час виїхав до Туреччини, а потім дістався на Атенську гору з її численними манастирями. В одному з них він знайшов свого дядька, Дмитра Богуна. Довго не пробувши тут, Гончаренко вирушає спочатку до Єрусалиму; потім переїхав у Ливанські гори, а згодом, боячись попасти до рук російських шпигунів, виїздить до Єгипту. Одначе і в Єгипті „недремлюще око" підстерегло Гончаренка і орґанізувало невдалий замах. Звідси отець Агапій повертається знову до Атен, підтримує далі тісні звязки з втікачами з Росії, зокрема листується з Бакуніним, і, перейнятий ідеєю закласти друкарню в Америці,

Агапій Гончаренко з дружиною.

відпливає з Смирни 18 жовтня 1864 року. Новий 1865 рік зустрів Гончаренка в Бостоні, в північній Америці. За протекцією грецького консуля, Димитрія Ботассі, „фатер Агапіюс" почав служити по грецьких православних церквах, а у вільний час навчати чужинців грецької мови. Трохи пізнійше Біблійне Товариство в Ню Йорку задумало видати друком арабську біблію. Тому, що Гончаренко добре знав арабську мову, його було прийнято до редакційної колеґії.

У вересні 1865 року Гончаренко одружився з Альбіною Цітті, італійкою з походження, що дуже полюбила мову свого чоловіка і добре її розуміла. Саме тоді Америка відкупила від Росії Аляску, тому урядові потрібно було когось із словян, щоб пояснив словянам Аляски американську конституцію і американський спосіб вільного життя. Гончаренко закупив друкарню з кирилицею і виїхав до Сан-Франціско, де й почав видавати тижневик „Аляска Геральд" (половина по російськи, половина по анґлійськи). Перше число вийшло 1-го березня 1868 року. Від липня 1868 р. для російської частини цього журналу появився підзаголовок „Свобода", де було вміщувано також статті українською мовою. За чотири роки, відпродавши анґлійську частину американцеві Генрі Джоржеві, а через підупад сил занехаявши „Свободу", Гончаренко купив собі хутір за 5 миль від містечка Гайвардс і перейшов жити в гори на чисте повітря.

Свою друкарню розділив на три рівні частини й віддав їх на памятку: Смітсоніян-інститутові у Вашинґтоні, Конґресовій Бібліотеці у Вашинґтоні та друкарні Бенкрофта у Сан Франціско.

З українцями, що вже тоді жили в Сан Франціско, Гочаренко часто стрічався і жив з ними дружно. При одній такій зустрічі Гончаренко попросив д-ра Гр. Даниса, щоб він пішов з ним до редакції „Овкленд Трибюн" і передав свою біоґрафію, яка була цілком надрукована.

Одну з таких зустріч (1910), так списує пані Текля Данис:

„..... В паркані фіртка, а на ній видніється напис великими літерами червоною фарбою: **„Україна".** В мене серце так і забилося: „Україна в Каліфорнії"; —хтось із наших зауважив: „А на Україні Московщина....." Входимо через фіртку і тут бачимо домик, а над самими дверима напис синьожовтими літерами: „Свобода". Від зворушення мені в очах стали сльози... Нас привітав пес „Брисько", а потім вийшов і з хати старець середнього росту з ціпком в руках, в козацькій шапці на голові. На його похилені плечі спадало сріблисте волосся, наче пелюстки відцвилого дерева. Його глибоко в голову запалі очі виявляли велику доброту. Зпід сивої бороди й вусів добродушно всміхалися в розмові його зморщені уста. Тут мимоволі майнула думка: „Чому така неправда на світі? Чому найкращі сини України розпорошені по світі, по закутках чужих земель, а на своїй рідній — годуються зайди?" .....Ми розмовляли на дворі під деревом. Альбіна (його дружина — М.Т.) поставила чай на столик, а Гончаренко наливав склянки й ставив перед нами. Коли вже все було готове, він сказав, що треба помолитися по нашому, по українськи. Ми глянули одно на одного: Грицю, „Ще не вмерла Україна", звернулася я до мужа. Ми встали й заспівали. Піднявся й старенький Гончаренко, зняв свою козацьку шапку з голови, на якій вітер розвіяв сиве волосся. Коли він стояв,

спершися на ціпок, — по його обличчі покотилися великі перли-сльози, які він обтирав полою своєї сукмани.

„Земляки мої", — промовив Гончаренко, — я був з вами один мент в Україні....."

Після чаю повів нас до городу показати своє господарство. Перед хатою росла велика сосна, яку він тут сам посадив. Потім привів під вишню і сказав, що це наша українська вишня. „Таких тут нема: вишня і сосна — це еміґранти". Потім ми прийшли до потоку. „Тут моя святина, — пояснив він, показуючи палицею на камяну печеру, над якою виднів образ Матері Божої і Хрест, — тут я вінчаю молодих, хрещу діточок і хвалю Всевишнього".

На скелі було вирізьблено декілька імен, між ними імя **Верещагіна,** славного російського маляра, який, перебуваючи у Сан Франціско, часто відвідував Гончаренка.

Після цієї візити я відвідувала Гончаренка частіше. Кожна прогулянка до нього була для мене дуже приємна. В його розмовах я переживала минувшину та історичні події. Він знав особисто Драгоманова та інших наших велетнів духа. З Шевченком разом був на весіллю в Куліша, та казав: „Я стояв під стіною і дивився, як Шевченко танцював, бо він був уже тоді парубком, а я лише підліток."

Коли почалася світова війна в 1914 році, Гончаренко мав великі надії на сповнення свого бажання: „Тепер вже не вмру, поки не буде мій народ вільний. Може моє тіло старе, однак дух молодий. В нашім краї будемо хазяйнувати по свойому, та й в церкві будемо співати по українськи. Московський прапор скинемо, а на його місце поставимо жовтоблакитний. Я ще не старий їхати на кораблі..... Наш край, джерело козацтва, як фенікс, воскресне на добро людям, вічну правду й волю".

Однак не сповнилися його бажання. Він умер 7 травня 1916 року, ще до проголошення незалежної України. Гурток українців з Сан Франціско похоронив його коло Альвіни, яка на недовгий час випередила свого улюбленого чоловіка.

Микола Таволга.

ВЕСЕЛЕ.

Ріжно розуміються.

Лікар: Мені виглядає, що ви нездорові від того, що забагато сидите.

Слабий: Ні, пане докторе, не те... Я колись більше сидів, та був здоровий.

Лікар: То нічого.. Може вам так здається, але я бачу, що то від довгого сидження.

Слабий: Може... Але я сидів тепер всего шість тижнів, то хіба від того вже чоловік мав би заслабнути?

— Тату, що це таке відпочинок — питає малий синочок.

— Відпочинок, синочку є тих кілька мінут, коли то мама думає, що то іншого я мав би ще зробити.

Не дуже радий.

Тітка: Васильку, а як ти любиш свою маленьку сестричку?

Василько: О, нічого собі, але нам деяких річей було треба скорше.

Не питався.

Петро: Чи не бачили ви сусідо мого коня?

Іван: Ага, бачив.

Петро: А куди він пішов?

Іван: Того вам я вже не скажу, бо я його не питався куди він йде.

Перша дівка: Чи то правда, що ти віддаєшся?

Друге дівча: Ні, але мені приємно таке почути.

РІЗДВО У ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

(СПОМИН)

Василь Стефаник, визначний український письменник і громадський діяч, помер 7-го грудня 1936 р. в 65 році життя. Про Стефаника помістив в різдвянім „Новім Часі", 1937 року, В. Костащук, гарний спомин, який отут передруковуємо. Костащук — управитель школи в Тулові — належав до найблизших знакомих і любимців Стефаника.

———

— Слухай небоже!... Аби громи били, аби світ западався, то ти маєш приїхати до Русова на Різдво. Памятай, першої днини! — говорив звичайно перед Святами Стефаник, коли стрінув мене в Снятині.

— Ще собі смаркачу запамятай, що все кожного року маєш приходити, чи я прошу, чи ні, бо я часом можу забути просити. Бери з собою свою жінку, що має повний рот зубів, та будете мені співати.

Нам не треба було другий раз казати і ми в кожне Різдво від 1925 р. з найбільшою приємністю виконували волю Стефаника. Кожна гостина в його домі була для нас великим Святом. Ми все верталися обновлені духом, повні вражінь, заворожені (пошаною) до особи Стефаника.

В його хаті було вже повно людей, місцевих русівських селян і студентів, та кілька позамісцевих інтеліґентів. Стефаник забавляв усіх, вмів кожному сказати відповідне слів це, всіх очаровував.

———

Різдво 1930-го року.

Рано вибираємося до Русова. Дорога тяжка, снігом забита. Входимо в хату, здоровимо з Різдвом.

— Добре, щосте приїхали, загрійтеся, сідайте та будете їсти. Цьоця багато напекла і пририхтувала.

За столом русівські старші брата, а між ними вуйко Проскурняк. Коло них і ми присідаємо. Стефаник гостить, припрошує:

— Наїдайтеся, абисте не були голодні. Напийтеся, Василю, до вуйка Проскурняка, та колядуйте, бо сьогодні Різдво. Але ви ґазди заколядуйте мені старої, такої, якої колядували ще ваші деді (тати), бо ці молоді — то дрантє.....

Ґазди поховали голови в долоні, сперлися ліктями на стіл, а по столі поплила давна-прадавна коляда: :

То як Семен на горі орав —
Радуйся!
Радуйся земле, Син Божий
нам народився!

Пісня зразу несміла, захрипла, зривалася чимраз сильнійше, колисалася під такт хитання сивих голов. Вуйко Проскурняк випростувався, старе, порепане лице випростувалося, очи горіли і світили дивним блеском, тяжким кулаком водив по столі і піддавав такт.

Стефаник зворушений, в очах блестять сльози. Підходить до голов при столі, цілує в сивий чупер. Задивлений десь далеко говорить до нас:

— Ви молоді хапайте цю коляду й ховайте її в свої пазухи, як найдорозший скарб. Ця коляда вяже нас з тисячліттям — так співали ще за Володимира Великого! Так з покоління в покоління аж до нас: Радуйся земле, бо Син Божий народився! Чи ви в цих простих давних словах і в цій прекрасній мельодії, яка пливе з тих мужицьких грудей, не чуєте тої трирадости Нашої Землі, що народився Син Божий?

Вуйко Проскурняк повів рукою й коляда скінчилася. Діди (поважні старі колядники) споважніли і задумалися, в хаті гробова тишина. Стефаник схвильований ходить по хаті. В нашій уяві пересувалися давні часи і ми були горді, що Стефаник звязав нас із Володимиром.

Відчиняються двері і з морозом на червоних обличчах входять молоді студенти, а між ними місцевий парох — о. Дольний з дружиною. Прийшли поздоровити з Різдвом свого вуйка і посла. Вуйко Проскурняк і його товариші встають, прощаються й відходять, бо мають колядувати в селі.

Нове товариство засідає до стола.

— Тепер Василю черга на тебе, співай мені народних та стрілецьких пісень; гати, що сили, аби хата дрожала! Для відвати напийся горівки, а ти Ганусю — звернувся до моєї дружини — помагай йому!

І ми співали: „Лишень моя мила, як голубка сива", „Ой пряду-пряду", „Стоїть коршма", а з стрілецьких „Ой та зажурились" та „Видиш брате мій".

Я ніколи не був замітним співаком і нігде не виступав, але Стефаникови мусів співати. Нічого не помагали мої відпрошення.

— Цьоцю, ви чуєте ту чудову краску його голосу, в якій бренить душа пісні? Що значить найкраще вишколений хор, коли з нього не чути душі пісні! Василю, ти маєш співати на моїм похороні.

На Стефаника сильне враження робила „Коршма" (пісня) і ми дивувалися.

— Ой небожета, коби ви знали, кілько то безконечних траґедій серед нашого народу вязалося з коршмою! Лише послухайте:

Був я в селі депутатом,
А у церкві старшим братом,
Жінка з вечерев на мене чекає,
А горівка не пускає.

Чи ви розумієте, що діється в душі такого чоловіка, що його горівка не пускає?

Підчас співу „Журавлів" Стефаник не міг себе опанувати. Зривався з крісла, переходив до другої кімнати, отирав там сльози, вертався, цілував в голову і згадував свого великого друга Богдана Лепкого.

— Кириле! Подивися, чи брама отворена і переконайся, чи далеко колядники.....

Кирило вибіг і за хвилю вернувся задиханий з вісткою, що вже в сусідів колядують.

Стефаник нетерпеливо заглядає у вікна, переконується, чи є гроші. Зза брами показуються ґазди, йдуть повагом, передний має скринку в руках. За ними сунуть молоді цілою лавою, є їх багато. За хвилю наповнилося ціле подвіря, обступають хату. В хаті робиться темно, а рівночасно зривається могутнє: „Нова радість стала"...

Стефаник ходить схвильований по хаті, тішиться, врешті серед коляди виходить на двір, сердечно з кожним витається, дякує, дає гроші і просить до хати. За хвилю простора кухня наповнюється людьми, голова в голову. Стефаник серед своєї стихії (серед рідного собі світа). Частує кожного і просить ще раз заколядувати. Весь дім у святочному настрою. Тверді мужицькі голоси громом гудуть: „Радуйся земле!""....

Вечоріє. Вертаємося до дому, бо дорога далека.

Другого дня страшна вістка — Стефаник тяжко захорів. Відпрова-

див о. Дольного і був у нього півгодинки в гостині. Коли вертався до дому, дістав параліж й упав на вулиці. Лікував його др. Іван Подюк, але Стефаник ніколи вже до свого здоровля не вернувся.

На Різдво 1931 року Стефаник переказав не приїздити, бо не хотів обходити річниці свого каліцтва. Зате запросив нас на Йордан. Вже не мав

ко Проскурняк в 1933 році помер. Колядники приходили, як колись, все у великім числі: старші братя, молодь, яка колядувала на народні ціли, та шкільна дітвора під проводом свого управителя. Стефаник тішився всіми, сам виходив дякувати і платив гроші.

Так було до 1936 року.

Різдво 1937 року. В домі Стефа-

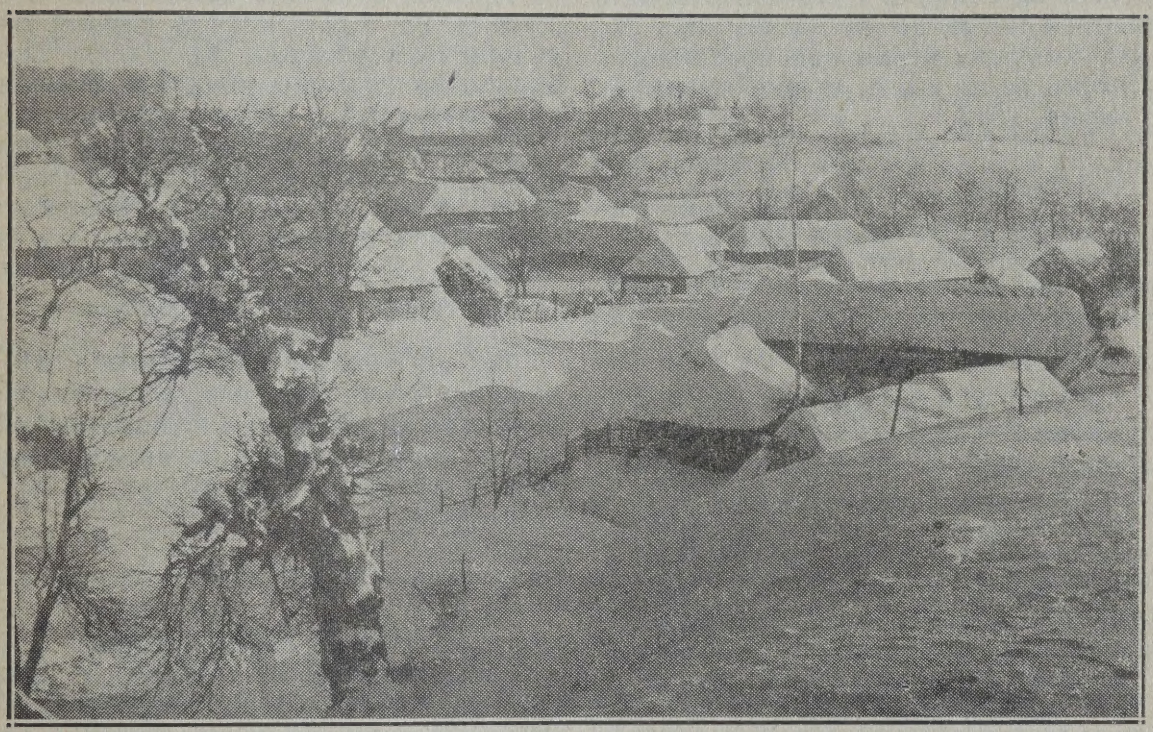

Так в часі Різдвяних Свят виглядали українські села. Тут село Городок, коло міста Рівного, на Волині.

того золотого гумору і почав згадувати свою смерть.

Від 1932 року знову стали ми постійними й одинокими гостями у Стефаника. Крім найблищої родини вже мало хто з чужих заходив.

— Ти небоже приїзджай на Різдво, бо без тебе, я не маю Свят. Не дивися, що нікого не прошу, бо я вже не годен.....

Ми дальше співали Стефаникови його любі пісні й колядували. Вуйника мертва тишина. Заніміли пісні й коляди, з кожного кутика віє сум. Його сини — Семен і Кирило — в тихій задумі шукають слідів свого великого батька, а там далеко в Канаді прекрасний Юрчик бє головою в стіну. А разом з ними найдорозша цьоця Олена Плешканова в безмежнім смутку. Весь труд свого життя віддала для других, щоб забути про себе і про свою власну дитину:

Як ті кленові листочки розвіяли-

ся по полю і ніхто їх позбирати не годен....

А там на високій могилі спочиває Він — Творець „Землі" і дивиться на нас, чи ми добре заховали в пазусі його пісні й золоті слова.....

ДЕННИК ШЕВЧЕНКА І ЩЕ ДЕЩО.

Свої Спомини (Денник, Журнал) почав Шевченко, писати 12 червня 1857, коли дістав вістку, що його випустять на волю. В Петропавловській кріпости писав до 29 липня, 1857 р., а від 5 серпня писав вже виїхавши з кріпости на волю. А на волі писав до 13 липня, 1858.

Та з Шевченкового листа до княгині Варвари Репніної, писаного з Орської кріпости 27 лютого, 1848 р., виходить, що Шевченко вже в Орській кріпости починав писати свій Денник Бо каже він в тому листі:

„З того дня, як прибув я до КО (Кріпости Орської), пишу Щоденник свій. Розгорнув сьогодні зшиток і думав хоч сторінку Вам переказати, — і що ж! Таке воно одноманітно-сумне, що аж сам перелякався і.... спалив мій Щоденник на свічці, що дотлівала. Погано зробив, шкода мені потім було мого Щоденника, як матери шкода своєї дитини, хоч і потвори"

В тім же листі виявляється велика релігійність Шевченка. Там читаємо:

„Вчора просидів до ранку й не міг думок зібрати, щоб лист скінчити. Опанувало мене якесь чуття недовідоме: „Прийдіть всі труждающіїся і обремененнії, і аз упокою ви" (Слова Христа: Прийдіть всі струджені й обтяжені, а я дам вам спокій). Перед благовістям до Утрені згадав я слова Розпятого за нас і неначе ожив: пішов до Утрені й молився так радісно, чисто, як може ніколи досі. Я тепер говію й сьогодні причащався Св. Тайн. Хотів би, що б усе життя моє було таке чисте й прекрасне, як цей день".

Присуд (вирок), щоби Шевченка заслати на ціле життя в карний батальон, проголосили 30 травня, 1847 року, а другого дня почалася Шевченкова подорож в Орську кріпость.

З Орської кріпости заслали Шевченка до Новопетровського форту в осени 1850 р., на схід від Каспійського моря, і тут прожив Шевченко від 17 жовтня, 1850, до 2 серпня, 1857 р., отже пробув тут майже сім літ.

Від народження Шевченка (1814) дотепер маємо 134 роки, а від смерти (1861) 87 літ. Мабуть уже нема людей, які б його особисто памятали. Але зате є мільйони, які знають його і поважають.

КІЛЬКО Є РОДІВ РОЖІ.

Найзвичайнішою рожею є дика рожа, яку звуть також „свербивусом". Цвіт її гарний, запах дуже милий, але має острі колючки, якими не допускає до себе своїх ворогів. Її овочі смажать в цукрі.

Всіх родів рожі є нині коло 1,500, а найкращою є т. з. столистка (центифолія) і її вважають царицею цвітів. Колись було менше родів рожі, але з тих опісля виплекано інші роди.

З цвіту рожі роблять рожевий олійок, з якого роблять перфуму. Це дорогий олійок, бо лише подумати — кілько цвіту треба, щоби видобути з него фунт олійку.

Та в описі „Російсько-Турецької війни" Садовський оповідає, як російські вояки знайшли баньку з рожевим олієм і понамащували собі чоботи. Значиться — не змарнували.

РОЗУМНА ВІСАКГА

Тибетанське оповідання

(Тибет — край в Азії, між Індією і Китаєм, столиця Тибету Лясса. Населення подібне до індійського. Нарід має багато гарних, поучаючих та інтересних оповідань й одно з них тут подаємо).

Перший міністер царя Прасенаїта, з Косалі, мав жінку з такого поважного роду, як сам, і виховав сім синів, а наймолодшого назвав Вісакга.

Старшими шістьма синами він не був вдоволений. Коли поженилися, то і вони і їх жінки лише про те дбали, щоби пишно вбиратися, весело забавлятися, а про господарство цілком не дбали.

Марґадгара — бо так звався той міністер — дуже тим журився. І раз коли він, сперши голову на руки, глибоко задумався і сидів непорушно, прийшов до нього добре йому знакомий браман (гіндуський священик) і запитав, чому той журиться. І відповів Марґагара:

— Що ж..... Сини мої і невістки дбають лише про гарну одежу, про забави, а господарством не клопочуться. Ніякої розумної думки до себе не допускають. Я був багатий, а тепер моє майно щодень маліє, бо нема кому доглянути. А сам я вже несильний.

— Так чому не ожениш наймолодшого сина, Вісакги?

— Чому? А хто знає, яку жінку він дістане. Може бути така, як других моїх синів, або навіть гірша; а зла жінка і доброго чоловіка з дороги зведе.

— Коли так, то лиши мені цю справу, а я знайду для нього добру жінку.

— А хіба можна по дівчині пізнати, якою вона буде жінкою?

— Можна. Але треба розумно за такою шукати.

— Добре! Шукай!

Браман подорожував і прийшов в сторону що звалась Чампа. Був там багатий чоловік, широко відомий, що звався Балямітра. Він належав до висшої князівської кляси, славився великим розумом і братерським відношенням до людей.

А мав він дочку, що рівнож звалася Вісакга. Була вона дуже гарна вродою, поважна в поведенню і незвичайно розумна. Всі славили її — і за красу, і за повагу, і за розум, і не знали, за що треба її більше хвалити.

Коли почув про ті похвали браман, постановив власними очима побачити ту дівчину.

Й одного разу бачив він, як йде гурт дівчат до саду, що був над рікою подальше від дому Балямітри. А між дівчатами є і Вісакга. Отже пійшов браман за ними назирцем.

Дівчата молоді, а в молодого і розум і вдача молода. Коли молодий вийде зпід нагляду старших, то кидає розум під ноги і тішиться, що не мусить з розумом числитися.

Таке було і тут. Дівчата реготалися, викрикували, крутилися, бігали, зривали квітки і кидали одна в другу, точно так, як роблять малі діти. Лише одна Вісакга поводилася інакше. Вона йшла поважно і гідно, хоч віком вона не була старша від других.

В саді був ставочок до купання. Тут другі дівчата розбиралися подальше від ставка і тоді йшли до води, а

Вісакга не так, — вона розбиралася вступаючи в воду. Подібно і вбиралася, — виринаючи потрохи з води, вона вбирала на себе одежу.

Після купання зібралися дівчата на траві і почали їсти, що з собою принесли. Найперше самі понаїдалися, а вже тоді дали поживу своїй прислузі. Не так Вісакга, — вона найперше подала поживу дівчині, яка їй прислугувала, а тоді вже почала сама їсти.

Коли дівчата верталися до дому, треба було переходити через воду, — отже всі дівчата познимали черевики і переходили босоніж. Одна Вісакга йшла в черевиках. Аж вийшовши з води, вона вилила воду з черевиків, і пійшла по сухім босими ногами.

Тепер дівчата пійшли ще до ліса. А що в лісі є тіни багато, то дівчата поскладали парасолі, — лише одна Вісакга держала парасолю над собою. Коли ж почав падати дощ, то дівчата заховалися до старої і пустої церкви. що тут стояла, — одна лише Вісакга до церкви не заходила.

Дуже дивувався браман, бачучи поведення Вісакги, і при нагоді почав її питати:

— Дівчино, чия ти дочка?

— Я дочка Балямітрова, — відповіла дівчина.

— А чи можу поставити тобі більше питань?

— Так, божий чоловіче, я на все відповім.

— Скажи мені, чому ти йшла так поважно, коли другі і бігали, і скакали, і сміялися? — І каже Вісакга:

— Я вважаю, що красше бути поважним, ніж неповажним. Перед на світі ведуть поважні люде. А що обовязок дівчини вийти замуж, то поважний чоловік не схоче неповажної дівчини.

— Гарно! А тепер чому ти розбиралася аж у воді?

— Тому, що дівчина повинна бути соромлива і ніхто не повинен бачити її невбраною.

— Хто ж там тебе бачив би?

— Ти, божий чоловіче, мене бачив би.

— Гарно думаєш дівчино! А чому ти найперше дала поживу прислузі, коли другі самі найперше їли?

— Тому, божий чоловіче, що прислуга для нас працює, і вона повинна перша їсти овочі своєї праці.

— Дуже розумно! Тепер скажи, чому ти через воду йшла в черевиках, коли другі йшли босі?

— Тому, що нерозумно через воду йти босими ногами.

— Чому ж?

— А тому, що на сухій земли ми бачимо остре каміня, бачимо всяку заваду, а в воді не бачимо. А тамже є навіть їдовиті гадини, отже треба перед ними хоронитися.

— Ти дівчино дуже розумно думаєш! Та ще дві питання.... Чому ти в лісі, де була тінь, несла над собою парасолю?

— Тому, що так розумнійше...

— Чому ж?

— А тому, що в лісі є багато птахів по деревах, є на деревах і малпи, отже треба перед ними охороняти свою одіж. Аджеж кілько там падає надолину нечистоти, а парасолею можна від всего того закритися. А на чистім поли в погоду парасоля непотрібна.

— Розумно! Та чому ти не заходила до церкви, коли був дощ?

— Тому, що в порожній опущеній церкві можуть ховатися погані люде, можуть бути злочинці, розбишаки, а я не хотіла би, щоби хтось з них діткнув

ся до моєї руки. І взагалі до опущеного будинку не повиннося заходити.

Дивувався браман, що дівчина така розумна і вдався до батька Вісакги та сказав, з якою цілею прийшов.

— Хто ж є той, для кого ти хотів би взяти нашу дочку? — запитали родичі дівчини.

— Він є сином міністра Марґадгари і зветься також Вісакга. — На те кажуть родичі дівчини:

— Так! Він з тої самої поважної касти, що і ми, однакож від нас туди дуже далеко. — На те браман:

— Я думаю, що для дочок треба шукати чоловіків з далеких сторін.

— Чому ж?

— А тому: коли дочка щаслива то родичі тішаться, але коли їй зле, тоді і їм журба. Вони мусять їй помагати, і так нераз самі убожіють. А коли дочка далеко, то не буде спускатися на батькову поміч, отже мусить сама думати, як собі порадити.

— Мабуть воно справді так — сказали родичі — отже нехай Вісакга йде туди.

Невдовзі після того, як Вісакга вийшла замуж, сталася така подія: на царський двір привели люде пару кобил і сказали:

— Нам треба знати, котре з них мати, а котре дочка, — а що на царськім дворі наймудрійші люде, отже ми прийшли сюди з цею справою.

Та оні цар, ані міністри, ані судії не могли відповісти на таке питання. Коли ж про те довідалася Вісакга, то каже:

— Тут можна легко довідатися. Дайте їсти обом кобилам. Коли дочка зїсть скорше, то буде хапати від матери, а мати від дочки хапати не буде.

Марґадгара казав так зробити і справді вийшло, як Вісакга казала.

Була ще інша така справа: Чоловік купався і зоставив на березі чоботи. Другий чоловік, що прийшов купатися, взяв ті чоботи, привязав собі до голови і пійшов так в воду. Коли ж властитель чобіт почав доказувати, що цей другий взяв його чоботи, справа опинилася перед царським судом. Та годі було довідатися, хто винен, бо злодій казав, що це він свої чоботи привязував до голови, щоби хто не вкрав.

Знов почула про те Вісакга і каже:

— Це проста справа! Скажіть одному: ти візми собі оден чобіт, а другому скажіть нехай візме другий. На те властитель чобіт певно скаже: „Чому я мав би брати лишень оден чобіт, коли оба мої?", а другий скаже: „Яка мені користь з одного чобота?"

Коли так зроблено, то вийшло якраз так, як Вісакга казала.

Було таке, що купці подарували цареви грубий пень (колодку) дорогого сандалового дерева, та треба було знати, котрий його кінець належить до верха, а котрий до коріня. І знов не міг ніхто на таке питання відповісти. Коли ж про те довідалася Вісакга, то каже:

— Киньте дерево в воду. Кінець що від коріня, тяжший, отже впірне глибше.

І тут вийшло так, як Вісакга радила.

Була ще одна історія.

Чоловік з визначного роду оженився з дівчиною з своєї касти, та не було в них дітей. Не буде кому майна зоставити. От він взяв собі ще другу жінку (а там таке дозволялося). За якийсь час народився тій другій син. І думає вона:

— Я маю сина, а друга жінка не

має, отже я дам їй свою дитину.

Так подумала, так зробила.

Невдовзі по тім вмер чоловік й обі жінки жили разом, поки малий син не став більшим хлопцем. А закон там був такий, що та жінка, яка мала дитину, діставала дві третині всего майна.

Тепер вийшов спір між жінками. Дійсна мати казала, що дитина її, а друга говорила, що це її син. І так справа опинилася перед царем. Та хоч царський суд дуже пильно справу розбирав, не міг він довідатись дійсної правди.

Тепер сам цар оповів справу невістці свого міністра і вона каже:

— Дуже легко пізнати котра з жінок є дійсною материю!

— Як? — питає цар.

— Так — каже Вісакга: скажіть, нехай обі жінки тягнуть хлопця до себе, одна за одну руку, друга за другу. Котра перетягне, за тою сулшність. Це покаже, котра є материю хлопця.

— Як це покаже?

— Покаже так: Мати не схоче сильно тягнути, щоби своїй дитині не пошкодити, а чужа не буде дитини жалувати.

Зроблено, як Вісакга радила і зараз показалася дійсна правда. Вкінци та жінка, що це не її син, призналася, що неправду говорила.

Тоді каже цар свому міністрови Марґадгарови:

— Де ти винайшов таку розумну жінку свому синови?

— Це винайшов побожний браман, Вікрамасена — каже міністер.

— Я рад Вікрамасену бачити — говорить цар.

Коли Вікрамасена став перед царем, той запитав:

— Яким способом ти вибрав таку розумну жінку, якою є Вісакга?

І браман почав оповідати:

— Я приглянувся, як вона, будучи дівчиною, на кожнім кроці поводилася. Я бачив, що вона не йде наосліп за другими, але йде всюди за своїм розумом. Вона кожну справу своїм розсудком міряла і важила. Коли я ставив її питання, то вона дуже розумно на них відповідала. І тоді я побачив, що вона не така, як всі, — вона стоїть понад другими.

І каже тоді цар.

— Я радий, що ти синови мого міністра таку дорогу жінку знайшов. Вона вартнійша, ніж стада волів, ніж череди берблюдів; вона своїм розумом може бути сильнійшою, ніж моя армія. Бо що варта армія без розуму?

А міністрови цар сказав:

— Ти став много разів богатійшим, ніж ти був передтим. Твоя невістка дорозша від золота і дорогих каменів. Я рад, щоби всі батьки і матери в моїм царстві так дочок виховували, а тоді мого царства найсильнійший ворог не переможе.

Ось такою розумною і славною була Вісакга!

ПОРІВНАННЯ ТЕПЛОМІРІВ.

(Термометрів)

В Канаді і Стейтах в щоденнім ужиттю є тепломір Фаренгайта. Він досить невідповідний, та хто до нього звикне, то на нім розуміється.

Невідповідність термометра Фаренгайта в тім, що на нім там, де вода кипить, назначено 212, а де вода мерзне, маємо 32 висше зера.

Найвідповіднішим термометром є термометер Цельзія (по англ. „сентиґрейд", бо на нім замерзання води означаєсь зером, а кипіння числом 100. Значиться — простір між тим, як вода кипить і як замерзає, поділено на 100.

Ще є термометер Реавміра (чи Реоміра), де мерзнення води зазначено зером, а кипіння числом 80.

Щоби приблизно показати, яке відношення Фаренгайта до других термометрів, ми подамо деякі степені для порівнаня. І так Фар. (Фаренгайт), Цел. (Пельзій), Реав. (Реавмір).

Фар.	Цел.	Реав.
212	100	80
104	40	32
98	36.7	29.3
90	32.2	25.8
80	26.7	21.3
60	15.3	12.4
50	10	8
35	1.7	1.3
32	0	0
20	6.7	5.3
10	12.2	9.8
5	15	12
0	17.8	14.2
4	20	16
13	25	20
22	30	24
31	35	28
40	40	32

На висше поданій табличці горішні цифри показують горячо, а долішні зимно. 40—40—32, це мороз. Тут бачимо, що Фаренгайт і Цельзій на 40 степенях морозу сходяться.

Для простого рахунку треба памятати, що 9 степенів Фаренгайта, це 5 степенів Цельзія.

В Европі вживають звичайно термометра Цельзія; його вживають також всюди в наукових помірах.

Треба ще додати, що коли говориться про кипіння води, то розуміється на такій височині, як поверхня моря. Бо на горах вода кипить скорше.

Алькоголь кипить при 165 Ф.

Теплота крови 98 Ф.

Поміркована теплота 60 Ф.

Вода мерзне 32 Ф.

Обчисляють, що найбільше зимно, яке можливе, кінчиться на 459.6 Фаренгайта (273.15 Цельзія). Але такого зимна ще не витворили, хоч вже дуже близько були коло нього.

ВСЮДИ ДУРНЕ

Хоче неписьменний чоловік показати, що він читати вміє, отже взяв ґазети верхом на долину і ніби читає. За хвилину положив, бере другу і знов ніби читає. Та побачив хтось збоку, що чоловік неписьменний, і питає:

— А що там в тій ґазеті пишуть?

— Е! — відповів чоловік махнувши згірдно рукою.

— А в тій другій?

— І там таке саме. Пишуть таке, що одно другого не тримається. Шкода й говорити. Все дурне!

Обережний.

— Здорові куме!

— Доброго здоровля і вам.

Куди їдете

— До міста.

— А що везете?

Кум злазить з воза, підходить до другого воза, та пошепки:

— Овес везу.

— Та чому не говорите голосно — питає той дивуючись.

А цей знов пошепки:

— Не хочу, щоби мої коні чули.

ЧИ ЙДЕТЕ З КОЛЯДОЮ?

Смеркається. Минувся день
І ніч вже надтягає,
В печі червоний блис огень,
А в сінях вітер грає.

Той тихий і сумний настрій
Несе мене світами,
І я лечу на крилах мрій
До батька і до мами.

Сніжок паде, як срібний пух,
Мороз малює квіти,
Накритий стіл, в куті дідух,
Пустують в сіні діти.

Знайшли собі свистун-оріх
І свищуть в перегони,
Лящить кругом діточий сміх...
З дзвінниці дзвонять дзвони...

Гей! Кілько то минуло літ,
А я так добре чую
Кожухів шелест, скрип чобіт
І щиру пісню тую.

Далекий світ, великий час,
Пливуть літа рікою,
А я все памятаю вас,
Як йдете з колядою.

Ще нині чую, як Юрко
Співає „Бог предвічний",
Як сопраном пищить Федько,
Басом гуде Зарічний.

Скрипливий наболілий спів,
Такий, як хлопські груди,
Та хто його раз зрозумів, —
До смерти не забуде.

Ще й нині виджу, як Ферід
„Вінчоване" голосить,
Втворились двері на розтвір
І батько в хату просить.

І починаєся річна
У пан-отця гостина, —
Ціле село єднається,
Немов одна родина.

Засіли ґазди на лавках,
Найстарший на покутю,
Тріщать склянки в сильних руках,
На стелю мечуть кутю.

Говорять, що важкі літа,
Що хибли скрізь ячмені,
Що правди їм нігде нема,
І — затискають жмені.

Говорять, а слова летять
Молитвою до Бога,
Та чей дійдуть, чей долетять..
Щаслива їм дорога!...

Далекий світ, великий час,
Пливуть літа рікою,
Гей! Що чувати там у вас?
Чи йдете з колядою?

Чи ще живий Федір, Юрко?
І мій сусід Зарічний?
Чи й нині, як колись давно,
Співають „Бог предвічний?"

Чи й нині мерегтять зірки
Над хаткою старою?...
Гей краю мій! Не знаєш ти,
Як тужу за тобою!

Богдан Лепкий.

З СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ В ОКСФОРДІ

Дмитро Мартиновський.

Перший раз я почав думати про Оксфордський Університет підчас нарад Теольоґічної Конвенції в Единбурзі 1937 року. Ще передтим в Варшаві зацікавив мене Анґлією й Анґліканською Церквою проф. Арсенів. На цій Конвенції зібралося багато представників церковних й високих достойників Східних Грецьких Патріархів, майже всіх Помістних Автокефальних Церков, включаючи навіть представника наймолодшої автокефальної церкви альбанської — Архиєпископа Тірани-Дурацо, Христофора, старенького владики з білою бородою.

Більше ніж сімсот членів ріжних церков прибуло, переважно представників православних й анґліканських, і деяких одламів протестантської церкви. Не було тільки представників Московської Церкви та римо-католицької. З Москви, розуміється, нікого б туди не пустили, а про Римо-католицьку церкву — не знаю.

Единбурґська Конференція зробила на мене величезне враження. Я зустрінув там багато славних й видатних професорів, високих ієрархів й представників ріжних церков, і не треба було багато часу, щоб зрозуміти, що Оксфордські професорі й ті представники церкви, що виховувалися в Оксфорді, вели перед в дебатах конференції і своїми здоровими поглядами, переконуючими арґументами впливали на інших представників.

Мені дуже захотілося записатися до Оксфорду і я звернувся до професора Ґуджа, керівника філософсько-теольоґічних студій, щоб він мені порадив, що маю робити. Він зараз же того самого дня написав листа до двох Оксфордських професорів з якнайліпшими рекомендаціями від мого професора й Митрополита Діонизія, які також були присутні на тій Конференції, як представники Православної Церкви в Польщі. На другий день вранці я вже отримав листа від о. Дра Кидда, відомого богослова, який написав кількатомову історію Християнської церкви й видав історичні документи до історії цієї церкви.

Оксфордський Університет, й другий йому подібний в Кембриджу, є лише двома такими університетами на цілому світі, де Вас приймають до Колеґії, а не до Університету. Нераз є трудно обяснити, що це має значити.

Це є стара система колеґіальна, що витворилася підчас Середньовіччя, і до цього часу заховалися в Оксфорді й Кембриджу. Кожний студент, що хоче бути принятим до Університету, мусить знайти найперше Колеґію, яка б його приняла в склад студентів, а потім сама вже Колеґія від його імени звернеться до Університету й представить його Ректорові Університету.

Отже Університету в поняттю европейськім, або Американськім, тут не має. Нераз є дуже трудно пояснити, особливо американським туристам, які приїзджають до Оксфорду й не знаходять Університету, себто будинку, а що є Університет, то це ті незначні старі й похилені вже від старости окремі Колеґії, розкинені по Оксфорді в промірі яких одної або двох квадратових миль.

Кожний студент є отже повний й незалежний член тієї Колеґії, яка його приняла й, як батько й мати, згодилася ним опікуватися, його годувати й зодягати, й вважати на його поведення, науку й розривки. Його відношення до Університету є тільки те, що він мусить зявитися колись на іспит, заплатити належність за той іспит й отримати свідоцтво з печаткою університетською в кінці своїх студій. Й це відношення є також в більшости випадків залагоджене самою Колеґією, отже студентові не зостається нічого іншого робити, як тільки зявитися особисто на означений час й на заклик відповісти: „Ай", що має значити „Так, я є присутній". Це є так важне й необхідне, що ще до того часу Вам не дадуть ніякого признання ні диплому, поки Ви не скажете „Ай".

Колеґій, або товариств наукових в Оксфорді є багато. Звуться вони Колеґіями, Сосаяти, або Голл. Кожне з них реґулює зовсім незалежно приняття студентів, їх приміщення, науку, поміч в науці, приділення вчителів або тюторів, які мають керувати наукою, або поведенням кожного зі студентів, або студенток. Число всіх осіб, що можуть бути приняті, вирішує рада директорів й професорів, що збирається що року перед початком нового шкільного року й усталює число тих осіб й призначає на кожну Колеґію квоту в тому розумінню, щоб число студентів не перевищило зобовязань й можливостей даної Колеґії в відношенню до новопринятого студента. Приняття є звичайно дуже утруднене. Число кандидатів завше перевисшає число тих, що можуть бути приняті. Навіть найбільші Колеґії не можуть дати більше місця для студентів зза границі, як три або чотири, а останніми часами число це є вже заповнене на два, або три роки вперед. Нераз батьки, що в тих Колеґіях перебували відразу від народження дитини записують свого сина, або доньку до тієї самої Колеґії, до якої батько або мати вчащали ще замолоду. При кожній Колеґії є спеціальні списки таких можливих студентів, розуміється, за деякою оплатою членства.

Я був першим українським студентом, а другим православним студентом в Університеті, й одним з вісьмох студентів, що перебували в той час в Оксфорді, й що приїхали туди з Середньої й Східньо-Південної Европи на науку. Більше вже було з Німеччини (30), з Франції, Бельґії й Швеції, й досить поважне число з Індії та з інших частин розлеглої Британської Імперії.

Всіх разом Колеґій в Оксфорді є 20 і називаються вони в альфабетичному порядкові так: Беліол, Брейзноус, Крайст Чорч, Корпус Кристі, Ексітер, Гартфорд, Джізос, Кебол, Лінколн, Модлін, Мертон, Ню, Оріел, Пемброк, Квінс, Сейнт Джонс, Тріниті, Юніверзити, Водгам, Вустер і так звані — Сейнт Едмунд Голл й Товариство Св. Катерини, переважно для бідних студентів. Дівочі Колеґії становлять окрему ґрупу й вони належать до новіших колеґіяльних товариств, які ще не здобули собі повного права, але хутко мають його здобути.

Про кожну Колеґію є щось цікавого й незвичайного. Наприклад — Беліол збирає в своїх мурах найздібніших студентів, які дійсно колись мають перевертати землю, Едісонів, Марконів, Галилеїв й інших. Брейзноус приготовляє вчителів й урядників, а часом лікарів, і то досить добрих, що працюють пізніше на Гарлі Стріт в Лондоні. Крайст Чорч є одною з найбільших Колеґій й мабуть можна булоб її поставити на другому місті, колиб не той звичай в Оксфорді, що всі колеґії є рівні й кожна з них „є одна з найліпших", бо нема ліпших, або гірших. Цю Колеґію заложив Генрик VIII й Кардинал Волзі, й зветься вона королівською, або кардинальською колеґією, в залежности від того, хто кому більше подобається. В цій колеґії є знаменита кава й вина по кілька десятків літ. Коли Король й Королева приїзджали до Оксфорду — то власне тут споживали обід й вечерю. В цій Колеґії перед війною був син Лорда Гейґа, Ерл Гейґ, відомого з передостанньої війни, головного полководця анґ. армії. Корпус Кристі дає Анґлії знаменитих професорів, особливо професорів клясичних мов, але також виховує нераз політиків, й то не тільки анґлійських, але й інших. Тут між іншим був Князь Югославський Павло й деякі інші князі й королі з Европи. Ексітер, Гартфорд, Джізос — виховують переважно будучих урядовців, священиків й учителів, а останній з них належить переважно до Валійців. В Оксфорді сміються, що коли Ви ввійдете в подвірря Джізос Колеґії й крикнете „Виліамс" або „Джеймс", то нараз двадцять, або тридцять осіб одізветься й збіжить надолину, щоб Вас зустрінути. Так багато є там Виліамсів і Джеймсів, що походять з Вельса. В моїй Колеґії, Кебол, виховуються переважно священики й будучі провідники Анґліканської Церкви, але є також відомі політики, й малярі, й артисти, що в тій Колеґії навчали, або були її студентами. Наприклад відомий Ґледстон,

давніший міністер й премієр, навчав довший час в Колеґії. Відома на цілий світ Картина Ісуса Христа „Світло Світа", Голмса Ганта, знаходиться в Колеґії, а теперішний автор, що нераз вже появлявся на сцені й екрані, Лезлі Бенкс, є студентом цієї самої Колеґії. Колеґія Кебол може ще похвалитися тим, що теперішний Лорд Галіфакс був довші роки директором цієї Колеґії й що відомий з історії Кардинал Нюман, а також Пюзи, були якнайбільше звязані з цією Колеґією ціле своє життя. Другі Колеґії також мають щось визначного й вони виховують таку, чи іншу катеґорію людей. З інших Колеґій варто булоб згадати, що теперішний премієр Атлі виховувався в Юніверситі Коледж, що теперішний міністер анґлійський на цілу Німеччину був ще до 1946 року в Крайст Чорч, що бувший Король Анґлії, Едвард, був студентом в Модлін Коледж й що теперішний брат ніпонського короля й будучий імператор цієї країни, Принс ніпонський, був студентом цьої останньої Колеґії перед війною.

Цікаво ще згадати, що найбогатшою Колеґією є Колеґія Модлін, (це по Оксфордськи вимовляється так: Маґдален Коледж). Вона має тисячі й тисячі акрів земель й що року на неї записують величезні маєтки анґлійці з цілої Анґлії й цілої британської Імперії. Вона має знамениті будинки й величезний садок, в якому є багато риби й оленів. Це є одинока Колеґія, де в середу подають власну рибу на вечерю, а в четвер знамениту печеню з тих оленів, що Ви можете бачити що-дня, як вони пасуться й бавляться в роскішному саду коло Колеґії. В цій Колеґії є також багато вина, отже вечері в цій Колеґії я пригадую собі як дійсно щось приємне й смачне. В Парку цієї Колеґії знаходиться знаменита доріжка на прогульку, яку започаткував відомий анґлійський літератор Едісон. Прогулька по цій доріжці потребує не більше — не менше а пів години й ця прогулька уважається в Оксфорді за щось таке, чим кожний може і повинен похвалитися, й навіть ті, що ніколи там не бували, люблять вам сказати, що вони також проходжувалися там, щоб зрости в очах бесідника, або господаря свого. В місяцях травні й червні мабуть самий рай не може бути гарніший, як цей куточок землі в парку Колеґії Модлін. Не диво, що сам Король Едвард вибрав її собі за місце для своєї науки й розривки.

Мене остаточно приняли до Кебол Коледж в 1938 році. Перший раз я увійшов в її стіни 14-го січня, й хоч мене ніхто не зустрічав й ніхто не співав мені пісень, однак я зауважив, що від сторожа до професорів, й самого директора, кожний знав, хто я, при першій зустрічі. Так, як було перше, коли я прибув до Анґлії. Бувало в нас в Европі вас стрічають зі співами й поцілунками, а як прийдете додому, то й їсти нема нічого й спати нема на чому, й вмитись нема в чому, й десь ніхто нічого не знає про Вас й взагалі про те, що Ви мали до них приїхати. Не так є в Анґлії. Коли наш корабель підходив до берега, все було приготовлене, й очікувало нашого приїзду. Там стояв поліціянт для порядку, сестри милосердя на всякий випадок, будка з всякими інформаціями, маленький буфет й так далі. Таксамо в Колеґії. Тільки я приїхав до Колеґії й зголосився у сторожа, він мені відразу сказав: „О! ми Вас чекали, прошу ідіть за мною". Й він взяв мене й повів до моєї кімнати. Вже по дорозі я бачив, як моє імя було гарно вироблене на залізній таблиці при вході, на загальному спискові й над моєю кімнатою, повторюючи моє імя, число кімнати й крила (частини) Колеґії, в якому моя кімната знаходилася. Вже тут я зобачив ріжницю й порядок. На столі я знайшов всі потрібні мені інформації, правила Колеґії, а з міста деякі листи від склепів й книгарень, які також вже були поінформовані про мій приїзд. На моє велике здивовання на другий день в головній книгарні я знайшов своє імя в каталозі, який що року та книгарня приготовляє для свого вжитку й вигоди місцевих студентів.

Незадовго прибув до кімнати мій слуга, або скавт, якого обовязком було через цілий час мого перебування

в Колеґії дивитись, щоб все в Колеґії й в моїй кімнаті було гаразд й щоб я мав все, що мені було потрібне. Вистарчило мені сказати, що мені чогось треба, а вже він мені казав, що „ол райт", й що він мені це зробить. За цілий час він мені ніколи не відмовив й завше виповняв мою просьбу. Пізніше мені вже казали, що їх спеціально вчать, як вони мають поводитися зі студентами, і я мушу сказати, що через цілий час мого перебування в Колеґії, я не мав ніколи жадної неприємности з ним. Як тільки я при-

Ґ. Вудвард, скавт.

їхав, він відразу дав мені чаю, а ліжко й інші річі вже були приготовлені й мене чекали. Він був моїм правдивим приятелем й завше радив мені, що я маю робити, і я думаю, що директор мусів також йому щось сказати; зрештою про це я можу тільки здогадуватися. Він що ранку приходив до моєї кімнати, приносив мені воду до гоління й заохочував мене до вставання тим, що казав, що на дворі дуже гарна погода й заповідається на знаменитий й соняшний день, тоді, як бувало, що дощ лляв як з відра, а день був такий, що й світу Божого не видно. Кімнату мою він утримував якнайчистіше, й дивно, що ніколи не приходилося мені казати, що мені треба. Він якось сам знав, що треба зробити, і в моїй кімнаті було завше тепло, гарно, приємно; як я колись запрошував гостей, то він також діставав найліпших тісточок, що тоді взагалі в Оксфорді можна було дістати. Це звичайно було в годинах від 4-тої до 5-ої пополудні.

На другий день я мав зобачити свого директора. Він дуже цікавився Православною Церквою, казав, що анґліканці уважають, що після зірвання з Римом вони себе зараховують до православних християн Заходу й що ми православні й анґліканці повинні разом працювати й стреміти до поєднання й творити дійсне одне тіло Христове. Після короткої, але цікавої розмови, він дав мені вписатися до старої колеґіальної книги, де всі студенти кількох століть є вписані й зареєстровані. На самому початку тієї книги згадується про те, що нищепідписаний буде заховуватися як належиться порядній людині й буде підпорядковуватися правилам колеґіяльним і слухати своїх професорів й вихователів. Через вписання до цієї книги, я став повним й правдивим членом Колеґії.

Мій директор також цікавився моїми свідоцтвами, казав їх докладно йому перекласти на анґлійську мову, а особливо метрику народження. Він також особливо цікавився життям нашим церковним, програмою наших теольоґічних шкіл й їх обсягом, й мушу признати, що він вважав, що наша програма є досить широка й глибока; він похвалив наш богатий матеріал й наше поважне відношення до теольоґічної науки. Розуміється наша православна наука теольоґічна могла б стояти на далеко вищому щаблі, ніж вона стоїть сьогодні по всіх православних країнах, але мабуть в тому полягає наша помилка, що ми зараз же після скінчення нашої школи забуваємо про ті здобутки наукові, що ми придбали в школі. Ми не поглиблюєм нашої науки після шкільної лавки, а провадимо життя в тому переконанню, що наука раз здобута в школі вистарчить

нам на ціле життя; тимчасом в життю так не є, і ми хутко забуваємо навіть про те, що ми здобули в школі. В Анґлії інакше. З моїх спостережень, що я придбав в Колеґії Кебол, а також в інших теольоґічних заведеннях — я прийшов до переконання, що анґлійці, особливо в царині теольоґічній, важної праці після того, як ідуть на свої парафії й там працюють ціле своє життя без перестанку. Отже не дивно, що серед анґліканських священиків є так багато вчених людей з ріжної галузі науки. Наприклад, найліпшу книжку про життя тварин написав ніхто інший, а священик, й тепер в

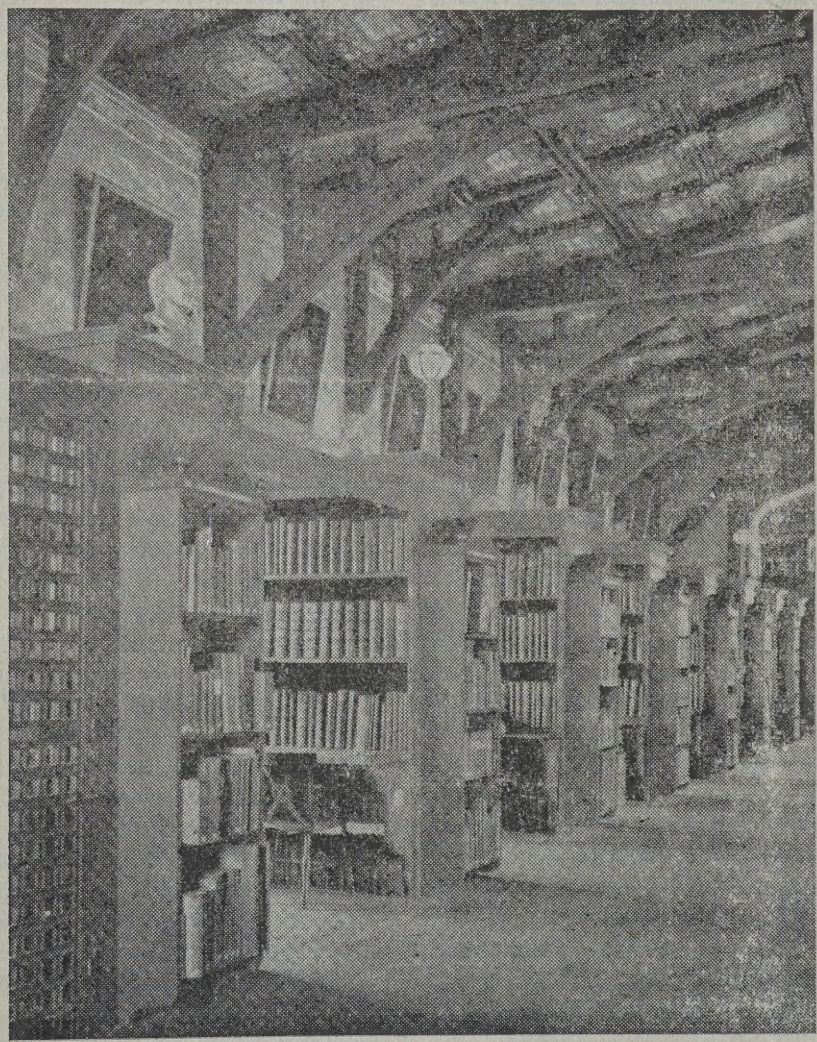

„Бібліотека Бодлеанська" — Відділ Манускриптів.

насамперед отримують поверховне знання, нераз зовсім узагальнене і то навіть в короткому часі, наприклад протягом двох, або трьох років, в той час, як в нас вчаться по семинаріях яких шість до десять літ.

Але ріжняться вони від нас тим, що з короткою інтродукцією богословської науки вони приступають до по- Анґлії нема ні одної ділянки науки, щоби хтось зі священиків, або єпископів, не забрав голосу. А що вже торкається філософії, знання мов, особливо клясичних, то це є цілковито в руках теперішних анґліканських священиків. Тепер може більше буде зрозумілим, чому в Оксфорді директором майже кожної Колеґії є священик,

й то навіть є вони там, де предмети є зовсім світські, як математика, астрономія, або медицина.

Протягом тижня я отримав від свого директора листа, в якому він рекомендував мене до поодиноких бібліотек колеґіяльних й університетських, в тім до славної й відомої на цілий світ Бібліотеки Бодлеанської, яка має понад 1,000,000 книжок й кілька сот тисяч найцінніших на цілому світі манускриптів. Що мене здивувало, так те, що в цій бібліотеці мені не дали жадного свідоцтва, жадного документу, а сказали користати з бібліотеки, коли мені сподобається, й дали мені число столика Н. 4. Я не знав, чому мені так пильно приглядався один урядовець, й тільки в часі війни я зрозумів, що він хотів мене раз назавше запамятати, бо протягом восьми літ мене ніхто не запитав, чи я є студентом чи ні, а завше двері були відкриті на розтіж. Тимчасом той самий урядовець не пропустить Вам ніодного чужинця й незнайомого й зараз же заверне його назад. Й тільки один раз, коли його забрали на війну й наняли дівчину замість нього, покликали нас всіх знову, щоб вона нас запамятала й слідкувала за тими, що приходять до Бібліотеки. Ця величезна бібліотека так зросла й буде зростати тому, що королівським розпорядком кожна друкарня і кожний видавець не може випустити книжки в світ, хіба, що зобовяжеться віддати один примірник безплатно до цієї бібліотеки. Мені казали, що знаючи про цей закон, світові бібліотеки й світові друкарні й видавці висилали до Оксфорду свої видавництва також безплатно, і тільки з Росії вони мали великі труднощі, щоб щось дістати. Власне в цій бібліотеці знаходиться відомий Кодекс Сінаітікус, що большевики продали анґлійцям, прекрасний примірник Біблії нашого Князя Константина Острожського з 1580-81 року. Взагалі я завважив, що в Анґлії дуже люблять й цінять книжку. Деб ви не були, до кого б ви не пішли, ви знайдете полиці переповнені книжками, й це вам трапиться навіть в родинах звичайних й мало освічених робітників. Про священиків, то нема чого й казати, бо їх бібліотеки виносять тисячі примірників й заповнюють стіни напевно не одної, а часом двох, або трьох кімнат.

Мені було приємно дивитися й самому чекати на сходах кілька хвилин передтим, як мали відчиняти бібліотеку. Кожний спішив до тієї бібліотеки, кожний хотів якнайскорше до неї попасти, хоч я особисто на самому початку ходив туди погрітися, бо в анґлійських бібліотеках, як й в церквах в неділю, є все тепліше, ніж де би то не було в порівнанню з цілими айглійськими островами. Тільки пізніше, коли я вже навчився добре читати й розуміти, я ходив до Бібліотеки не тільки тому, щоб погрітися, але щоби щось прочитати й щоб чогось нового й доброго навчитися.

Колиб це було на Континенті — мене до Бібліотеки не впустили б, аж поки я не записався б до Університету, й не був заіматрикульований. Моя властива іматрикуляція відбулася далеко пізніше й після виповнення короткої декларації. В цій декларації треба було згадати, як ваше повне імя виглядає, скільки вам літ, де ви мешкаєте, яка ваша стала адреса, чий ви син, й яка є професія вашого батька, який ви син чи донька в родині, це б то старший, чи менший, другий, чи третий і так далі. Я й до цього часу не знаю, чому їм потрібно було знати, який я син в родині, досить того, що такий пункт був в тій декларації і його треба було обовязково виповнити. Ніхто мене тут не питався, чи я українець, чи русин, чи малорос, й ніхто не запитався мене також, чи я православний, чи римо-католик й до якої приналежности народньої я маю належати. Я почув в перший раз в свому життю, що мене приймають сюди не тому, що я українець, або поляк або росіянин, або що я належу до такої чи іншої церкви, а тому, що я є людина, такий й такий на імя. що я маю таку й таку підготовку в своїй ділянці і що можу розпочати наукову працю під керівництвом й допомогою тих професорів, що мали за мною наглядати.

Сама матрикуляція (впис у вищих школах) наступила десь за тиждень.

Січня 25-го підійшов до мене так званий Декан степенів, казав мені вдягнути стрій університету, це б то білий ковнірець, чорне убрання, чорну ношу й університетську шапку. При цьому він казав мені, що я мушу бути на місці о годині 10 ранку й бути приготовленим сказати кілька слів по латині, як що Ректор про щось запитає. Зібралися ми в поважній залі, в так званому Шелдоніан Театрові, що є збудований на взірець святині Марцеля в Римі й має на стелі знаменитий пляфон Ґіббонса, що в такий самий чудовий спосіб висить на стелі, як й баня в Святій Софії в Константинополі, а які згідно з вираховуванням найбільших архітектів нашого віку мусілиб вже давно впасти, а тимчасом вони стоять й тримаються ліпше, ніж найновіші будівлі двадцятого віку.

Це не була матрикуляція в нашому розумінню, коли то вам треба тиснутися через юрби молодих студентів й студенток й нарешті допятися до віконця, де вам університеський урядовець прибє печатку, або дві. Це було офіціальне представлення вас й зазнайомлення з Ректором вашого Університету, який на той час ріжнився від нас тільки тим, що говорив тоді по латині. Тим Ректором був теперішний лорд А. Д. Ліндсей, сам скотляндець, що багато написав розвідок й ріжних творів на теми виховавчі й соціяльні. Ректора такого вибирають на три роки й поновляють що року, а ним може бути кожний голова поодинокої Колеґії Оксфорду, з тим, що першенство припадає завше найстаршому з них. Отже ті Колеґії, що мають все молодих директорів, ніколи не дочекаються того, щоб їх директор став таким високим й відзначеним чоловіком. Тому кожна Колеґія цінить своїх директорів і так, як пчоли, опікується ним, щоб він найдовше їм пожив і був прикінці свого урядовання вибраний на це почесне місце.

Бо Ректор Університету — це не є звичайна особа. Він має права рівні Королеві й в Оксфорді він має більше прав, ніж сам Король анґлійський; Король мусить йому підпорядкуватися, коли він перебуває в цьому місті. Він має права заборонити суддям судити студента й сам має право судити кого хоче в місті. Ніяка судова справа не може відбутися, як в цьому є заінтересований Університет, коли Ректор собі того не бажає. Він має право виселити любу особу з Оксфорду, як що поводження тієї особи має стояти на перешкоді студентам в їх праці. Він має право зажадати, щоб така, або інша жінка, якої поводження не є пожаданим в місті, мала негайно опустити стіни міста Оксфорду. Він може того права не вживати, але він таке право має аж до сьогоднішнього дня.

Мабуть ті з канадійців, що були за морем й перебували в Оксфорді, не здавали собі ясно справи, що мала означати така дописка на кожному оголошенню в місті: „За дозволом Ректора й хвального майора". Ректор має також право заборонити продавати білети, як що він вважає, що вони є за дешеві й що непорядна публика може найти до залі викладів, або до театру. Одним словом можна сказати, що те право, яке обовязує цілу Анґлію, й яке розтягається на цілу Британську Імперію й покриває такі величезні простори навіть поза Імперією, не має жадної сили в Оксфорді. Оксфорд є вільне місто, має свої писані університетські й колеґіальні права, й неписані звичаєві права, яким підпорядковуються всі й є цілковитими підданими, включаючи й поліцію — Ректора Університету. При цьому можна зрозуміти, що підчас війни було кілька німців й кілька з них отвертих гітлерців, які при нас нераз вихвалювалися, що Гітлер добре робить, що нас бомбардує, яким було дозволено кінчати науку в той час, як всі інші німці були посаджені до таборів в кілька днів після проголошення війни. Й дивує мене великодушність анґлійських студентів, й їх доброта, бо вони не тільки що давали йому завше каву й чай, й ніколи не дозволяли йому за неї платити, а ще вставали на ноги, як його по гітлерівськи витали, коли він входив серед них й оповідав про останні побіди німецького народу. Ану, що сталося б з таким у росіян, або у поляків, або навіть серед нас українців? Це я лишаю іншим для уяви.

Ректор отже є правом, найвищим адміністративним представником Університету й найвищим авторітетом Оксфордського Університету.

Моя матрикуляція відбулась в присутности секретарів й Деканів, дисциплінарних й наукових степенів, які всі прибули з поодиноких Колеґій в своїх довгих чорних університетських строях з червоним обрамованням. Після вписання до матрикуляційної книги, Ректор відчитав акт мого запису до Університету, на яке треба йому сказати кілька слів по латині, а пізніше доручив кожному текст університетського реґуляміну й свідоцтво іматрикуляції.

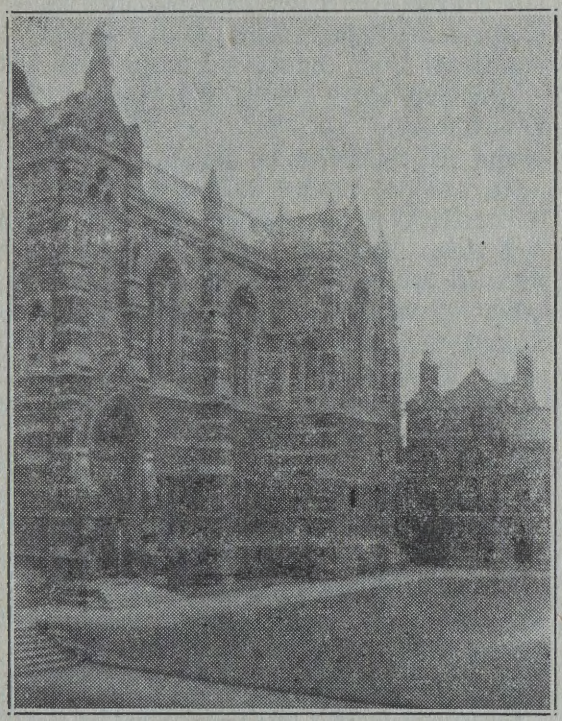

Каплиця Колеґії Кебол.

В мому випадкові ця іматрикуляція звучала як слідує:

> **Oxoniae, Termino Hilarii A.D. 1938 Die XXV Mensis Jan. — Quo die comparuit coram me Demetrius Martinovsky e Collegio Keblensi et admonitus est de observandis Statutis hujus universitatis, et in Matriculam universitatis relatus est A.D. Lindsay, Vice-Cancellarius".**

Цікаво також звернути увагу на дві річі в цьому коротенькому латинському тексті. Нема тут ніяких голосних речень, нема навіть повної назви університету. Як то бувало наприклад в краю в тих університетах, до котрих українці вчащали. Наприклад „Єго Імператорського Величества" й т.д., або, „Університет Юзефа Пілсудскеґо". А тут просто сказано, „Його університету", себ то мого, бо я там маю виховуватися й я маю слухати й повинуватися тим правилам поведення й життя в Колеґіях. Таксамо підчеркується тут, що в цей день зявився перед Ректором такий то студент з Колеґії такої то.

Перші мої кроки в Університеті були досить приємні. В склад нашої родини входили студенти найріжнородніших сфер й стану, й приїзджали вони з найдальших закутин землі. Під поглядом релігійним всі вони належали до анґліканської церкви й цю Колеґію збудували й утримують члени й чинники анґліканської церкви, і то всіх трьох одламів, високої церкви, яка є найблища нам зі всіх західних церков, церква середня й церква низька, (Лов чорч), найбільш протестантська з одламів анґліканської церкви. Студентів єднає в одно повне веселе й отверте товариське життя, спільні молитви в превеликій, величавій каплиці Колеґійній, яка сміло може бути собором, що змістить тисячу людей, і щоденній обід й вечеря в спільній їдальні.

Вечеря, особливо, вважається за офіціяльну частину нашого Колеґіального життя. До вечері треба було спеціяльно вдягатися й брати повне університетське убрання. Я нераз собі думаю, скілько то забирає часу на те, щоби передягнутися, а тоді це займало не більше, як дві чи три хвилині. Розуміється, що я мав до помочі слугу, який вважав за порядком, чистив й приготовляв на кріслі все те, чого мені треба було нахутко перед тим, як іти до їдальні. Вечером звичайно лекцій особливих не було, а студенти самі собі орґанізували ріжні зібрання й то найріжнороднішого характеру. Були там політичні товариства ріжних уґруповань, релігійні товариства майже кожної релігії, що є тільки нам відома, були там і ті, що належали до

так званої „Оксфорд Ґруп", яка повста ла ще перед другою світовою війною, наукові товариства, розривкові товариства, артистичні товариства й клюби найріжнороднішого характеру. Й всі ці товариства й клюби утримуються на кошта студентів й самими ж студентами провадяться. Недаром кажуть, що Оксфорд є одиноким містом на цілому світі, де ви можете отримати кави й чаю безплатно, і то не раз, або два, а цілий рік. Бо кожна орґанізація хоче похвалитися, скілько то вона має багато членів й часом запрошує мертвих членів, або просто таких що хотять собі підісти, на що вони радо приходять за одну хіба кару — що після кави мусять відсидіти цілу лекцію й її прослухати.

Назагал Оксфордський студент не любить ходити пізно по ночах. Він любить собі посидіти в своїй кімнаті, коло гарного вогню, послухати радіо, або музики свого товариша на пяні. Дуже багато зі студентів мають свої власні пяна й нераз просять своїх товаришів, щоб зайшли до них й разом забавилися. Студенти звичайно діляться по вечорах й сходяться до одної кімнати, або другої, там бавляться й один одного частують. Чай і кава є найпопулярніші, а пити зовсім не пють, бо нащо вони мають пити, коли підчас вечері студент може собі попросити

Їдальня Оксфордської Колеґії.

вина, або пива скільки він хоче, з одним тільки обмеженням, що його ніхто не мусить бачити пяного в їдальні. Отже він мусить вважати. Такого студента, що в їдальні напється, виганяють з Колеґії. Дається йому при цьому повна воля, але він мусить знати, як з тієї волі він має користати з пожитком для себе.

Раз на тиждень вечером відбувається дебата, студентський парлямент, де майбутні володарі британської Імперії вчаться говорити. Це завше відбувається в четвер й на цю дебату запрошують зпоза міста двох головних

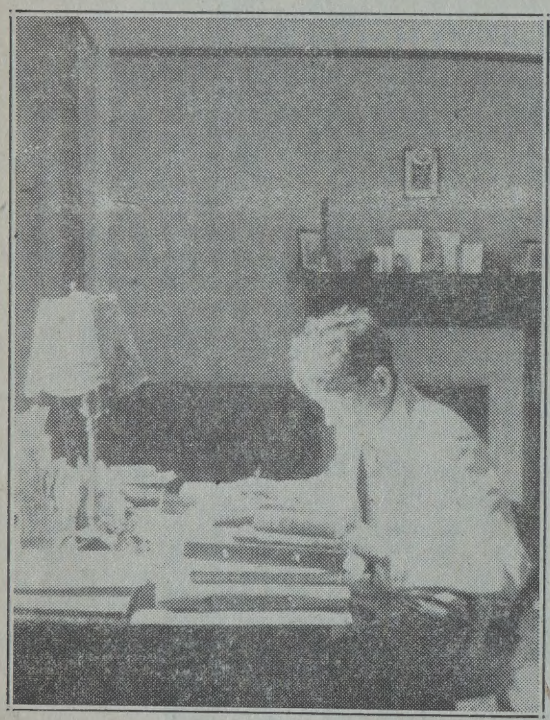

Автор в своїй кімнаті за наукою

промовців, й переважно членів британського парляменту, або відзначених людей на полі науки, культури, мистецтва або релігії.

Поза тим студенти посвячують час на наукову працю в тому напрямку, який вони собі обрали. В кожній Колеґії можуть бути студенти найріжнородніших напрямків й можуть вони собі вибирати такий предмет, якого вони дійсно собі забажають. Оповідали мені, наприклад, цікаву історію, що один студент приїхав до Оксфорду й захотів студіювати Зулю мову з Південної Африки, а що нікого не було, хтоб цю мову знав, то йому дозволили студіювати цю мову під своїм власним керівництвом. Підчас літа він собі поїхав до Африки, щоби ще більше зазнайомитися з тією мовою й почав вже трохи розмовляти. Коли прийшов час іспитів й він зложив свою працю, щоб отримати науковий степень, то він й був одиноким, що знав цю мову і міг сам себе еґзаменувати. Отже дозволили йому пройти той іспит.

В кожній Колеґії ви знайдете будучих священиків, лікарів, суддів, урядників, учителів й людей з кожної ділянки людського життя. Найліпше стоїть в Оксфордському Університеті Теольоґія й мови, грецька й латинська, але й інші предмети також є несогірші. Три відділи стоять на першому місті, а це Теольоґія, Медицина й Право, бо вони мають дати підготовку священикам, лікарам й суддям, себ то лікарям душі, лікарям тіла людського й лікарям устрою державного й людських відношень.

Не дивлячись на ріжне заінтересовання студентів, існує між ними правдива приязнь й сильні звязки, наближені до родинних, які витворює зчасом між ними Колеґія, в якій вони перебувають. Цей прихильний й милий настрій виражається в повазі й признанню, з якими один одного трактує; ті симпатичні й спокійні розмови в сальонах відпочинкових й спільні вечорі й забави якнайбільше про це свідчать. Підчас свого перебування я завважив, що вони не люблять вдаватися в глибокі дискусії на якісь поважні й глибокі теми й уникають завше говорити на ту тему, яку вони найліпше знають, а дискусують про те, або цікавляться тим, чого вони ще не знають. Найчастіше однак люблять собі пригадувати якісь приємні спомини з попереднього дня, або відзначення на спортових перегонах або грах. Читають дуже багато, але виключно анґлійські часописи, бо вважають, що анґлійські часописи є найліпші. Нераз з горнятком кави, або чаркою вина опускаються вони в мягкі фотелі й ломлять собі голову над тими загадками й ребусами, які вони знахо-

дять в анґлійській пресі, особливо в „Таймс". Коли їх запитаєте щось з подій в Европі, то вони звичайно відповідають, що мало про Европу знають, а між іншим світ міняється так хутко, що всього не запамятаєш, а особливо складної нашої континентальної ґеоґрафії, якої дуже трудно анґлійцеві навчитися.

Предметом найбільшого зацікавлення серед студентів є спорт. Безперестанне навчання робить чоловіка дурним, кажуть студенти. Крім того саме набуття знання не значить ще, що ви є розумним чоловіком. З огляду на це спорт, який виробляє характер людини й робить з чоловіка сильного представника даної суспільности, робить з нього здібного й до всякої наукової праці. Після обіду студенти вже не працюють, а всі дословно вибираються на спортові пляци, де грають й забавляються в найріжнородніші гри спортові, починаючи футбольом, а кінчаючи на веслованню й крикетові підчас весняного триместру. Навіть ті, що живого уділу в даній грі не приймають, й ті приходять на спортові поля, щоби кричати й заохочувати своїх товаришів до гри й побіди над противниками, особливо коли одна Колеґія, або друга грає о першенство й має отримати чашу на цілий рік.

Отже спорт являється також цементуючим чинником колеґіального й поза-колеґіального життя. Він виховує молодіж й побіч науки являється знаменитим способом приготовлення до життя й своїх обовязків майбутних, громадян Анґлійського Королівства й майбутних володарів розлеглої Британської Імперії.

ЩО БУЛО БИ БЕЗ СМЕРТИ.

Що не кажіть, а таки найкрасше на світі так, як Бог сотворив. Кажуть, що раз захотів то якийсь наш земний чоловік хоч кілька днів бути Богом і Бог вволив того чоловіка волю, та з того вийшло багато лиха. Як почав той чоловік все по свому переінаучувати, то так світ попсував, що й доси, як ви бачите, тяжко його полагодити.

От кажуть люде: „Добре, коли б не було смерти!" Та чи справді було би воно так дуже добре?

Берімо муху. Є така мушка, що зносить в році коло 20 мільйонів яєчок. Ну, коли б з тих яєчок були хробачки (гусініці), а з них знов мушки і всі жили, то за три роки було би того тілько, що заповнило би всю землю. Вони все знищили би, позїдали би, повигризали би, а потім що?

Коли б риби в морі не гинули, то за короткий час не було би в морі води, а тілько самі риби.

Те саме з птахами. За кілька літ не видно було би сонця, бо воздух заповняли би самі птахи. На земли були би самі хроби і мухи, а в воздусі самі птахи. Тоді вся культура людська на землі зникла би в 3 до 5 роках.

З того виходить, що найлучше так, як є. Все, що жиє, за час гине і дає другому місце. Кожному сотворінню призначений час і місце. „Ось тілько жий, жий розумно, вдоволяйся життям, а за час забирайся в інший світ, а тут прийде хто другий.

Таке з усім, таке з людьми. Коли б їх смерть обминала, то нині вже на світі не було би для них місця навіть для стояння.

Що не кажіть, а мабуть воно таки найкрасше так, як є. Бо не такий майстер будував наш світ, як от ми з вами. Від Нього ще треба би нашим архітектам вчитися і вчитися; треба би навчитися бодай тілько, щоби не псувати і не нищити того, що Він збудував.

Правда — збудував Він той світ не по нашому, не так, як ми хотіли би, але розумно збудував. Що не кажіть, а ми так не збудували би! **Г.Ч.**

ВІТАМІН Ц ПОМІЧНИЙ В ЧАСІ ЗМІНИ ЖИТТЯ.

Новіші відомости з наукового світа принесли новинку, яка має велику вагу для жінок в тих критичних сорокових роках, коли звичайно наступає зміна життя. Період зміни може спричинити деякі труднощі й слабість. Вже від кількох років лікарі послуговуються винаходами вчених, уживаючи певний рід гормону (виділення із залоз) для влекшення періоду зміни в жінок. Та новіші досліди в тім напрямі вказують, що вітамін Ц може збільшити силу ділання горомону.

В дослідах на звірятах показалося, що в деяких випадках гормони є безпомічними без вітаміну Ц. Дальше, коли гормони дають добрі висліди, то досліди вказують, що з часом їх можна вилишити уживаючи тільки самого вітаміну Ц. Цей дослід має велике значіння. Коли приходить період зміни, то можна полягати на поживи багаті складом вітаміну Ц для влекшення переходу. Тими поживами є ріжні овочеві соки, сирі овочі та городина. Найбагатшими джерелами вітаміну Ц — це цитрусові овочі (помаранчі, цитрини, ґрейпфрут), помідори сирі та варені, свіжі ягоди, як суниці, порички, сира городина, як брукова, капуста (також квашена), морква, і солодка зелена паприка. Бараболі є також досить добрим джерелом вітаміну Ц.

Щоби щоденна їда мала досить вітаміну Ц, треба щоденно споживати щонайменше склянку цитрусового соку, помідорового соку і салад зо свіжої сирої городини. Менше їсти товстих смажених й крохмалевих пожив, а більше свіжої городини та овочів, не тільки одного дня або тижня, але постійно рік за роком. Чим людина старша тим більше потребу, вітаміну Ц.

Кожний корабель витримує довгі морські подорожі. Та буває, що в бурливім морю та сила маліє. Те бурливе море, це старші літа і період зміни. Тому завчасу треба підсилити тіло й перейти бурю.

Коли в такім критичнім періоді пожива буде яка небудь і бракує в ній вітамінів, головно вітаміну Ц, то з того наступає передчасна старість, з чого сила й здоровля занепадає. Тому варта поважно застановитися над щоденною їдою в часі зміни життя, бо від того може залежати дальше здоровля й життя. Подостатком свіжих овочів та городини дасть людині не тільки доволі вітаміну Ц, але всяких інших конечних відживних складників.

Хто бажає затримати добре здоровля до пізної старости й зберегти молодість тіла, мусить памятати, що крім загально поміркованого життя велике значіння має віджива. Ось той вітамін Ц разом з другими складниками найбільше ділає на скріплення тіла й збереження його в стані молодости. Самий вітамін Ц входить в склад кожної клітини тіла і вдержує ті клітини в добрім стані. Крім того полові залози, які впливають до великої міри на задержання молодости, потребують вітаміну Ц. Через брак вітаміну Ц — ці залози підупадають, з чого й старість прискорюється.

Навіть добре знати, що яблока мають відживну вартість в скріпленню тіла. Хоч яблока не визначаються ніяким спеціяльним вітаміном, але хемічний склад яблока помагає вдержати в тілі рівновагу. В старших роках шкіра тратить пруживість і опадає, головно на лиці. Вчені твердять, що сирі яблока мають силу скріплювати пруживість мязів тіла і вдержувати їх в стані молодости через затримування рівноваги в мінералах, які знаходяться в рідинах поміж мязами.

Великий Творець цього світа заховав тайни і цінні скарби в скромну ростинність землі. Хоч людство віддавна користується скарбами ростинного світа, то тільки тепер вчені починають відкривати заховані тайни.

Савеля Стечишин.

УЛЯНА КРАВЧЕНКО — ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА ПОЕТКА

Дня 5-го березня, 1947, в Перемишлі умерла велика українська поетка Уляна Кравченко на 86-ім році свого життя. І так виросла в цім році ще одна свіжа могила — могила одної з великих доньок України. Відійшов з цього світа талант, по якім залишилась багата праця — поетичні твори, які є справжніми перлами, що так рясно посипались зпід пера поетки до скарбниці української літератури.

Хотяй поетка прожила поважний вік, хотяй і полишила за собою велику літературну спадщину, смерть поетки принесла жалобу українському народові. Хочеться схилити чоло і віддати пошану її многострадальному життю, бо ціле своє життя і свій талант віддала Уляна Кравченко не кому іншому, а свому народові. Її життя завсігди було життям невтомної робітниці. Вона була великою українською патріоткою, як також великою умом та духом людиною. І коли можна де вчитися приміру любови до рідного народу, любови до правди, ідейности та посвяти, то можна того вчитися найбільше від життя Уляни Кравченко.

Народилася Уляна Кравченко 18 квітня, 1860 року в Галичині, в селі Миколаєві, Жидачівського повіту. Батько Уляни Кравченко, Юлій Шнайдер, походив з німецького роду. Він жив в Галичині, як державний урядник, щиро інтересувався культурним рухом українців, писав поезії в українській мові, що появлялись в „Зорі"; обороняв українців перед австрійськими властями і навіть за це був прогнаний з державної служби. Мати Уляни Кравченко походила з священичої, української родини, була дуже доброю матірю, любила багато співати і вміла дуже гарно оповідати та була до того дуже вродливою. І так по батькові, як і по матері унаслідила Уляна Кравченко свій талант. Імя поетки Уляни Кравченко, це прибране імя, яким вона підписувала свої твори. Її правдиве імя Юлія Шнайдер - Нементовська. Нементовська вона писалася по чоловікові.

Виростала Уляна Кравченко в теплій родиній атмосфері, окружена любовю батьків та в достатках. До школи ходила в родинному місті Миколаєві А так пізніше поїхала до Львова і вступила до учительської семинарії. Науку в семинарії скінчила в 1881 році і дістала посаду учительки. Та поки вона скінчила учи-

тельську семинарію, вона, як студентка, інтересувалася живо літературою. Будучи студенткою вона почала писати вже поезії, які звернули на себе увагу. Першим, що заінтересувався її поезіями і відкрив в ній талант, був проф. Ом. Партицький. Будучи сам щирим українцем, він вишукував для Уляни Кравченко найкращі українські твори, як Марка Вовчка, річники „Зорі" та іншу вартісну літературу. Також письменник Микола Устіянович був близьким свояком Уляни Кравченко і його твори писані в чисто народній мові мали глибокий вплив на поетку, а головно на розвиток її таланту для рідної літератури. Знакомилась поетка і з творами чужих авторів, з яких найбільше припадали її до вподоби Шілер, Ленау, Гайне та інші.

Життя за студентських часів у Львові було гарне для молодої поетки. Сходилась молодь на вечорниці, де плили розмови на ріжні теми. Між тими молодими людьми були артисти, молоді літерати, правники, що живо інтересувалися життям та всяким культурним рухом. Але таке життя для поетки тривало дуже коротко і вона згадує про нього, як про найкращі часи своєї молодости. В тім гуртку кристалізувався її погляд на українство, який мабуть п'зніше ще сильніше розвинувся під впливом Івана Франка, до якого поетка ставилася з великою повагою. На жаль нема багато відомостей у нас про часи з її студентського життя, лише те, що поетка у своїх споминах час від часу вертається до тих хвилин і кріпить себе ними в днях горя та боротьби...

По укінченню семинарії Уляна Кравченко йде учителювати на село, бо не така доля українських поетів-письменників, щоб всеціло віддатись творчій праці. Перед українським письменником, навіть і найґеніяльнішим, стає питання, з чого будеш жити. Літературна праця не дає заробітку. І боротьба за кусник хліба бере талановиту людину та веде її найбільш крутими дорогами. Так сталося з Іваном Франком, так було з десятками галицьких і наддніпрянських письменників та поетів, так було і з Уляною Кравченко. Вільний час поза щоденним заробітком на „хліб насущний" остається на творчість.

З дитинства не любила Уляна Кравченко бідности, відвертала очи від нужди. Її душа бажала краси, світла, радости і блеску. Хотіла співати вічний гимн красі життя. Захоплювалася природою. І не тільки в барвах й образах природи, а в школі одним з її найлюбійших предметів було природознавство. Та наче наперекір душевним уподобанням поетки, життя бере її і веде в країну страшної нужди — в бідні галицькі села, щоб відслонити перед нею картини, яких вона в своїй уяві ніколи не змогла б створити.

І коли ми приглянемось життю поетки як учительки, то побачимо багато такого, що наповняє наше серце гордістю за Уляну Кравченко; воно відкриває перед нами додатні і сильні риси її характеру й незломної волі.

Першу посаду вона була одержала в містечку Бібрці. Тут бачимо, що Уляна Кравченко, ідучи з родинного міста учителювати, забирає з собою свою матір, яку удержує. Батько, мабуть уже помер. Свою матір вона дуже любила і окружала найдбайливішою опікою.

Життя в Бібрці, в малім провінціяльнім місті зовсім інакше, як у Львові. Тут не стало того культурного

осередка, де горіло світло ідей та ідеалів праці для народу. Не стало також тих людей, які її розуміли та любили. Міська інтеліґенція Бібрки, а зокрема жінки, про яких згадує загалом поетка, це люди плиткі, буденні, голодні на всякі сензації дня і нудні. Її товариші по школі — учителі й учительки, дуже далекі від того, чим живе і чим ясніє її душа. Декотрі з них самі українці, але з народом нічого спільного не мають, відріклися його, живуть вузькими власними інтересами.

Але для Уляни Кравченко є всетаки тут найважніше, а це праця в школі. До своїх учительських обовязків вона поставилася з найбільшою повагою. Вона не журилась, щоб здобути собі місце для учительської карієри, а журилась, щоб могла сповняти чесно і совісно свій обовязок супроти виховання і навчання дітей. І у своїх „Спогадах Учительки" вона каже: „Я ж піднялась учителювання, наче святого діла для ідеї та з замилуванням". А коли такого самого розуміння обовязків не знаходить в своїх товаришів по школі — учителів і учительок, коли вона бачить, що вони вибрали собі школу, як легкий хліб, які занедбують науку та калічать душу дітей своїм неробством, Уляна Кравченко обурюється, замикається в своїй власній душі і з ніким не сходиться.

І проти неї йдуть змови тих самих учителів, витворюються інтриґи, справляють їй люди свідомо прикрість, та вона мовчки терпить, знаходить відраду у праці. А в однім місці своїх „Спогадів" вона каже: „Я все привикла платити ворогам чемністю за їхню злобу. А її найбільше вдоволення і радість, це українські діти в її клясі. Вона бажала б перелити їм цілу свою душу, напоїти їх знанням, виховати їх на синів та дочок свого народу.

І така праця, як велика свята ціль, що змучувалась в боротьбі зо злом, кріпить її сили. А коли приходив час, а головно переслідували її за її українські ідеї і науку дітей, то вона каже: „Надімною витав ґеній рідної землі і кликав: Не зупиняйсь, йди, куди тебе веду. Тривай, щоб не забула обовязків і не жалувала марно страчених хвиль молодости. Перед тобою свята ціль; іди добувай усіх сил, а твоя праця принесе золоті жнива, бо й якаж праця кращі жнива принести може, як не та, що сягає до підстави суспільности". А що сама поетка цілим жаром своєї молодої душі любила свій нарід і працювала для нього — то такої любови і праці учила вона своїх школярів.

І от власне за ту любов до рідної землі і народу шкільні власти гонили її з місця на місце. Часто її призначували такі села для учителювання, де були прямо неможливі умовини праці, страшна нужда та бідність. Але й там, в тих убогих темних селах, в тих нужденних хатах, в тих людях пізнала Уляна Кравченко життя народу. І та нужда від якої вона від-

вертала з відразою очі, будучи ще пів дитиною, викликають в неї глибоке співчуття і бажання праці, щоб поправити долю терплячих. Вона вірить, що для піднесення народу потрібна освіта, потрібні зорґанізовані сили освічених українців, які би могли стати за права тих людей. І в її молодій душі родяться такі великі святі бажання, так їх багато, а вона ще сама молода, ще сама учиться жити і працювати.

На четвертому році її учителювання, в убогому селі Стоках, а ще в убожішій напів розваленій глинятій хаті, в якій мешкала поетка, умирає її одинока опора, що огрівала світлом любови молоду народню робітницю — матір Уляни Кравченко.

Ось як вона описує своє оточення і свої почування по смерти матері: „Кінчиться осінь. В хаті тісно, темно, вогко й зимно. Коли роспалюю в печі, вітер завертає дим до хати. Глина зо стелі паде кусниками. Чому я сама тут? Де руки, що мене обережно хоронили? Де серце, що мене горнуло до себе в кожній хвилині горя?"

Дуже інтересним є те, що той простий нарід, який сам по найбільшій части в селах не був письменним — той нарід любив свою учительку. І коли її одного разу перенесли з одної школи до другої за „українські ідеї", то за нею жалували люди: „Пани забрали нам вас, бо ви наші, не гонорите ся ввійти до низької хати; ви щирі, людяні для нас і для наших дітей".

І такою учителькою зісталась Уляна Кравченко ціле своє життя. Навіть і опісля, коли вийшла вона замуж, не залишила учителювання. Вчила разом зо своїм чоловіком Нементовським.

В часи вільні від учительської праці писала Уляна Кравченко свої поезії. Оцінити вартість літературної праці поетки в цю пору заледво чи можливо. Бо найбільша частина її поезій, тих правдивих перлин, порозкидана по ріжних журналах в Галичині, що виходили перед війною тай по деяких українських часописах і журналах на чужині. Вони не зібрані, щоб на них можна було поглянути й їх оцінити. Маємо перед собою збірничок поезій „Пріма Вера". Це поезії з її молодечих літ, з перших років її поетичної творчости. Ці поезії овіяні тугою за ідеалами, за красою життя. Вона мріє про силу, якою могла б поборювати все зло, що стоїть на дорозі до осягнення щастя. А того щастя вона прагне не для себе особисто, а для свого народу. І вона болїє над його суворою долею. В її молодім серці жаль:

„І жаль метелика, котрому крила
вітри зламали,
І цвітки, що головку похилила,
її здоптали.

Крівавить серце кволе мого брата
лиха негода,
Роздавлює його до краю кляте,
ярмо народа...

Все, все ранить мої зболілі груди!
Яж винна тому?
На власне горе сліз не буде
вже в оці мому.

І ми бачимо, як пестливо поетка голубить в своїй душі святу любов. Весь чар невинности вложила вона в ці стрічки і вони такі чарівно гарні, як тихі зітхання і скарга, як докір тим, що вложили на її „брата" ярмо народа.

Але в іншому місці поетка вже не тужить тихою тугою Ні, вона на „широкій дорозі" сама одна бореться і знемагає і голось її вже наболілий

розпалює іскри та кидає ними вперед себе:

„Голодна я і жити вже не годна
і смерть іде...
Ах, се ж душа, душа моя голодна
без корму мре.

Гляджу живого корму я для духа:—
Хіба ж це гріх?
Чому ж ніхто моїх прохань не слуха
За що ще й сміх?

Чи в мому серці іскра таж не тліє
із тих вогнів,
Що світ запалюють — як дух повіє
до славних діл?!"

Отож життя на селі, духова самота без товариства освічених людей та заохоти до дальшої праці, все це не могло не торкнути чулої душі поетки. І вона відчувала, що без підсилення себе духовим кормом її талант занидіє і це занидіння буде для неї смертю. І хотяй як вона любила свою працю як учителька, але в своїй душі вона відчувала ще й інший світ, якого вона не в силі зріктися, світ той кличе її, манить до себе, але щоб в нього увійти і ним жити, то є: щоб писати і творити — треба жити не в селі, а між тими, що до тої праці йшли б разом з нею. І вона кличе:

„О не вгасай мені моє ти ранне
сонечко ясне!
Жаль, що поблідло синє, в перли ткане
те небо красне:

І жаль тебе мій світе промінистий
буйний просторе,
Куди з землі не здужає доплисти
ні біль, ні горе.

Вас недоспівані мої, ви — чисті
пісні замовклі,
Думки невисказані, як в дні млисті
листки пожовклі."

Та для творчої її праці не тільки не сприяє бідне село і брак відповідного товариства. Взагалі поетка не знаходить багато зрозуміння на свої пориви і працю у своїх верствах суспільности. Ось вона каже: „За що ж ще й сміх?" А цей сміх був і мусів її дуже глибоко вразити. Щоб його зрозуміти, то треба вернутися в ті часи, де пробудилася до громадського життя українська жінка. Треба нам пригадати перші кроки і першу працю Наталі Кобринської, Олени Пчілки, Людмили Старицької-Черняхівської, Ольги Кобилянської. Поруч них стоїть і Уляна Кравченко. І так всякі проблиски умової та творчої праці жінки стрічали в тодішній суспільности неприхильність, а то й насмішки. Питання рівних прав жінки почало прибирати все більшого розмаху. Жінки жадали вступу до вищих шкіл, жадали прав голосу, домагалися доступу до праці громадської. І хотяй Уляна Кравченко працювала лише пером, як поетка, а її праці появились в „Зорі" — то мусіла вона почути десь „сміх" з поета-жінки.

Та той час, коли почали в Галичині жінки просвітню працю, був також переломом для нашої поетки. В році 1887 заходилась Наталя Кобринська та Олена Пчілка видавати Альманах для жінок — „Перший Вінок". Ця думка захопила найкращі жіночі сили, особливо тих, що інтересувалися ширшим громадським життям та літературою. До праці в „Першім Вінку" стали такі визначні постаті опріч Наталі Кобринської та Олени Пчілки, як Ганна Барвінок, Леся Українка, Людмила Старицька-Черняхівська, Дніпрова Чайка, Ольга Франко, Климентина Попович-Боярська, Михаліна Іванцева, Олеся Озаркевич, Ольга Левицька, Софія Окуневська Морачевська та інші. У співпраці у „Першім Вінку" бачимо і Уляну Кравченко, як

одну з кращих його співробітниць. Там були надруковані такі її поезії: „Я не жаліюсь", „За мною", „На новий шлях", „Думи", „Не рвись в будуще". Всі матеріяли, з яких складався „Перший Вінок", були писані жінками. А в тій праці помагав багато Іван Франко, найбільший галицький поет і громадський діяч. Поява Альманаха викликала була чимало дискусій, а головно про місце жінки в суспільнім життю. Неприхильно віднеслося громадянство до появи „Першого Вінка", а тимбільше до його співробітниць. І Уляна Кравченко не питала більше „по що ще й сміх". Вона зрозуміла, що за ідеї треба змагатися і витревало працювати. І тужлива пісня поетки перетворюється в поклик „Ідіть новим шляхом":

„Забудьмо, що терпіти довелося...
Терпіння доля тих, що сіють слово.
Що йдуть у холоді у самоті
Трудитися для дальших поколінь.

Прийде сей час, що щезне холод-тінь,
Прийде сей час, ясні прийдуть хвилини,
Для людськости для всеї України,
Руїна зіллям ясним зацвите.

Лиш вірою ви будьте все сильні,
Любовію щасливі, жнивами веселі!

Гимн Союзу Українок, де поетка так яскраво освітлює цілі зорґанізованого українського жіноцтва:

„За нами сестри темінь ночі.
А перед нами світло дня,
Не затремтять серця жіночі
Міцні, як зєднана рідня.

Сильні, завзяті і бадьорі,
Ми віримо у кращий світ,
Я сяйві провідної зорі
Сповнім наш рідний заповіт.

Складім для рідного народу
Всю міць своїх змагань думок.
За правду, рівність і свободу,
Всіх українських землячок.

Ми ті, що мусимо перемогти,
Не знаємо, що таке ні страх ні супочинок,
Єднаймось у гурти,
Творім один, один могутній Союз Українок.

Уляна Кравченко належала до тих поетів, які рівночасно були й громадськими робітниками. Ми бачимо, що чим дальше поетка йде в життя, тим сильніше вона гартується в нім, тимбільше знаходить вона доріг, якими сама бажає йти і вести других за собою своїм словом.

„Люблю тебе народе мій убогий,
хоч ти в ярмі."

І та траґедія її убогого народу стає її власною траґедією, за яку вона хоче боротися до послідку. Але до тої боротьби потрібно:

„Не сліз потрібно, щоб ставать до бою,
Не сльози — силу й жар візьми за зброю,
Ту силу, що любов у груди лле,
Той жар, щоб думи в діло осущати,
Ту міць, щоб з злом боротись і прощати
Все, чим тебе невіжа й злоба бє."

Про своє особисте життя поетка мало де говорить. Ще в початках своїх праць вона пише свої настрої, душевні переживання, терпіння і радощі. Пізніше її поезії переняті ідеями, патріотизмом, любовю до природи. По деяких журналах є згадки, що Уляна Кравченко стояла близько Івана Франка, і що її повага до нього рівналася коханню. Однакож це тайна поетки. Вона нікому нігде не виявила своїх почувань до Івана Франка. Вийшовши заміж за Нементовського, жила з родиною і працювала як учителька. В часі першої світової війни згинув на війні її син і поетка на якийсь час була замовкла, а потім знов почала писати.

Від якогось часу жила поетка в Перемишлі зо своєю донькою у власнім

домику. Вона жила вже на пенсії, як вислужена учителька.

З її поетичних праць видано друком кілька збірників. І так вийшов друком у 1885 році згаданий уже збірник „Пріма Вера". Пізніше видались такі збірники: „З пісень болю", „З глибини", „Проліски" і „В дорогу". Також видано друком її „Спогади Учительки" написані прозою. Ця книжка має високу мистецько-літературну вартість. Та багато ще з її поезій знаходиться по ріжних журналах і які щойно колись покажуть нам скільки цінних творів залишила нам поетка Уляна Кравченко.

Історія української літератури визнає Уляну Кравченко другою поеткою після Лесі Українки.

Світла постать поетки-громадянки Уляни Кравченко буде завжди жити в народі, як памятник світла, любови і глибокого патріотизму.

Н. Когуська.

ШЕВЧЕНКА ТРЕБА ЗНАТИ БІЛЬШЕ НІЖ ЗНАЄТЬСЯ.

Земляки Шевченка на засланню.

Хоч з усіх наших великих людей Шевченко найбільше відомий Українському Народови, то все ж замало відомий. Найбільше відомий його „Кобзар", отже вірші, але вже дуже мало є відомий його „Денник" та прозові писання. А що важне — дуже мало відомі подробиці його життя; тай нізвідки загалови дістати тії відомости. Продавалося колись „Житє Шевченка", було про те дві книжки, та давно вже нема їх в продажі. І встає питання — кілько є нині одиниць, що ті книжки мають.....

А Шевченка треба знати більше, ніж знається. В його життю є багато інтересного, багато важного, багато захоплюючого, багато потрібного для нашої нинішної праці. І якраз від того, кілько ми Шевченка знаємо залежить його вплив на нашу нинішну громадську працю.

Того замало, щоби згадати Шевченка раз в році концертом з промовою, а хочби й Панахидою, — його треба часто згадувати, про нього треба частійше говорити, ніж говориться, бо ж і є багато чого, та лежить воно собі записане в книжці, але про нього майже ніхто з загалу не знає. Дуже багато є такого.

Коли ж загал буде більше знати, тоді і врочисте святковання його памяти буде конечнійше і величавійше, тай його пророче слово буде мати більше сили і значіння.

Дуже близько приятелював Шевченко на засланню з таким же засланцем, як сам — з Андрієм Оберемeнком. І дуже він того Андрія любив і поважав, бо каже в своїх споминах:

„Незалежно від його простої, благородної вдачі, я полюбив його за те, що він за двадцять літ нудного, гидкого салдатського життя, не опоганив і не принизив своєї національної і людські гідности. Він геть у всьому зостався вірний своїй прекрасній національности. А така риса облагороднює навіть і неблагородну людину. Якщо коли мигнули світлі хвилини в моєму темному довголітному засланні, то ці солодкі хвилини я завдячую другови Андрієви Оберемeнкови. — Нехай Господь пошле тихий кінець твоєму іспитови, мій незмінний друже! (Спомини, 29 липня, 1857).

Та був між салдатами на засланю ще оден земляк Шевченка, Скобелєв, про якого згадує Шевченко в Споминах так:

„Цей рядовий Скобелєв, помимо свого призвища, був мій земляк родом із Херсонської ґубернії й особливо впав мені в память українськими піснями, що їх він співав своїм мягким

тенором, навдивовижу просто і прекрасно. З особливою вимовністю він співав пісню:

Тече річка невеличка
З вишневого саду...

„Я забув, що я в казармі, слухаючи цієї чарівливої пісні. Вона мене переносила на береги Дніпра, на волю, до мого любого рідного краю. І ніколи не забуду цього смуглявого, напівголого бідолахи, що латаючи свою сорочку, переносив мене своїм простим співом далеко-далеко з задушливої казарми.

„Статурою і манерами (поставою і поведенням) він не був подібний до бравого салдата, за що я його особливо поважав. Але він користувався в роті (відділ війська, компанія) славою чесного й тямущого салдата. І хоч мав він лице смугляве, незграбне, й віспою поцятковане, воно сіяло відвагою і благородством. І я любив його, як земляка і як чесну людину, незалежно від пісень.

„Він був , як казав він мені потайки, втікач кріпак. Зловили його, як волоцюгу, він прикинувся, що не памятає ані де родився, ані рідні, і його віддали до війська, де й прозвали Скобелевим на честь знаного балакуна — „Русскаґо Инвалида" Скобелева".

Дальше Шевченко оповідає, як командант роти, Обрядін, вкрав з листа, присланого Скобелеву, 10 рублів і Скобелев про те довідався та домагався звороту грошей. Обрядін вдарив Скобелева, а той віддав Обрядіну і за те присудили Скобелеву перейти через „зелену алею", себто поміж рядами салдатів, від яких дістав 2,000 буків. І каже дальше Шевченко:

„Бідний Скобелев! Ти народився й виріс у неволі. Заманулося тобі покоштувати широкої солодкої вольної волі, і ти залетів до Едикулю (Новопетровського форту); співучою пташкою з України залетів ти до моєї семилітної тюрми немов на те тілько, щоб своїми солодкими, тужливими піснями нагадати мені мій любий, мій бідний рідний край. Бідний, нещасний Скобелев! Ти чесно, благородно вернув поличника благородному злодієві-грабіжникові, і за це чесне діло пройшов ти крізь шпіцрути (прути обвенені шкірою) і поніс тяжкі кайдани на береги пустинного Іртиша й Ому.

„Чи зустрінеш ти у своїй новій неволі такого уважливого і вдячного слухача, товариша твоїх тужливих солодких пісень, яким був я?

„Зустрінеш і не одного такого самого, як і ти, невільника-сірому, земляка-варнака натаврованого, що проллє сльозу вдячности на твої тяжкі кайдани за потішливі, серцю милі рідні звуки..... Бідний, нещасний Скобелев!" — (8 липня, 1848).

Так Шевченко, що сам в неволі мучився, журився ще і другими, що вони в неволі. Така жива, така благородна була в нього душа!

ДОБРА ПОРАДА

З Мінхену до Авґсбурґу мав відїздити поїзд, коли дві пані почали сваритися за вікно. Одна казала, що коли вікно буде відчинене, то вона вмре від продуву, а друга стояла при тім, що коли вікно буде зачинене, то вона вмре від горяча.

Дві жінки, але сварки був повний ваґон, тай ще трохи в двох сусідних ваґонах. Прийшов і кондуктор, та — і він сердега не знав, як ту справу розсудити. Але знайшовся якийсь незнакомий і порадив, що робити, щоби обі жінки були вдоволені. Він сказав:

— Ви найперше відчиніть вікно, щоби перша жінка вмерла від продуву, а потім зачиніть, щоби та друга вмерла від горяча. Так і жінок вдоволите і ми будемо мати спокій.

Телята на траві.

Дві дівчині сидять на траві при дорозі, коли надходить старий дідусь, з білою, як сніг, головою.

— Зима йде! — каже одна дівчина.

— Бачиш, як сніг біліється! — каже друга.

Дідусь, що чув їх бесіду, говорить дівчатам:

— Ні, до зими далеко, коли ще телята на траві.

МОВА НАРОДУ І МОВИ НЕНАРОДУ.

Що не кажіть, а дійсною народною мовою є лише мова народу. Поза нею є ще всякі інші мови — мова школи, мова урядів, мова технічних наук, мова лікарська, мова правнича, мова панська, мова тих, що нахапалися всяких чужих слів і пхають їх в свою бесіду без ніякої потреби, розуміючи під тим, що це ніби панський, чи науковий спосіб говорення.

Щоби показати, як така нахапана ненародна мова виглядає, ми наведемо тут дещо з „Волі", з 1921 р., де було оповідання адвоката п.з. „Елефанти і леонти".

Зміст там вкоротці такий:

Приходить до адвоката незнаний чоловік, наділі ж ґімназіяльний професор, кланяється чудернацькими вихилясами й оповідає, з якою справою він прийшов. Ось як виглядала його бесіда:

— Боже, який я контентний, що маю гонор познакомитися з паном доктором (адвокатом)). Дозвольте, пане докторе, заанонсувати вам мої евентуальні кондоленції і ґратуляції і ся зарекомендувати....

Адвокат подав професорови циґаретку.

— Красненько дякую — почав знов професор — але ж для чого пан доктор ся фатиґує.....

Дальше починає професор подрібно оповідати:

— Я, прошу пана доктора, є дуже заурґований і тому лише ся насмілив підняти кроки, аби сфатиґувати пана доктора своїм інтересом, зглядно справою.

Коли адвокат хоче знати подробиці справи, бо покищо не розуміє в чім річ, професор пояснює:

— Евентуально! Прецінь для того я ся здецидував вступити, зглядно зфатиґувати пана доктора в такий урґентий спосіб, і як пан доктор, прошу пана доктора, будуть такі ласкаві, то я негайно експоную пану доктору свій інтерес, і теперки годі предвидіти, чи то не буде мати хосенних консеквенцій.

— Прошу пана доктора, як пан доктор вже чули, я прошу пана доктора, є рутинований ґімназіяльний професор і председа Шкільної Ради, і ще прошу пана доктора, з самої матури зааплікував себе до педаґоґії. Евентуально по упливі часу я, прошу пана доктора, яко натуральна консеквенція хосенної педаґоґічної акції, обняв заряд в показаній ґімназії, а також евентуально скарбону, і зглядно всю менажерію. При тому прошу пана доктора вірити, що над ґажу і льокаль на три убікації я не мав жадного хосену, хіба що евентуально мізерну провізію за екрітурні укстензілії, а також жадних урльопів.

— Евентуально, прошу пана доктора, же я, як рутиновий професор, вважав таку ситуацію, прошу пана доктора, лише провізорією і відносив добрі аусціції, що до ліпшої аплікації моєї інструкції і ерудіції, і під тим взглядом чекав від заряду відповідної сустентації. Так, прошу пана доктора, я елюкубрував в натуральний спосіб.....

На такий лад говорив той професор ще дальше, та наводити його не треба, бо нового там нічого не було. Зрештою ви і так не зрозуміли би, про що тому професорови ходило, бо навіть той адвокат не міг зрозуміти, чого саме професор хоче.

Та нам з того може бути наука.

Є люде, що дуже ласі на все, в чім

вони бачать панство — панську бесіду, панське поведення. І набравшись того, вони послугуються ним, де цілком не треба, — в поведенню, в бесіді, в письмі. В поведенню все натягане, пересадне; в письмі — великих слів велика сила, тай більш нічого.

Як же найкраще б поводитися та говорити і писати?

Мабуть так, як два поважні, дуже свідомі і бувалі господарі поводяться, коли приходить оден до другого. Оден другому не дуже кланяється, не дуже перепрошує, не дуже дякує, словом — поводиться поважно, як рівний з рівним, не принижуючи ні своєї, ні чужої гідности. Тай мови вживає звичайної, своєї, зрозумілої та гарної.

Це був би оден з середних добрих примірів і для поведення, і для бесіди, і для писання, — і для цілого життя.

К. П.

Коли Почали Видаватися Українські Календарі.

Не знаємо, чи на Придніпрянщині видавалися українські календарі і коли, але в Галичині, на Буковині і Закарпатю почали видаватися Календарі перед кількадесять літами. Ось кілька про те згадок.....

Львівський „Ставропигійський Інститут" видав перший Календар на 1864-ий рік, отже перед 84 літами. Та він не звався „Календар", але **„Временник"**, — від слова „время" — час або від „веремя" — гарна погода.

На Закарпатю (Карпатська Україна) вийшов перший календар в Ужгороді на 1867 рік (перед 81 літами), а видало його „Общество св. Василія Великого" (Товариство св. Вас. Великого). Звався він **„Місяцеслов"**.

На Буковині появився перший український календар 1873 року (перед 75 літами), а звався: **„Місяцеслов буковинско-русскій"**. Вийшов накладом „Русской Бесіди" в Чернівцях.

Як бачимо — ті Календарі ще не звалися „календарами".

Назву „календар" ввело львівське Товариство „Просвіта" видаючи свій перший Календар на 1870 рік. Він звався **„Календар Народний** — на рік звичайний 1870".

Перший Календар Українського Голосу в Канаді був на рік 1915 і звався: **„Ілюстрований Календар Українського Голосу** на звичайний рік 1915".

Другий Календар на 1916 р. звався подібно.

Третий Календар на 1917 р. звався **„Дніпро"**.

Четвертий Календар Українського Голосу на рік 1918 звався **„Київ"**.

На рік 1919 Український Голос календаря не видав через важкі воєнні відносини.

На 1920 рік календар вийшов п.з. **„Ілюстрований Народний Календар** Українського Голосу."

Календарі на 1921 і 1922 роки звалися **„Календар Гарасима Чорнохліба"**.

Дальші календарі звалися вже „Календарами Українського Голосу".

Всіх Календарів Українського Голосу вийшло дотепер 33. А 33 Календарі, коли б їх всіх хтось нині мав, то вже занимали б вони поважне місце в домашній бібліотеці.

ОБРАЗКИ З ЖИТТЯ СКИТАЛЬЦІВ.

Багато чуємо і читаємо про те, як життя скитальців виглядає. При всій скитальській недолі є там гарно прибрані церкви, є співацькі хори, є школи, видаються часописи, владжуються концерти, є там малярі, письменники, ведеться там культурна праця... Є там будні дні, але є поважні та величаві свята...

Все те показує, що скитальці, це нарід в повнім розумінню, бо є там усі верстви, з яких лише нарід складається.

А що важне, так те, що українці вибираючись перед наступом ворожої сили з рідної землі, взяли з собою те найважніше, що є душею народу — свою культуру, свої культурні цінности і святощі. Те, що дає найглибший і найдорозший зміст народному життю.

А культура є великим майном, великою силою. Культура творить, культура будує нарід, а вже доперва нарід будує все інше, включно до своєї власної держави.

Щоби можна точнійше уявити собі життя українських скитальців, ми подаємо дальше кілька образків, що показують культурну працю і культурні переживання українців на скитальщині.

(Образки, що подані низше, та ще кілька, що є в іншім місци Календаря, передав до поміщення Преосв. Владика Мстислав).

Посвячення пластового прапору в таборі українських скитальців у Майнц-Кастелі (Німеччина). Посвячення доконує Преосвящ. Епископ Мстислав.

„Свято Матері" в таборі українських скитальців у Гайденав коло Гамбурґу (Німеччина, Брит. Зона).

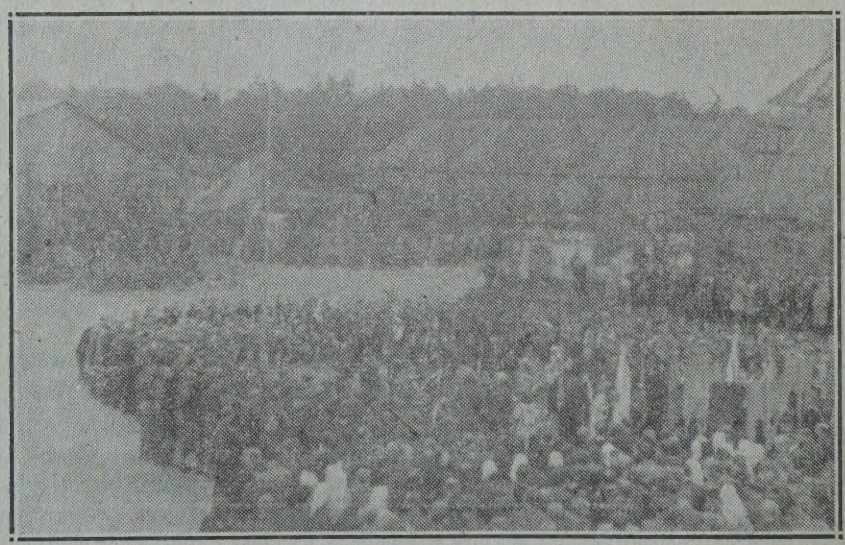

Панахида по С. Петлюрі в таборі українських скитальців у Гайденав коло Гамбурґу. Панахиду відправляє Високопреосвящ. Митрополит Полікарп.

Іконостас таборової Православної Церкви в Інґольштадті (Баварія). Іконостас розписав молодий артист-маляр О. Кендзерський.

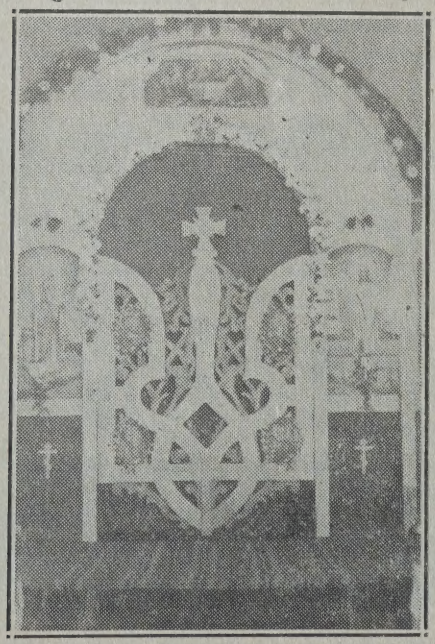

Двері іконостасу православної церкви в таборі українських скитальців в Інґольштадті (Баварія).

Архиєрейський хор Епископа Переяславського на скитальщині. Хор обїзджає усі табори скитальців, даючи концерти духовних і народніх пісень. Фото з 1946 року в таборі Ціринберг коло Касселю, після концерту.

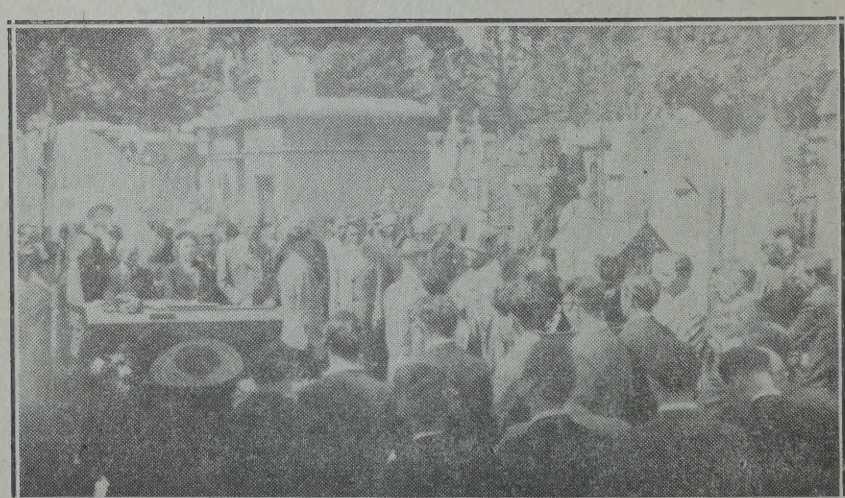

Панахида над могилою С .Петлюри (25. 5. 1947) на цвинтарі Монпарнасе у Парижі.

Панахиду відправляє Преосвящ. Епископ Мстислав.

ЦИВІЛІЗОВАНИЙ АФРИКАНЕЦЬ.

Був перед кількома літами в анґлійськім журналі такий образок:

Серед піскової пустині стоїть чорний африкнець, майже голісінький. Однакож на голій шиї має краватку, на голові високий капелюх-циліндер, а над головою парасолю. Під образком був підпис:

Зевропеїзований африканець.

Подібні африканці бувають і в Европі.

Образок показував, якто некультурний чоловік виглядає. Не тілько в Африці, але всюди на світі.

Берімо африканця. Стоїть він на найнизшім культурнім щебли людського життя. Знає тілько світа, що кругом нього. Законів життя не розуміє. Розумно думати не навчився. Не мав нагоди зрозуміти, що розумне, що дурне, що гарне, що погане, що потрібне, а що ні. Він дитина, що жиє лише забаганками. Подобається їй щось — вона того хоче, не подобаєсь — кидає. Вона не міряє розумом нічого, а лише забаганками.

Побачив африканець европейців і що йому найбільше подобалося? Подобалася краватка, циліндер і парасоля. А що ті европейці письменні, вчені — те байдуже. Що в них краватка не належить до дуже важних річей — того він не знає. Що в них циліндер є лише для офіційного парадного виступу людей на певних становищах — він того не розуміє. І що парасоля належить більше до потрібних річей, ніж до прикрас — він і того не знає.

Ну. Роздобув він краватку, і може заплатив за неї всотеро більше, ніж вона варта — і завязує її на голу шию. А що сорочки нема — байдуже.

Купив циліндер, нарядився і здається йому, що він вже не африканець. А що голова порожна — байдуже.

Дістав він парасолю, а вона така велика, широка!... Ані дід його, ні прадід такої не мав, а він має. Точно, як який будь европеєць.

І йому здається, що не тілько африканці, бо ті дурні, але ще більше европейці дивляться на нього з пошаною і дивуються, що він вже став їм в усім рівний. Що він вже цілий европеєць.

Не знає він, що европейці дивлять ся і сміються. Отой нібито европейський його одяг показує його вдесятеро більшим дикуном, ніж він був передтим. Бо звичайний африканець може бути невбраним, неписьменним, малосвідомим, але це лише його убожество, за яке можна його жаліти. Сміятися за те не можна. При всім тім він може бути добрим, щирим, чемним, розсудним, скромним серед обставин свого життя. Він може мати всі гарні прикмети культурного чоловіка.

Інакше той, що хоче переробити себе на европейця, думаючи, що коли вчепить на себе кілька чужих европейських латок, то вже буде европейцем.

Другий підпис пригадував, що між европейцями є такі самі африканці. (Очевидно тут розумілося й американців, як бувших европейців). Та хто ж вони такі?

Під образком була статейка, що пояснювала це питання так:

Це всі ті, що наосліп наслідують поверховність других і думають, що вони так набирають більшого значіння і стають рівними тим другим.

Ті, що вбираються в чуже піря; ті, що на свою добру і гарну одежу чужі латки прилатують і вважають це великою прикрасою.

Ті для яких все чуже є і гарним, і розумним, і добрим, а все своє безвартним і поганим.

Ті, для яких мода є богом, якого прогнівити не можна.

Словом — всі ті, що не руководяться здоровим розумом й обережним розсудком, але самим сліпим діточим апетитом...

І на всіх таких розумні люде дивляться, як на африканських дикунів.

Яка ж нам з того наука? Бо журнал містив це на науку, певна річ — для своїх читачів.

Питання: Чи і в нас подібного нема? От всякі чужі імена, якими називають своїх дітей — що це? Ніби родина українська, батько-мати українці, а діти з імена шведи, норвежці, ірляндці, німці, валійці, французи, голяндці... Чи не є це чужа краватка на голій шиї?

Бачать, що чужі жінки і дівчата курять, отже наосліп і собі за ними. І не застановляються, чи це розумне, чи дурне, чи потрібне, чи непотрібне.

Побачили в чужих всякі мальовила, отже давай і собі — без путя, без міри, що деколи аж гидко дивитися.

Українці, а навіть з українськими вишивками, але мова неукраїнська, душа неукраїнська... Хіба своє таке важне? Овва!

А такого є більше. І розумні люде — свої і чужі — все те бачать так, як бачили того „зевропеізованого" африканця і говорять про них точно так, як про того ж африканця говорили.

Лише африканець не думає, що на нього люде, як дикуна дивляться. Він уявляє собі, що перед ним Европа кланяєсь.

Це для нас наука!

П. В.

ГУМОР.

НЕРІВНІ СИЛИ

Була раз колись на світі така жінка (тепер таких вже нема!), що двох невісток загнала сваркою до гробу, та вже і трету хотіла би загнати. Але та трета починає відсварюватися. І говорить раз свекруха:

— Я тобі кажу, що я вже таких дві пережила, як ти, отже і тебе пережию, хоч я знаю, що ти на моє життя важиш. Ти все в Бога моєї смерти просиш.

На те невістка:

— Знаю, мамуню, що по моєму не буде....

— А то як знаєш? — крикнула свекруха.

— А так — відповіла невістка — що я молюся сама одна, щоби Бог взяв вас до себе, а тамті дві просять Бога, щоби вас якнайдовше тримав тут на земли, отже Бог двох скорше послухає.

— А чому вони так просять?

— Ну, щоби не мати з вами там клопоту.

НЕМА ДУРНОГО

Палагна: Старий, ану пійди, та нарубай дров.

Старий: Еге, нема дурних. Я вже був нарубав, а ти нащо спалила!

РОЗУМНА ШКОЛЯРКА

Учитель: Є такі слабости, що люде набираються одні від других. Ану скажи мені Петре, якими способами люде слабостей набираються.

Петро: Як приходять до тої хати, де є слабі, як пють воду з тої склянки, з якої пив слабий....

Учитель: А ще якими другими способами?

Сімлітна школярка: Мій брат набрався катру від другого хлопця.

Учитель: Ану розкажи, як то було.

Дівчина: Другий хлопець мав катер і доти телефонував до мого брата, що аж мій брат від нього катру набрався.

Учитель: Кілько буде від нас до Йорктону?

Школяр: Сорок миль.

Учитель: А кілько звідтам до нас?

Школяр: Також сорок миль.

Учитель: Запамятай собі, що завсігди так буває, що коли від А до Б буде тілько, то і від Б до А буде таксамо.

Школяр (подумавши): А чому від Різдва до Нового Року оден тиждень, а від Нового Року до Різдва 51 тижнів?

ВИЗНАЧНІ УКРАЇНСЬКІ КОМПОЗИТОРИ

Людей, що складають музичні твори, звуть „композиторами". Багато мельодій (голосів) до пісень створив самий народ, це правда. Багато мельодій до граня могли видумати звичайні музиканти, але життю треба і більших знавців і творців співу та музики. Тут ми подамо бодай вкоротці імена важніших українських композиторів.

Аркас Микола 1852-1909) — написав оперу „Катерина".

Бажанський Порфирій (1836-1920) — галицький священик, писав церковні і звичайні твори, видав 1000 мельодій народних пісень.

Барвінський Василь (род. 1888 у Львові) — є багато його творів.

Біликовський Іван (1846-1922) — мельодія до Гамалії, духовні пісні.

Бортнянський Дмитро (1751-1825) — родом з Глухова, на Чернигівщині. Написав багато церковних нотних творів, що і нині в церквах співаються; писав і світські композиції. Він належить до дуже визначних композиторів.

Березовський Максим (1745-1777) — з Глухова, написав оперу „Демон" та церковні хорові твори.

Вахнянин Анатоль (1841-1908) — галицький композитор.

Ведель Артем (1767-1806) — написав багато творів для церковного співу.

Вербицький Михайло (1815-1870) — перший галицький композитор 19 століття. Писав церковні твори, „Ще не вмерла Україна", „Заповіт".

Воробкевич Сидір (Данило Млака, 1838-1903) — буковинський священик, писав церковні і звичайні твори.

Гайворонський Михайло (родився 1892) — галичанин, живе в Ню Йорку. Голоси до стрілецьких та інших пісень.

Гулак-Артемовський Семен (1813-1873) — опера „Запорожець за Дунаєм".

Давидовський Григорій (родився 1866) — популярні композиції: „Укра країна", „Кобза", Бандура" і др.

Заремба Володислав (1833-1892) — польсько-український композитор, родом з Поділя, жив в Києві. Писав мельодії до „Кобзаря", „Стоїть гора високая" і др.

Кишакевич Осип (род. 1872) — галицький композитор: хори з орхестрою, кантати, багато церковних пісень.

Колесса Філарет (род. 1871) — приладжував народні пісні для хорів і др.

Кошиць Олександер (1875-1944)— род. на Київщині, композитор, диріґент Української Національної Капелі. Помер в Винипеґу, в Канаді.

Леонтович Микола (1877-1921) — приготовляв для хорів народні пісні (гармонізував), складав власні композиції.

Лисенко Микола (1842-1912) — писав мельодії до „Кобзаря", дальше опери, оперети і др. Творчіть його була широка і він належить до дуже визначних українських музиків-композиторів.

Людкевич Станислав (род. 1879) — галичанин, писав хорові твори („Косар", „Вічний революціонер"), твори для фортепяну.

Маркевич Опанас (1822-1867) — написав музику до „Наталки Полтавки".

Матюк Віктор (1852-1912) — галичанин, писав церковні та інші твори.

Нижанківський Остап (1862-1919) — батько Нестора Нижанківського, галичанин, писав дуети, хори.

Нижанківський Нестор (1893) — твори для хору, фортепяну, орхестри.

Ревуцький Лев — хори, гармонізації.

Ревуцький Дмитро — проф. муз. Інституту в Києві, дослідник народніх пісень, особливо дум.

Рудницький Антін (род. 1902) — галичанин, композиції і гармонізації народних пісень.

Січинський Денис (1865-1909) — галичанин, писав сольові композиці, для хору і орхестри.

Сокальський Петро (1832-1887) — писав опери, сольові мельодії до слів Шевченка.

Степовий Яків (Якименко, 1883—1921) — „Барвінки", сольоспіви, „пісні настрою" і др.

Стеценко Кирило (1881-1922) — церковні співи, хори; орґанізатор народних хорів, дириґент Української Державної Капелі.

Турчанинів Петро (рос. Турчанінов, 1779—1856) — ученик Веделя, протоєрей, гармонізатор давних церковних мельодій.

Якименко Федір, род. 1876 р.) — брат Я. Степового, рос. укр. композитор; 30 народних мельодій для мішаного хору, „Курс науки гармонії" і др.

Ярославенко Ярослав (Вінцковський, род. 1888) — галичанин, стрілецькі пісні, сокільський гимн, вид. „Торбана".

Були ще менше визначні композитори, тай нині є такі, що в будуччині можуть стати визначними, але висше згадані належали до визначніших до тепер.

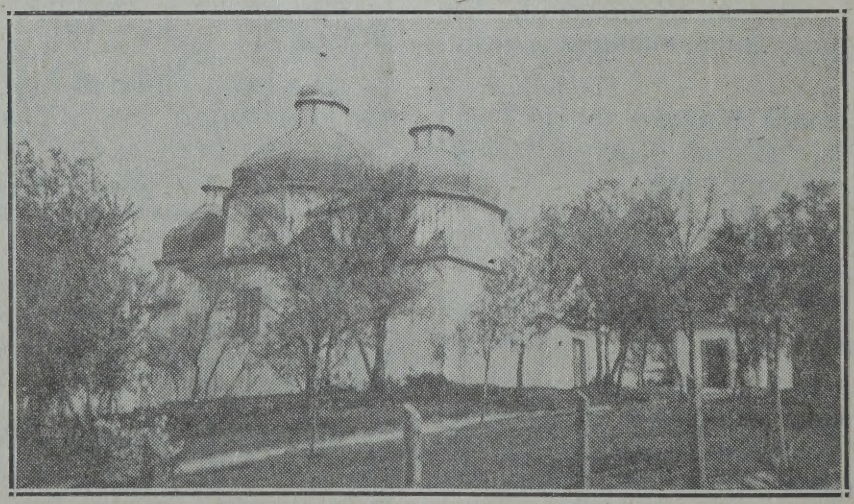

Церква в місточку Малин, Дубенського повіту на Волині, в якій німці на весні 1943 року замкнули понад 400 осіб, а пізніше облили бензиною й підпалили. Всі замкнені (українці й чехи, а між ними мужчини й жінки) згинули в огні.

ПРАДАВНА ЕТІОПСЬКА КУЛЬТУРА.

Етіопія (Абісинія), це країна, де задержалася незмінною культура, яка була ще за часів Христа, а може давних єгипетських фараонів. От інтересне, як відбувалася коронація теперішнього царя Етіопії, Гайле Селясія та цариці Манени, в листопаді 1930 року. В тім відбивається та стародавна культура етіопців.

Перед коронацією цар і цариця цілу ніч молилися в катедрі. Рано духовні з кадилами товаришать цареви до головної части катедри, де він сідає на своїм престолі. Тоді голова абісинської Церкви, Абуна, промовляє:

„Ви князі і міністри, ви бояри і провідники армії, ви вояки і народе Етіопії, і ви доктори (вчені) і передові з духовних, ви професори і священики, — погляньте ви на нашого царя Гайле Селясія Першого, потомка з династії (царського роду) Менеліка Першого, що був сином Соломона і Савської цариці, з династії, що продовжуєсь від тих часів до царя Сегале Селясія, та до наших часів".

Тоді починаєсь церемонія, що триває пять годин. Але обряд коронації почався вже тиждень наперед, бо якраз протягом тижня 49 епископів по сімох разом, безнастанно день і ніч співали 9 Давидових псальмів в сімох кутах катедри. Тепер до них прилучилися сотні других епископів.

Цареви подають золотий меч прикрашений дорогим каміням, а множество священиків співають побожні пісні. Дають жезл (скипетр, палицю) з слоневої кости і золота, а також золоту кулю, що представляє земну кулю.

Дальше подають перстень з діямантами, дві золотом прикрашені списи (копії) та дорогі царські одежі. Вкінци величаву корону.

Царя помазують сімома родами мира, а кожне миро має інший запах. Помазують голову, брови і рамена.

Коли коронація царя скінчилася, входить цариця і сідає на своїм престолі. Її коронація менше величава, та все ж повна великої поваги — коронаційні обряди виконує архиепископ, епископи і священики.

Все закінчується походом, в якім йдуть епископи, священики, князі, високі достойники і нарід, з пальмами в руках і співають: „Нехай буде благословенний цар Ізраіля". Так провадять царя і царицю до їхньої палати.

З того вже бачимо, що етіопська культура належить до давних культур, де дуже велике значіння привязується до давної історії предків. Вона має глибокий моральний підклад.

Гайле Селясі, теперішний етіопський цар, це в рахубі етіопців 334-ий цар в безперервнім ряді всіх етіопських царів, а 134-ий християнський цар Етіопії. А дальше які церемонії!

Етіопці гордяться тим, що їх держава існує від 4478 року перед Христом, отже десь від часів потопу, чи будови біблійної Вавилонської вежі. Може не точно воно так, коли б брати на строго наукову міру, однакож таке розуміння своєї історії має в життю етіопців велике моральне значіння.

Гайле Селясі вважається потомком царя Соломона й етіопської цариці (Савської цариці), що мала відвідувати Соломона. Колись люде дуже поважали розумних людей, тому поважали і їх потомків. Отже сином Соломона і Савської цариці мав бути Менелік Перший, і він був прародичем всіх етіопських царів аж до теперішного.

Все те має велике значіння і для найзвичайнішого етіопця, і для найбіднішого; кожний етіопець є гордий своєю великою, славною, далекосяглою минувшиною.

К. П.

НАРОДНІ ПРИПОВІДКИ.

Кожний край має свій обичай. Що край, то обичай. (В кожного народу є інша культура, інші звичаї).

Дякую за обід, що наївся дармоїд! (Говорить жартом чоловік, що несподівано зайшов до хати в часі обіду і тут пообідав).

Перед обідом не вадить, а по обіді загладить. (Випити чарку).

— Просиме ґу собі обідати!
— Здрави з Богом обідайте!

На Лемківщині просять так до обіду того, що в часі обіду зайшов до хати, а він дякує).
— Просимо до обіду!
— Заживайте здорові! Дякую!
(Так говорять в інших сторонах).

Хто по обіді не ляже, тому ся сало не завяже. (Здорово по обіді трошки заснути).

Він багато обіцяє, а мало дає. (Щедрий на слова).

Обіцяв пан кожух, та слово його тепле. (Обіцяв, а не дав).

Оближи мені губи, коли гіркі, а коли солодкі, то я сам собі оближу. (Потіш мене, коли я в журбі).

Обмова — полова: вітер її рознесе, але й очи засипле. (Може бути дуже шкідлива).

Обмовили мя люде від ніг до голови.

Бабська оборона — язик. (Язик — то найострійша зброя жінки).

Перед образом молись, старшому поклонись, а дурневи вступись. (Моральні науки).

Я про образи, а він про гарбузи. (Я говорю про одно, а він про що інше).

Дай Боже, щоби нас лихе обходило, а наших ворогів щоби не лишало! (Чого ж іншого можна ворогам бажати?).

То овес брикає в кони. (Коли брикає вівсом годований кінь).

Він готов за ним і в огонь скочити. (Любить його дуже).

Огонь і вода — добрі служити, але лихі панувати. (Можуть багато лиха наробити).

Не одежа чоловіка, але чоловік одежу красить. (Коли чоловік гідний та добрий, то й простеньку його одіж люде за гарну мають).

Одинак — як не злодій, то пияк. (Одинака розпускають, тому з нього буває ледащо).

З очей му видно, що поганий чоловік. (Лихого чоловіка пізнають люде по очах).

Не доглянеш оком, то доложиш боком. (Недбалість доводить до страти).

Псови очи, а чортови душу запродав. (Про безсоромного і нечесного чоловіка).

З перцем, чи не з перцем, коби з щирим серцем. (Хто кого радо приймає, то все друге менше важне).

Писар пише, писар маже — так запише, як хто каже. (Подумай, що маєш казати тому, хто записує).

Не до тебе пють, то не кажи: Дай Боже здоровля. (Коли справа тебе не запічає, то не мішайся в неї).

Най буде не пишно, але затишно. (Дійсна користь на першому місци).

Не з одної печі хліб їв. (Бувалий чоловік).

Пішли осла, за ним посла. (Пішли кудись дурного, то мусиш за ним розумного посилати).

Краще бути хвостом льва, ніж головою щура. (Краще бути хоч і позаді чогось великого, ніж на переді негідного діла).

АКТОР

(Гумореска)

Оце оповідання — правдива подія. Сталася вона в Херсоні. Розказав мені про це актор аматор.

Ось що він розказував:

Так ви, громадяни, питаєте мене, чи я був актором? Ну, був. В театрах грав. Стикнувся я з тим мистецтвом. А воно дурниця. Нічого замітнішого в ньому немає.

Звичайно, коли подумати глибше, то в тому мистецтві багато гарного.

Скажемо, вийдеш на сцену, а публика на тебе дивиться — знайомі, свояки зі сторони жінки, і громадяни з дому. Глянеш, підморгують з партеру, мовляв: не лякайся, Вася, тримайся гостро! А ти, значить, їм знаки подаєш — мовляв, не трівожтеся, громадяни. Знаємо. Самі ж ми з вусами. Але як подумати глибше, то нічого гарного немає в тій професії. Крови більше напсуєш.

Одного разу ставили ми пєсу: „Хто винен?" Надзвичайно сильна пєса. Там, значить, подумайте собі! — в одному акті грабіжники купця граблять на очах публики. Надзвичайно природно виходить. Купець, значить кричить, ногами відбивається, а його граблять. Моторошна пєса.

Так ми й поставили ту пєсу заходами культурно-просвітного відділу.

А перед самою виставою один аматор, що купця грав, випив. І до того його, сірому, гарячка розібрала, що, бачимо — не зможе ролі купця вивести. І як вийде до рампи, так нароком електричні лямпочки ногою роздавлює.

Режісер Іван Палич, каже мені:

— Не доведеться, каже, в другому акті його випускати. Роздусить, бодай йому!, всі лямпочки. Може, каже, ти замість нього відограєш? Публика дурепа, не похопиться, не придивиться.

Я кажу:

— Я, громадянине, не можу, кажу, на рампу вийти. Не просіть. Я, кажу, лише що два гарбузи зїв.

А він каже: Рятуй, братіку. Хоч на одну дію. Може той артист опісля очуняється. Не зривай, каже, культурно-освітної роботи.

І таки вблагали. Вийшов я на рампу. І вийшов таки в своїй маринарці, в штанах. Лиш що борідку чужу приклеїв. І вийшов.

А публика хоч і дурна, але культурні люди знайшлись, зразу пізнали мене.

— А, кажуть, Вася виступив. Не торопій (не лякайся), мовляв, тримайся гостро.

Я кажу:

— Торопіти, громадяни, не доводиться — раз, кажу, критичний момент. Артист, кажу, сильно під мухою і не може на рампу виходити.

Почали дію.

Граю я в дії купця. Кричу, значить, ногами від грабіжників відбиваюся. І чую, наче справді хтось з аматорів в мою кишеню лізе.

Застібнув я маринарчину. На бік від артистів.

Відбиваюся від них. Просто по пиці валю. Їй Богу!

А ті по ходу пєси все насідають. Виймили в мене гаменець (18 червінців)) і до годинника пруться.

Я кричу не своїм голосом:

— Рятуйте, мовляв, громадяни, справді граблять.

А з того повний ефект виходить.

Публика-дурепа, подумайте собі, в захопленні плеще. Кричить:

— Намагайся, Вася, намагай! Відбивайся, любий! Вали їх, гаспидів, по маківках!

Я кричу:

— Не помагає, братчики!

І сам періщу просто по рилах.

Бачу — один аматор кровю стікає, а інші, підляки, в газард увійшли, насідають.

— Братчики, — кричу — та що ж це таке? За що ж це приходиться мені страждати?

Тут режісер ізза куліс висувається.

— Молодець — каже — Вася. Прекрасно, каже, ролю ведеш. Продовжай далі!

Бачу: крики не помагають. Тому, що як не крикнеш, а все гладко з ходом гри складається.

Став я на коліна.

— Братіки! — кажу — Режісере, кажу, Іване Паличу! Не можу більше! Спускайте занавісу! Останнє заощадження, кажу, справді пруть!

Тут деякі театральні специ бачуть, не до пєси слова ізза куліс виходять. Суфлєр, спасибі, із будки на верх вилазить.

— Мабуть — кажу — громадяни, справді в купця гаманець свиснули.

Спустили занавісу. Води мені в корячку принесли, напоїли.

— Братчики! кажу. Режісере! кажу, Іване Паличу! Та що ж це? кажу. По ходу, кажу, пєси, хтось гаманець у мене виймив.

Ну, зробили трус в аматорів. Лиш грошей не знайшли. А порожний гаманець хтось між куліси кинув. Тай свої ж люде! Рідні!

Гроші так і пропали. Наче згоріли.

Ви кажете — мистецтво? Знаємо! Грав!

М. Зощенко.

Пояснення деяких Слів :

ПАРТЕР — звичайна долішна частина в театрі, де сидить публика.

ПЄСА — драматичний твір, штука для виставлення в театрі.

РАМПА — ряд лямпок на долині сцени, щоби освічували сцену здолини. Вони закриті від публики, або, як кажуть — вони в жолобі. Рампа — також поруччя; застава на переїздах через залізничу дорогу, щоби спиняти звичайні вози, чи автомобілі, коли поїзд має надіхати. Також сцена, поміст.

РЕЖІСЕР — керівник при виведенні штуки на сцені.

ГАМАНЕЦЬ — пулярес, мошонка на гроші, калитка.

ГАЗАРД — непевна, небезпечна гра, де пробують щастя, може вдасться.

СПЕЦИ — спеціялісти, знавці.

СУФЛЄР — підповідач, що помагає аматорам.

КОРЯЧОК — горнятко, посудинка, чарка, до пиття. Мабуть такі горнятка робили колись з березової, чи якої кори, тому коряк. Горівку колись пили з коряків.

ПО ХОДУ ПЄСИ — як поступала гра пєси.

ЕФЕКТ — враження.

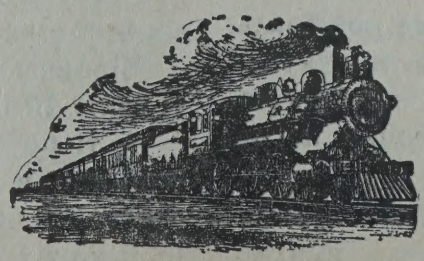

ЧИ ДІЙСНО МИ СВІДОМІ, ЩО ДІЄТЬСЯ?

Чи дійсно ми свідомі, що діється в Ріднім Краю, чи ясно уявляємо собі тамошню дійсність і все те, що пережили, переживають і мають ще пережити наші батьки, брати, сестри й діти?

Нам здається, що ні. Затишна Канада, особистий добробут кожного, роблять нас байдужими, а може навіть і самолюбами, що живуть і турбуються лише про себе й своє добро. Декому з посеред нас просто не хочеться затемнити свого погідного настрою думками про те, звідки ми вийшли й про тих, кого ми лишили там, де Карпати. Дехто з нас улекшує собі життя кажучи — це було так давно й це так далеко тепер від нас...

Але є й такі між нами, що дали віру ворогові й разом з ним радіють, що в Україні, сьогодні вже „соборній", настав „соборний рай". На щастя, таких серед нас найменше, бо хто ж, що чує себе, що він кров із крови, кость із кости українського народу, відважиться в цю лиху добу життя нашого народу радіти з його безмежних терпінь, хто відважиться з Матері ще й полатану сорочку здирати?...

Наглядним доказом, що діялось і діється на Україні, що сталося з українською інтеліґенцію в краю (не забуваймо, що українська інтеліґенція вийшла не з пана, а з-хлопа, з народу), може бути ця фотоґрафія, що її зроблено ще в червні 1934 року, з нагоди 15-их роковин існування приватної Української Ґімназії в Рівному на Волині.

Розпічнемо з горішнього рядка зліва направо: **проф. д-р І. Савюк,** директор приватної української 7 клясової школи ім. гетьмана І. Мазепи — доля невідома: **Микола Певний,** директор Волинського Українського Театру, учень, друг і помічник М. Садовського, визначний драматичний артист — розстріляний большевиками в січні 1940 року в Луцьку на Волині;

дружину вивезли до Казакстану, де вона збожеволіла; **проф. Созонт Кальмуцький,** композитор, директор диригентських курсів при Т-ві „Українська Школа" в Рівному, орґанізатор народніх хорів на Волині — помер з виснаження й злиднів в 1944 році в Польщі на еміґрації; **інж. В. Бесідовський** — вийшов на еміґрацію; **П. Клепач,** директор повітової каси ощадности в Рівному — згинув в 1943 році, як член Української Повстанчої Армії (УПА) в боротьбі проти німців; **Р. Саварин,** голова читальні „Просвіти" в селі Басовий Кут під Рівним — арештований і вивезений большевиками в 1940 р. на Сибір; **Гр. Буц,** власник української книгарні в Рівному — помер на удар серця в 1939 р., після приходу большевиків; **С. Шпитковський** — арештований і вивезений большевиками в 1941 р. до СССР; **Ананій Волинець,** відомий в 1919-1921 роках повстанчий отаман з околиць Гайсина і Умані — розстріляний большевиками в 1941 р. після переведення голосного пропаґандового процесу в Винниці; **інж. Д. Верба** — перебував на скитальщині; **проф. Н. Н.** — побут невідомий; **В. Огібовський,** секретар української ґімназії в Рівному — перебуває на скитальщині; **С. Полікша,** секретар Т-ва „Українська Школа" в Рівному — перебуває на скитальщині.

Стоять в другому ряді зліва на право: **о. В. Проказюк**, свящ. УАПЦ, в 1922 р. втік з СССР до Польщі — розстріляний большевиками в 1940 р. в Рівному; **І. Козак**, учитель танців — розстріляний большевиками в 1940 р. на кордоні з Польщею, при спробі втікти з під большевицької окупації; **В. Кузьменко**, возьний української ґімназії — арештований большевиками в 1940 р., пізніше вивезений до СССР; **В. Серветник,** посол до сойму від Костопольщини і Сарненщини на Волині — розстріляний большевиками в Рівному в 1941 році; **о. Н. Н.** — в 1943 р. був в УПА, доля невідома; **Проф. М. Гуцуляк** — доля невідома; **проф. С. Косіор**, учитель польської мови в українській ґімназії, поляк — розстріляний німцями в 1941 р. в Рівному; **проф. І. Огібовська,** учителька німецької мови в українській ґімназії — перебував на скитальщині; **полковник Олекс. Паліенко,** командир Залізничого Корпусу в 1919 р. — розстріляний большевиками в 1939 р. в Житомирі, а його дружину і двох доньок вивезли большевики в 1940 р. до Казакстану; **проф. Ю. Іщукова** — перебуває на скитальщині; **проф. Н. Н.** — побут невідомий: **І. Гуцулякова** — доля невідома; **П. Бульба,** власник аптики і міський радний міста Рівного — перебуває на скитальщині; **проф. О. Савюкова** — доля невідома; **А. Кентржинський,** директор Українбанку в Рівному — арештований большевиками в 1940 р., вивезений до СССР, помер у вязниці в Старобільську на Харківщині; **д-р Рощинська,** лікарка і громадська діячка — розстріляна німцями в 1942 р. в Кремянці на Волині, разом з своїм чоловіком й кількадесятьма українськими інтеліґентами; **проф. Р. Іщук** — перебуває на скитальщині; **П. Багриновська,** голова Союзу Українок у Рівному — на еміґрації, недавно приїхала до Америки; **д-р Рощинський,** ґімназійний лікар — розстріляний разом з дружиною німцями в 1942 р. в Кремянці на Волині; **М. Бура**, посол до сойму від Рівенщини — арештований большевиками в 1939 р., в 1940 р. вивезений ними до концтабору в північній Сибірі, пізніше разом з польським військом дістався до Персії, Палестини і Єгипту, тепер голова Союзу Українців у Великій Британії.

Сидять: **о. І. Ільчук** — розстріляний німцями в 1943 р. в Рівному; **о. Н. Н.** — доля невідома; **Іванна Скрипникова**, голова Батьківського Комітету Української Ґімназії в Рівному — замордована большевиками в травні 1940 р. у Львові; **проф. Я. Бичковський,** директор української ґімназії в Рівному, заступник голови Т-ва „Українська Школа" — розстріляний большевиками в червні 1941 р. у Дубні на Волині, а дружину, доньку і сина большевики вивезли в 1940 р. до Казакстану, де донька й померла в 1942 р.; **проф. І. Власовський,** ґен. се-

кретар Т-ва ім. Митрополита П. Могили в Луцьку, майже весь час німецької окупації просидів у вязниці в Рівному — перебуває на скитальщині: **Єпископ Полікарп Сікорський,** теперішний Митрополит, голова УАП-Церкви на еміґрації — перебуває на скитальщині в Европі; **проф. Ф. Пекарський,** концесіонер Української Ґімназії в Рівному — замордований польськими партизанами на Холмщині в 1944 р.; **о. прот. В. Чорний** — помер підчас німецької окупації; **проф. Б. Веселовський**, учитель української мови в Кремянецькім Ліцеї — розстріляний німцями в 1942 р. в Кремянці; **о. прот. В. Левитський** — згинув в 1944 р. в рядах УПА; **о. Н. Н.** — доля невідома.

Сидять на підлозі: **О. Кентржинський** — вивезений большевиками разом з матірю до Казакстану; **І. Пекарська** — згинула разом з чоловіком з рук польських партизан в 1944 р. на Холмщині; **М. Бульбова** — перебуває на скитальщині: **посол Ст. Скрипник**, голова Т-ва „Українська Школа" в Рівному — перебуває на еміґрації; **Г. Тимошенкова** — перебуває на еміґрації, недавно приїхала до Америки; **інж. Данило Ковпаненко,** редактор діточого часопису „Сонечко" — перебуває на скитальщині.

Нижній ряд на підлозі: **Яр. Скрипник** — перебуває на скитальщині; **Мара і Тамара Скрипниківни** — перебувають на скитальщині; **Богдан Кетржинський,** тепер визначний український журналіст — перебуває на еміґрації в одній з скандинавських країн.

Чи потрібні до цього ще які пояснення?

Можна було б ще дещо дописати, пояснити, але... на папір спливають горячі сльози й заливають вже написане.

Зрештою, кожний, що прочитає ці рядки, нехай сам собі доповість решту! Нехай нагадає, що коли б зібрати подібні образки з цілої широкої України, то що вони нам сказали би?...

Ст. Борсуковецький.

ІСТОРИЧНІ ПАМЯТКИ.

В Етіопії є святочна церемонія, коли їдять трошки невареного мяса, а це роблять на історичний спомин. Давно-давно турки напали на Етіопію; етіопське військо довго ховалося по лісах і звідти обороняло свій край. Перебуваючи в лісі воно не могло розпалювати огню, щоби не показати туркам, де воно перебуває, отже їло мясо непечене і неварене. На спомин тих часів тепер є святочне споживання дрібки невареного мяса.

В жидів є багато історичних споминів в релігійних святах. І так ставлять вони „кучки" і їдять „мацу" на спомин виходу з Єгипту; печуть „гаманові уха" на спомин, коли знищили вони свого ворога — Гамана. І ще дещо.

В українців молодого і молоду на весіллю звуть „князем" і „княгинею", що нагадує давних українських князів. Є на весіллю „бояри", які нагадують давних княжих „бояр". Є і „запорожці", що нагадують вже пізніших Січовиків-Запорожців. Так нарід вкладав якимись формами в свою культуру те, що він поважав, чим він гордися, що він уважав за своє важне і велике, і ті форми перейшли, як спомини давного до наших часів.

От чому то культура народу така дорогоцінна для життя народу!

ІСТОРИЧНІ ТА ПРАВНИЧІ СПРАВИ.

Кожна родина, кожний дім, кожне господарство повинно мати свою історію, свої родинні і господарські записки.

Найперше треба мати книжку, де записано, хто з родини коли приїхав до Канади, з якого села, повіту, яка там була почта, з якої сторони; кілько осіб приїхало, кілько котрому було літ, де найперше поселилися; які брати, сестри і др. лишилися в старім краю; записати імена дідів і бабусь, прадів і прабабок, коли можна про них розвідатися. Взагалі позбирати всі родинні записки якнайширше, бо це має велике родинне значінн, а деколи може мати і значіння правниче. От нераз читаємо, що хтось лишив майно і далекі свояки домагаються того майна, доказуючи, що вони з тої родини походять.

Провадити окремий денник, де записується важніші події з домашного, чи господарського життя, — що важне в родині сталося, котрого дня; яку важну роботу виконано; яку важнішу суму і кому виплачено; з чого був більший дохід і який; хто важніший відвідав, чи куди ви їздили та відвідували кого. Воно має значіння для домашної історії, а деколи може помогти в правничих справах.

Всякі документи, як контракти, ноти поквітовання, (ресіти), важніші листи складати в безпечне призначене для того місце.

Коли хто пише важний лист, повинен зробити з нього для себе копію. Це може придатися.

Окремо записувати адреси і числа телефонів, щоби завсігди мати під руками.

Коли щось важніше платите, жадайте поквітовання. Жадайте поквітовання, коли платите і чужими грішми. Коли вам хто платить, дайте йому посвідку заплачення.

Коли входите з ким в яку угоду, спишіть все точно на папері, з підписами навіть свідків.

Послідну Волю Тестамент, Послідне Завіщання) можна писати своєю мовою при свідках, які підпишуться. І слабий повинен підписатися, коли може. Писати так, щоби було ясно, про що ходить. За слабого може писати при свідках хто другий. Треба зазначити також місце, де це написано, котрого дня і року.

Але є люде, що Послідну Волю виготовляють за доброго здоровля. Коли була вже одна Послідна Воля, а чоловік пізніше виготовив другу, то перша не є важною.

На всяких записках, листах, посвідках і всяких документах, повинна бути зазначена місцевість, день, місяць і рік і підпис особи, або і свідків. Хто не вміє, або не може писати, той робить хрестик, а за него другий пише імя і підписується, як свідок.

Нім робите з ким угоду, то добре обдумайте, а коли справа дуже важна, то порадьтеся тих, що на подібних справах розуміються.

Процесів обминайте. Маловажні справи пускайте в забуття, бо процес може більше коштувати, ніж мала шкода, або образа.

Всякі документи, крім Завіщання, треба виробляти в будні дні — не в неділю. Підпис на них має бути з датою будного дня.

Все важніше точно записувати. На саму память не треба спускатися, бо всякі справи за час забуваються, затемнюються. Пригадайте кілько справ давних ви вже точно не памятаєте.

На такі родинні записки і документи треба мати відповідне просторе і безпечне місце, в відповідній шафі, чи що. Важні документи повинні бути замкнені.

КРАСА В ЩОДЕННІМ ЖИТТЮ.

Савеля Стечишин.

Краса є одним з наймогутніших чинників у розвою людської культури. Відчування краси зроджує мистецький хист, правдивий артизм, якому завдячується творчість в літературі, музиці, малярстві та ріжних галузях творчого мистецтва. Навіть в щоденних сірих буднях мистецький хист знаходить свій вияв в урядженню дому, в дібранню убрання, в ріжних дрібничках, в купованню всяких ужиткових предметів, а навіть і в товариських взаєминах.

Краса побуджує всіх, хоч може не в однаковій мірі. Дехто вже з вродження чутливіший на красу, тому має в собі більше розбуджений мистецький хист. Смак можна дбалим старанням також розвинути в собі. Саме життя вимагає в людей розвинення мистецької здібности й загально мистецької культури. Не ходить про те, щоби творити якусь означену форму мистецької творчости, але щоби уприємнити собі життя й виробити собі смак до краси в ріжних щоденних потребах.

Кожна людина є покупцем. Купує для себе убрання, купує потрібні річи до свого дому, купує може й для знайомих. В такім купні вироблений естетичний смак дуже потрібний. Розвинений смак помагає розріжнити між гарним і негарним, між пересадним і простим, між практичним простим й непрактичним пересадним. Куплений предмет повинен принести довге задоволення і радість, а не тимчасове короткотревале захоплення. Дві ці тонкости смаку важні в щоденнім житті, бо надають особливої повности, стійности й вдоволення.

Та не тільки в купні потрібно мати смак, але в найменших дрібницях щоденного життя. В кого є вироблений смак, тому лекше дібрати собі й родині убрання, лекше прибрати хату, застелити й прикрасити стіл, дібрати страви до ріжних оказій і віднестися зо смаком і добрим тоном до інших. В щоденнім житті приділено красі багато місця, і вироблена вмілість відчути і виявити ту красу дуже потрібна.

Дім найперше є виявом культури мешканців. Не важне тут, чи дім багатий і виставний. Краса дому не залежить від багацтва. Хата може бути багата, та коли бракує в ній смаку в дібранню і розставленню обстановки і ріжних додаткових хатних дрібничок, то багацтво не викличе такого враження, як скромна небагата хата, але зо смаком уладжена.

Купуючи обстановку до хати включно з ріжними малими додатками й дрібничками, треба взяти під увагу, чи бажаний предмет гарний з вигляду, чи надається до своїх потреб, чи гармонізується з другими річами, чи структура скромна й не пересадна, чи бажаним предметом осягнеться потрібне вдоволення. В купні не тільки треба брати під осуд зверхний вигляд, або високу ціну предмету, але обміркувати услужність й добірність бажаного предмету зо всіх сорін. В склепі предмет може виглядати інакше ніж вдома. Ціна також не є запорукою якости і краси.

Розставляючи меблі в кімнаті треба основно оглянути структуру кімнати, так як стіни, вікна і двері, щоби кожний мебель був дібраний до свого місця і рівночасно служив своїм призначеним потребам. Дім передовсім повинен бути уряджений для вигоди і спочинку. Тому розміщення меблів має цьому відповідати. Мистецький хист, оснований на вигоді, услужності та потребі, конечний у внутрішнім урядженні дому.

Ніщо так не дразнить естетичних почувань, як невдала комбінація кольорів. Бо ті кольори мають не тільки естетичний вплив, але викликають ріжні душевні настрої. Одні кольори підносять настрій, а інші дразнять і викликають нелад. Одні кольори спокійні і лагідно впливають на нерви, а інші дратують. Не всі кольори з собою сходяться. Тому й до кольорів треба виробити смак, бо око людини

є дуже вразливе на кольори. Не одну гарну кімнату можна позбавити краси невдалою комбінацією кольорів. Смак в доборі і комбінуванні кольорів можна виробити. Найкраще радитися фахівців і свідомо придержуватися їх вказівок. Зчасом те знання стане простим, зрозумілим й природним.

Умілий вибір меблів, добре розставлення, дібрані й згармонізувані кольори творять потрібне тло на всякі інші додатки і ужиткові, чи декоративні дрібнички в хаті. Ті додатки можуть бути образи, електричні лямми, фіранки, декоративні подушки, вази і флякони з квітками, або без квітів, і подібне. Якраз ті всі додатки тут то там надають чогось живого хаті, творять душу хати. Та буває, що тими додатками не осягається бажаного враження. Зле дібрані додатки і зле розміщення їх псує гармонію і відразу вказує про брак виробленого смаку. Ось приміром гарна декоративна подушка, вишита ніжним українським взором, положена на фотелі, або „честерфілді" покритім квітчастою матерією, відбирає красу подушки. Гарна порцелянова ваза зо взорами і малюнками, наповнена живими, чи штучними квітками, відбирає красу тих квіток. Взористий, чи квітчастий диван на підлозі може не годитися з відмінним взористим покриттям на фотелях чи бічних завісках на вікнах, і викличе нелад та брак гармонії. Модні образи розлогих квіток можуть цілком стратити красу на взористім стіннім папері. Кольористий образ „Вїзд Хмельницького до Києва" обрамований тоненькими вузькими рамцями, губить свою красу. Такий масивний образ потребує ясних вилогів, або грубих рамців, щоби відбити масове зґруповання. Той самий образ продається з визьким намальованим вишивковим взором з тризубами по рогах. Той взір і тризуб по рогах псують красу образа, який сам собою є дуже гарний і цінний.

В кого є вироблений смак до краси, той зуміє дібрати всякі потрібні додатки та дрібнички до хати і розмістити їх уміло. Вистарчить тільки увійти до чужої хати, кинути оком по всіх ріжних хатних додатках, а зараз виробляється поняття про господарів дому.

Вибір убрання, включно зо всіма костюмовими додатками, також потребує виробленого смаку. Суконка в склепі може виглядати чудесно, та коли вбратися в неї, то вже того враження часом нема. В добрім убранню треба брати під увагу зріст і будову тіла, кольор шкіри, очей та волосся. Одні крої можуть відповідати будові й зростові, а інші ні. Одним кроєм можна осягнути ефект стрункости і висоти, а іншим повности й приниження. Одні фіґури потребують простих ліній, щоби зменшити обєм, а інші можуть потребувати заокруглених ліній та ріжних додатків, щоби надати повноти. Одні кольори відбивають красу лиця, а в інших кольорах лице блідне. Убрання є частиною людини, тому більше як що потребує доброго смаку, щоби надати потрібної елеґанції і шику.

Добрий смак чи то у відношенні до втурішного урядження дому, чи купна всяких ужиткових предметів, чи убрання, полягає передовсім у відповіднім доборі, а не в кошті та виставності. Не все дороге є рівночасно гарне. Часом навіть і простота та скромність має свою красу. Щобудь надто переладоване прикрасами тратить на красі.

Добрий смак до великої міри виробляється змалку в оточенні власного дому. Господиня дому найбільше впливає на розвій почуття краси в своїх дітей в ріжних більших й менших дрібничках родинного життя. Дім, в якім є вироблений високий рівень краси, є першою й найкращою початковою школою у розвою мистецького хисту.

НА ЗДОРОВЛЯ.

Вода конечна для життя. Вода не тільки конечний напиток, але ще й до того має відживні й лічничі вартости. Такі звідомлення подають вчені, що досліджують складові части керничних, джерельних та річних вод.

Тверда вода здоровша, ніж мяка, бо має багато мінералів. Одна пята часть денного запотребування на вапно приходить з денного ужитку твердої води в стравах й напитку. Найбагатшим джерелом вапна, це молоко. Та коли молока не стає, або мало його уживається, то другим джерелом вапна, це тверда вода. Навіть страви варені в твердій воді збільшують денне споживання вапна. В околицях, де вода мяка і мало уживається молока, то цілком певно звапнення костей і зубів не може бути таким досконалим, як в тих околицях, де вода тверда.

В деяких околицях вода містить в собі складник званий „флуорін", що зберігає зуби від псуття. Тому складникові найбільше завдячується збереження здоровля зубів. Це найновіше відкриття вчених. В Америці поважно застановляються над потребою додання флуоріни у відповідній скількости до води в тих місцях, де флуоріни в воді бракує. Загально людям зуби дуже псуються, помимо всяких поучень в дієті та докладнім догляді зубів ден тистами. Вже мала дрібка — одна мільйонова часть флуоріни в воді зберігає зуби від псуття.

Йодина конечна для загального здоровля. Води близько моря багаті на йодину. Та є околиці, де вода зовсім не має йодини. З того повстає „ґойтер", часом волосся передчасно сивіє і випадає, діти не ростуть нормально і стають тупоумними та карликоватими. Вагітні матері також на тім терплять. В Анґлії додають йодини до води, де її бракує, або долучують водопроводи з тих околиць, де вода природно містить йодину. В Канаді зйодизована сіль частинно покриває денні недостачі йодини в воді.

Вода має спеціяльно лічничу вартість для загального здоровля і для прочищення в випадках запору. Американці та канадійці видають річно мільйони долярів на всякі розвільняючі средства для прочищення, а переочують найздоровший і найпевніший лік, а це воду. Мабуть тому, що вода така дешева, вона не звертає на себе уваги як лік на прочищення. Вистарчить випити пять шість склянок води перед сніданням, щоби розвільнити середину, і то без ушкодженя стравних чинностей. Денне пиття води зимної, або теплої перед сніданням є найздоровшим, найдешевшим і найпевнішим ліком на запір навіть в дуже задавнених випадках.

До частого пиття води треба привчитися й виробити навичку. Людина привчиться пити алькоголь, привчить ся курити, привчиться до смаків незнакомих страв. Можна також привчитися пити воду часто.

Поза саму відживну й лічничу вартість води, тіло мусить щоденно мати доволі води на ріжні конечні внутрішні чинности. Брак води в тілі нарушує здоровля. Пожива не може переходити в кров без відповідної кількости плину. Всякі внутрішні чинности переводяться при помочі води. Хоч яке тіло солідне, то в нім є більше води, ніж солідної маси. Навіть кости, хоч які вони тверді, мають в собі сорок відсотків води. В цілім тілі є 90 відсотків води. Длятого вода дуже конечна для життя.

При запиванню тоастів на весіллях, хрестинах і подібних оказіях піднесення в гору склянки з водою дійсно висловлює те традиційне побажання — „На здоровля!" Та тільки шкода, що люди запиваючи побажання обманюють себе уживаючи що інше, а не воду.

КУПІЛЬ

Вже віддавна купіль уживається корисно в деяких лічничих потребах. Та тільки купіль купелеві не рівна. Надто гаряча купіль, або надто зимна купіль може бути шкідливою.

Тепла купіль відпружує нерви і тимчасово змягчує їх. Коли мязи на-

пружені при праці, або руханці аж до болю, то тепла купіль разом з легким натиранням усуває біль. Тільки така купіль не повинна бути гаряча, ані не повина тривати довше, як двадцять мінут.

Гарячі купелі помагають в деяких слабостях, як ревматизм, „ню-райтис" бронхіти і тяжка простуда. Однак така купіль має бути коротка і вимагає відпочинку в ліжку.

В деяких випадках нервової гістерії лікарі переконалися, що тепла купіль успішніше успокоює хорого, ніж медицина. В лічницях для нервово хорих, які попадають в гістерію, лічать теплою купелею по 48 годин без перерви, бо такі купелі найбільше успокоюють.

Добрим домашним ліком на безсонність і нервове напруження — це тепла купіль менше більше такої температури, як тіло. В такій купелі можна полежати й пів години.

Пиття зимної води в часі теплої купелі побуджує нирки й мочевий міхур до ділання, що уважається корисним і потрібним для доброго здоровля.

На „сиятику", або болючі напружені мязи можна брати соляну купіль, даючи від пять до десять фунтів соли до ванни. Тільки після купелі сіль треба добре вимити з ванни, тому, що сіль зїдає металь й порцеляну. Соляні купелі можуть брати тільки ті, яких шкіра видержує сіль і не викликає висипки. Деліктна шкіра не приймає солі.

Крохмалеві купелі в мірі яких 5 фунтів крохмалю (корн старч) до ванни води, помагають на деякі сверблячі шкірні висипки. Вода має бути яких 100 степенів Фаренгайта, то є трошки тепліша від тіла. В такій купелі можна полежати двадцять мінут.

Дехто любить зимну купіль, а дехто зимної води жахається і дрожить від неї. Тому не потрібно надуживати себе зимною купелю, коли тіло тому противиться. Хто боїться зимної води, не повинен приймати зимної купелі.

Зимна купіль помічна для товстих людей, що бажають стратити вагу. Через зимну купіль тіло спалює частину зложеного товщу для огріття себе. Це один легкий спосіб на зниження ваги тіла. Тільки зимна купіль мусить бути коротка, від три до пять мінут, з короткою руханкою після купелі. Перед зимною купелею добре напитися теплої води длятого, що зимна купіль скорочує мязи кишок, з чого може бути запір, або запір може погіршитися, коли людина на него терпить.

Мило змиває товщ зо шкіри, від чого шкіра висушується, а зчасом навіть починає свербіти. Коли хто купається частіше як раз на день, то треба менше мила уживати.

Загально принявся мильний погляд, що по купелі буває більша склонність до застуди. Це далеке від правди. Застуда по купелі буває тому, що тіло не висушене як треба. Після купелі треба тіло витерти ручником аж до суха. Добре витирання забирає яких пять мінут. Коли тіло мокре, то вогкість переходить в шмаття і затримується вогким довший час.

Савеля Стечишин.

БЕРЕЖІМ НАРОДНІ НАДБАННЯ.

Савеля Стечишин.

Наші перші еміґранти, що приїздили до Канади з Галичини й Буковини та інших частей України, привезли з собою немало народної ноші й ріжних тканин. Та достроюючися до тутешного життя, в дуже скорім часі закинули ту сільську ношу й ручні роботи. Сільська ноша означувала людей, як чужих, як „форенерів". Бажаючи збутися назви „форейн", самі українські переселенці уважали свої сільські вироби знаком назадництва. Через те мало хто ті речі шанував.

З ходом часу розумніша верства тутешних анґлійських громадян звернула увагу на ручні роботи наших переселенців, як цінність, що може затратитися і яку варта плекати. В той самий час після першої світової війни повстав широкий рух в Галичині зберігати ручну мистецьку творчість народу, вглублятися в її зміст, досліджувати її історію, вносити в модерний міський дім, а з окрема розвивати те ручне мистецтво, як галузь домашного промислу.

Той відрух, те глубоке зацікавлення народним ручним мистецтвом захопило українців в Канаді. Ручні вироби набрали вартости. Неодна гарна вишивана сорочка, рушник, горботка, пояс чи більша тканина, що декуди була захована як пережиток, а декуди валялася то на бочці капусти, то коло порога до витирання ніг, раптом набрала великої пошани. Зо зростом Народних Домів, ґардероби по тих домах почали нагромаджувати ріжну сільську ношу. В Саскачевані заходом анґлійських жінок в місті Саскатуні засновано спеціяльне товариство „Артс енд Крефтс" в цілях збереження й плекання народних ручних виробів ріжних переселенців з Европи. Між тими виробами українська вишивка знайшла собі визначне місце і на українські вишивки та тканини був найбільший попит. Свідоміші українки з Саскатуну спроваджували готові речі з Народного Мистецтва з Галичини, взорувалися на них й розповсюджували їх по околицях. На них вишивальниці взорувалися й готовили свої вишивки до продажі між анґлійськими покупцями.

Через українські жіночі орґанізації пішов зорґанізований рух, щоби відродити ручну народну творчість. Орґанізувалося вистави, запроваджувалося ріжні контести й проєкти вишивання. В дуже скорім часі українська вишивка й тканина стала загально знаною й любою прикрасою. Коли через Канаду переїздили визначніші гості з Анґлії і шукали за типічними канадійськими памятками, щоби з собою взяти, то українська вишивка й тканина уважалася чимсь найбільше типічним зо степових провінцій. Нераз по кілька замовлень приходило на такі речі до українського осередку в Саскатуні.

Ось таку еволюцію пережила українська вишивка на протязі короткого часу, а враз з нею і другі мистецькі українські вироби. Сьогодня між свідомими українцями в Канаді нема такої хати, де не було би української вишивки, писанки, а декуди прекрасно тканих килимів та гуцульських деревляних виробів. Українське народне ручне мистецтво стало нашими гордощами, стало наочним доказом, що український нарід висококультурний і має розвинені артистичні почування, коли сам з себе проявив таку мистецьку творчість й нею окрасив своє побутове життя.

Хоч українці належно оцінили своє народне ручне надбання, та ще багато лишається роботи й надальше. Замало тільки гордитися й захоплюватися мальовничою красою наших виробів. До такої справи треба підійти так, як вчені приступають до якоїсь науки. А то — перевести докладну студію. Зібрати речи відповідно до

їх територіяльного походження, про аналізувати систематично, посписувати всі інформації від старших осіб. Коли не мається на гадці затримувати собі зібраного, то передати до музею Союзу Українок Канади, який міститься в Інституті ім. П. Могили в Саскатуні. Під цю пору, коли українські землі знаходяться під чоботом ворога, якому ходить про те, щоби знищити стару культуру й цілком розірвати з минувшиною, така акція навіть дуже конечна. Нам треба обовязково взятися до систематичної збірки ручного мистецтва поки є що збирати, бо з ходом років можуть ріжні цінности пропасти без сліду. Для такої потреби навіть конечно поробити звязки з Европою й запопадливо збирати цінніші речі, і тут в Канаді збогачувати осередок памяток української минувшини, українських культурних надбань. Це одна велика й важна справа, до якої повинні всі українці закотити рукави. Український нарід віками творив свою культуру, беріг її як ока в голові, означуючи себе як окремий нарід тою окремою культурою. Не можна дозволити, щоби ті надбання пропали без сліду.

В самій Канаді ще дещо збереглося по багатьох домах. Навіть й по Народних Домах бувають декуди цінні речі. Коли б так докладно переглянути ґардеробу по ріжних Народних Домах головно по фармах, то знайдуться цінні старокраєві вишивані сорочки, для театральних вистав мало уживані, бо бувають вшиті з грубого полотна й аматори не вбираються в них. Деякі сорочки представляють велику вартість не тільки тим, що пережили кілька поколінь, але ще й тим, що можуть зберігати первісну техніку вишивання і давні взори з тих українських земель, звідки походять. В досліджуванні народного орнаменту такі сорочки мають вартість. От приміром знаний випадок, що в однім Народнім Домі було дві цінних сорочки в ґардеробі, які для членів того Народного Дому не представляли ніякої вартости, бо валялися неуживаними, хіба, що втиралися ними аматори в часі характеризації. Одна жіноча сорочка з яворівщини, вишита червоними й жовтими нитками, з пи-

В музею Союзу Українок Канади.

томими яворівськими стібами, що укладаються густо скісним півхрестиком один попри другий й наче густим шнурочком творять тяглий взір. Це одно з примітивних найдавніших способів українського вишивання. Сама техніка взору і також взір має свою вартість. Друга сорочка, це стародав на сокальська, вишита чорними нитками з маленькою домішкою жовтих тут то там. Взір квітчастий, скромно розміщений. Такі сорочки носили тільки старші віком жінки і то дуже давно. Наводиться це тільки як примір, якто по ґардеробах можуть нищитися цінні речі, що для аматорів не придаються, а в збірці можуть бути цінними. Для того варта потрудитися й переглянути ґардероби. Як є які старинні цінности, зберегти їх бо пропадуть.

В досліді українського орнаменту невичерпаним джерелом являється не що іншого, як жіночі вишивані сорочки. В них відбивається вираз мистецьких почувань мас певних місцевостей, й окремий стиль, який витворювався під впливом місцевої топоґрафії, зайняття людей й життєвих умовин. Це свого роду історія народу, що стала записаною орнаментом. Це цікаве поле для досліду. Підходячи до цеї справи з практичного боку, вишивана жіноча сорочка ще й дає інші можливости. Під цю пору бракує взорів на ринку до вишивання. З самого рукава жіночої вищиваної сорочки можна вибрати прекрасні поодинокі мотиви на ужиткові предмети, як обруси, серветки, настільники, ріжні сервиси, доріжки, накриття на підноси і тимподібне. Сорочки з ріжних українських земель представляють відмінні стилі, відмінні зображення настроїв, почувань й життя, в якім вони витворювалися. Це цінність. Можна б ті взори зібрати й передати для практичного ужитку вишивальницям. Ось хочби з тих причин жіночі сорочки треба зберігати.

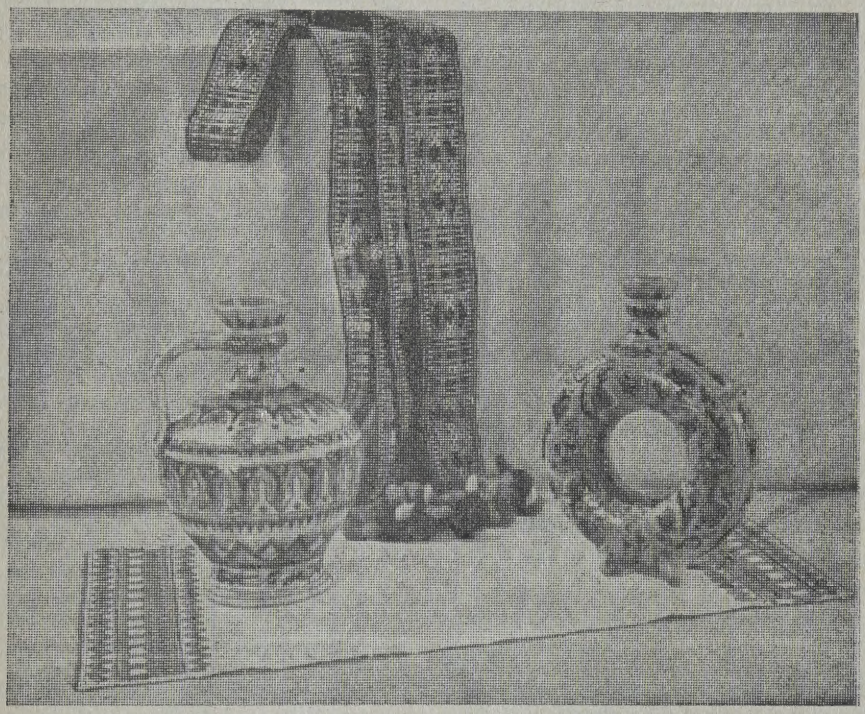

Гуцульська Кераміка.

З ткацьких виробів, як килими, коверці, пояси, горботки і тим подібне, ще трохи досі збереглося, головно між буковинцями й гуцулами в Канаді. Хоч ткацькі вироби бувають більшою рідкістю в Канаді, однак це

одна галузь ручного мистецтва, над якою варта потрудитися й зібрати, хочби навіть прийшлося доповнити збірку речами з Европи.

Українські жінки мають перед собою окреме завдання широко закорінити українське мистецтво по своїх домах, щоби передусім український дім відзначався своїм народним стилем у внутрішнім прикрашенні. Багате в нас майно в галузі ручного мистецтва, та треба вміло його в домі зужити. Модерний дім потребує розважного й зручного примінення, вишивки, чи тканини. Вишивки головно потребують достроїтися до матеріялу, на якім вишивані й до меблів, чи предметів, які окрашуватимуть. Хоч вишивки досить поширені по українських домах, однак ще й досі відчувається брак смаку й зрозуміння в приміненні вишивки до модерних потреб дому. Нехай кожна українська хата буде живим взірцем українських культурних надбань з поля ручного мистецтва.

Український нарід створив цінний скарб своїми ріжноманітними ручними виробами. Треба той скарб берегти.

ПРО ДЕЯКИХ ВЕЛИКИХ ПТАХІВ.

Нині найбільшим птахом на світі є струсь (струс) африканський. Він буває довгий понад 2 ярди (2 метри; 10 метрів це 11 ярдів), високий понад 2 і пів ярда, а важить понад 160 фунтів. Самець чорний, але має яснобіле обвисле піря на крилах і хвості; самиця сіробура. Струсь літати не може, а лише бігає, але так скоро, що може зрівнятися з бистрим конем.

Жиє головно в Африці. Їсть траву, зерно, комахи. Струсиця зносить кільканадцять яєць, — та інтересне, що більше їх зносять яйця в одно гніздо, а висиджує їх головно самець. Гніздо роблять в піску. Одно яйце важить тілько, що 24 курячих.

Струсів тримають тепер в загородах і вони добре ведуться. Що 8 місяців обтинають їм піря, яке служить для прикрас. Також їдять мясо струсів. Скаралуп з яєць вживають на посудини, як горщечки.

До родини струсів належать подібні птахи, хоч трохи менші, як — нанду, біга-єму, казуар і ще деякі. Це всі птахи, що не літають, але бігають.

До бігунів належав колись рід великих птахів, які вигибли. чи люде їх винищили, а жили вони в Новій Зеляндії. Такий птах був високий понад три ярди. Про них там ще нині в піснях співають. Там знаходять ще шкаралупи з їх яєць.

Та найбільший птах жив на острові Мадаґаскарі; нині знаходять його кости і знайшли яйця. Одно яйце того птаха було коло шість разів більше від струсячого, а важило тілько, що 150 курячих яєць. Цей птах належав також до бігунів.

Як він вигинув, годі знати, та мабуть люде його винищили.

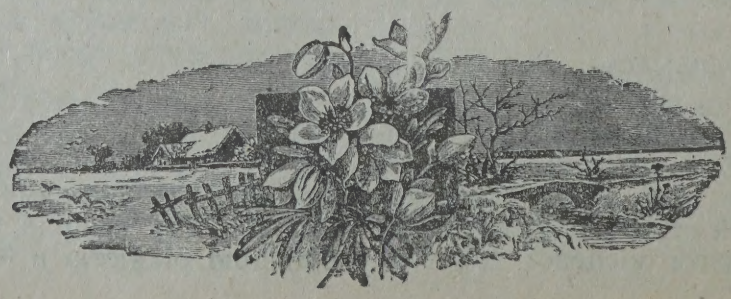

СПРАВА ПОДРУЖЖА.

Дуже важною в людськім життю є справа подружа. Важною для тих, що побираються; важною для їх рідних; важною для дальшого покоління; важною для окруження, в якім люде побираються і живуть. Отже глянь, мо на справу подружа з кількох сторін.

Деякі люде на перше місце в подружу ставлять майно. І не тілько родичі, що дружать дітей, але деколи і ті, що мають дружитися. І дехто так цінить майно, що вдійсности батько-мати продає сина, продає дочку, або дочка, чи син за майно себе продають. Все інше легковажать, щоби лише майна захопити. За дикого африканського бушмена віддасться, з бушменкою ожениться, коби лише бушменка була богата.

Через майно родичі нераз силують дочку, силують сина, щоби їх діти дружилися з богатими, хоч і нелюбими. А потім виходять з того сумні і болючі історії, яких ніяким майном не можна вже направити. Є майно, але життя марнується.

Першою справою для життя супругів є те, що в пісни співається: „Де згода в родині, де мир і тишина, щасливі там люде, блаженна сторона". Тай відоме оповідання, де батько віддав дочку силою за богача, та коли побачив на Святий Вечер, яка була сварка в хаті його дочки, то настрашився. Друга ж віддалась за вбогого проти волі батька. І туди зайшов батько подивитися через вікно. І щож.... В тій убогій хаті він побачив щиру родинну згоду — і тоді зрозумів, що родинне щастя не в майні, але в згоді, в мирнім життю супругів.

Коли супруги розумні і дбалі, то вони придбають собі тілько майна, щоби не бідувати. Але можуть і значнійшого майна доробитися.

Добре, коли супруги є відповідної собі вдачі, коли є в них розсудок на першім місци, а не примхи. А вже недобре, коли одно руководиться розумом, а друге примхами.

Важне, щоби в тих, що побираються, була однакова культурна свідомість, однаковий культурний світогляд, подібна моральна якість, щоби в них були подібні погляди на житєві справи, на житєві вартости, на житєві обовязки. Сюди бодай до якоїсь міри належить і шкільна освіта; добре, коли супруги і в такій освіті не надто собі далекі, а то часом одно другого дуже не розуміє.

Відомий випадок, де дівчина не хотіла віддатися за статочного, освіченого хлопця, з поважним фаховим становищем, — лише тому, що він не ходить на танці. От чого кому треба!

Треба і релігійної згідности, релігійної однаковости. Коли одно з супругів ходить до одної церкви, друге до другої, то це вже до добра не веде. І де тоді діти мають ходити? І як на церкву дивитися?

А вже майже ніколи не буде повного вдоволення в родині, де одна сторона належить до одного народу, а друга до другого. Дуже скоро там одна сторона починає чути, що вона в чужім світі, починає себе чути поневоленою, а обі стороні чують себе невдоволеними. І так ціле життя.

Прислухайтесь обережно, а почуєте нарікання одної, чи другої сторони. Пригляньтесь, а побачите невдоволення. А кілько повстає з того навіть дуже голосних історій, кілько розводів. Кілько почуєте такого:

„Я там прийшов, я там прийшла, коли вони про щось говорили, та при мені замовкли. Знак, що я їм чужий, я чужа.... І може вони тоді щось про мене, чи про мій нарід та його справи говорили, а при мені не могли говорити. Я їм завадив, я їм заваджала... Мій чоловік добрий, але.... Моя жінка добра, але...."

Такі вислови можна часто почути. А раз хтось зрозуміє і відчує, що він в чужім світі, то нема способу того почуття позбутися. Отже лишається одно — терпи і мовчи! Якраз те, чого в ніякій родині не повинно бути.

Коли ж таке буває, то вдійсности не винна за те ані одна, ані друга сторона, але винен отой неприродний

добір, чи недобір. Дуже розумний є висказ в „Наталці Полтавці", що — нехай дружиться кінь з конем, а віл з волом; бо лише коневи з конем, а волови з волом може бути добре. Коли ж хто звяже коня з волом, то як можна вимагати, щоби вони були з себе вдоволені? Аджеж віл ніколи не схоче так брикати, як кінь, а кінь не схоче бути таким повільним, як віл. І нерозумно було би вимагати, щоби оден достроювався до другого.

Багато болючих історій, які повстали через те, що „дружився кінь з волом", чуємо по недавній війні. І давнійше вони були, але тепер є їх значно більше. Болючі ті історії для тих, кого вони безпосередно зачіпають, болючі для їх дальшої родини, болючі вони і для широкого загалу. Питання: Чи розводи, яких нині є так багато, є лихом тілько для тих, що розводяться? Ні! Вони є лихом і для того загалу, серед якого вони бувають. Це частинно загал розводиться.

Який же з того висновок?

Висновок такий, що старші повинні все те передумати і молодшим ті справи пояснювати. І то не раз. Пояснювати треба при всякій нагоді; пояснювати, де є потреба і причина для такого пояснення. Коли ж молоді будуть це розуміти, то будуть руководитися також розсудком, а не лише почуваннями. Будуть обережнійшими.

Це, що тут сказане, може бути доброю темою для відчитів. Для гуртових обговорювань. Думаючий чоловік може багато чого додати зі свого досвіду, зі своїх спостережень.

Ходить про те, щоби не допускати до життя лиха; бо вже і так є того лиха забагато.

А молоді є молодими. В них нема досвіду. Вони фантазують. І тому треба їм поради старших, поради досвідчених і бувалих.

Дехто скаже: „Молоді не послухають" Ні! Хто розумно вчить, той таки навчить. Коли ж хто впертий буде, і не схоче щирої і розумної науки послухати, тоді нехай не йде з жалями до тих, яких добру пораду злегковажив, чи злегковажила. Що наварили, те їджте!

Заінтересований.

ДЕЩО ПРО МЕДВЕДІВ.

Медведя звуть також „ведмідь". Медведі не жиють гуртами, а самітно. Він належить до тих звірів, що на зиму засипляють. Медвідь в осени набирає багато товщу і він служить йому за поживу підчас зимового сну. Для зими шукає собі місця в печерах, під корінями вивернених вітром дерев, в ямах. Густа шерсть хоронить його від морозу підчас сну, а товщ служить за поживу. Та спить він не дуже твердо. На весні, коли пробудиться, дуже худий.

Медвідь їсть всякі ягоди, жолудь, листя. Нападає на пасіку, бо любить мід, а також муравлі. Також деколи нападає на звірята. Чоловіка звичайно не нападає, хіба що зачеплений. Любить смоктати свої лапи. Легко лазить по деревах. Взятий з малку дається освоїти.

Медвідь білий, що жиє на побережах ледового моря, має навіть підошви волохаті. Живиться рибами, тюленями, мясом китів. — Є оден рід медведя, що обмиває поживу в воді, поки почне їсти.

З ПЕРЕД ДЕСЯТКИ ЛІТ

Як поляки нищили українські Церкви 1938 р.

Цего року (1948) маємо десять літ від часу, як поляки завели були масове нищення українських церков на Холмщині.

Поляки були стали на тому, що українців треба перевести на поляків, — а щоби це зробити, то треба конче українські церкви покищити. І нищили — нищили від перших початків свого панування, нищили на Волині, нищили на Холмщині....

Тут ми пригадаємо головне те, що діялося на Холмщині в 1938 р., беручи вчасти матеріял з книжки **„Нищення Церков на Холмщині в 1938 р."** Книжочка видана була в Кракові. Решту беремо з інших жерел.

До масового нищення церков поляки приготовлялися. Польські ґазети плюгавили українців; скликалися віча, де зібрані, разом з ксьондзами, домагалися, щоби до церков вводити польську мову, щоби українських дітей вчити польського катехизму, водити до костелів; щоби змінити календар українських свят; щоби українці святили паски в костелі; щоби церкви нищити і т.п.

Багато українських церков поляки давно позамикали, отже люде будували „доми молитви", себто звичайні хати, де сходилися на богослуження. Так люде себе ратували.

Щоби не проповідувати по польськи, священики перестали цілком говорити проповіди, але тоді приходила поліція і примушувала говорити проповідь по польськи.

Священиків переслідували. Так в селі Ходиванці засудили священика на три місяці арешту і грошеву кару за правлення богослужень; священика в селі Новосілки засудили на оден місяць арешту і грошеву кару.... В селі Ходиванці засудили 75-літного селянина на грошеву кару й арешт за те, що в його хаті правилось богослуження. Десять жінок перебули кілька місяців арешту за те, що противились запечатаню „дому молитви" в Хмільку....

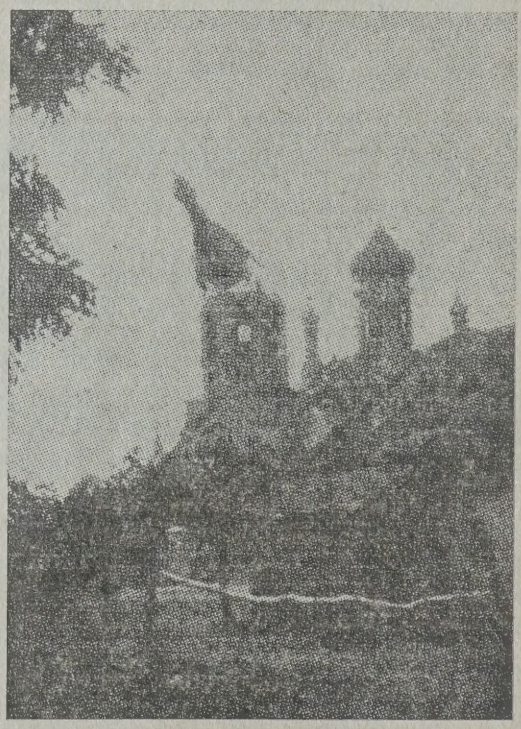

Розвалюють Церкву в місті Крилові, Грубешівського повіту. Падає баня.

По таких варварських приготованях почали поляки в червни 1938 р., масове нищення українських церков на Холмщині. А як відбувалося те нищення, покажуть дальші приміри.

До села Голешева, о 7 годині рано, 13 липня, 1938 р., несподівано приїхали пожежники (фаєрмани) і поліція з псами. Люде збіглися до церкви, але поліція почала їх бити і псами цькувати. Відігнавши людей, насильники увійшли до церкви з псами і в шапках.

Одна жінка бачучи, що церкву валять, закричала: „Хто ж нам і де буде правити Служби Божі?!" — на що дістала таку відповідь, що ніяк її на письмі повторяти.

Матеріял з розваленої церкви продали місцевим полякам за 180 золотих. А знищена церква існувала 400

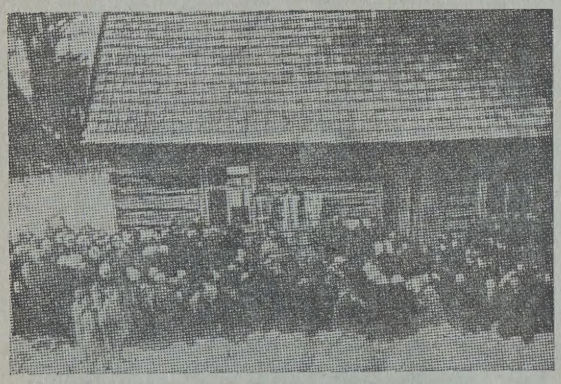

Служба Божа на снігу перед запечатаним Домом Молитви в селі Княжполі.

років і перебула багато воєн, — давні польські і російські, війну шведську, французьку й першу світову. Аж доперва по війні поляки ту церкву знищили.

До села Ігнина, 8 липня, 1938 р., приїхало багато поліцаїв і польських робітників та коло 30 пожежників. Розігнавши нарід, почали валити церкву, поломали престіл, знищили іконостас й образи.

В селі Голя найперше арештували священика, а 9 липня, 1938, в год. 2-ій пополудни, коли люде працювали на сіножатях, приїхали представники уряду, поліція, пожежники і робітники, і за 5 годин знищили „дім молитви".

До села Колехович приїхав 13 липня урядник староства, поліція і польські робітники. Коли до церковних дверей підійшов робітник і замахнувся сокирою, то сокира вихопилась і вдарила в ногу. Його зараз відвезли до шпиталю. Ті, що були, почали церкву валити, іконостас й образи порубали і скинули на купу. Подерли церковну бібліотеку і знищили дуже цінний стародавний церковний архів.

В місті Константинові заставляли жидівську пожежну команду до розвалення каплиці на цвинтарі, але жиди відмовились. Тоді самі поляки каплицю знищили. На вратованім образі є три знаки удару сокири побіч лиця Христа.

Липня 14, 1938, розвалили церкву в Межиліссі. Сподіючись лиха, бо в сусідному Загорові церкву вже розібрали, люде зійшлися, повиносили й поховали ціннійші річи. Здіймаючи дзвони, вдарили три рази на прощання у великий дзвін. Зібрані ридали і цілу ніч не відходили від церкви. І цілу ніч, чуючи лихо, вили в селі собаки.

Ранком о 7 год., на 8-ох тягарових автах (троках) приїхали в село поліцаї і робітники. Поліція почала ґумовими буками розганяти людей й окружила церкву. Війт почав шукати священика, який сховався в сусідному селі. Робітники почали здирати дах, ломати і викидати з церкви образи та іконостас. Коло 12 год. звалили велику баню, потім почали пилками розрізувати зверху до низу стіни церкви й розтягати їх мотузками.

Найстаршою на Холмщині була церква в селі Розтоці, що істнувала вже в 16-ім віку. Її поляки були замкнули, як лише прийшли до влади, а

українцям позволяли там молитися лише три рази в році. Отже 8 липня згадану церкву знищили.

В селі Малкові церкву поляки давно замкнули, а був в тій церкві чудотворний образ Божої Матери й багато скарбів українського мистецтва. Поляки приїхали сюди 7 червня, 1938 р., щоби руйнувати церкву, але люде церкву оборонили, хоч багато з них поарештовано, а одну жінку поліцай пробив байнетом. Одного дня поліція обливала людей якимсь трійливим плином; а щодня били людей кольбами, ґумовими палками й цькували собаками. Все ж люде церкву обороняли. Вкінці ж, 7-го червня, церкву таки знищили.

В селі Голубі і др. селах Грубешівського повіту, церкви розвалювали в свято Вознесення, щоби українцям було болючійше.

Старовинну церкву в Модрині перемінили на костел.

В селі Чомові, коли валили церкву, оден з робітників поляків, ставши на верху бані, віддавав моч на хрест церкви.

В селі Ярославци знищили церкву, 30 травня, 1938, що стояла 600 літ. Матеріял з церкви закупила на дрова польська молочарня.

Коли в червни валили муровану церкву в місті Крилові, мур впав на польського робітника, що насмівався і виспівував „Господи помилуй, Подай Господи" і др.

В селі Лащів, коли валили церкву, збіглося багато людей. Поліція на дітей пускала псів, а старших немилосердно била. Одна дівчина крикнула: „Люде, ратуйте церкву, бо не будемо мати де помолитися", і за те її дуже побито.

В Томашеві 18 червня розвалено дві церкві, одна була з 1571, друга 1559 року.

В селі Наброжі почали розвалювати величаву церкву 9 липня, а кидаючи образи викрикували: „О, які бродати сьвенти!"

В селі Могильници зруйновано церкву 11 липня, 1938. Коли передтим поліція вивозила з села священика, до воза підійшов селянин, попросив благословення й дав свому пастиреви на дорогу два золотих.

Розвалюють церкву в місті Крилові.

Липня 15-го, 1938, розвалили церкву в селі Сілець. Передтим вивезли з Сілця священика силою. Коли священик показав комендантови поліції свої папери з консисторії, комендант сказав: „Накази вашеґо метрополіти для вас майом важносць, а для нас — жадней". В Сільци була ще на цвинтарі каплиця й славне жерело, отже і капличку розвалили і знищили все, що можна було знищити.

Тут треба окремо додати, що селяни, яких церкви повалено, мусіли ще платити тим робітникам, що їх церкви повалили, отже деякі громади платили і по 1,000 золотих. За твоє жито ще тебе бито!

Це лише кілька примірів з того, що поляки перед 10 літами виробляли на одній Холмщині, головно впродовж яких двох місяців. А кілько цер-

ков понищили, або на костели перемінили за весь час свого панування на всіх західних українських землях. А кілько мук завдали Українському Народови!.....

Від давних часів українці були православними. Аж від 1596 року почалося заводження унії, отже православні помало стали тут уніятами. Та в 1875 р. унія тут зникає, отже українці є знов православними.

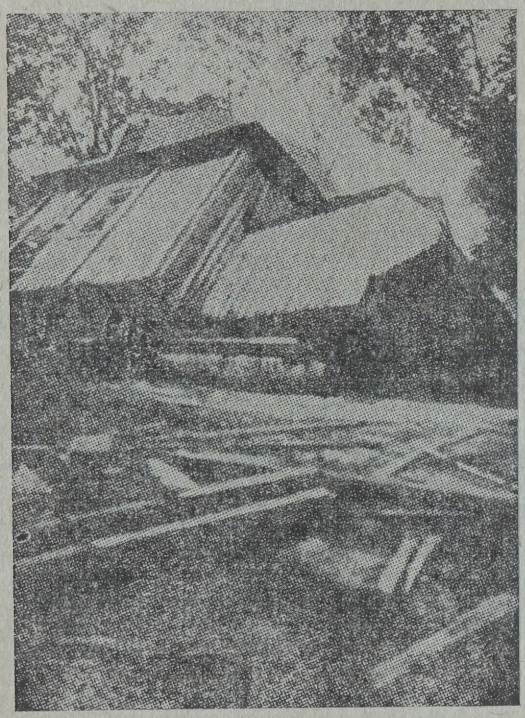

Розвалена Церква в селі Виткові, Томашівського повіту.

Розвалюючи, обо забираючи українські церкви і церковне майно, поляки казали, що вони беруть те, що належало колись до уніятів (греко-католиків). Але наділі вони нищили, або забирали і те, що первісно було православне. Нищили церкви збудовані православними ще перед унією, або вже тепер за панування Польщі по війні. Так пр. **знищили церкву в Щебрешині збудовану 1184 р., отже за княжих часів.** Наділі те нищення і забирання було звичайним диким рабунком.

Але з тим вязалася ще одна справа, а то, — що папа дав полякам свою згоду („леґалізацію") на нищення українських православних церков і забирання церковного майна, а Польща заплатила за те папі 2,500,000 золотих (500,000 долярів). А вартість церковного майна на Холмщині, яке до липня, 1938 р. забрала Польща, вартувало найменше 73 мільйони золотих. — Львівське „Діло" з 9-го липня, 1938 р. писало про ту справу:

„Сойм саме ратифікував (потвердив) договір між Польщею та Апостольською Столицею, **яким Рим за 2 чи 2½ мільйона золотих відступає польському урядови ніби-то своє право до земель і майна, що колись належали до Греко-Католицької Церкви та українського населення, яке творило цю церкву".**

Це була така справа, що на неї обурилися і галицькі українці греко-католики. Аджеж вони бачили, як українське майно забирають поляки в свої руки. Отже говорить „Діло" дальше:

„Теперішним договором (Польщі з папою) не може захоплюватися Греко-Католицька Церква. Вона не тілько не дістала того, що колись творило її майно, але й бачить, що колишня приналежність до Греко-Католицької Церкви стала причиною нещастя для її братів, православних українців та привела до великого зменшення національного українського майна....

„Не тілько православні українці, але увесь православний світ ніколи не забуде того, яку ролю відограв Ватикан (папа) в акції позбавлювання українського православного населення його вікових прав до церковної зем-

лі.... Така роля понизить авторитет римо-католицького костела. Висилка православних священиків та масове закривання, розбірка і палення православних церков на Холмщині... Ця атмосфера кидає на договір Риму з Польщею таке понуре світло, що гадаємо, його Рим не міг собі бажати".

Так про папську спілку з поляками в нищенню українських церков і забиранню церковних маєтків висловлюється одна з найповажнійших ґазет галицьких українців греко-католиків.

Липня 9, 1938, пише „Діло" про день 6-го липня в соймі:

„Сьогодні заманіфестували (виявили) репрезентанти українського греко-католицького та православного населення з Галичини, Волині, Холмщини й Підляша в польському соймі **свою українську національну єдність та спільноту в обороні спільних національно-церковних позицій".**

Того дня промовляв в обороні православної церкви з православної сторони **о. Волков** і **Скрипник** (нинішний Єпископ), і промова Скрипника була настільки сильна, що „викликала бурю", як це зазначує „Діло". З греко-католицької сторони говорив **посол Баран**, який вичисляючи насильства поляків, казав:

„Як українець греко-католик, що підлягає Апостольській Столиці і папі, в імени Української Парляментарної Репрезентації Галичини заявляю, **що справа оборони Православної Церкви — це національна справа цілого Українського Народу і тому ми українські галицькі посли греко-католики голосувати мемо проти постанов дискутованого укладу.... Будемо голосувати проти того закону (польського), в обороні близкої нам православної Церкви та в інтересі українського народу, в імя його історичних і теперішних прав".**

Баранова промова була дуже сильна. Він перечисляв всі жахливі насильства поляків, згадував, що: „З 370 православних святинь на терені Підляша і Холмщини, більше, як половину, бо понад 150 церков замінили на костели, а навіть одна десята частина тих святинь ніколи не належала до римського Костела." Він підносив, що навіть в хвилі, коли в Соймі церковну справу обговорюють, по селах руйнують церкви.

Було багато протестів, протестував і Митр. Шептицький, хоч досить пізно, та поляки з усего того сміялися і своє робили, аж поки не заскочила їх війна.

Про поляків дехто говорить, що вони вихованки західної католицької культури та цивілізації, отже й бачимо, як та західна культура їх виховала. Чим вони тут красші від Сталіна, чи від Гітлєра? Чи від давних татар і турків? Тай ще той культурний Захід був з ними в спілці....

Надії поляків, що знищать український нарід, скоро розвіялись. Прийшов 1939-ий рік і Польщі, як держави, не стало. Проіснувавши 20 літ, вона зоставила по собі лише одно — лихий спомин. Більше нічого!

І коли б нині поляки згадали щиро про Бога, то признали би, що це заслужена їм кара за ті страшні кривди, які вони заподіяли українцям. Як такою ж карою є і доля німців за подібне. Як такої кари треба надіятись і для таких же большевицьких верховодів. Бо ж сказано: „Хто сіє вітер, буде збирати бурю".

ВІДНОВА ПОЛІТУРОВАНИХ МЕБЛІВ.

Політуровані меблі потребують час від часу доброго ґрунтовного чищення. Звичайно добра олива до меблів вистарчає на чищення. Та буває потреба навіть вимити меблі. Для миття політури можна зготовити собі такий препарат:

1 кварта гарячої води
3 ложки переваренoї льняної оливи
1 ложка терпентини.

Змішати все разом і тримати над парою, щоби було гаряче підчас уживання. Змивати меблі мякою шматкою тим гарячим препаратом, витираючи після того до суха. Після того натерти меблі доброю оливою до меблів і витерти аж до блискучости.

Політуровані меблі можна також змивати миляною водою, додаючи ложку оцту на кварту води. Уживати тільки лагідне мило, а не їдке. Після такого змивання треба обмити чистою теплою водою і витерти до суха, закінчуючи доброю оливою до меблів.

Оливу до чищення меблів можна приготовити дома як слідує: Дві части переваренoї льняної оливи (линсід ойл) до одної части терпентини.

Тепла олива всякає скорше в дерево і дає кращі висліди. Кожний раз, коли натирається меблі оливою, треба витерти поверхню меблів сухою шматкою аж до блискучости.

До чищення політурованих меблів добре наперед зготовити собі кілька мяких флянелевих стирочок запущених таким средством, щоби стирка не видавала волокон при чищенню але втягала в себе порохи. Для того взяти.

1 кварту теплої мякої води
1 ложку нафти
1 ложку льняної оливи.

Намочити в ту воду чисті мякі стирочки, викрутити і висушити. Поскладати в скриночку або в шуфляду окремо від других стирок. В часі уживання одної чи двох стирок перетримувати їх в слоїку в своїм призначенім місці. В слоїку задержаться довше чистими. Забруджені стирочки випрати і знова намочити у вище поданім розчині і висушити. Такі стирочки уживати тільки до чищення меблів.

Меблі можна воскувати плинним воском або восковою пастою. Восковані меблі задержуються довше чистими і лекше усунути з них порохи, бо не потрібно уживати оливи. Суха стирка до чищення вистарчає. Перед воскованням меблів треба перше помити способом поданим вище. По кожній верстві воску витерти меблі до блискучости. Дві три верстві воску охоронять політуру меблів.

Віск можна самому зготовити дома в слідуючий спосіб:

Розтопити над гарячою водою одну унцію бджільного воску, чотири унції (одну табличку) земного воску (парафіни). Взяти з кухні і додати 2 ложки сирової льняної оливи, 2 горнятка терпентини. Добре вимішати і зложити в плоский слоїчок або бляшанку. Тісно закрутити.

Зашкробання на політурованих меблях потребують окремої уваги. Коли знак невеликий, то оливою від меблів можна той знак закрити. Якщо олива не дає бажаного висліду, натерти льняною оливою, а відтак спорошкованим пуміксом (pumice). Зашкробання на ясних натурального кольору меблях, що не мають запусту фарби, можна натерти такими оріхами, як волоські, бразилійські, або „пікан". Розкраяти оріх, щоби олива з него скорше вийшла і всякла в дерево.

Білі плями на політурованих меблях повстають через вогкість, алькоголь, або гаряч. Їх можна усунути слідуючими способами:

1. Рівна часть льняної оливи, терпентини та оцту, або 2. Спорошкований пумикс, або попіл з циґаретків змішаний з оливою, або 3. Одна часть води і дві части плинної водної амонії.

Пробувати перший спосіб насамперед. З другим способом поступати дуже уважно. Натирати тільки, щоби пляма зникла.

С. С.

Я. В. Арсенич.

НЕКРОЛЬОҐ

Стоїмо над двома свіжими могилами на збочу прогалини, прочищеної і справленої спільними трудами і зусилями української громади в Канаді.

Маленька грудочка снігу, зрушена крильцями пташини, скоком зайчика, або ласочки, починає котитися згори в долину по збочі високої гори. І в своїм русі вдолину вона збільшує свій обем новим снігом, прискорує хід, і так набравши великої сили, розбиває, змітає і забирає всі перепони, що стоять їй вдорозі, змітає плодовиту почву землі, та остаточно розбивається безформною масою в глибокім проваллю коло підніжа гори, полишаючи на збочу за собою трикутник знищення, як знак пройденого шляху.

На подібний лад і ми пробиваємо шлях в нашому життю.

Та коли шлях грудочки снігу починається вгорі, а йдучи вдолину, розширюєсь в трокутник знищення і кінчиться в підніжу провалля, — то наш шлях починається в стопі гори, над грізним проваллям, і йде в противнім напрямі — тягнеться все висше і висше по збочу безконечної гори.

І наш шлях також ширшає в виді трокутника, **однакож він не кінчиться.** Вийшовши від нетрів і пралісу, прочищена поляна засівається новим життям.

Недавно, бо ще за нашої памяти, маленька крихітка нашої іміґрації, вирвана недолею з рідного окруження, стояла голіруч, бездомна, безіменна, обдерта і німа, в нетрах невідомого пралісу, над самим проваллям в підніжу безконечно високої канадійської гори.

Почуття безрадности, здавалося, приковує нас до місця, щоби ми вперед не поступили. А може ще гірше... Тяготіння немочі, безсилля і безнадійности тиснуло нас вділ, в провалля.

Загосподаровані оселі наших сусідів направо і наліво від нас, манили нас до себе на службу, де, як здавалося нам, їхніми надбаннями прокормимо своє тіло бодай до того часу, поки вірною службою не призбираємо тілько засобів, щоби вернутись назад туди, звідки прийшли; а може.... може заслужимо в наймах ласки і вічної опіки таки тут межи добрими сусідами і для себе і для грядучих поколін.

В такім безнадійнім положенню нашої іміґрації в Канаді, десь півсвідомо в глибині нашої душі відзивався несмілий і ледви чутний голос нашої особистої гідности, нашої власної самовартости, голос надії і віри у свою власну силу щось творити — **творити повноту трівкого власного самостійного життя і господарських вартостей в новому окруженню.**

Найдовша дорога починається першим зробленим кроком.

І такий крок в нас почався. В нашій збентеженій громаді виділився гурток смільчаків, які рішили зробити перший крок, і пустилися пробоєм **не вділ,** і не **наліво,** і не **направо;** не по лінії найменшого опору, а прямо вгору та вгору по стрімкій збочи до майбутнього вершка безконечної гори.

Розум показував їм і віра впевняла їх, що оскілько дальше пробоєм через праліс перейдуть, остілько красше відмежуються від грізного провалля, а прорубана й оброблена поляна буде рости і довжиною і шириною; дасть змогу краще відотхнути; принесе проблеск сонця із понад хмар, а в почву ними обробленої землі посадять здорове насіння, скроплять його своїм потом, огріють надіями й почуваннями душі і серця свого.... І при таких стараннях виростять вони нові плоди, — може не такі, як були плоди землі і душі батьків їх, та всеж плоди трудів своїх, і нової землі, і нового підсоння.....

Так сорок літ йдемо пробоєм через праліс життєвих труднощей, а йдучи бачимо, що пройдений шлях, що вироблена поляна прибрала виразний напрям і форму. Непорушна маса набирає живучости і певности себе, набирає самовартости і заповняє пророблену поляну змістом господарського надбання і заставляє культурними вартостями громадського життя.

Т. Д. Ферлей витається з ґен. ґубер. Ирлом Атлоном підчас відвідин в Ґонор, Ман. в 1945 р.

Блаженний будь голос поклику до самостійного і гідного діла, і труд тих, що не марнували часу у ваганню, і не дожидали повороту туди, звідки вороття і досі немає, **а приняли на себе бути там, де доля занесла їх.**

Блаженні ті, що не плазували жебраками попід чужими порогами, але відчули вартість свою, оперлися на власні сили і збірними трудами своїми зробили виразний і тривкий вклад в будову нового громадського життя без дисонансу і самопонижування.

Нині побіч загосподарованих ділянок наших співгорожан сусідів не менше видніє і загосподарована ділянка канадійських горожан українського роду. І вони і ми вклали свою пайку в нову будову. Та всі ми відчуваємо самовартість і гордість свойого походження та спільний інтерес в збірних надбаннях.

Життям кожної людини керує особистий розум; і життям збірноти керує тоже збірний розум, совість та

емоції серця і душі громади. Щаслива та громада, що зуміє знайти збірний розум і збірну совість, що зможе відчути одно серце і спільноту емоцій.

Сорок літ в першім ряді нашої громади в Канаді пройшов Тарас Д. Ферлей. Дорога його була неперервна і не зиґзакувата, вона була проста. Двадцятьпять літ пройшов побіч нього в тім самім напрямі в самім центрі першого ряду фалянґи також Мирослав Стечишин. Львину частину своєї сили, енерґії і здібности віддали вложили всю силу своєї енерґії, всю емоцію своєї душі і серця, щоб лишити по собі краще оброблене громадське поле, ніж вони його застали. Вони виповнили вщерть добровільно наложений на себе обовязок.

Та похід наш не скінчений. Нині перший ряд далеко сильнійший, як був тоді, коли рушали відважно із місця ті, що зробили перші кроки безконечного шляху.

Всі могили позаді походу, це етапи походу і знаки напряму, а діла тих, що там спочивають, це символ труду,

Т. Д. Ферлей та Василь Елиняк, з Чипмен, Алта., оден з найстарших поселенців в Канаді.

вони, щоби рущити вперед із мертвого безнадійного місця, надати напрям й оминути небезпеки, промостити дорогу, поставити трівкі основи, і гідно заповнити змістом наше суспільне життя в Канаді.

Оба вони були видною частиною розуму, совісти і серця нашої збірноти, і оба вони знемоглися й опустили передний ряд нашого походу, а їх дві свіжі могили видніють побіч себе на прогалині проробленій і загосподарованій спільними трудами. Вдолину за їх могилами видніють виразні сліди їх труду, їх будови. Вони повноти буття і самовартости та натхнення до дальшого спільного зусиля.

ТАРАС Д. ФЕРЛЕЙ

Походив Т. Д. Ферлей з Балинець, Коломийського повіту, в Галичині, де родився 1882 року. До Канади прибув 1903 року, звідки невдовзі по прибуттю до Каліфорнії перебрався.

Побувши в Каліфорнії якийсь час разом з Мирославом Стечишиним, він вертається до Канади і перебуває в Винипеґу до кінця свого життя.

В початках, коли українське життя не було ще зорґанізоване, Ферлей був вже видним, як творча громадська сила. Симпатичний, вирозумілий, гарний промовець, щиро заінтересований громадськими справами, він готовив ґрунт для того, що опісля будувалося.

Перша зорґанізована тревала праця припадає на 1909—10 рік, коли засновувалася Українська Видавнича Спілка і зявився Український Голос, — і тут Ферлей належить до основників Спілки, а дальше стає управителем Українського Голосу. Серед крайно важких преважких обставин.

Коли в Брендоні повстав учительський семинар, Ферлей був там якийсь час учителем української літератури.

Належав він до основників Народного Дому в Винипеґу і був його головою 25 літ. Належав до основників „Взаїмної Помочі" і був там предсідником від 1944 року. З повстанням Колеґії св. Андрея був він одним з її директорів. Живо інтересувався заснованням Української Православної Церкви в Канаді, а в послідних літах був членом новозаснованої Української Православної Громади в Винипеґу.

Окремо треба пригадати, що Т. Д. Ферлей був першим українським послом в манітобськім соймі (леґіслятурі) з округа Ґімлі 1915 року. Був також міським радним (алдерманом) в Винипеґу 1933 року.

До всего того треба додати, що поза обовязковою працею для прожитку він весь вільний час віддав для справ громадських, немов частини його житевого господарства.

Помер Т. Д. Ферлей 27 липня, 1947, в неділю, а похорон відбувся в суботу 2 серпня. Похорон був незвичайно величавий — при участи трох священиків і коло 2,000 громадян. Це був найвеличавійший похорон, який до того часу бачив Винипеґ. Тіло похоронено на Цвинтарі Всіх Святих, де пізнійше поруч нього спочив його приятель і співпрацівник Мирослав Стечишин.

МИРОСЛАВ СТЕЧИШИН

Родився Мирослав Стечишин 1883 року в Східній Галичині, в селі Глещаві, Теребовельського повіту. До школи ходив в Тернополі.

До Канади прибув 1902 року і невдовзі виїхав до Каліфорнії, де навязав близке знакомство з відомим священиком — Агапієм Гончаренком. До Канади вернувся він 1905 року.

Від того часу громадська праця заповняла весь час його життя. Був він редактором „Робучого Народа" в Винипеґу; був редактором „Новин" в Едмонтоні; був редактором „Народної Волі" в Скрентоні, Па.

В році 1920, коли створилася Українська Держава, М. Стечишин був в Вашинґтоні секретарем Дипльоматичної Місії Української Републики і з поручення Місії виїзджав до Европи до отамана Петлюри.

В році 1921, Стечишин стає редактором „Українського Голосу" в Винипеґу і провадить редакторську працю до 22 листопада, 1946 року, коли через слабість мусів довголітну працю залишити.

Будучи редактором „Українського Голосу", він інтересувався зблизка всіми важними українськими громадськими справами в Канаді. Належав до орґанізаторів „Взаїмної Помочі" і занимав тут довгий час місце предсідника. Належав до основників орґанізації Союза Українців Самостійників (СУС) і занимав там уряди. Був світським членом Консисторії через 17 літ і заступником секретаря. Був членом Комітету (КУК). Належав до дирекції Колеґії св. Андрея. Був членом і тростом церкви св. Михаїла.

Позатим бував він на зїздах, конференціях і всяких важнійших зібраннях, де його присутність завсігди була дуже бажаною і потрібною. Такі справи заповняли послідних 25 літ його діяльного життя.

Захорувавши, М. Стечишин полишив працю в Українськім Голосі 22 листопада, 1946 року. Мусів піддатись лікарській операції, та здоровля вже не вернулося, і він помер 18 листопада, 1947 року.

Похорон відбувся 22 листопада, в

Бл. п. Мир. Стечишин.

суботу, при участи чотирох священиків і чисельно зібраного громадянства — з такою величавістю, на яку заслужив собі Покійний.

НЕВДАЧІ.

Ми вчимось з невдач багато більше, ніж з успіхів. Часто тільки невдача навчить нас, що і як треба робити. Один фільософ сказав, що він пізнав добре ту околицю, що в ній жив, тому, бо деколи задумавшись блудив і нераз заходив в такі місцевости, в які серед інакших обставин був би ніколи не зайшов. Отже не попадаймо в розпуку ізза невдач та помилок, а витягаймо з них науку на будуче.

Невдачі і помилки, це та наука, яка зветься досвідом. В кого нема досвіду, той думає, що все можна легко зробити і чого хочеться, можна легко здобути, а в кого є досвід, той вже знає, що можна, а чого ні.

І тому то на дуже важні і відвічальні становища назначують завсігди людей старших, досвідчених.

У ЩАСТЮ ТРЕБА МАТИ МІРУ.

СТАРЕЦЬ.

Ішов старець по долині
З ламанцями у торбині;
Кругом поле зеленіло,
Хлібороба веселило.

„А у тебе старче сивий
Нема поля, нема ниви" —
Вітер тихо промовляє,
Жалю серцю добавляє.
Скрізь безлюдно на дорозі,
Шумлять верби по облозі,
Вітер віє — вигравае,
Старець слізоньки втирає.

Аж назустріч ізза жита
Вийшла Доля грошовита,
Любо-мило засміялась,
І до нього обізвалась:

„Не плач старче, не журися,
Глянь на мене, звеселися;
Буде поле, буде хата,
Будуть коні, як орлята,
Буде всякая худоба,
І розкоші, і шаноба...
Ось тут золотії гроші!
Із старого міхоноші
Вони зроблять пана, дуку,
Проженуть від тебе муку.
Тоді добре в світі буде,
Біля тебе будуть люде
На кешеню поглядати,
Медом речі поливати.
Пережив лиху годину —
Наставляй мерщій торбину"...

Кинувсь він... одна хвилина
Й настобурчилась торбина,
Гроші сиплються, аж сяють,
Старцю серце звеселяють.

„Буде!" — Доля обізвалась,
Щоб торбина не порвалась,
Бо тоді вже, як прорветься,
Все пропало, все минеться".

„Ні не бійся Доле мила,
Каже старець, в торбі сила!
Помаленьку, потихеньку
Ще голубочко хоч жменьку..."

Доля тихо засміялась...
Торба трісь! — і розірвалась.
Старець з ляку торбу в полу,
Потім кинувся додолу —
Лап та лап—скрізь морожочок,
Та хочби тобі шажочок.

„Доле ж моя, нене-доле!"
Він голосить на все поле:
Гроші мої грошенята,
Де ви ділись лебедята?

Ой головка моя бідна,
І голодна і безрідна!...
Тепер ляжу в домовину
На порожную торбину!"

І поплівсь він по дорозі...
Шумлять верби на облозі,
Вітер віє — вигравае,
Старець слізоньки ковтає.

Моя байка, добрі люде,
У пригоді може буде...
Я додам вам раду щиру:
І при щастю знайте міру.

Леонід Глібів.

Пояснення до вірша:

ЛЕОНІД ГЛІБІВ — родився в селі Веселім Подолі, Полтавської ґубернії, 19 лютого (ст. ст.) 1827. Учителював, був урядником та ще чим. Писав віршом багато гарних байок та інших віршів. Помер 1893 року.

СТАРЕЦЬ — убогий старий чоловік, жебрак, який живе тим, що в людей випросить.

ЛАМАНЦІ — куски хліба.

ОБЛІГ — поле незасіяне.

ДОЛЯ ГРОШОВИТА — щастя з грішми.

ДУКА — богач.

БІЛЯ ТЕБЕ — побіч тебе.

МЕДОМ РЕЧІ ПОЛИВАТИ — будуть говорити солодкі милі слова.

МЕРЩІЙ — чимскорше.

МОРОЖОЧОК — земля поросла невеликою травою.

ШАЖОЧОК — маленький гріш (цент).

З ПОЛІТИЧНОГО СВІТА.

Обєднані Нації.

По Першій Війні була орґанізація держав, що звалася „Ліґа Націй" її цілею було дбати про лад на світі, дбати, щоби не допустити до дальших війн.

Але Ліґа Націй не могла, чи не вміла ладу вдержати, бо самі члени Ліґи на перше місце висували свої власні інтереси, а не інтереси загальні. Кожна держава, що входила до Ліґи Націй, поза Ліґою провадила власну політику, не оглядаючись на Ліґу.

По недавній „Другій Війні" створилася подібна орґанізація, як була Ліґа Націй, тепер вона зветься „Обєднані Нації" (Юнайтед Нейшинс).

Чартер (статут) для заснования „Обєднаних Націй" принято на конференції в Сан Франсиско, 25 липня, 1945 року, а він увійшов в силу 24 жовтня, 1945. Тоді „Обєднані Нації" складалися з 29 держав. Чартер починався так:

„Ми, народи Обєднаних Націй, що постановили охоронити дальші покоління від того воєнного лиха, яке за нашої памяти завдало невисказані терпіння людству; і щоби затвердити віру в основні людські права, в гідність і вартість людської особи, в рівні права чоловіків і жінок серед великих і малих народів; і щоби встановити услівя, серед яких зобовязання умов та інших міжнародних зобовязань будуть додержувані; і щоби підпомогти суспільний поступ і краще життя посеред більшої свободи, і для цих цілей плекати толеранцію та життя разом в мирі з собою, як добрі сусіди; лучити нашу силу для піддежання між народного спокою і забезпеки.... для таких цілей засновується міжнародна орґанізація, звана Обєднані Нації."

Дальше в Чартері йдуть поодинокі розділи, де означено склад орґанізації, способи її праці і т.п.

І так членом орґанізації може стати кожна миролюбна держава, коли візьме на себе обовязок орґанізації і коли на її членство згодяться загальні збори.

Головним орґаном Обєднаних Націй є Загальне Зібрання (Дженерал Есемблі), де мають бути представники всіх держав, що є членами орґанізації.

Дальше є Рада Безпеки, Економічна і Суспільна Рада, Міжнародний Суд Справедливости, Рада Опіки (Трустішип Кавнсил) і Секретаріят. Це та основна машинерія Обєднаних Націй. що має виконувати назначену працю. Коли ж додаткових Рад треба, то вона може їх творити.

В листопаді 1947 р. в Обєднані Нації входило 57 держав.

Але дотепер Обєднані Нації не зробили нічого багато та хто знає, чи зроблять. Головною перепоною в роботі є Росія, а всі другі держави не спромоглися навіть, щоби Росію припняти, або її з Обєднаних Націй позбутися. І коли Чартер Обєднаних Націй має на увазі не допустити до війни, то поза Обєднаними Націями чути щораз більше балачки про війну і воєнні приготовання.

Доля Обєднаних Націй може бути такою, як доля Л ґи Націй. На гарнім Чартері може скінчитися.

АТЛЯНТІЙСЬКИЙ ЧАРТЕР

Деколи згадується Атлянтійський Чартер, отже треба про нього сказати кілька слів.

В часі війни президент Розевелт і премієр Чорчил нараджвалися десь на корабли на Атлянтійськім океані, і нібито виробили напрям дальшої політики для Великої Британії й Америки. І той їх плян, чи чартер, був оголошений 14 серпня, 1941 року. Було в нім 8 точок, в яких загально говориться, що: оба згадані краї не хочуть війною здобувати для себе нових територій; не хочуть територіяльних змін; признають всім народам право встановляти для себе бажаний лад, а від кого силою відобрані права самостійностти, повинні бути звернені; обі держави будуть стреміти до того, щоби всім державам на світі був однаковий доступ до сирих мате-

ріялів, які має світ, і яких всі потребують; будуть стреміти до міждержавної економічної співпраці і забезпеки; сподіються, що по перемозі над Німеччиною запанує на світі мир і вдоволення для всіх; морських доріг всі будуть вільно вживати; вірять, що всі держави в імя кращого ладу перестануть вживати зброї, отже прийде загальне роззброєння.

Цілий той Чартер не був проголошений урядовим способом, а лише новинкарським — нібито хтось про нього довідався й оголосив. Та опісля сам през. Розевелт заявив, що він оттак лише щось нотував на картках паперу, не надаючи тому великої ваги. Та все ж коли чартер той деколи згадується, то не зашкодить про нього знати. Розуміється, що на світовій політиці чартер той не заважив.

ЧОТИРНАДЦЯТЬ ТОЧОК ВИЛСОНА

При кінци Першої Війни, 8 січня, 1918, американський президент Вилсон проголосив був 14 точок, на яких мав основуватися дальший лад на світі. Всякі дипльоматичні переговори і рішення мали бути явні; плавба на всіх морах має бути для всіх вільна; торговельні перегороди між державами мали бути усунені; всі народи мали би владжувати своє життя на свій лад; має бути створене міжнародне порозуміння держав на основі договорів, що забезпечували би великим і малим державам їх самостійне життя. А в 13-ій точці сказано:

„Повинна бути створена незалежна Польська Держава, яка має обнимати території, де живе лише безсумніву польське населення...."

Всі точки були гарні на словах, але на словах вони скінчилися. Вартість їх в тім, що декого на хвильку потішили.

ЧОТИРИ СВОБОДИ

Деколи хтось покликається на „чотири свободи", отже про них треба знати:

През. Розевелт зазначив, чи висловив ті свободи в промові перед конґресом 6 січня, 1941. Він сказав.

Стремимо до того, щоби поставити світ на головних для людства свободах:

1. Свобода слова і вільного вислову всюди на світі.

2. Свобода кожній особі славити Бога по її вподобі, на цілому світі.

3. Освободження від недостатку, себто такий економічний стан, щоби життя людей в усіх краях було здорове і спокійне.

4. Освободження від страху — себто зменшення збройної сили на цілому світі до тої міри, щоби жадна держава не могла на другу нападати.

В політичних словарах ті 4-ри свободи записані і вони лишаються, як ієальні вислови про те, що повинно би на світі бути.

РОСІЙСЬКІ РЕПУБЛИКИ

Хоч наділі Москва править всім, що є в її руках, то всеж для певних цілей поділено територію, над якою Москва панує, на т. з. републики, і таких републик було до 1947 року 16, а то:

Російська — 109,279,000 населення
Українська — 30,960,000 населення
Білоруська — 5,567,000
Вірменська — 1,253,000
Грузинська — 3,542,000
Азербайжанська — 3,209,000
Узбекська — 6,282,000
Туркманська — 1,253,000
Таджикістанська — 1,485,000
Казакська — 6,146,000
Кирґіська — 1,459,000
Карельо-Фінська — 469,000
Молдавська — 3,465,000
Литовська — 2,879,000
Лотишська (Латвійська) 2,000,000
Естонська — 134,000.

Це дає приблизний образок величини тих републик, які вдійсности можна вважати ґуберніями, чи провінціями Москви.

Поза тими републиками Росія має в своїх руках Польщу, Румунію, Мадярщину (Угорщину), Болгарію, Ю-

гославію, Албанію, частину Австрії, часть Німеччини та Фінляндію. З тих Польща має коло 13,000,000 населення, Югославія коло 17,000,000, Румунія коло 16,000,000, Мадярщина коло 10,000,000, Болгарія коло 7,000,000, Албанія 1,000,000, Фінляндія коло 4,000,000.

Перегляд важніших подій 1947 року.

Канада — Рік 1947 буде памятний в Канаді тим, що в західній Канаді було багато повений, а в частині Саскачевану посуха, отже і жнива випали слабші, ніж звичайно.

Зєдинені Держави — 7-го січня, 1947, зрезиґнував американський державний секретар Бирнс, а його місце заняв ґенерал Джордж С. Маршал. З приходом Маршала американська політика заняла вже ясне становище серед світових справ.

Конференції — Важною подією була Конференція в Москві, де були: Бевин з Анґлії, Маршал з Америки, Бідо з Франції і Молотов від Росії. Конференція почалась 10 березня, а скінчилась 24 квітня нічим.

Ще перед Конференцією в Москві Злучені Держави заявили, що вони дадуть поміч Греції і Туреччині, щоби спинити похід комунізму, що дуже вразило Росію. Опісля Америка поширила цю поміч на всі европейські краї, що поза контролею Росії.

Була ще Конференція в Парижі, від 27 червня до 2 липня, де були представники Анґлії, Франції і Росії, в справі американської допомоги Европі, і знов закінчилася нічим.

Дуже важною була Всеамериканська Конференція в Бразилії, а яка закінчилася 2 вересня. Створено там Союз 19-ох Американських Держав, які зобовязалися гуртом обороняти кожну з тих держав, коли б треба.

Щоби довести вже раз до полагодження справ з Німеччиною й Австрією, зібралися на конференцію при кінци листопада, 1947, в Лондоні представники чотирох держав. Початки не віщують успіху.

Обєднані Нації — дотепер не зробили нічого багато, а причина тому була Росія, що до кінця листопада, 1947 р. вживала „вета" 22 рази.

Індія — Велика Британія згодилася, щоби Індія стала самостійною. Отже Індія поділилась на дві державі — Гіндустан і Пакістан (музулмани). Од накож переживає багато лиха від внутрішних неспокоїв і заворушень, в яких згинули сотні тисяч людей. — Також Бурма, що сусідує з Індією, має стати окремою державою.

Палестина — Жидівські терористи в Палестині безнастанно робили клопоти і Британія передала палестинську справу Обєднаним Націям до вирішення. Покищо думають поділити Палестину на жидівську й арабську. Араби протестують.

Китай — В Китаю ведеться дальше війна між урядовими військами Китаю і комуністами. Китайці кажуть, що там третина комуністичного війська є під російським проводом.

Анґлія — Зима в 1946-7 року була в Анґлії дуже тяжка, а на весні були великі повени, через що Анґлія дуже потерпіла.

Росія — Сама Росія дальше відгороджена „залізною куртиною", а краї, які забрала, щораз більше давить.

Італія і **Франція** — В цих обох краях большевицька сила робить великі клопоти, головно страйками.

Українська справа — Про українське життя поза „куртиною" годі багато говорити. Є вісти, що населення голодує. — В західних частях України бореться Українська Повстанча Армія, та вісти про те уривкові. — В західній Европі й Америці українська справа виявляє себе рухом звязаним зі скитальцями. Американські українці дають можливу поміч скитальцям в Европі і клопочуться їх розміщенням, оскільки це в їх силі. Багато скитальців виїхало до Анґлії, Бельґії, Голяндії, Франції. Потроха приїздять до Канади, Стейтів, Бразилії та Арґентини.

Це загальний перегляд важніших світових подій, та можна сподіватися, що 1948-ий рік принесе багато нових подій, важніших, ніж були в 1947 р.

ІНТЕРЕСНІ ДАВНІ БУДІВЛІ.

В стейті Колорейдо є індіянське село, збудоване в передісторичних часах; його звуть також „палатою мешканців скал".

Це камінна будівля, що має 200 кімнат для мешкання, а 22 каплиць для релігійних справ. Коли повстала така будівля, не знати, але з того, що є, видно, що тоді вже цивілізація стояла в тих людей досить високо.

В Галікарнасі, в полуднево-західній малій Азії, цариця Артемізія збудувала 352 року перед Христом для свого чоловіка, царя Мавзолея, великий нагробник. Він був 140 стіп високий. Кругом 36 високих гарно вироблених мармурових стовпів, в середині була піраміда, на боках якої було 24 ступні (сходи), що вели до площі, на якій стояла вироблена ґрупа воєнних їздців. Це була величава будівля, та її знищив землетрус.

Коло 600 року перед Христом, цар Навуходоносор збудував для своєї жінки „висячі сади", коло ріки Евфрату, де теперішний Баґдад. Там була рівнина, отже він казав будувати стіни та рід мостів, навозив туди доброї землі і там засаджував цвіти, корчі та менші дедреве. Ті „висячі сади" були 70 до 300 стіп високо.

Греки збудували в 280 р. перед Христом статую (фіґуру) бога Аполона на острові Родосі. Статуя була 108 стіп висока, була з бронзу. Її знищив землетрус 224 р. перед Христом.

В полуднево-західній Греції була статуя бога Зевса, 58 стіп висока, з мармору, слоневої кости і золота. Греки вважали Зевса найстаршим з богів. Престіл, на якім він сидів, був прикрашений дорогими каменями. Згадану статую збудував Фідіяс в 4-ім віку перед Христом, а знищили її християнські наїздники.

В Нанкінґу в Китаю була вісімкутна святиня з мармору, 261 стіп висока, яку збудував в 15-ім століттю цар Юнґ-ло. Ціла будівля ділилася на 8, або 9 поверхів, а краями дахів (зі стріх) звисало 152 дзвонів та багато ліхтарів. На верху були прикраси з перел та золота куля. Святиню знищили революціонери 1852 року.

В Єгипті в святини Абу-Сімбель, на лівім березі Нілю, є чотири статуї фараона Рамзеса II, збудовані з піскового каміння коло 1270 р. перед Христом. Кожна статуя висока 70 стіп. Сама святиня дуже величаво прикрашена.

В Бурмі, в Азії, є будівля з 588 р. перед Христом, це святиня, яку звуть Шве Даґон Паґода. Збудована в формі дзвона, позолочена, а знаходиться в ній, як кажуть 8 волосків Будди — великого релігійного мудреця-учителя, що жив в Індії коло 600 літ перед Христом. На позолоченім верху паґоди є багато срібних дзвонів. Кругом паґоди є менші святині.

Подібних інтересних будівель на світі було дуже багато і деякі з них заховалися до нині; з деяких лишились величаві звалища, а про деякі є лише спомини. Та всі вони показують, як люде вдавнині поважали все величаве, поважали розумне, поважали славне, поважали святе.

Воно неправда.

— Сусідо, чим ви так натираєте свою голову, тай нащо?

— Горівкою натираю. Кажуть, що від горівки волося буде рости.

— Від горівки? Неправда! Ви тільки нерозумно добро марнуєте. Коли б від горівки волосся росло, то мій язик вже давно поріс би волосям.

ЗАМУЖЖЯ КНЯЖНИ ЄЛИСАВЕТИ.

Подією, що в 1947-ім році заінтересувала населення Британської Імперії, а вчасти і ширший світ, було замужжя княжни Єлисавети, старшої дочки Й. В. короля Юрія VI і королеви Єлисавети.

Княжна Єлисавета вийшла замуж за бувшого грецького королевича Филипа, що зрікся свого грецького титулу, приняв британське горожанство, дістав в Анґлії найперше титул Мавнтбетена, а опісля наділено його титулом: Його Королівське Величество Принс Филип, князь Единбурґу.

Княжна Єлисавета з своїм мужем Филипом, князем Единбурґу.

Слюб княжни Єлисавети, покищо наслідниці престолу, відбувся в

четвер, 20 листопада, 1947, дуже величаво. А вже найбільша сила тої величавости була в щирім загальнім одушевленню, з яким поставилося до цеї події населення Анґлії тай цілої Британської Імперії.

З уваги на трудноші, які переживає нині Анґлія, весільне торжество було з одної сторони дуже скромне, бо уряд дав на нього всего 18,000 доляр'в, але зі сторони другої дуже велике. Багато цінних дарунків дістала від широкого світа княжна Єлисавета, побіч того з усіх сторін посилано до Анґлії запаси поживи та ще чого найконечнійшого, для роздачі населенню і це дарунок для Княжни.

Цілу ніч перед днем в'нчання населення згромаджувалося на вулицях Лондону, щоби стати близше весільного походу; всі висші місця, вікна, дахи були заповнені людьми.

Молоду пару вінчав голова Анґліканської Церкви, архіеп. Фишер. Вінчання відбулося в церкв', в якій анґлійські королі і королеви коронувалися впродовж 600 літ, а всіх присутних на вінчанню було коло 3000 осіб.

При нагоді вінчання княжни Єлисавети виявилася одна прикмета анґлійського загалу, а то — хоч виглядає, що в великій м'рі він по соціялістичному настроєний, однакож незвичайно береже своїх історичних, політичних і культурних традицій. На тім спочиває сила Британської Держави.

ЯК МІРЯЮТЬ ЕНЕРҐІЮ В ПОЖИВІ.

Кальорії є мірою одиниці поживної чи опалової одиниці. Певна дієта повинна мірятись щодо вартости і поживности складників. Лікарі годяться, що здорова доросла людина потребує денно від 2,000 до 3,000 кальорій поживи, а то залежно від якости чи роду заняття. (Звичайний робітник потребує більше поживної енерґії, ніж робітник в канцелярії).

ЯК ОБЧИСЛЯЮТЬ ЧИСЛО КАЛЬОРІЙ В ПОЖИВІ.

Пів склянки соку з помаранчі	50
Чиста кава	0
Швайцарський сир з житним хлібом, без масла	250
Банана, середна величина	100
Варена ягнятина без товщу	200
Склянка відділеного молока	80
Яринна зупа, 1 горня	100
1 ложечка цукру	20
1 ложечка масла	30
Пів котлєта, вепровини вдушеної (худе мясо)	100

ХОТІВ БИ МАТИ ШИЮ ЖИРАФИ

Пійшло двох пияків на цирк і розглядаються. Нараз побачили жирафу.

— От тобі звір! — каже оден з них.

— Еге! — каже другий — звір звіром, але що мені подобається, то його довжезна шия.

— А то чому шия? — питає перший пияк.

— Чому? Ще питаєш чому? Та ти лише подумай, що коли би в мене така шия була, то подумай що було би...

— А що?

— Що?! Було би те, що ти випив, а воно тобі тече, та тече, та тече, і ще раз тече тою довгою шиєю, а ти лише прислухуєшся до того її смаку. Подумай, як тоді добре було би! Варта би тоді за неї гроші дати. А так, як тепер, то кілько тої користи? Ще не кинув добре в рот, а воно стрілою перебігло тобі через горло і вже нема. Отже бачиш! Не знаю, як ти, але я хотів би мати шию того високого звіра.

ЩО БУЛО ПЕРЕД СТОМА ЛІТАМИ

1848 — 1948

Перед 100 літами, бо 1848 року, скінчилася панщина в Галичині і на Буковині, і тоді маємо початок зорґанізованої української громадської праці.

Панщина, це була неволя. Багаті пани, що мали великі простори землі, вважали людей своєю власністю, отже орудували ними, як невільниками.

Хто ж завів панщину? Завели польські пани, завела Польща, що загарбавши українську землю, над українцями панувала.

Що ж довело до скасовання панщини? По всіх краях західної Европи почався між народами сильний рух за тим, щоби народи мали більше волі, отже це спонукало австрійський уряд до того, що скасував панщину.

Патентом (письмом) тодішного австрійського цісаря Фердинанда, з 17 квітня, 1948 р. було проголошено:

„Ми приказуєм, — всякий род панщини или (або) роботизни і другії подданчії повинности так ґрунтових господарів (кметів), як і халупників і комірників мають перестати з дня 15 мая 1848 года..."

(Ґрунт — поле, яке має господар; кметь — господар, що має поле; халупник — хто має лише хату (польське ,халупа" — хата); комірник — хто не має своєї хати, але винаймає хату в когось).

Для народу це було великим щастям, великим добром. На памятку скасовання панщини люде ставили по селах хрести з написами: „В память даної свободи 3 (15) мая 1848". І нарід пізніше десятками літ святкував кожного року дуже врочисто день 15 травня (мая) з богослуженням в церквах і коло згаданих хрестів.

Тоді нарід дістав право вибирати послів, що зібрані в соймі, могли вже радити над державними справами. А в Галичині 1848-ий рік був початковим для орґанізації українського народного життя.

Згадати, що вже 19 квітня, 1848 р. українці в Галичині поставили були ґубернаторови у Львові ряд домагань, як:

Щоби в звичайних і висших школах в Галичині була українська мова; щоби урядові письма для українців писалися по українськи; щоби гр. кат. священики мали такі права, як мають римо-католицькі і др.

Якраз 2 травня, 1848 р., заснувалася у Львові „Головна Руська Рада" — і це були початки української орґанізаційної політичної праці. І та „Руська Рада" відразу стала на тому, що русини (українці), це нарід окремий від московського і польського і що стремлінням руського народу є самостійність. В 1848 р. українці в Галичині вибрали вже до віденського сойму 35 послів — 23 селян, 8 священиків і 4 зі світської інтеліґенції.

Треба тут ще додати, що поляки робили українцям всякі можливі перешкоди в народній роботі, та все ж українська праця поступала вперед й українська сила зростала.

Важною справою, яку поставила на свою програму „Головна Руська Рада", було домагання, щоби Галичину розділити на двоє — східну українську відділити від західної польської, і тоді поляки не могли би українцям так шкодити.

Розумієсь, що через ріжні причини до такого поділу не прийшло.

Ще одно треба згадати, що „Головна Руська Рада" видала 21 листопада, 1848 р. поклик і до „Братів Русинів Угерських" (до Закарпатських Українців), щоби їм дати вістку, що в Галичині українці роблять, і піддержати їх там на дусі.

Це були початки української праці перед 100 літами, — тої праці, що опісля широко розрослася, і якої овочі бачимо в нинішнім українськім життю.

ЯК ДОЇТИ ШАХТУ.

(Скорочене з Мінхенського „Комара", написав Остап Вишня, дописав Пилип Черешня).

Нісенітниця, гадаєте?

Скажете — доять корови, кози, вівці.....

Ну, як знаємо, ще й кобили на кумис доять.

Ну, а шахта? (копальня вугля).

Як доїти шахту? І чи взагалі її можна доїти?

Виявляється, що можна.

Розуміється — треба бути спеціялістом.

Таким спеціялістом виявилися московські господарники на Україні.

Доїли — доїли вони в себе корови, а потім сіли та один одному каже:

— Усе корови тай корови доїмо. Ну, що тут оригінального? Найпростійша селянська бабуся може корову видоїти.

— Ну, але що ми придумаємо?

— А що, як ми шахту почнемо доїти? Єсть у нас шахта, давай спробуємо!

— Давай!

— Тільки шахта не корова, її оден чоловік як слід не видоїть. Тут треба колєктивом.

Товариші назначили себе завшахтами, галаббухами, технорукамн, механізаторами. А єсть на шахті і рахівник, і десятник, і кучер, і конюх, три сторожі, і секретар..... Все те на три чоловіка робітників.

Отаким чималим колєктивом ровенківські радгоспівці доять собі вже третий рік свою шахту.

Шахта стоїть собі тихо, рогами не бється.....

Що правда, ровенківська шахта вугля не дає, але керівництву доїться. За один 1946 рік штат надоїв 127 тисяч карбованців.

А ви кажете — нісенітниця?

Уміючи, як бачите, можна й шахту доїти.

І не лише шахту. Бо Совєтський Союз — найпередовійша країна світу. Спеціялістів багато. Зокрема доярів — стахановців. Вони вже, зрештою, тридцять років доять в Україні все — і поля, і ліс, і шахти, і навіть людей. Видоїли все — навіть кров.

А в останному часі червоні доярі розпочали доярну кампанію по всій Европі. Вони тепер доять Австрію і Болгарію, і Югославію, і Китай, і Німеччину.

Уміючи, як бачите, можна доїти — навіть Америку.

І можна доїти довго, аж поки смирні „корови" не зґедзаються і не поперекидають і дійниць і доярів.

В МАЛЯРА

Бачить гуцул, що маляр малює краєвид, отже питає:

— Чи могли б ви і мене намалювати?

— Коли хочете, то можу.

— А кілько буде коштувати?

Маляр сказав і питає:

— А чи хочете водними фарбами, чи олійними? — Подумав гуцул та:

— Намалюйте олійними. Я і так занадто худий, а як олійними фарбами намалюєте, то буду може товстійший.

В ГЛИБИНАХ МОРЯ.

Ми знаємо той світ — що є на земли, тай ще неглибоко в воді. Але не знаємо світа, що в морській глибині — милю, дві, три, пять миль. А там є інший світ, до нашого не подібний.

Перше, що там глибоко нема ніякого світла. Світло сонця туди не долітає. Там вічна тьма, яка лише може бути.

Друге, що там є страшне тиснення води. Привяжіть до зеліза, або до олова кусень дерева і спустіть глибоко в море, то вода стисне те дерево так, що його не пізнаєте. Бо досить подумати, який це тягар, коли величез аа верства води тисне на дальшу воду.

Ось дещо з оповідання Виліяма Біба про те, як він спускався 1931 р. до такої глибини, до якої до того часу ніхто не спускався.

Він з своїм товаришем казав збудувати 1930 р. зелізну кулю, в середині порожну, що важила дві тоні. Її спускали з корабля на сталевій линві майже оден цаль грубій, а довгій 3,500 стіп. В кули були віконця з кварцу, 8 цалів в промірі, три цалі грубі. Кварц дуже сильний; а важне і те, що через кварц переходять всі проміні так, немов через найчистійщий воздух. Кварц є найбільше прозорим з усього на світі.

В кули були всі конечні прибори. Був запас згущеного кисня, щоби було чим дихати. Дуже точний інструмент випускав той кисень якраз тілько, кілько його треба. Були також химікалії, які мали забирати в себе вугляний квас, який видихується. Був там телефон, злучений дротами з кораблем, і було електричне світло. А сидіти двом в кули було досить тісно.

Коли куля поринала в воду, то з початку було більше світла, а потім щораз менше в воді. Відповідний інструмент в кули (спектроскоп) показував, якого світла є кілько в якій глибині. В глибині 20 стіп червоного було мало, а досить було жовтявого. В глибині 300 стіп лишилося трошки синього. В глибині 800 стіп інструмент показував лише рисочку блідо-білого світла, що діставалося з води.

Однакож коли виглянути через віконце в воду, то була там найбільша тьма, але та тьма мала таку сину закраску, якої не можна ніяк описати, ані означити. Це було щось сине, але такого синого нема нічого в нашім світі. Це барва сина, але до нашої синої неподібна.

По дорозі вдолину всюди були ріжні риби, а від 1,250 стіп глибини до 1,300 не було видно нічого живого. Виглядало, що це мертвий світ, що це порожнеча, де нема н якого життя. Однакож ще низше знов життя починалося і було його дуже багато.

Згадані два товариші спускалися тоді більше разів в морські глибини, й одного разу спустилися 1,426 стіп. Деколи вони засвічували своє світло, але більше оглядали морську глибінь при тім світлі, яке видають морські сотворіння.

Якраз в тих далеких глибинах і риби і другі сотворіння мають своє світло. Вони його то засвічують, то гасять, то знов засвічують. Багато з того світла має зеленковату закраску, але деякі сотворіння мають світло таке сильне, що сліпить очи. Та все ж в такій темряві на далеку віддаль не можна бачити.

Оба товариші безнастанно повідомляли телефоном про все, що вони бачать, якого вигляду є що, якої барви. Але бачили вони також на дальшій віддалі якісь невиразні величезні потвори, про які не могли чогось певнійшого сказати.

З того, що вони там бачили, виходить, що і в найдальших глибинах моря живуть ріжнородні сотворіння, хоч спосіб їх життя, а то і вигляд їх надто відміний від тих сотворінь, які ми знаємо. І можна ще сказати, що ті глибини є окремим від нашого світом, який не знає нашого світа, як ми і його не знаємо.

Та ще одно, чого досвідчили ті два водолази, — так те пригноблюче почуття, якого вони зазнавали. Уявімо собі, що люде замкнені тілько в сильній зелізній кулі і спущені

глибоко-глибоко в безпросвітну темряву. Не чути там ніякого голосу; не видко світла сонця, ні місяця. Одно, що вяже чоловіка з його власним світом, то та линва, на якій висить зелізна куля. Але ж це так далеко. Точно так, як бути замкненим в глибокім гробі, звідки нема виходу і звідки голосу ніхто з жиючих не почув би.

„Чоловік здається тоді такою маленькою порошиною — оповідає оден з водолазів — незмірно маленьким атомом, що загубився в необмеженім, безграничнім просторі".

ЩО КАЖУТЬ ПРО СТАЛІНА.

Сталін нині, це той, що під його фірмою провадиться большевицька держава. Під його фірмою український нарід потратив свої народні скарби — волю, Церкву, словом — все, що міг стратити. Хто ж це Сталін?

Французький журналіст Е. Гельсей, дає в „Журналі" опис Сталіна, де каже:

— СССР має свого царя: Йосифа Висаріоновича Джуґашвілі, що царствує під іменем Сталіна.

— В 1902 р. його описували так: 1 метер і 65 цм. високий, з вигляду — звичайний. Волос чорний. Ніс прямий довгий. Чоло пряме і низке. Лице подзьобане. Другий і третий палець лівої ноги злучені. Ліва рука немічна. Це ознаки алькоголічного походження.

— Бракує йому найбільше основної чесноти, — казав Лєнін. А Троцький казав: „Деякі з відомих революціонерів нагадують великих хижаків. При Сталіні приходить на гадку гадина".

— Вихований в семинарії, якої не скінчив. Не працював власними руками. З 18 літ входить до робітничої орґанізації, але замісць до роботи, бересь до пропаґанди і тероризму (насильства). Бере участь в одних тоді рабунках і нападах, щоби роздобути гроша. Там він в роли орґанізатора. Де він тільки ступить, помітно за ним лихі сварки і підозріння. Над товаришами, що перевищують його таланом, западає лихо: доноси, зрадливі докори, виключення. Хто вище від нього, той йому перешкаджає і йому приходить кінець. Ніхто не втече від нього.

— Він дуже вміє викликати до когось недовірря. Наперед не чути його вжалення. Але незабаром отруя починає ділати. Невблаганий й обережний, понурий Сталін обвиває нечутно свою жертву, помалу її паралїжує, а там — задушує, роздавлює і пожирає. Таким він був на низших щаблях, таким і на вищих.

— Він дожидав, поки доля зробить з Лєніна мумію (трупа), з Лєніна, що хотів показати його нікчемність. Та йому відобрало мову. Тоді Сталін спокійно плете інтриґи, змови.

— Сталін, це цар понурий, заздрісний, кровавий. Його перемога не задовольняє. Його обсипують без ума почестями і не можуть задоволити сього „Молоха". Він і „батько народів—і „наймудріший" і „найлюбленіший" і „дорогоцінний господар" як перша дитина. Його порівнюють до всього що лиш блестить: він — „світоч", „маяк", „місяць", „зорі" й особливо часто „сонце". „Робітниче сонце"! „Селянське сонце"! „Сонце цілому світови"! Як говориться про нього, то титул „ґеніяльний" став уже неминучим. Цар ніколи не був настільки царем. Зрівнювання всіх довело до того, що створено бога...

Це виривки з того, що каже французький журналіст. Та дивне ось що: хоч подібно, як тут, про Сталіна нераз ріжні люде писати в подробицях і перечисляли його давніше життя; хоч вже цілі літа під фірмою Сталіна діються страшні престрашні річи, які коли знав людський рід, то помимо того є ще на світі, тай між українцями недумаючі люде, що вважають Сталіна добродієм людства. Дивні люде є на світі!

ДЕЩО З ВЕЛИКИХ РОСІЙСЬКИХ ВІДКРИТЬ.

Тут вам оден примір, як високо стоїть в Росії наука.....

Жив колись.... а властиво не колись, але в роках 1799—1837, визначний російський письменник, Пушкін, і він то написав славний твір „Евґеній Онеґін". Це одна справа.

А друга справа така: був собі старий російський учитель літератури, Іван Іванович Іванов. Що він робив за господарки большевиків, невідомо, але щось мусів робити. Та вкінци большевики пригадали собі його і поставили учителем російської літератури, а це було якраз тоді, коли большевики готовилися до святкування 100-літних роковин смерти Пушкіна, отже старалися, щоби цілий загал большевицької Росії знав про Пушкіна не менше, як про себе самого. Отже до такої праці покликали Іванова.

І той то Іван Іванович Іванов при нагоді питає найпершого ученика 8-ої кляси, Баранова:

— Хто написав „Євґенія Онеґіна"?

Баранов швидко встав з місця, і кліпаючи очима, почав виправдуватися:

— Я не написав „Євґенія Онеґіна". Даю вам слово чести, товаришу учителю, що не написав.

Іванов усміхнувся.

— Вірю вам — каже учитель — що „Євґенія Онеґіна" ви не написали, але може ви мені скажете, хто написав.

Баранов знов закліпав очима.

— Може написав хто інший, але не я. Даю вам слово чести.

Іванов махнув рукою.

— Сідайте! Тепер ви Петров може мені скажете, хто написав „Євґенія Онеґіна".

Петров встав і вперщися твердо в лавку, заявив:

— Подібними дурницями я не займаюся. Ви добре знаєте товаришу вчителю, що я ставлюся поважно до науки і таких річей написати не міг. Запитайте у дижурного кляси.

Дижурний схопився з місця.

— Товаришу учителю, ручуся вам, що ніхто з учнів нашої кляси „Євґенія Онеґіна" не написав. Можливо, що написав хтось з учнів 7-ої кляси.

Іванов підчас перерви підійшов до молодого учителя російської граматики, Митрофановича, в учительській кімнаті, і розповів йому про випадок в 8-ій клясі.

— Знаєте що, дорогий? — скоренько відповів Митрофанович — якщо ви хочете довідатись, хто це написав, зверніться до директора. Він розвідаєсь і вам скаже. На те ж він директор.

За порадою Митрофановича, тай з власної цікавости, звернувся Іванов до директора і той глибоко задумався.

— Я довідаюся, хто це написав — пообіцяв він — довідаюся і потім вам скажу.

По обіді до Іванова зайшов начальник місцевого відділу НКВД — Козлов.

— Що доброго чувати Іване Івановичу? — весело запитав він.

— Знаєте, дорогий.... — почав Іванов — і знову розповів сусідови про випадок в школі.

— То ви кажете, що Баранов не признається, що він написав „Євґенія Онеґіна? — зачав допитуватися Козлов. Мені він признається!

Другого дня по обіді до Іванова гордо влетів начальник відділу НКВД — Козлов.

— Ну, я не казав вам? Знаєте, Іване Івановичу, хто написав „Євґенія Онеґіна"?

Іванов дивився і мовчав.

— Я взяв Баранова в роботу, припер до муру і він мені признався! Отже знаєте, що „Євґенія Онеґіна" написав ніхто інший, а ваш учень Баранов. При тому ще виявилося, що його батько підкуркульник. Як ми йому всипали, то все виявив.

Іван Іванович, що знав ще старий шкільний лад, тай своїми очима бачив нинішний лад большевицький, слухаючи всего того, не втримався на ногах і — впав на підлогу. Висока ко-

муністична освіта з ніг його звалила.

Томуто і не дивно, що нераз ми вже чули про великі винаходи і відкритя, що зявилися в Росії за большевицької влади. Там відкрили навіть, хто написав „Євґенія Онеґіна". Це написав, як бачите, студент з 8-ої кляси — Баранов.

ДЕЩО ПРО БАНКИ.

Загально беручи, то банк є інституцією, яка позичає від одних і позичає другим гроші.

Хто вкладає гроші до банку, той позичає банкови і банк за те платить йому процент. Банк винен гроші тому, хто до банку гроші вложив.

Часть грошей, які він дістає, випозичає іншим людям на більший процент і так може покривати свої видатки, та ще лишаєсь прихід (дивіденда) тим, що при заснованю банку дали свій капітал.

Люде вкладають гроші до банку або до відділу ощадностей, або на біжучий рахунок — де властитель вложених до банку грошей виплачує з них комусь чеками.

На чеках виписується сума грошей цифрами, а також словами, отже треба починати від самого лівого початку того місця, де пишесь, щоби хтось не міг вже зпочатку своєї цифри, чи слова дописати.

Є так звані потверджені (сертифаєд) чеки. Хтось виписує чек, передає банковому урядовцеви, щоби прибив печатку і підписав, і такий чек всюди приймають, як готові гроші, бо банк зазначив, що на нього в банку є гроші.

Хто випише чек для когось і згубить, повинен зараз повідомити банк, а також того, для кого чек був виписаний.

Приймаючи чеки і виплачуючи на чеки гроші, банки безнастанно мусять вирівнувати рахунки між собою; прим. оден банк видав гроші на чек виписаний іншому банкови, — отже для вирівнання таких рахунків є званий по анґлійськи „клірінґ гавз", себто бюро, де банки посилають чеки, які там перечислюють і винаходять, кілько котрий банк котрому винен. (Клірінґ гавз — вирівнавче бюро).

Банки видають окремі „подорожні чеки", себто тим, що вибираються в далеку подорож. Вони передають доручені їм гроші кому треба. Вони за певною оплатою передержують в себе в окремих сховках чужі гроші, документи, бонди, дорогоцінности. Банки дають поради, в який інтерес можна гроші вложити та ще в інших грошевих справах.

РИМСЬКІ ЦИФРИ

Звичайні цифри, якими рахуємо, називаються „арабські цифри", а крім них вживаються деколи „цифри римські", де числа означаються буквами. Отже тут маємо табличку числення „римським" способом від 1 до 2,000.

I — 1, II — 2, III — 3, IV — 4, V — 5, VI — 6, VII — 7, VIII — 8, IX — 9, X — 10, XI — 11, XII — 12, і т.д., XX — 20, XXI — 21, XXII — 22, XXX — 30, XL — 40, L — 50, LX — 60, LXX — 70, LXXX — 80, XC — 90, C — 100, CC — 200, CCC — 300, CD — 400, D — 500, DC — 600, DCC — 700, DCCC — 800, CM — 900, M — 1,000, MCM — 1,900, MM— 2,000.

Тут бачимо, що деякі цифри повторяються, звичайно три рази, щоби показати потрійну вартість; знов же при означеню 4, 9, 40, 90, 900 пишеться 5, 10, 50, 100, 1,000, але перед ними ставиться цифру, яка показує, що дальша цифра є остільки менша.

Римських цифр вживається мало, бо ними тяжко провадити рахункові ділання. Для таких ділань арабські цифри є найвідповіднійші. А римськими цифрами означується деколи місяці, століття, томи книжок, титули володарів світських і церковних, коли говориться Перший, Другий, Десятий..... Взагалі римських цифр мало вживається.

ДВА МИХАЙЛИ.

Оповідав мені при чарці оден Михайло дечого багато зі свого житєвого досвіду, отже і я вам перекажу дещо з того оповідання, може в лихій годині придасться.

— Вертався я з доброї гостини — розказував мені Михайло — музики в голові грають, дорога поперед мене танцює.....

— Йду, а тут... гов! Бачу, що онтам можна ще дістати..... Вступив я, дістав, приніс до дому, поставив на стіл і журюся, — нема до кого сказати: На здоровля! А дальше кажу: Не журись Михайле, пробуй своїх власних сил!

— Ну, кажу, коли так, то так! — і налив я тай підношу до рота... Аж нараз бачу, що передомною (в зеркалі) стоїть другий Михайло, також з чаркою в руці. І подумайте, як я втішився.

— На здоровля, приятелю! — кажу я до нього, тай протягаю чарку, щоби цокнутися, а він мені свою протягає. На здоровля! — кажу ще раз, а він мені: На здоровля! — тай ще махнув до мене головою!

— І так випили ми по одній, другій, третій, аж до вісьмох. Говоримо, головами махаємо, цокаємось. І добре! Я вдоволений, тай бачу, що і він радий.

Налив я вкінци девяту чарку, тай до Михайла: Михайле, на здоровля! — та дивлюсь, а мій Михайло вже нічого не відповідає, тілько дивиться. Я ще ніби трошки тримався, а він, бачу, вже не теє..... Ну, випили ми по тій послідній, і кажу я Михайлови: Досить! На все є міра! Докінчимо другим разом!

— Махнув я рукою, махнув він, що ніби і він так думає, і так наша забава скінчилася. Ми вже більше не пили.

— А дальше.... Дальше я положився на софу і задрімав, а що Михайло робив, того вам не скажу. Я думаю, що він мабуть і від стола не відходив, бо виглядав два рази пяніший від мене.... От таке зі мною було!....

ВСЯЧИНА.

Коли грати на флеті, то потрібна сила повітря рівняється гураґанови, або скорости 75 миль і більше на годину.

Слово „правда" повторяється сто сімнадцять разів в Старім Завіті, а в Новім Завіті також сто сімнадцять разів.

Старинна єгипетська релігія забороняла єгиптянам їсти цибулю. Помимо того уживання цибулі почалося в Єгипті.

Коли ви хочете зміцнити ваш характер, постановіть собі здержатися від чогось що ви найбільше любите через тридцять днів — і виконайте постанову.

Індики походять з Мексика і перший раз почали їх їсти в Франці на весіллю короля в 1571 році.

ПРИЧИНА НЕВИСПАННЯ

— Ти виглядаєш нині занадто невиспаний, — каже хтось налоговому пиякови. На те пияк:

— То бачиш було так: я прийшов до дому вже рано, та добре, що жінка не чула, коли я увійшов. Якже я почав розбиратися, жінка прокинулась і каже: „Чому ти так рано встаєш? — отже я зібрався і пійшов, кажучи, що десь рано маю діло.

Російська свобода.

Маршал: Слухайте товаришу Молотов, що американець може говорити і писати проти самого президента Трумена і ніхто йому нічого за те не скаже. Така в нас свобода!

Молотов: Не більша, як в нас. В нас кождий совітський „ідець" може говорити проти Трумена, що йому на гадку налізе і ще за те його навіть похвалять. От як в нас!

ГУМОР.

ЧИЯ КНИЖКА.

Синок завважав, що одна книжка лежала завжди на однім і тім самім місці і ніхто її ніколи не рухав. Дивно йому було, що тато і мама читали й переглядали ріжні книжки, а на ту навіть не звертали уваги.

Одного разу взяв її, оглянув зі всіх боків й каже:

— Мамо, що це за книжка?

— То свята книжка — каже мати.

— А чия вона?

— То Божа книжка, бо в ній пишеться про Бога.

— Ага, то я вже знаю, чому ви її не читаєте — каже синок. — Ви не рухаєте того, що до вас не належить. Коли так, то і я не буду її рухати.

Обраховане прощення.

Священик: Вже бодай тепер, коли ви такі слабі, простіть все Семенови.

Слабий (подумавши): То так панотче: Коли б мав вмерти, то я йому прощаю, але коли буду жити, то він ще мене попамятає. Нехай знає, як мене слонем називати!

Жінка (невдоволена): Чи ти думаєш чоловіче, що маю носити той кожух з вивірок ціле моє життя?

Чоловік: Вивірки ж носять ціле життя!

Жінка: Завтра припадають десяті роковини нашого подружжа. Може б забити індика?

Чоловік: Защо ж, чи він тут провинився?

Суддя: Чи не можна цеї справи залагодити поза судом?

Підсудний: О так: це те, що ми почали були робити, пане судде, коли вмішалась поліція.

Старша сестра: А це що за ідея, носити мій дощевий плащ?

Молодша сестра: Хіба ти хотіла би, щоби я змочила твою нову суконку?

МУДРІ БУЛИ ЛЮДИ

Говорять собі два куми, фільозофують. І каже оден з них:

— Куме! Чуєте?

— А що?

— Та питаю, чи чуєте?

— Та чую. Або що?

— Подумайте собі куме, які мудрі мусіли бути ті люде, що тиждень постановили.

— Хе!..... А то чому.

— А тому, подумайте собі, що постановили неділю на самий кінець тижня, а не десь посередині. А то не було би добре.

— Ну, тепер бачу. То були люде мудрійші, ніж ми оба.

СТАРИЙ ВІТАМІН

— Який вітамін ви споживаєте, що так поправились? Може б ви мені його порадили....

— Це вітамін К, коли чували.

— Вітамін К? Це мабуть якийсь недавно винайдений.

— Ні! Це оден з тих старих, коли ще тих нових вітамінів не знали.

— Так? Що-ж це за вітамін?

— Ну..... К-овбаса.

Тітка — Що гарне личко в тебе Марійко: а це дар із неба

Марійка — Не вірте тітко, — це все коштує гроші.

— Отже ти зустрів свою жену на танці. Чи не було це романтичним?

— О ні, це було скандальним. Я думав, що моя жінка дома доглядає дітей.

Батько: Тепер діти скажіть мені, хто був найпослушніший для матері в минулому місяці?

Діти: Ви тату!

Сердечна жінка (до жебрака): — Бідний чоловіче, а чи ви є жонаті?

Жебрак: Бодай вас, пані; і ви думаєте, що я опирався б на удержанні незнакомих, коли б я мав жінку?

Зміст Календаря:

Сторона

Святочні і церковні справи ..... 1—31
Резрита могила — Т. Шевченко 33
Рідна мова — Сидір Воробкевич 34
Спомини з дитинних л т — Т. Шевченко 35
Важніші політичні вбивства від 1865 до 1940 40
Пригоди в селі Білокруках — Юра Шкрумеляк 41
Але як буде зле, то на твою душу — Д. Г. Брицький 45
Варта й про те знати 50
Христос воскрес — Андрій Чайковський 55
Де гріб мій? — Марійка Підгірянка 55
Тихе щастя — п сня — С. Яричевський 55
Коли люде почали освітлювати вулиці по містах 56
Веселе 56
Що оповідав кум Остап! — Мих. Галіцький 57
Повідають люде — А. Кримський 59
Товсті люде нездорові — С С. 60
Співанки — Марійка Підгірянка 60
Андрій-Агапій Гончаренко — Микола Таволга 61
Веселе 64
Різдво у Василя Стефаника (Спомин) 65
Денник Шевченка і ще дещо 68
Розумна Вісакга (Тибетське оповідання) 69
Порівнання тепломірів 73
Чи йдете з колядою — Богдан Лепкий 74
З студентського життя в Оксфорді — Д. Мартиновський 75
Що було би без смерти — Г. Ч. 85
Вітамін Ц помічний в часі зм'ни життя 86
Уляна Кравченко — велика українська поетка — Н. Когуська 87
Шевченка треба знати більше ніж знається 93
Мова народу і мови ненароду — К. П. 95
Коли почали видаватися українські календарі 96
Образки з життя скитальців 97
Цивілізований африканець — П. В. 101
Гумор 102
Визначні українські композитори 103
Прадавна етіопська культура — К. П. 105
Народні приповідки 106
Актор (Гумореска) М. Зощенко 107
Чи дійсно ми свідомі, що діється? — Ст. Борсуковецький 109
Історичні памятники 111
Історичні та правничі справи 112
Краса в щоденнім життю — Савеля Стечишин 113
На здоровля — Савеля Стечишин 115
Бережім народні надбання — Савеля Стечишин 117
Про деяких великих птах'в 120
Справа подружжа — Заінтересований 121

Дещо про медведів 122
З перед десятки літ 123
Віднова політурованих меблів — С. С. 128
Некрольоґ — Я. В. Арсенич 129
В щастю треба мати міру — Леонід Глібів 134
З політичного світа 135
Інтересні давні будівлі 138
Замужжя княжни Єлисавети 139
Що було перед стома літами 141
Як доїти шахту (з „Комара") 142
В глибинах моря 143
Що кажуть про Сталіна 144
Дещо з великих російських відкрить 145
Дещо про банки 146
Два Михайли 147
Гумор 148

На окладинці Календаря — село Шишаки над рікою Пслом на Полтавщині. До цього села приїзджали на відпочинок в літі В. Винниченко, проф. В. Г. Кричевський, маляр Кричевський, та багато інших українських діячів.

УКРАЇНСЬКЕ ФОТОҐРАФІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

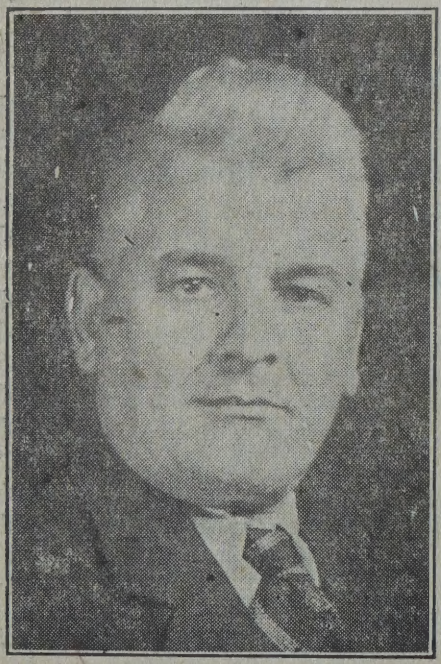

Н. В. Ґавинчук, фотоґрафіст.

Виконує всякі фотоґрафічні роботи, солідно й на час. Весільні, родинні й всякі ґрупи, портрети і аматорські фільми. Також побільшується і кольоруєтся.

Gavinchuk Studio

Smoky Lake, Alta.

ОХОРОНЯЮТЬ ВАШІ СПРАВИ . . . .

Бюро Дослідів **ІТОНА** є бизнесом, що треває цілий рік.

Це є найбільшим забезпеченням наших покупців щодо якостей і правди в оголошеннях, і в значінню, правдивого опису про кожну річ в нашім великім Катальоґу Замовлень Поштою — кожна піддержана ґарантією **ІТОНА** —

Goods Satisfactory or Money Refunded, including Shipping Charges

THE T. EATON Co LIMITED
WINNIPEG CANADA

ДР. М. Г. БОЙКОВИЧ

ДЕНТИСТ

Dr. M. H. BOYKOWICH

Dental Surgeon

403 CANADA Bldg.

Saskatoon, Sask.

Вечерами на замовлення.

Телефони:

Офісу 4774
Мешкання 91669

ПРОДАЖ РЕАЛЬНОСТЕЙ

й Асекурації Ріжного Рода

Вдавайтесь до:
STANDARD INVESTMENT CO.
715 McIntyre Block — 416 Main St.
Winnipeg, Man. Ph. 93 892

Властителі:
І. Ю. КАРАСЄВИЧ,
П. КРИПЯКЕВИЧ,
М. СОПІВНИК.

Union Drugs

PRESCRIPTIONS

10025 - 102nd Ave. Union Bldg.

EDMONTON, ALBERTA.

Phone 21397

Н. ІВАСЮК, B. Sc.
Аптекар.

NORTHERN HOTEL

"ДЕ ПРИЯТЕЛІ СТРІЧАЮТЬСЯ".

826 MAIN STREET — WINNIPEG, MAN.

Телефон 55 900 **J. D. Diamond, Властитель**

УКРАЇНСЬКА АПТИКА

1. Виповняємо рецепти.
2. Висилаємо почтою на замовлення медицини, та всякі річи звязані з аптикою.

Пишіть на адресу:

S. W. PERNAROWSKI,

Druggist & Chemist

YORKTON, SASK.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, —

Що ми асекуруємо маленьких дітей від двох місяців їх уродження а старших до 60 року життя. Будучність ваших дітей в багатьох випадках є вашою будучністю. Пишіть ще нині до нас за безплатними інформаціями в справі нашої життєвої асекурації подаючи нам день, місяць і рік уродження. Ми заасекуруємо вас, чи кого небудь з вашої родини листовно, без ріжниці в якій закутині Канади ви не мешкали б. Можете писати по анґлійськи, або українськи, до

The
WESTERN LIFE ASSURANCE
Company

J. P. Swityk, Prov. Manager

43 Union Bldg.
CALGARY, Alberta.

The BAY Ваш Ключ до Легкого Купування

ЧЕМНА, СПРАВНА ОБСЛУГА

Тут в ди БЕЙ, наш ввесь штаб є зобовязаний робити все що в його силі, аби Ваше купування було приємним і вдовільним . . . кожний член знає, що ЧЕМНА, СПРАВНА ОБСЛУГА належиться нашим костумерам . . . назавжди. Ви можете купувати з довірям в ди БЕЙ, з певним зрозумінням, що жадна продаж не є закінченою, поки покупець не є вповні задоволений. Від помічного хлопця до управителя, кожний з них є зобовязаний придержуватися кожночасно устійненого принципу стору . . .

Бей Покупці Мають Бути Вдоволені!

Hudson's Bay Company

INCORPORATED 2ND MAY 1670

Independent Fish Co.

941 SHERBROOK ST., Winnipeg, Man.

Маємо завжди на складі всякого рода рибу свіжу і заморожену по приступних цінах.

Телефон 22 331

Властителі:

НИКОЛА КОФЛЮК, ФЕДІР ШЕВЧУК і МАКСИМ САМБОРОВИЧ.

Red River Motor Coach Lines, Limited

ЇДЬТЕ ВИГІДНИМИ АВТОБУСАМИ Й ЩАДІТЬ ГРОШІ.

Сіть шляхів (доріг) до слідуючих осередків:

Narol, Lockport, East Selkirk, Walkleyburg, Libau, Tyndall, Beausejour, Lac du Bonnet, Great Falls and Pine Falls.

Головна Автобусова Стація

Телефон 92 885

165 Garry Street, Winnipeg, Man.

ПЕТРО ГУМЕНЮК, президент.

ДОБРА МІСЦЕВА ТРАНСПОРТАЦІЯ Є ЖИТТЄВОЮ ЛІНІЄЮ ГРОМАДИ

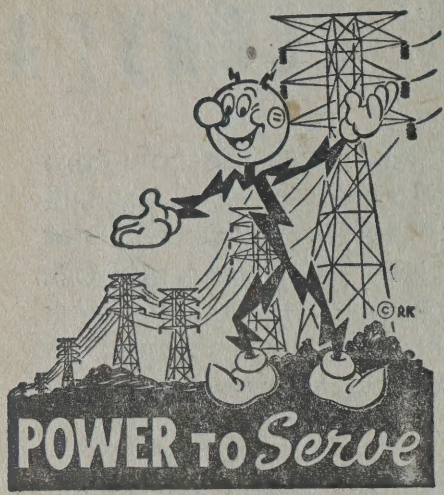

Що Винипеґська Електрична Компанія робить задля неї?

$3,000,000
видається на поширювання і модернізацію Системи Транспортації Більшого Винипеґу.

$2,250,000 на збільшення Електричних Моторових Автобусів.
$500,000 для трох Соб-стацій, щоб достарчували Електричну Потугу Електричним Автобусам.
$250,000 на Дротопроводи Горою, Стовпи і додатне ґараджове місце.

Всьо мається виконати не пізніше чим по кінець 1948 — що є можливо найблищим часом, що з огляду на існуючі обставини недостачі матеріялів і т. і. можна це зробити.

Winnipeg Electric Company

Nugget Hotel

711 MAIN STREET
WINNIPEG.

На головній вулиці — пів блока від Сіпіярської стації.

Тел. 91 085

Властителі:
ІВАН МАРІЯН
і
ВАСИЛЬ ФРЕДРИК.

АПТИКИ

Empire Drug Stores

під управою
СИМЧИЧА й ЗАЛОЗЕЦЬКОГО
на протязі 25 літ.

Обслуговують клієнтелю міста Винипеґу й Кольонії.

В аптикарських запотребованнях можете вдаватися з повним довірям на адресу:

EMPIRE DRUG STORE
597 Selkirk Ave.
або
801 Selkirk Avenue
Winnipeg, Manitoba

КОЛИ БУДУЄТЕ У ВИНИПЕҐУ НОВУ ХАТУ...

НАПЕВНО ІНСТАЛЮЙТЕ

Електричну Услугу

МІСЬКОГО ГАЙДРА

НИЗЬКОГО КОШТУ ДОСТАЧІ ЕЛЕКТРИКИ
НА ЯКУ МОЖ ЧИСЛИТИ.

Телефонувати 848 124

CITY HYDRO

Є ВАШЕ — УЖИВАЙТЕ ЙОГО

РЕЧІ ЦЕРКОВНІ

Для наших церков і нашого обряду дістанете в найстаршій і найбільшій українській фірмі

„ПРОВИДІННЯ"

Пишіть по інформації і ціни до:

PROVIDENCE CHURCH GOODS Company

710 Main Street, Winnipeg, Man.

УКРАЇНСЬКА РЕСТАВРАЦІЯ

The New Fox Cafe

667 MAIN STREET

Winnipeg.

●

СМАЧНІ СТРАВИ — СКОРА
І ДОБРА ОБСЛУГА!

●

Зайдіть на снідання, обід, вечеру або на перекуску.

Будете вдоволені.

●

Г. ДАНЧУК, властитель.

THE RED & WHITE STORES

Купування в сторі споживностей Red & White є дійсною приємністю. Поперше, ви найдете багатий і комплітний вибір річей. Подруге, ви найдете свіжі овочі і городину — найкращі що мож дістати. Потрете, ви зустрінете ввічливість, приятельське відношення і правдиве заінтересовання у ваших запотребованнях. Зробіть стор Ред енд Гвайт (Червоний і Білий) вашим одиноким і першим місцем, що зайдете за харчевими товарами.

The Merchants Wholesale
Limited

Одинокий Гуртовий Склад Обувя і Ткацьких Товарів
під управою членів
Українського Походження
в
EDMONTON, ALBERTA.

Ґео. Дідух, управитель.
В. А. Чумер, секретар.

Joseph M Lazarenko,
LL.B.

Barrister, Solicitor, Notary Public, Insurance.

Полагоджує всі справи в Судах Кримінальних і Цивільних.

MYRNAM, ALBERTA.

Phone Office — 4
Res. — 23

WINNIPEG, MAN.

Т. Р. БІҐОРА, В. А.

Український Адвокат і Нотар
Офис над Bank of Toronto
31-A Queen St. — St. Catharines
Office: 5-7585 —.... Res.: 2-1453

В суботу пополудні — в Ґримсбі від год. 2—5, під ч.

14 Ontario St. — Tel. 261 R.

Часто Треба Чогось Іншого Чим Середника на Прочищення?

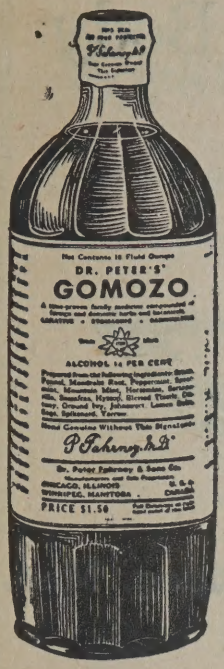

Коли почуваєтеся, що недомагаєте, є нервові і терпите на біль голови, ґази, здуття, нестравність і відсутність смаку, можливо з причини здержання чинностей — дістаньте Фарнея Ґомозо — те через часи випробоване тонікове лікарство побуджуюче чинности шлунка. Складається з 18 природних медичних корінців, зел і ростин. Заввага: уживайте лише як вказано. Лагідно і делікатно побудить до роботи повільні кишки і поможе усунути назбирані зужиті матерії; помагає усувати ґази і запори, додасть шлункові почуття тепла. Будьте прозорні — облегчіть шлунок через усунення запору. Купіть ҐОМОЗО нині.

Коли не можете купити його в своїм сусідстві, то зашліть за нашою офертою „запізнання" на **Ґомозо** і дістанете.

ДОДАТОК 60 цт. вартости — пробних фляшечок

Д-ра ПЕТРА ОЛЄЙО ЛІНІМЕНТ — антисептичний, приносить швидку полекшу на ревматичні і невральґічні болі, на болі мускулів, крижей, тверді або зболілі мускули, натуження і звихнення.

Д-РА ПЕТРА МАҐОЛО — алькалічне— усуває певні хвилеві забурення шлунка, такі, як квасну нестравність і згагу.

Вишліть Купон ТЕПЕР!

☐ В прилозі є $1.00. Пришліть мені оплачено поштою реґулярну $1.00 фляшку 11 унцій **Ґомозо** і — додатково вартости 60ц. — пробні фляшечки кожного **Олейо Лініменту** і **Маґоло.**

☐ C.O.D. (додаткова оплата).

Імя .....

Адреса .....

Почта .....

Dr. PETER FAHRNEY & Sons Co.
Dept. DK655
2501 Washington Blvd., Chicago 12, Ill.
256 Stanley St., Winnipeg, Man., Can.

НЕ ВТРАТЬТЕ ПАРОПЛАВА!!!
Ловці Футрових Звірят і Збирачі

Склад футрових шкірок і шкір Америка ч. 1 хоче всіх ваших **футрових шкірок — шкір оленів — кінського волосіння — корінців сенека — шкір — заморожених зайців. — Потребуємо мільйонів заячих шкірок.** Дамо вам **чесну вагу — найвищі ціни — швидку заплату готівкою.**

Висилайте з повним довірям.

Висилайте "Амерікен"

Висилайте нині.

AMERICAN HIDE & FUR CO.

157-159 Rupert Ave., Winnipeg.

Alberta Hotel

715 MAIN STREET

Winnipeg.

PHONE 91 059

GERRIE and NOWACKI

Western Auto & Truck Body Works, Ltd.

ТРАНСПОРТАЦІЙНІ ІНЖЕНІРИ

702 Broadway Ave. Winnipeg, Man.

Телефони: 37 284 — 35 200

І. КОВАЛЬ — Президент і Головний Управитель.

M. STECHISHIN,

LL.B., K.C.

Barrister & Solicitor,
Notary.

Real Estate, Insurance

DUNLOP BLOCK

Yorkton, Sask.

Central Meat & Grocers

79 MAIN STREET

FLIN FLON, MAN.

РУЧИМО
ЗА УСЛУГУ І ВДОВОЛЕННЯ

В. И. ПЕРЕПЕЛЮК і Сини
Власники.

YOU CAN ALWAYS DO BETTER AT Wolch's DEPT. STORE

881-3 Main St. — Ph. 57 308
Winnipeg

Musical Supply Company

911 - 1st Ave. West

PRINCE ALBERT, SASK.

Phone 4123

Великий Склад:
Інструменти, Радія, Пяно-гармонії, Книжки і Рекорди.

Мих. Гуменюк, Властитель.

Western Specialty Importers

10175-105 Street **EDMONTON, ALBERTA**

Телефон 23 371

СКЛАД РІЖНИХ ПРИЛАДІВ ДЛЯ ВСЯКИХ ПОТРЕБ:

Знаряддя — Спортові прилади — Кухонне начиння — Ножі, вилки ітп. Столове начиння — Шклянне начиння — Порцелянове начиння — Годинники ріжнородні — Дарунки — Діточі забавки — Ріжні прилади для курців — Шкіряні річі — Біжутерія — Ріжні дрібні річі — Тоалети і Косметики — Писемні прибори — Шкільні прибори.

ІЛЛЯ ДЯКІВ — властитель.

Harvie & Yanda

A. D. Harvie, K.C. D. Yanda, K.C.

АДВОКАТИ,
ПОВНОВЛАСНИКИ,
НОТАРІ.

202 Bank of Toronto Bldg.

Edmonton, Alta.

Говоримо по українськи.

THE EMPIRE HOTEL

171 MAIN ST. at York Ave.
коло C.N.R. Стації.
В ВИНИПЕҐУ

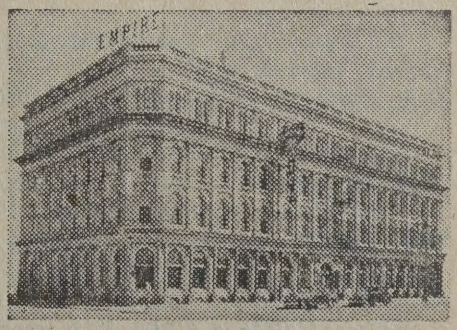

"ДІМ ВІД ДОМУ"
Першорядні кімнати—Першорядна їдальня
Управителі Їдальні:
Н. МАРІЯН і СТ. ЧОРНИЙ
Управитель Готелю — Ґео. МАРІЯН
Тел. 96 928

ЧИ ХОЧЕТЕ ВИГЛЯДАТИ МОЛОДО?

Позбудьтесь Товстіння й Набудьте Здоровля!

Зільна Гербата має одинадцять ріжних зел. Кожне зело виконує своє завдання; одні усувають товщ, другі помагають в переміні поживи в силу, замісць наростання поживи, а інші витворюють нову енергію.

ЯК ХОЧЕТЕ ВИГЛЯДАТИ? — Для зменшення ваги й молодого вигляду пийте зільну гербату ч. 5. Ціна **$2.00**

ГЕРБАТА НА ШЛУНОК — Усуває кваси, ґази, відриги і помагає травленню. — Ціна **$2.00**

УСУВАЄ З ОРҐАНІЗМУ — флеґму, очищує кров і взагалі все тіло. Зільна гербата Ціна **$2.00**

РЕВМАТИЗМ — Проти корчення, ревматичних болів. Ціна **$2.00**
НА ПРОСТУДУ — грудей, на кашель, бронхіт і коклюш — зела. Ціна **$2.00**

Витніть це оголошення й долучіть $1.00, а дістанете одну з вище поданих зільних гербат.

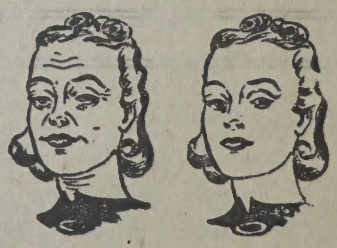

— СТАРІСТЬ —

Занедбування Здоровля Приносить Скоре Старіння

Де многі ліки недописали, зела принесли добрий наслідок. Зела сягають так далеко, відколи чоловік існує. Це найстарший лік.

БІЛЬ ГОЛОВИ, що повстає в многих случаях задля слабої циркуляції крови, в заворотах голови, нервовості, умучення, нехіть до праці. Зелева гербата число 9, з ріжних 9 ґатунків зел. Ціна **$2.00**

ДЛЯ ЖЕНЩИН — Болі в часі періоду спричиняють біль крижей, безсонність, тягар і тиснення в голові. Гербата 14 зел, ч. 7. — Ціна **$2.00**

ГЕМОРОЇДИ — Причина слабого травлення, збігла кров у відходових жилах. — Гербата з зел, ч. 11. — Ціна **$2.00**

БІЛЬ В НИРКАХ — пертя, біль у виданні мочі, біль крижей, заворот голови, нервовість. Гербата з 8 зел, ч. 8 — Ціна **$2.00**

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА: Витніть це оголошення і залучіть $3.00, а отримаєте дві пачки з повище оголошених зел.

Адресуйте:

Alphian Herb Company

P. O. Box 3541, Station B. **Winnipeg, Man., Canada.**

Standard Importing & Sales Company

9851 Jasper Ave.,
Edmonton, Alta.

(C. A. DeFEHR & SONS)

Winnipeg, Man.
78 Princess St.

DISTRIBUTORS OF *Standard* QUALITY LINES

Make Many Warm Friends

"DOMO" and "STANDARD" Cream Separators and Milking Machines
"GILSON" Furnaces, Fans, Blowers, etc.
"GILSON" Oil Burners, Stokers, Chick Brooders
"GILSON" Refrigerators, Freezers, Pop Coolers, etc.
"GILSON" "Snowbird" Power Washing Machines
"STANDARD" Grain Crushers, Hammer Mills, Elevators, etc.
"STANDARD" Garden Tractors, etc.
"STANDARD" Binder Twine
"CHARTER OAK" "MAJESTIC" Ranges, Heaters, etc.
"ROY THERMO" Oil & Coal Heaters
"STANDARD" Pumps, Cement Mixers, Food Choppers.

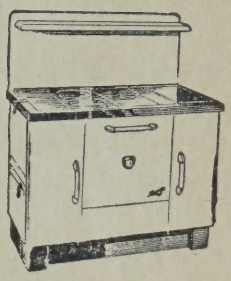

The Western Life Assurance Co'y

З 36 ЛІТНІМ ДОСВІДОМ
СТОЇТЬ В РЯДІ МІЖ ПРОВІДНИКАМИ
ФІНАНСОВИХ УСТІЙНЕНЬ.

Вміла управа в парі з консервативними інвестиціями дає цій Компанії змогу задержувати премії, що звертають на себе увагу.

Провінціяльний Менаджер **Lionel E. WOOD, C.L.U., 502 Paris Bldg.**

WINNIPEG, MAN.

B37160

Springfield Fire and Marine Insurance Company

МАЄТОК
цеї компанії
виносить поверх
$40,000.000

ОБЕЗПЕЧЕНЬ
виплатила компанія
поверх
$235,000,000

ОБЕЗПЕЧУЄ ВІД ВОГНЮ, БУРІ, ГРАДУ і ВІД УШКОДЖЕННЯ
Відшкодовання виплачує ретельно і скоро.

ГОЛОВНЕ БЮРО НА КАНАДУ — 460 St. John Street, — MONTREAL, Que.
J. A. GRANT, Manager for Man. and Sask. — 405 Paris Bldg., Winnipeg, Man.
Ця Компанія має своїх представників по цілій Канаді.

УКРАЇНСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ:

Constantine Masciuch
Agencies

АСЕКУРАЦІЯ У ВСІХ ГАЛУЗЯХ —
ФІНАНСУВАННЯ АВТОМОБІЛІВ І МОРҐЕДЖІВ.
КУПУВАННЯ І СПРОДАЖЖА РЕАЛЬНОСТЕЙ.
ВИПОВНЯЄМО АФІДЕВІТИ ДЛЯ СКИТАЛЬЦІВ
ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ.

C. MASCIUCH — Manager

Ми радо розглянемо теперішню Вашу асекурацію, аби найти Ваші потреби, і піддамо думку, без зобовязання з Вашої сторони, як їх стрінути точно й економічно.

Коли Ви не можете зголоситися особисто, наші представники будуть завжди раді і охочі зголоситися до Вас. Ми спеціялізуємося у всіх клясах українського асекураційного бизнесу.

ҐЕНЕРАЛЬНІ АҐЕНТИ ДЛЯ
FIDELITY LIFE ASSURANCE COMPANY

Constantine Masciuch Agencies

428 Main St. (Just N. of Portage Ave.) Winnipeg, Man.
Phones: 25 345 — 25 346 — 25 347